העופם הזה

מה עולה לך הממשלה?

מכירה כללית!

סקופ

אריק שרון

מנה את

אלי לנדאו

להפקיד

סגן-שר הביטחון

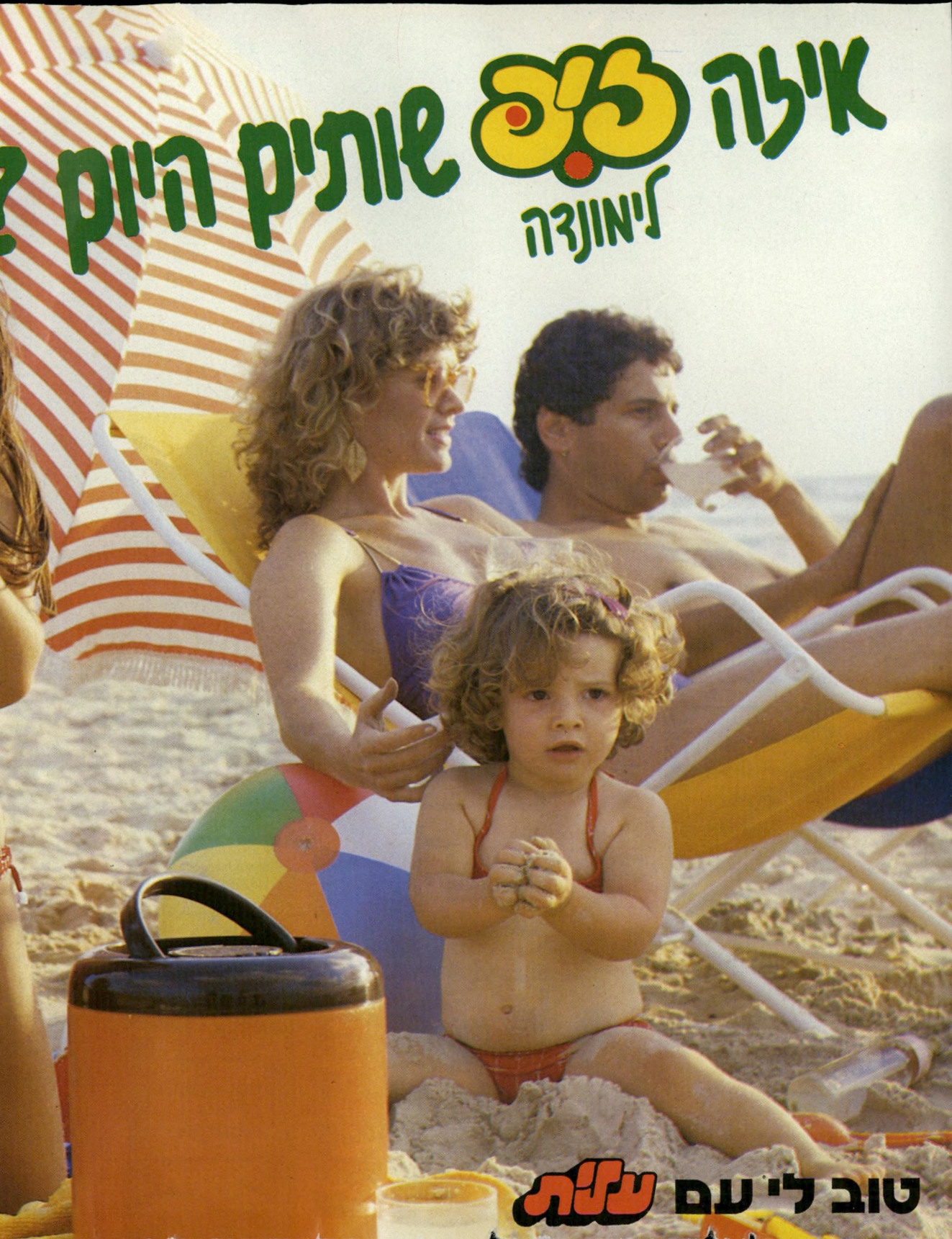
אילה כיף שותים היום?
לימונדה
טוב לי עם עלית

אבקת שתיה
בטעם לימונ
להכנה מידית
1 ליטר מש
בתוספת מים ב
עלית
אק בטעמים:
תפוזים
תפוחי עץ
אשכוליות

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תבניות: יוסי שנקן • עורכת כיתוב: לילית בוארון • צלמי מערכת: ציון צפריר ועמנ סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„חדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גזופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קריאה יקרה

אחת התופעות הבולטות ביותר, אחרי הפצצת ביירות בידי חיל־האוויר הישראלי, היתה הפער העצום שבין הציבור הישראלי ובין כל שאר העולם, לגבי ראיית מאורע זה.

בעיני הציבור הישראלי, רובו ככולו, היה זה מעשה־לוחמה רגיל וסביר, או לפחות מעשה־נקם טיבעי אחרי הפגזת קריית־שמונה ונהריה.

בעיני כל שאר העולם, בלי כל יוצא מן הכלל, היה זה מעשה־זוועה מחריד, פשע־מילחמה במלוא מובן המילה.

איך נוצרה תהום פסיכולוגית זו?

„מיפקדות מחבלים"

הגיעה השעה לבחון את חלקם של אמצעי־התיקשורת הישראליים באשמה למה שאירע בשבועות האחרונים — שר־שרת־המעשים בגבול הצפוני, שהסתיימה במפלה מדינית מוחצת לישראל, בכישלון צבאי ובמהלומה מוסרית ממאירה.

כלי־התיקשורת עצמם אינם מסוגלים לערוך חשבון־נפש כזה. הם לא עשו זאת אחרי מילחמת יום־הכיפורים, למרות כמה גימגומים והימהומים, אף שהיה ברור כי לעיתונים, לרדיו ולטלוויזיה היה חלק רב מאוד ביצירת האווירה של „ספי־נת השוטים", שהביאה למחדלי 1973.

גם השבוע לא היה שום נסיון לערוך בדק־בית כלשהו.

מה קרה בביירות?

ישראל פתחה בשורה של מעשי־איבה גדולים בלבנון. על עובדה זו אין ויכוח. אחר־כך הגיבו כוחות אש"ף בהפגזה מותחמים ובהפצצה מקטיושות, שהיו מכוונות לעבר הערים והיישובים בצפון.

בעיקבות פעולה זו בוצע מה שבוצע בביירות. מה?

לפי הסלאנג של כלי־התיקשורת הישראליים: „הופצצו מיפקדות מחבלים". שתי המילים — „מיפקדות" ו„מחבלים" — טעונות בדיקה.

מזה עשר שנים ויותר משתמשים כל כלי־התיקשורת בישראל, מלבד העולם הזה, במונח „מחבלים". שימוש מוחלט ואחיד כזה במילה אחת, בעלת מיטען אידיאולוגי ברור, אופייני למישטר טוטאליטרי. עד כמה שידוע לי, אין דוגמה לכך, בשום מדינה דמוקרטית בעולם, שבה קיימת עיתונות חופשית, ושבה רשאי כל עיתונאי לכתוב בשפה הרצוייה לו.

זוהי כשלעצמה תופעה הראוייה לתשומת־לב.

מה זה „מחבל"?

תחילה השתמשו במונח „חבלן", עד שבאו שילטונות־צה"ל למשה דיין, אז שר־הביטחון, והזכירו לו כי „חבלן" הוא חייל בעל מיקצוע צבאי חשוב ומכובד, (וגם מסוכן במיוחד). גם בצה"ל יש, כמובן, חבלנים.

משום כך הומצאה מילה עברית חדשה: „מחבל".

מיהו מחבל

יש כישראל ויכוח בשאלה „מיהו יהודי". אין ויכוח בשאלה „מיהו מחבל".

לפי ההגדרה המקובלת בכלי־התיקשורת הישראליים, מחבל הוא כל אדם המשתייך לאירגון־השיחרור־הפלסטיני, או המקבל את מרותו, או התומך בו.

עיתונות אחראית היתה מסבירה כי אש"ף הוא אירגון־גג של הרבה אירגונים ומוסדות. יש בו אירגונים פוליטיים צבאיים כמו פת"ח, החזית העממית, החזית הדמוקרטית, וכו'. אירגונים אלה הם תנועות פוליטיות, הכוללות מנגנונים מדיניים והסברתיים, כלכליים וחברתיים, נוסף על הזרועות הצבאיות. פת"ח, למשל, הוא מעין צירוף של מפא"י וההגנה (להבדיל) ביישוב העברי בשעתו. את החזית העממית אפשר להשוות לצירוף של המיפלגה הרוויזיוניסטית דאז ואצ"ל. החזית הדמוקרטית דומה (וגם משווה את עצמה, לא פעם, בשיחות פרטיות) ללח"י, שהתעקש בשעתו לטעון כי אינו אירגון צבאי, אלא תנועה פוליטית לוחמת.

נוסף על „האירגונים" (גם הערבים קוראים להם כך) מסונפות לאש"ף אגודות שונות, כגון הסתדרות המורים הפלסטינים, הסתדרות הסטודנטים הפלסטינים, אירגון הנשים, הסהר האדום הפלסטיני, גופים ואישים בלתי־תלויים, ועוד.

בקיצור: זהו מיגוון עצום של גופים ופונקציות, זרועות של מינהל אזרחי (בעיקר בדרום־לבנון), מוסדות שיטור ושיפוט, מערכות פוליטיות ודיפלומטיות, שגרירויות, מכוני־מחקר, מנגנונים כלכליים ועוד ועוד, נוסף על הלוחמים.

בשפת התיקשורת הישראלית כל א ל ה, בלי יוצא מן הכלל, הם „מחבלים".

בית מופגז, תושבים מוכים
בקריית־שמונה? בביירות? בנהריה? בדאמור?

פאראנויה מול פאראנויה, מילחמת הדשדים על ברוחות־הרפאים.

טירוף מוסרי

אם כן, מה קרה בביירות?

בביירות ממוקמים רוב המוסדות הפוליטיים, הכלכליים, ההסברתיים, האקדמיים — וגם הצבאיים — של אש"ף והאירגונים המסונפים לו.

מישרדים אלה שוכנים בבנייני־מישרדים ובבתי־מגורים. אין סביבם שטח־הפקר ריק. באותם הבניינים גרים אזרחים.

בביירות שוררת צפיפות נוראה, שהיא המכה מס' 1 בעיר זו. נכתב עליה הרבה בעיתוני לבנון. זוגות אינם מתחתנים מפני שאינם יכולים למצוא דירה, אלא במחירים אסטרונומיים. זוגות מתגרשים בגלל אותה הסיבה. בדירות רבות גרות שתיים, שלוש ואף ארבע משפחות.

כל זה ידוע, כמובן, לכתבים מכל העולם המצויים בביירות. כאשר נערכה ההפצצה הישראלית, הם דיווחו את האמת: הופצצו מישרדים של אירגונים פוליטיים. בין ההרוגים היו כמה וכמה פקידים של אותם אירגונים, ואולי גם כמה מן הלוחמים. אך בעיקר נהרגו אזרחים חפים־מפשע, שגרו בסמוך.

מפה מזוייפת

אין זו הפעם הראשונה שזה קורה אצלנו. התופעה עצמה קיימת אצלנו מזה עשרות בשנים.

בשבוע שעבר עמדתי במדור אחר (יומן אישי, העולם הזה 2291) על האסון שנגרם בשעתו לעם־ישראל ביגלל השימוש הקבוע במונח „הרודן המצרי". כאשר במשך שנים רבות לא תואר גמאל עבד אל־נאצר בכלי־התיקשורת הישראליים כאדם חי, בעל דיעות משתנות ועמדות מדיניות מתחלפות, המחפש את דרכו תוך לבטים ונסיונות, אלא כמיפלצת צמאת־דם, „היטלר של המיזרח התיכון" — אי־אפשר היה לקבוע מדיניות ישראלית נבונה. וכך הוחמצו הזדמנויות היסטוריות לעשיית שלום.

על כך נאמר: חיים ומוות בידי הלשון. הלשון — מבחינת המלים השגורות בפינו.

העולם הזה לא השתמש מעולם במושג „הרודן המצרי", כשם שלא השתמש מעולם במושג „המחבלים", וכשם שאינו משתמש לעולם במושג „יהודה ושומרון". לא זו בילבד שמושג זה משבש את השפה העברית (צריך להיות „הודה והשומרון", בה"א הידיעה) אלא שיש בו ציווי אידיאולוגי. על „הגדה המערבית" אפשר להתווכח, לשקול אם כדאי להשיבה לתושביה או לספחה לישראל. איך אפשר להחזיר משהו הקרוי „יהודה ושומרון"? עצם השימוש במושג קובע: זה שלנו.

על כן יש הגיון במעשיה של חבורת המתנחלים, שעתרה לבית־המישפט העליון וביקשה לצוות על כלי־התיקשורת לא להשתמש במונח „הגדה המערבית". עתירה זו היא, כמובן, בעלת אופי טוטאליטרי מובהק. עתירה כזאת כלל אינה אפשרית במדינה דמוקרטית. בבריטניה או בארצות־הברית היה הדבר מעורר גיחוך. בישראל, באיראן, בברית־המועצות ובארגנטינה זה נראה טבעי בהחלט.

דומה הדבר לקשר של משרטטי־מפות, המסכימים ביניהם לפרסם מפה מזוייפת. איך יכול חייל לכלכל את מעשיו אם המפה שלו מורה שיש הר במקום שיש עמק, ואגם במקום ששוכנת עיר? איך יכול פוליטיקאי יחיד, או ציבור שלם, להחליט החלטות נבונות, כאשר כלי־התיקשורת מעוותים את המציאות?

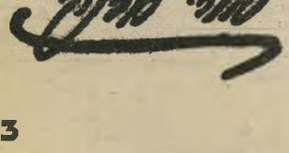

אירופה טורס
EUROPA TOURS

מציעה

טיולים נהדרים

* לאירופה.
* ארה"ב, קנדה ומכסיקו.
* המזרח הרחוק.
* דרום אמריקה.

המסלולים - מקיפים ומושלמים.
המדריכים - מעולים ומנוסים.
בתי מלון - טובים, רובם מדרגה א'.

דרוש מסוכן הנסיעות שלך
את חוברת טיולינו!

50 שנות נסיון לשרותך!

אירופה טורס
EUROPA TOURS

הטיול הטוב ביותר

שאלה של כיתוב

חיוך קטן בין הקטיושות

יחידתי חלפה בעת ההפצצות על־פני קריית־שמונה המופגזת, ול־תגרו במובלעות כדי לשמור על עצמם וכפריהם בלבד.

(5) פשיטות צבאיות של מת־נדבים ישראלים ואחרים בכל תחו־מי לבנון.

עמי לבנה, עין־חרוד מאוחד

טשרניחובסקי 2 או צ'רניחובסקי 6?

חייל עובר

מראה השלט לא יכולתי להתאפק. שלפתי את המצלמה והנצחתי את השלט, שעליו שם המשורר, טצ'ר־ניחובסקי־טשרניחובסקי.

ש. ה., צה"ל

● השם המלא שמור במערכת.

● ● ●

כרטיס הביקור

של הממשלה החדשה־ישנה

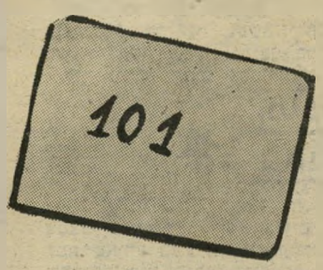

ברוך ששון, קרית־אתא

● ● ●

לקבץ את מחי־המעט

מה יעשה הנוער בעת אשר כזאת?

של"י לא הצליחה להכניס לכנסת אפילו מנדט אחד, והפכה תנועה חוץ־פרלמנטרית מתפוררת ומוכה. כיוון שנותרנו ברחוב, אנחנו חיי־בים לפעול ממנו, ואחת הפעולות היא הקמת תנועת־נוער וחזית־נוער שתכלול את הקטע שבין שיגוי— ר"ץ—של"י, ועד ליונים של המע־רך.

ועוד משהו: לי, כנערה ישר־אליח בת חמש־עשרה, לא הזדמן מעולם לשוחח עם נער פלסטיני. אני מאמינה שתיקשורת בין בני־אדם היא המפתח, ויש לי מה לש־מוע ומה להשמיע, כדי שנוכל לח־יות בשלום.

חן רון, הרצליה

● ● ●

שיתוף פעולה הדוק

הסכם חשאי בין בגין ועראפאת

עכשיו אין עוד שום ספק, כי שיתוף־פעולה פורה מתקיים בין מנחם בגין ויאסר עראפאת. זה ה־אחרון ואנשיו נמנעו מכל התקפה על ישראל בשבועות שקדמו לבחי־רות, כדי שלא להעמיד את בגין, שהבטיח שלא יהיו יותר קטיושות, כללי־ריק. ואכן: בגין ניצח בבחי־רות, בדיוק כפי שרצו אש"ף ותומ־כיו (והם אף הצהירו על כך בגלוי).

(המשך בעמוד 6)

היהודי אשם תמיד

הממשלות, כלי־התיקשורת ודעת־הקהל בעולם תוק־פים את ישראל, אך זה לא חדש, טוען הקורא

בעת מילחמת האזרחים בספרד, מתווכחים הלוחמים ביניהם. אומר אלפונסו: „בכל אשמים היהודים!" משיב ריקרדו: „אבל בספרד אין בכלל יהודים!" ועל כך אומר אל־פונסו: „זו בדיוק הצרה! אילו היו יהודים בספרד, לא היו הספרדים לוחמים זה נגד זה!"

שימעון שיבק, בני־ברק

● ● ●

אי־סטרטגיה

חבר קיבוץ מן העמק מבקר ומציע

האיסטרטגיה הישראלית, שהיתה נקוטה בגבול הצפון, נכשלה כיש־לון הרוץ. ישראל חייבת לאמץ ל־עצמה איסטרטגיה אחרת —

(1) מניעת חימושם של המחב־לים בלבנון על־ידי חסימת דרכי התיגבור והציוד בים, ביבשה וב־אוויר, אם ממדינות קרובות וקטנות ואם ממדינות גדולות ורחוקות.

(2) מניעת היערכות, אימונים ותנועת מחבלים בלבנון. המצב שם צריך להיות של קיום פאסיבי מת־חת לפני הקרקע והסלעים בילבד. כל תזוזה תיתקל באש, שתעלה מכל כלי־הנשק הישראלים בכל מקום, בכל זמן ובכל שיטה.

(3) הפרדה מוחלטת בין האזר־חים לבין המחבלים בלבנון מבחינת דרכי הלחימה בהם.

(4) הקמה והרחבה של יחידות של אלמנטים אנטי־מחבלים בכל תחומי לבנון, שיהוו בסיס למיל־חמה בהם. אלמנטים אלה יקבלו ציוד ועזרה ישירה ועקיפה מישראל, ויהוו עוצבות קרביות גדולות ו־חזקות, כדי להשמיד ולחסל את המחבלים בתוככי לבנון, ולא יס־

קבלת מודעות
לכל העיתונים
במחירי המערכת

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 772118

מועדון 5
לתרבות חדשה
רח' הס 5, תל־אביב
טל' 297263

בחודש אוגוסט
המועדון
יהיה סגור לרגל
חופשת הקיץ

המועדון פתוח בימי שלישי
משעה 8.30 בערב. התוכניות
מתחילות בשעה 9.00 בערב.

אולטרסול של ד"ר פישר
לשיזוף טבעי

Dr. Fischer

היידע הרפואי הנרחב של פישר מעבדות פרמצבטיות ומחקרים רבים שנעשר בארץ ובחו"ל עזרו בפיתוח התכשיר החדיש המקנה לעור שיזוף יפה אך גם בריא.
הבסיס התחליבי בתרכובת החדישה מקנה לעור שיזוף בריא תוך סינון הקרניים האולטרה סגוליות המזיקות של השמש, ומעניק לעור לחות.
תכשירי אולטרסול מופיעים בדרגות 3-15 בהתאם לסוג העור ולזמן השהייה בשמש כאשר 8-15 מיועדים לעור רגיש במיוחד ולתינוקות.

כל מה שאת צריכה מהשמש.
לא יותר.

מה הם שמים לך שם? אם זה מוטורקרפט אתה בידיים טובות

כשאתה מפקיד את מכוניתך בידי המכונאי שלך אתה רוצה להיות בטוח.
בטוח שאתה בידיים טובות ונאמנות, שירכיבו במכוניתך את חלקי החילוף הטובים ביותר.
וכשמדובר בחלקי חילוף — אין כמו המקוריים.
זאת הסיבה שעליך לדרוש חלקי חילוף מתוצרת מוטורקרפט.
חלקי החילוף של מוטורקרפט תוכננו לרמת איכות גבוהה המאפשרת לך נהיגה אמינה ובטוחה וחסכון מכסימאלי בהוצאות האחזקה.
הם מורכבים כחלפים מקוריים בכל המכוניות החדשות של פורד. הם גם מתאימים לרוב המכוניות של יצרנים אחרים.
ואם המכונאי שלך אינו יודע, כדאי שתספר לו: את חלקי החילוף של מוטורקרפט אפשר להשיג במרכז החלפים הארצי החדש של החברה הישראלית לאוטומובילים, מפיצי פורד בישראל, המרכז הגדול והמשוכלל ביותר מסוגו באירופה ובמזה"ת.
מרכז החלפים מצוייד במחשב מרכזי המאתר במהירות את הפריט שאתה זקוק לו והוא המילה האחרונה בתחום חלקי חילוף, טיפול ואחזקה.
כשאתה בא איפוא, למוסך, זכור: אינך צריך מכונאי מקורי אלא חלקי חילוף מקוריים.
חלקי החילוף של מוטורקרפט.

באחריות פורד

מתאים למכוניות של מרבית היצרנים

מצתים — מסננים • חלפי הצתה • רצועות איוורור • מגבים • נורות • צינורות מים • נתיכים • מיסבי גלגלים • בולמי זעזועים •

מוטורקרפט - חלקי חילוף ללא תחליף.

החברה הישראלית לאוטומובילים בע"מ, מפיצי פורד בישראל
מרכז חלפים ארצי, רח' גבורי ישראל פינת רח' יצחק שדה תל-אביב טל. 337863
חיפה, רח' יפו 45, טל. 531171. ירושלים, רח' דוד המלך 14, טל. 226141

פורד. לטווח ארוך.

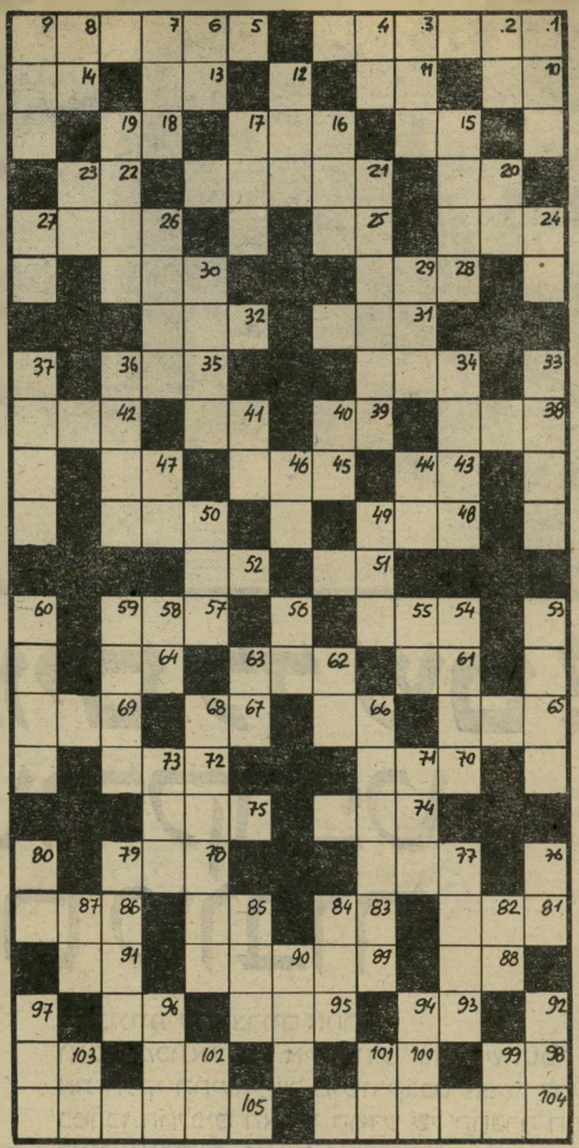

מאוזן:

1) כולאות בתוכן ציטטות; 5) „מולידו" של דון־קישוט; 10) אבי הבעל; 11) עומד לנפול; 13) ענף; 14) מקום במעבה היער; 15) כן רוסי; 16) לא לעולם . . .; 18) מצבור גרוסאות; 20) רב כח; 21) מזל — בין שבטי ישראל; 22) שור, פר, (דברים ז' י"ג); 25) שליח המלך; 26) בעלי־חיים המותר לפי התורה באכילה; 28) הוגה הרעיון; 30) מעון; 31) ספג, קבל השפעה; 32) הקיף מן הצד; 34) צי ספינות; 35) פור; 38) השומר מ„שייך אבריק"; 39) תבלין תימני; 41) על־יד; 42) יחידת אורך; 43) האות שנבחרה כסמל הנצחון; 45) ראשית התוהוות הפרי; 47) יסוד התורה שה; 49) התגוננות אזרחים מפני התקפות; 50) מיטה למשכב; 51) בבואה לצד הגוף; 52) קומפוזיטור גרמני פורה; 54) הקרה, זימן; 57) ספר ביוגרפי של איש תנועת העבודה; 61) כלי־נגינה; 62) גוזלים המופרשים מן הגוף; 64) בעל חיים; 65) כופר; 66) אגודה; 67) מרפא; 69) שדה חרוש; 70) בעל חיים האסור באכילה; 72) סופר יהודי בגולה (ש"מ); 74) סעודה של בשר־בהמות שנשחטו לכבוד האורחים; 75) זוהמה, לכלוך; 77) ספר הקבלה; 78) מטבע קדום; 81) שמה הקדום של דור, היא טנטורה; 83) החוד בלוח העברי; 85) שם כולל ליונקים השוכנים במדבריות; 86) שמו הפרטי של יוצר הויטרו'ים ב„הדסה" בירושלים; 88) נקי; 89) שובל, קצה; 91) מטבע יפני; 93) נודד; 95) לח, רטיבות; 96) בת־קול; 98) סיפר, אמר; 100) איבר מן הכפולים בגוף; 102) מילת זירוז; 103) חבר בממשלה; 104) נשלחת בימים אלה מעבר לגבול אל הגליל; 105) הנהר הארוך ביותר בסין שעשע.

מאונך:

1) היום הבא; 2) גבעה של מוסד חינוכי בירושלים; 3) תעלה להעברת מים; 4) יחידת הספק לתשמיל; 6) גדול בתורה; 7) נחל אכזב; 8) מגש; 9) ממציא מוסיקאי שהמציא צורת חצוצרות; 12) ידיעה שהועברה ונמסרה; 15) מקום מושבו של האוראקל; 16) עשה חמאה מחלב ע"י טפיחות; 17) חלק; 19) בקורת הנדפס; 20) זרם, שטף; 21) ארץ באירופה; 23) בסולם הצלילים; 24) חלק מפרצופנו; 26) אבן טובה, אך פיו אינו מפיק מרגליות; 27) אל במצרים; 29) כלי נשק; 30) נמנע מהרגלו הקודם; 33) „דבר אחר"; 34) גלים קלים על־פני המים; 36) רצועת המים המפרידה בין בריטניה לצרפת; 37) מיתקן של תיל המחובר לאדמה; 40) ריר; 41) לא מהר; 44) מספר עיקרי הרמב"ם; 46) בבקשה; 47) קבל על עצמו את הדת היהודית; 49) צמח מים חסר פרחים; 50) מגע, הפריע; 53) בהשאלה — צליל; 54) אזור, חגורה רחבה; 55) פלא; 56) אמונה; 58) ראש־חודש; 59) הקצין האמריקני שבהשראתו בוצע עונש מוות ללא דין; 60) התעטש; 62) אחוריים; 63) נמלט; 66) מיגרנה; 68) קיבוץ הידוע בשלישיית זמר שלו; 71) תשוש, נפוח מרעב; 73) כבשה בוגרת; 76) רוח רעה; 77) יסוד נפוץ בטבע במחצבים ובתא־חי; 79)) מחוסן, יציב; 80) אריג גס לימי אבל; 82) ממהר; 84) עם־הארץ; 85) וו שהדלת סובבת עליו; 87) שר; 90) עיר עתיקה אליה עבר שבט דן בצפון; 92) פרי אביבי ממשפחת הוורדניים; 94) רמטכ"ל בצה"ל; 96) רכוש רב; 97) שיסה, הפעיל את החושים; 99) שן חותכת; 101) קפל בבגד; 102) צלוי למחצה; 103) שליח ציבור.

(המשך בעמוד 4)

אחרי הבחירות החזיר בגין ל־עראפאת טובה־תחת־טובה. אחרי שבועות ארוכים של הפוגה תקפו לפתע מטוסי חיל־האוויר את אנשי עראפאת. הללו השיבו באש על ישובינו, והתפתחה מילחמה שבסיומה הוכר עראפאת בכל העולם

מנחם ומוטל

החבדל בין שלום עליכם ובין עליהם השלום

מוטל בין פיסי החזן הרגיש הקלה עצומה במות אביו יכליבו התגדה המנגינה: „אשרני כי יתום

שותפות בגין—ערפאת
תשלום חובות

כמנהיגו של האירגון הצבאי הלוחם (אצ"ל) הידוע בשם אש"ף, וצד לגיטימי בכל מו"מ במיזרח־התיכון.

תמה אני, עד היכן ירחיק לכת שיתוף הפעולה הזה.

אהרון שיר, תל־אביב

● ● ●

אלימות

בסיגנון המערבון

גם אורי אבנרי, טוען הקורא, הצטרף אל אותם הדורשים „להחליף את העם" („העולם הזה" 2289)

תוצאות הבחירות האחרונות והיעלמות של"י מן הכנסת אינם מוצאים חן בעיניכם. גם אני לא מאושר מזה, אך מה לעשות, זהו „רצון העם" וזה מה שהקמנו ב־1948.

קל להיתלות ב„שטיפת־המוח של כלי־התיקשורת", אך עובדה שגם המימשל מחלונן נגד השמאלנים של הטלוויזיה, וזה מראה שהתמונה די מאוזנת. הנוער במדינת־ישראל של 1981 פשוט מעדיף אלימות ב־

סיגנון של מערבון על־פני משא־ומתן וזכויות לגיטימיות לפלסטינים.

אולי צריך לתקן את הדימוקרטיה?

אריה נמט, חיפה

● ● ●

אני!" מדוע?! כי אסור להכות ביתום. כל עוד אביו חי הרביצו לו חבריו, כי אביו הגדול יכול היה לשמור עליו. מת אביו — אסור לחבריו להכות אותו, כי אין מי שיגן עליו. מנחם בגין, לעומת זאת, מכה מכות אכזריות ביתום האמיתי של המיזרח־התיכון: בעם הערבי־הפלסטיני.

יצחק סובול, תל־אביב

● ● ●

מישטר של אפליה

קריאת מחאה חריפה נגד דיכוי והשפלה

המחדל הגדול והחמור ביותר של מדינת־ישראל נעוץ לא בכיבוש,

הדרך לגאולה

ללא כל הכנה מוקדמת והחלטה מגובשת, טוען החמשירן, נגררה ישראל למילחמה חדשה

המחבלים מציתים המולה / סביב אצבע הגליל עד מטולה / ישראל מחזירה / תופת־אש לזירה / האם כך תתגשם הגאולה?

אם, תל־אביב

לא בהתנחלות ולא בסיפוח — אלא במשהו אחר: הפעלה שיגרתית, עקבית ועיקשת של מישטר של אפליה, דיכוי והשפלה כלפי הערבים הפלסטינים בשטחים המוחזקים.

מישטר זה מתבטא בדיכוי מחאות והפגנות אף בלתי־אלימות, בהלחמת מנעולים של חנויות שיבתות, ובפתיחה באש בהפגנות אלימות ערביות — כאשר בהפגנות אלימות דומות של יהודים כוחות־הביטחון הישראליים אף פעם אינם פותחים באש..

לכן, נוכח מצב מחפיר, טרגי ומסוכן זה — אנו מוצאים חובה

(המשך בעמוד 8)

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורסים ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יופי

תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער בשעווה
* הנחת נלות *
• מחירים עממיים • שרות מענלה •

תל-אביב יודפת 4 ליד דיזנגוף 190 226066 229388

רמת-גן הרצל 86 מול בנין אואזים "סלון אוה"

הטעם המדליק

במחיר המצחיק.

1.93 ש׳
לבקבוק!

במשפחה הוחלט:
מאלט

השוה בעצמך
(השואה נכונה ליום 27.7.81)

שם המשקה	מחיר לכוס 200 מ״ל
מאלט	**80 אג׳.**
קולה מישפחתי	148 אג׳.
טמפו מישפחתי	138 אג׳.
קריסטל	136 אג׳.
מיץ פז	112 אג׳.

(המשך מעמוד 6)

קדושה לעצמנו, להזעיק את דעת הקהל התרבותית, הנאורה והמתקדמת, בארץ ובעולם, נגד ממשלת־ישראל, ותובעים ממנה להפסיק מיד את המישטר הבלתי־אנושי, המחריד והטרגי הזה.

קבוצת אופוזיציה הומאניסטית, תל־אביב

● ● ●

ילחם מבפנים

כדי להצליח במילחמה נגד הכפייה הדתית צריך לנקוט בטקטיקה הנכונה. כל הדיבורים על ליברליזם וחופש הפרט נופלים על אזניים

ככביש רמות
שבת ?

לות. כדאי לנסות לערער את מערכת מבפנים. הגה מיספר עיונות:

הבסיס למערכת ההילכתית הוא הלחן ערוך של רבי יוסף קארו. נה. הגאון מווילנה — הגר"א, נב ביאור לספר זה, שהיום סבור ם חוקרים שהינו אוסף קושיות ופירכות המוכיחות שהרבה מדברי השולחן־ערוך סותרים גמרות ומקורות אחרים. מדוע להתנהג על־פי שולחן ערוך?

יצאו לאור כמה ספרים המטילים ספק בנכונותו ההילכתית של הלוח העברי הנהוג היום. מדוע נאכל מצות בפסח מדומה?

יש ספיקות גם ביחס לקביעת ימי השבוע, בקברים עתיקים נתגלו תאריכים שאינם תואמים ללוח הנוכחי. יש בעיות רבות בקביעת ימי השבוע לאחר השיבוש שחל בתיפקודי היום והלילה בזמן המבול. תמצא לנו אגודת ישראל את הסמבטיון הגועש בכל ימי השבוע ונח בשבת, ואז גם לא ניסע בשבת בכביש רמות או בכל כביש אחר, שהרי כלל גדול קבעו החכמים: „המוציא מחברו — עליו הראיה", ואם בר־צונך לכפות עלי מנוחה בשבת — הוכח לי שהיום הוא יום השבת!

ד"ר ראובן פדג, ירושלים

חסכן, צנוע, שקדן

ח"כ שיפמן
התצלום ששוגר למערכת

השבועון אינו מודפס ומופץ במדינה של שודדי־דרכים ואוכלי־אדם, ולכן לא יכול הח"כ החדש לעבור לסדר היום על הכתבה אשר משמיצה אותו, לדבריו („העולם הזה" 2290)

עיתונכם כותב שאני עושה „מאמצים פלגתיים" לקבל את תיק התחבורה כיסא ליד שולחן הממשלה. לא, איני עושה מאמצים!

לכל אזרח, בתל־אביב בפרט ובארץ בכלל, אני מוכר כמי ששה מהפכה תחבורתית ותנועתית בעירי. אקווה כי לא אשמע מפריז בעיני הקורא אם אומר, שמה שבוצע בתל־אביב בתחום התחבורה והתנועה אין לו אח ודוגמה בשום עיר אחרת. תל־אביב צועדת בראש בהסדרי־תחבורה, בהנדסת־תנועה, במערכת בקרה אלקטרונית, בגשרים עיליים, במעברים, בפיתוח כיכרות, בעדיפות לתחבורה הציבורית ובצוות המקצועי הטוב ביותר במדינה.

טבעי הדבר שרבים רואים אותי מועמד מתאים לתפקיד בכיר במישרד־התחבורה. הקהיליה המיקצועית אפילו שואפת לזה. מדוע זה איפיא תלינו עלי? וכי באמת סיפור של הצלחה אינו בגדר „הפירגון" של העולם הזה?

הינכם כותבים על מריבות בינילבין ראש העיריה שלמה להט. שמונה שנים צ"ץ' ואנוכי פועלים, מופיעים ועובדים ביחד. הוא כראש, ואני כסגן. להוציא מיקרה או שניים שבהם היינו חלוקים בעמדותינו — מתי, היכן ובאיזה נושא היה בינינו ריב? גם כאן — ההיפך הוא הנכון. עבודתנו במשך שמינה שנים היא דוגמה ומופת לשיתוף פעולה בין שני אישים במישור אחד, שהניבו תוצאות נפלאות בעיר.

בחברת החשמל הינכם שמים אותי אחראי לביזבוז של „מאות מיליונים". צר לי לקבוע כי אני הייתי חלוץ של מאבק איתנים, בעומדי מול כוחות אדירים בחברת החשמל, הן פוליטיים והן ניהוליים. ההיפך הוא הנכון. בבואי לחברת־החשמל רציתי לעצור גלגל ענק ששנות דור לא היה מי שהעז לגעת בו. יכולתי בנקל ל„התברג" לתוך החברה וליהנות ממשמניה. תחת זאת תבעתי, ביחד עם חברי לדירקטוריון, שינויים, שיפורים, קיצוצים, קימוצים, התייעלות ושליטה של הדירקטוריון. לא אחד הזהיר אותי שאני „הולך לשבור את הראש". בתקופתי טבעו בחברה את המטבע „הנוגע ב־חשמל — יתחשמל".

הינכם חוזרים לפרשת האשמותיו של מנכ"ל החברה לשעבר, יוסף טוליפמן. באותה עת השחיר עיתונכם את פני באכזריות. היה זה אחד החיצים המורעלים ביותר שהופנו כלפי על־ידי מתנגדי בחברה. אולם מאז ועד עתה פורסם דו"ח מבקר המדינה, הדוחה מכל וכל את הטענות שהועלו.

למיקרא תיאוריו של יוסי ינאי אפשר לחשוב שאני נוהג לבזבז כספי ציבור, להתגורר במלונות־פאר, לטוס הרבה לחו"ל וכו'. לא דובים ולא יער. בשלוש שנות כהונתי כיו"ר החברה הגדולה ביותר במדינה — ערכתי נסיעה אחת בת ארבעה ימים לחו"ל. קודמי בתפקיד עשו זאת עשרות פעמים!

הייתי היו"ר הצנוע ביותר בהוצאות ייצוג, אש"ל וכו'. פשוט מאד לא עשיתי הוצאות! מקרב סגניי ראש העיר תל־אביב, במשך שמונה שנות כהונתי, נסעתי מטעם הבעיריה בראש מישלחת מיקצועית שתי פעמים — פעם לגרמניה, בעניין מערכת בקרת־תנועה, ופעם לסינגפור. שתי נסיעות אלה, בהן השתתפו נציגי מישרד־התחבורה, המישטרה וד"ן, נשאו פרי והצלחה. שום מלונות־פאר לא היו בהם.

האם שתי נסיעות בשמונה שנים מצדיקות תיאור מסולף כזה?

ב־29.6.81 פרשתי מראשות חברת־החשמל, לרגל בחירתי הצפוייה לכנסת, על־פי חוק החברות הממשלתיות, האוסר על ח"כ להיות חבר בדירקטוריון של חברה ממשלתית. למרות זאת, ב־22.7.81 אני עדיין מתואר בכתבתכם כיו"ר החברה, „הממשיך לנהל אוהה ביד רמה והעושה בכספים ככל העולה על רוחו..."

ליו"ר חברת־החשמל אין שום קשר לכספי החברה, לא במישרין ולא בעקיפין, ובקביעה כזו יש משום בורות ניהולית ותיפקודית.

ולבסוף, לפני כשגה עמד העולם הזה לכבד אותי בתואר את"ם — והסיפור לא פורסם משום שהצילו־מים שנערכו בביתי לא עלו יפה. אז מדוע אתם מפרסמים דווקא את תמונתי מצילום שלא עלה יפה? אנא, החליפו לי את התמונה שלי.

ח"כ דויד שיפמן,
תל־אביב

אבוטבול ובוזגלו

השמות אבוטבול ובוזגלו הפכו למטבע־לשון המצביע על מישפחות ברוכות־ילדים ועל מוצאם הספרדי. גם אורי אבנרי השתמש בשמות אבוטבול ובוזגלו בכתבותיו על „המהפכה הספרדית" („העולם הזה" 2286)

לצערי, אינך מצוי מספיק בתולדות יהדות ספרד, צפון־אפריקה, מזרח ותולדות הישוב, ולכן חלים עם לפעם שיבושים במאמריך, ור מביאים לאי־דיוקים וטעויות נחותיך.

אבות אבותי, שנשאו את שם וטבול בגאון, היו ודאי גאים לדשמם מישפחתם הפך למטבעון של מישפחות ברוכות־ילדים

למען הדיוק ההיסטורי, השם אינו וטבול אלא אביטבול. השם השש במשך הדורות האחרונים. מישפחת אבוטבול הינה מישפחה רבנים וגאונים גדולים בישראל, ר הגיעו לצפון־אפריקה מספרד רכוש עצום, שחלק גדול ממנו מר עד תחילת המאה הזאת. ה הספר „שריד ופליט" של הטוריון ומי שהיה שר־הדתות, יעקב משה טולידנו; מאמרו דעי של הפרופסור מאיר בניהו חה לאברהם", לכבודו של אבר־

הם אלמליח; אוסף אביטבול במוסיאון הברייטי, שחלק מצולם ממנו נמצא במכון יד בן־צבי בירושלים, „יהדות ספרד והמזרח" מאת מ.ד. גאון, ועוד. הרבה ספרי היסטוריה של תולדות הישוב).

שלוחה אחת של מישפחת אבוטבול, אשר אני נמנה על צאצאיה, הגיעה לארץ־ישראל עוד בראשית המאה הקודמת, דהיינו בשנים 10—1805, ומאוחר יותר היתה בין המישפחות הראשונות אשר חידשו את הישוב היהודי ביפו.

ההנחה שלך, שיהדות ספרד והמזרח הינה שונאת עבים, בטעות יסודה. מישפחתי, אשר כאמור התיישבה ביפו בתחילת המאה הקודמת, פיתחה קשרים נהדרים של אחווה ורעות עם מישפחות ערביות רבות, אשר נמשכו עד הקמת המדינה.

בית אבוטבול
אחווה ולא שינאה

רצ"ב הריני להעביר אליך תמונה מבית רב־מידות אשר נבנה ביפו על־ידי אבי־סבי עוד בטרם יסוד תל־אביב והשכונות היהודיות הראשונות ליד יפו, נווה־צדק ונווה־שלום. הבית קיים עד היום ברחוב יפת 16.

בבית זה נרקם הווי עשיר וקשרי מסחר וידידות בין יהודים וערבים, וזכור לי באופן אישי שכאשר ערביי יפו נכנעו, ובראשם עמד אחד ממישפחת אבו־לבן, לא הסכים זה האחרון להתייצב בפני השילטונות הישראליים אם לא יהיו נוכחים במקום נציגים ממישפחת אבוטבול. ואכן, אבי המנוח, אברהם אבוטבול, ובן דודו יהושע אבוטבול, נקראו ואף הגיעו לטכס.

דברים אלה נכונים גם לאותם מישפחות שהקימו את התשתית של הישוב היהודי עוד בטרם בילו"י והציונות, והמדובר במישפחת בוזגלו, שאחד מטובי בניה, שלמה בוזגלו, הטיף לאחווה יהודית־ערבית. שלוש, מואיל, אלישר, ולירן, מטלון, חיים שומלה, אריאך, דנון, מני חסון אלמליח והאישים הבאים: אלברט ענטבי יוסף ביי נבון, נסים בכר והרב פאנו"ל, ועוד הרבה מישפחות ואישים אחרים.

מן הראוי להזכיר באופן מיוחד את שמו של אחד מגדולי המזרחנים במאה זו, יליד ירושלים ממוצא בבלי, חניך היידלברג, ציר לקונגרס הציוני הראשון בבזל, הפרופסור אברהם שלום יהודה, אשר קרא והטיף להבנה בין העם הערבי לבין היהודים ושהיה לו ויכוח מר עם הפרופסור חיים וייצמן. ד"ר יהודה הורחק על־ידי המימסד המיזרחאירופאי, אשר לא הבין ולא הכיר את המנטליות ומנע ממנו קתדרה באוניברסיטה העברית בירושלים.

בהזדמנות זו ברצוני להזכיר את יוסף אליהו שלוש, ממייסדי תל־אביב, אשר בפרק אחד בספרו, המתאר את תולדות חייו, מתאר מיקרה מעניין אשר יכול לשמש כדוגמה.

באותה תקופה שימש כחבר מועצת עיריית תל־אביב הצעירה וגם כחבר מועצת עיריית יפו, וניסה לגשר בין שני העמים, אומנם בתחום הלוקלי. ואנשי המימסד ניסו להדביק לו את התואר „בוגד", כנראה שהצבעים הדומיננטים היו שחור ולבן, וצבעים אחרים בקשת — אין.

הגישה של הציונות המיזרחי־אירופאית היא שהביאה למצב ששיתוף פעולה עם ערבים הוא דבר מגונה.

אין אני יודע מה היה קורה אם ההנהגה הציונית היתה מקבלת את דרכם של אותם מטיפים להבנה וקירבה בין יהודים וערבים, אך בטוחני שאימוץ דרכם והתפיסה שלהם היו מביאים לצימצום הפער בין שני העמים ובין התנועה הציונית, תנועת השיחרור היהודית, לבין העם הערבי ותנועת השיחרור הערבית. וייתכן שהיינו מונעים הרבה דם ושינאה.

שלמה אבוטבול, תל־אביב

WILKINSON

הגיע לישראל.

סכין הגילוח הטוב ביותר בעולם.

החודש במבצע הכרות

ווילקינסון

גילוח בכיף. ללא חתכים. עם ווילקינסון.

ווילקינסון—יצרני החרבות זה 200 שנה.

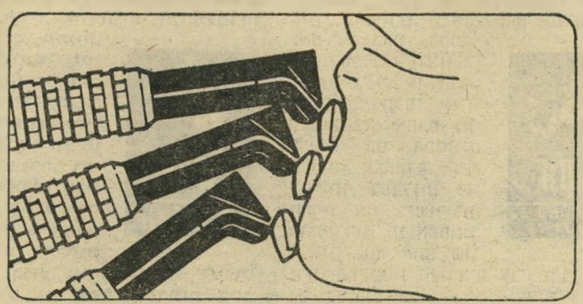

פרופייל הסכין הכפול המתאים את עצמו לפניך.
מתאים לכל מכונות הגילוח — כולל המכונה שלך.

היבואן: **דנשר טרייד**
מוצרי איכות ויופי לשימוש אישי וביתי.

שווק: פ.י. היימן בע"מ
טלפון: 052-58190

אבנת | קרמון | שיפרין | נעמן

מרים בנימיני

מזל החודש: אריה

לבני מזל אריה כישרונות בתחומי אמנות שונים. בפגישה עימם השיחה בדרך־כלל מתגלגלת איכשהו לנושא ה־אמנות, או שיספרו בהתלהבות ובעיניים נוצצות על סרט או מחזה שראו — ויתארו את הדברים בצורה חיה ומר־תקת, עד שהמאזין להם יוכל להסתפק בסיפור המלווה הדגמות חיות — אם פנטומימה או על־ידי חיקוי השחקנים.

האריות מוכנים לוותר על דברים חשובים להם ובלבד שגאוותם וכבודם לא ייפגעו

גם תערוכות ציורים, קונצרט או בלט, שבהם נוכח בן מזל אריה, יגרום לו להרגשת התעלות, הנאה וכמיהה פנימית ונסתרת להיות הוא עצמו האמן שניגן, רקד, הציג או צייר.

אם כך, נשאלת השאלה — מה מונע מבעדו לפתח את כישרונותיו אלה, ולה־יות שבע־רצון מעצמו ומעיסוקו?

התשובה אינה פשוטה או חד־משמ־עית. כבר הוזכרו קודם לכן כישרונו־תיו המגוונים. הבעיה איזה מהם כדאי לפתח לא תמיד מוצאת פיתרון. לפעמים עוברות שנים של התלבטויות, והזמן עובר והם עדיין אינם בטוחים מהו ה־שטח שכדאי באמת לפתח.

שנית, הם חוששים מאוד מכשלונות, וכידוע, כל אמן נכשל לא פעם ולא פעמיים. ועד שהוא מגיע להישגים ול־הכרות של הסביבה, הוא נוחל לא מעט אכזבות וביקורות, חלקן מוצדקות וחל־קן לא, אך אלה פוגעות בגאווה העצ־מית. וזו בדיוק הנקודה החלשה של בני המזל. הם מוכנים לוותר על דברים חשובים להם, ובלבד שגאוותם וכבודם לא ייפגעו.

אחת הדרכים שבהן ניתן להעזר על־מנת להסביר למה „אריה" זה או אחר לא פיתחו את כישרונותיהם האמנותיים — הסתכלות בכף־היד. בכף־היד נשמר מקום שמייצג גם את האריות — האצ־בע הרביעית (מהאגודל) הנקראת קמי־צה. הכירולוגים מכנים אותה אצבע ה־שמש, או אצבע אפולו. באסטרולוגיה השמש היא השולטת בבני מזל אריה — והיא השולטת על הלב. לכן מה „שבא

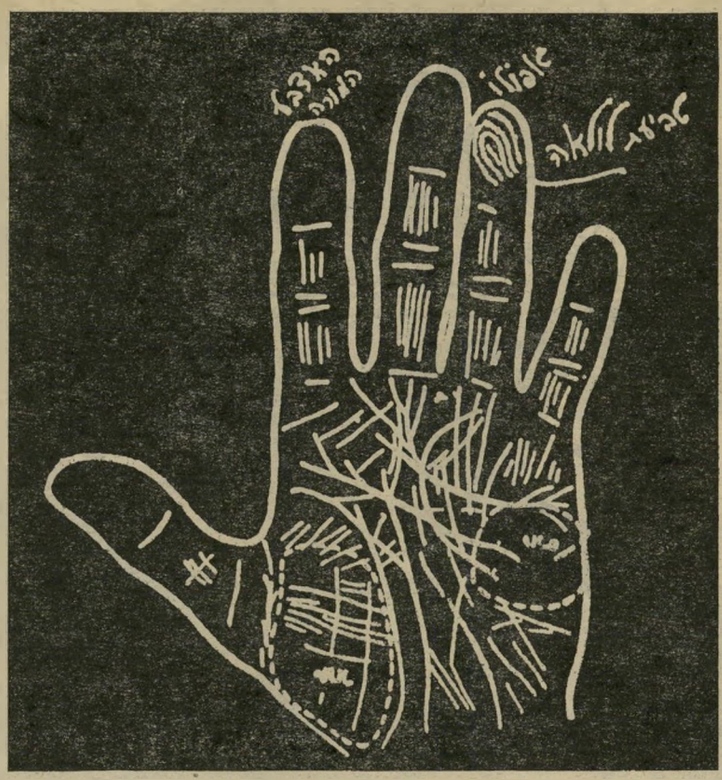

מהלב" — יצירתיות, אינטואיציה או אפילו מחלות־לב ניתן לזהות לפי מצב אצבע אפולו.

אצבע אפולו — מייצגת, כאמור, את עולם הרגשות הנימי, ומראה כוחות־יצירה, אינטואיציה וכישורים אמנותיים. אצבע אפולו השווה באורכה לאצבע המורה (אצבע) מראה אדם מאוזן, שה־ערכים המקובלים של החברה מתאימים לו. הוא זוכה להערכה של סביבתו, ומשרה אווירה נעימה באישיותו המאו־זנת. זהו המצב הרצוי, אם כי לאו דווקא המצוי. השיווין באורך של שתי

בכף־היד נשמר מקום, שמייצג גם את האריות - הקמיצה

אצבעות אלה (האצבע המורה, ואצבע השמש) הוא סימן לאישיות מאוזנת ובי־טחון־עצמי קיים.

כשאצבע אפולו מתכופפת לכיוון האצ־בע האמצעית (הגבוהה), בעליה נמצא בעמדת־הגנה תמידית. הוא פוחד ממה שיאמרו עליו, נפגע מכל ביקורת, אפילו אם היא נאמרת על־ידי אדם שאינו מבין מה הוא שח, ואינו מתכוון לפגוע. אדם כזה פוחד שכל דבר שיעשה יגמר ב־כישלון, או לפחות באי־נעימות כלשהי. יש לו אינסטינקט של שמירה־עצמית, והשאלה המלווה אותו בדרך־כלל, „האם כדאי לי לעשות זאת?" הוא אינו סומך על רגש פנימי, או אינטואיציה, ומסתמך על חישובים אינסופיים שאינם נכונים. דרך זו מובילה אותו לאכזבות רבות ולמאבקים פנימיים קשים. לכן גם סבי־בתו אינה רווה רוב נחת ממנו.

כשאצבע זו מופיעה רק ביד השמא־

(המשך בעמוד 64)

את התקופה אפשר להגדיר כטובה יו־תר מקודמותיה, אך הטלאים מנצלים אותה בצורה מוגזמת, וללא התחשבות מס־פת באחרים. הרצון לנצל עד תום כל רגע של הנאה גורם להזי־נחת הסביבה והקרו־בים אליכם. לכן צפו־יות מריבות ומתחים בביתכם. מקורביכם יבואו בדרישות וב־טענות, ואתם נוטים להתפרצויות תוקפניות רק בבית. הפי־צוי יימצא בחוץ, בהרפתקות־אהבה.

★ ★ ★

בתחילת השבוע שוררים מסוגרים בביתם, ומשקיעים מאמצים לשיפור פני־הבית. ידידים ממרחקים ייצ־רו קשר באמצעות ה־טלפון או הדואר, ויי־גרמו לשימחה זמנית. נסיעות בענייני עבודה לא יגרמו הנאה, ועדיף לדחותן, שכן המתח שלול לקלקל יחסים חשובים. ידידים שיית־ארחו בביתכם יביאו עימם מכר חדש ומעני־יין. קשר אהבה חם עשוי להתפתח בעיק־בות הכרות זו. עליכם להתאזר בסבלנות.

★ ★ ★

פעילות חברתית תאפיין את השבוע, נסיעות רבות בחברת ידידים, או ביקו־רים אצלהם יביאו לי־מצב־רוח קליל ושמח. העניינים הכספיים, ש־גרמו לטרדות ולדא־גות, מסתדרים לשבי־עות רצונכם. סכום כסף ממקור בלתי־צפוי יביא לכך. קש־רים מייוחדים ובלתי־מוגדרים, שהיו עם מישהו מבני המין ה־שני, הקשור בארץ אחרת, ישתנו לפתע והעולם יראה לכם יפה ובהיר יותר.

הקלה ניכרת במצב־הרוח תורגש השבוע, למרות שבתחילתו יתכנו אי־הבנות עם עמיתים בעניינים כס־פיים. אך תוך יומיים העניינים יסתדרו. נסי־עות יביאו עימן קש־רים מרעננים. בשורה משמחת, הקשורה לי־דיד השוהה בארץ אח־רת, תוסיף התרגשות והתלהבות, אלא שעל־כך לא תוכלו לשוחח עם איש, אלא להמתין בסבלנות. השימחה הזמנית עלולה לגרום להתנהגות אימפולסיבית, שעליה תתחרטו.

★ ★ ★

התקופה הטובה של האריות מתחילה, המתחים יוסרו, החיוניות וההתלהבות יבליטו אתכם. מתנות, שאותן רציתם זמן ממושך, עשויות להפ־תיע אתכם ולגרום ל־חגיגה אמיתית. נסי־עות וטיולים יוציאו אתכם מהשיגרה, וה־מסיבות שיארגנו ידי־דים יהיו כמעט רק למענכם. הצעות־עבודה חדשות יש לדחות לזמן מה, כרגע אין אפשרות לשפוט נכון, ולראות גם את החסרונות בהן.

★ ★ ★

עייפות ורצון לנוח ולהתרחק מאפיינים את השבוע. הדיכאון הסמוי, שאי־אפשר להיפטר ממנו, מביא אתכם למחשבות פסי־מיות ולדאגות מופר־זות. בני־משפחה קרו־בים גורמים לאי־שקט ולדאגה, אך אפשר לו־מר, שאתם כמעט מחפ־שים בעיות על־מנת לפרוק את המתח שבו אתם מצויים. היזהרו מאינפורמציה המועברת אליכם בדברי רכילות מיקריים, לא כל מה שנאמר נכון. ידיד קרוב יעזור לכם.

אתם מוקפים בחברים, וממלאים את יומכם בפעילות ציבורית. הרצון להנעים לאחרים מונע מכם לומר את דעתכם, ונו־רם לכך שאנשים לא יבינו את כוונותיכם האמיתיות. חיי האה־בה נשמרים בסודיות מוחלטת. יש להיזהר מגילוי של דברים חשו־בים דרך שיחה מיק־רית או סתם פיטפוט. גם תוכניות הקשורות לכספים יש לשמור בסוד, כדי שלא ייג־רם נזק או עיכוב בביצוע התוכנית.

★ ★ ★

המחשבות המעסיקות אתכם השבוע קשו־רות לקאריירה, וכיצד לקדם את מעמדכם ואת מצבכם הכספי.

חוסר־סבלנות ורצון ל־היכנס ל„נעלים הגדו־לות ממידתכם" עלו־לים להביא אתכם למ־תיחות עם הממונים עליכם בעבודה. יש להתאזר בסבלנות ול־הוכיח את כישוריכם. ההתקדמות תבוא מתוך המקום שבו אתם שו־נים. המקומות הקורצים אליכם בחוץ אי־נם בטוחים כפי שהם נראים לכאורה.

★ ★ ★

העומס הרב של חובות והתחייבויות כלפי המישפחה יוסר מעליכם, ותוכלו להרבות בשינה, ולה־שיב לעצמכם את ה־כוחות שהוצאתם. כ־דאי להתרחק מעט מחיי־החברה, ולהתר־כז בנושאים הקשורים לשטח חדש, שבו אתם מתעניינים. תוכניות לנסיעה רחוקה כדאי לדחות ברגע זה. כדאי להשגיח על הבריאות, ולהיצמד לשיגרה בטוחה ורגילה. עניי־ני־כספים של המישפחה יגרמו דאגה.

שאיפות בתחום העבודה אינן מסתדרות לשביעות־רצונכם. שיחה שקטה, עניינית ולא האשמות והטחות כלפי שותפכם לשיחה, עשוייה להסדיר ולהב־היר עניינים חשובים. התוצאות לא ייראו ב־רגע זה, מאוחר יותר יתברר שהמילים לא נאמרו לשוא. מצב־הרוח די כבד, ומשת־נה מרגע אחד למישנהו, נסו לקחת את הדברים יותר בקלות, ולא לשכוח את חוש־ההומור. בשטח הרומנטי — הפתעה.

★ ★ ★

ידידויות מיקריות מקבלות מיפנה מענ־יין. הדליים, שאוהבים קשרים רבים, אך מרחוק, יאלצו להת־חשב בבני המין השני, ולשנות תוכניות על־מנת לרצותם. ידיעה מוזרה, שתגיע אליכם באמצעות כלי־התיק־שורת, תביא להתרג־שות ולהפתעה. נסי־עות וטיולים יהיו מוצלחים במייוחד ו־יוסיפו שימחת־חיים ובריאות. לאמנים מביניכם תהיה יותר השראה, וכל עבודה תביא להתקדמות.

★ ★ ★

עבודה חדשה, שבה אתם מתחילים בימים אלה, מביאה אתכם למצב של אי־שקט ואפילו חרדה. התייע־צות עם אנשים השו־הים בחוץ־לארץ תע־זור לפתור את הבעיה המרכזית שמטרידה אתכם בקשר לכך. למ־עשה, דרככם החדשה תביא אתכם לקאריירה מבטיחה, במשך הזמן ייתברר שאופי העבו־דה „תפור" בדיוק עבורכם. הרפתקות־אהבה קצרות ומלהיבות מוציאות אתכם משיווי־המישקל, שימו־לב.

- תרים את הראש, תראה מה עובר כאן.
- טמבל, על רוזי מסתכלים מלמטה למעלה.

- זה אתה אמרת, תגיד לי זו לא תיסרוקת פאנק? מענין מי המעצב שלה, גילי, קובי, מריו...
- חביבי, נעליים כאלה יכול לעצב רק יעקב רוזי.

- עזוב עכשיו מנעליים, מה דעתך היא עם או בלי?
- אין לך עיניים, אתה לא רואה שהיא לא יחפה.

- אוהו... אתה צוחק ממני, בטח גם הגורה שלה לא עושה לך כלום?
- בטח שעושה. היא כל כך משגעת שעוד היום אני קונה את הזוג הזה למרלין.

- חתיכת מרובע, לפחות תגיד משהו על הרגליים, תראה אין להן בכלל סוף...
- עקב גבוה זה כבר לא שיא האופנה. מקסימום 7 ס"מ.

- נעליים, נעליים, רק נעליים יש לך בראש, מה אתה סנד...
- למה נעצרת?

- למה נעצרתי? סוף סוף הבנתי, ואני כבר חשבתי שגמרת את המנזר בהצטיינות...

פפקו
קיץ
81
פפקו
קיץ של אופנה
פפקו - במגבת
פפקו - בדגמי ספורט
פפקו - בטריקו "פפטריקו"
פפקו - קטיפה בפסים ובמשבצות
מפעלי פפקו מצפה רמון, תל-אביב רח' חומה ומגדל 26.

אורי אבנרי מנתח את המשמעות של השבר העדתי

זה קרה אחרי ישיבת־הפתיחה של הכנסת העשירית.

נשיא־המדינה הזמין את חברי־הכנסת ורעיותיהם (אך לא את רעי חברות־הכנסת) לקבלת־פנים צנועה במישכן־הנשיאים.

בשעה היעודה תפסו יצחק ואופירה נבון את מקומם בכניסה, כדי לקבל את האורחים, ללחוץ את ידיהם ולהחליף עם כל אחד מהם כמה מילות־נימוסין, כמקובל.

ואז, ברגע המכריע, הופיע חבר־הכנסת מנחם בגין, ראש־הממשלה היוצאת.

מבלי להיות מוזמן לכך, כדבר מובן

האלטרנטיבה?

מאליו, התייצב ליד הזוג הנשיאותי — כראשון בשורה. כל חברי־כנסת שהופיע — הושיט לו בגין את ידו, כבעל־בית. הוא לחץ את ידו, חיבק, פתח בשיחה, נהנה.

אופירה נבון הסמיקה מרוגז. הנשיא עמד כנציב־מלח נזעם. אך בגין לא הרגיש בכך. הוא קרן מאושר.

כך, כאפיזודה קטנה וחסרת־חשיבות, שרק חברי־הכנסת חדי־עין הבחינו בה, התגלתה העובדה העיקרית של המציאות הפוליטית החדשה: שני המתחרים הגדולים על הציבור הישראלי הם עתה מנחם בגין ויצחק נבון.

ניצחון פירהוס

ב ימים האחרונים אין נשיא־המדינה שוקט על שמריו. הוא נע ונד בארץ, מופיע בנקודות־תורפה, מברך את הציבור, משמיע דברי נועם ותוכחה עדינה.

לולא היה נשיא־המדינה, אפשר היה לחשוב כי זהו פוליטיקאי בשיא מערכת־בחירות.

הוא הופיע בקריית־שמונה, כאשר נפלו שם פצצות־הקאטיושות. בעוד שיצחק רבין עמד שם מול מטר של ביטויים עוינים, ואף דויד לוי סבל קשה מן האוכלוסיה, התקבל הנשיא בכבוד־מלכים, כגיבור וכמושיע. הקהל שצעק בגין־בגין, כשהופיע שם ראש־הממשלה לביקור חטוף ומבויים, הריע לנשיא בלבביות ובירא־כבוד.

לאחר מכן הופיע הנשיא בפיתחת־רפיח — האיזור שעל מנחם בגין יהיה להחזירו באביב הבא במהלך כאוב. בעיני התושבים, בגין מסמל את הנסיגה וההפקרה, אם לא הבגידה. ואילו הנשיא התייחס אליהם בהבנה. הוא לא השמיע דיעות פוליטיות — הוא נזהר מאוד שלא לחרוג מתפקידו כנשיא, העומד מעל למיפלגות ומעל למחלוקת פוליטית ורעיונית — אך בעלי־שיחו חשו כי הנה אדם מבין, בעל לב חם, המשתתף בצער הזולת.

בגיבעת־אולגה חלץ הקהל את נעליו וגרביו של הנשיא, נישק את רגליו, כאילו היה מלך מארוקאי או סולטאן מיזרחי. לא היה בכך דבר שנראה מוזר. יצחק נבון הוא איש המיזרח בכל רמ"ח אבריו, ומיחוות מיזרחיות נראות כטיבעיות אצלו — שלא כמו אצל בגין.

(המשך בעמוד 46)

נגד בגין? במקום פרס? האם נשיא המדינה ייצג את המהפכה הבאה?

ГЕРОЯМ СЛАВА!

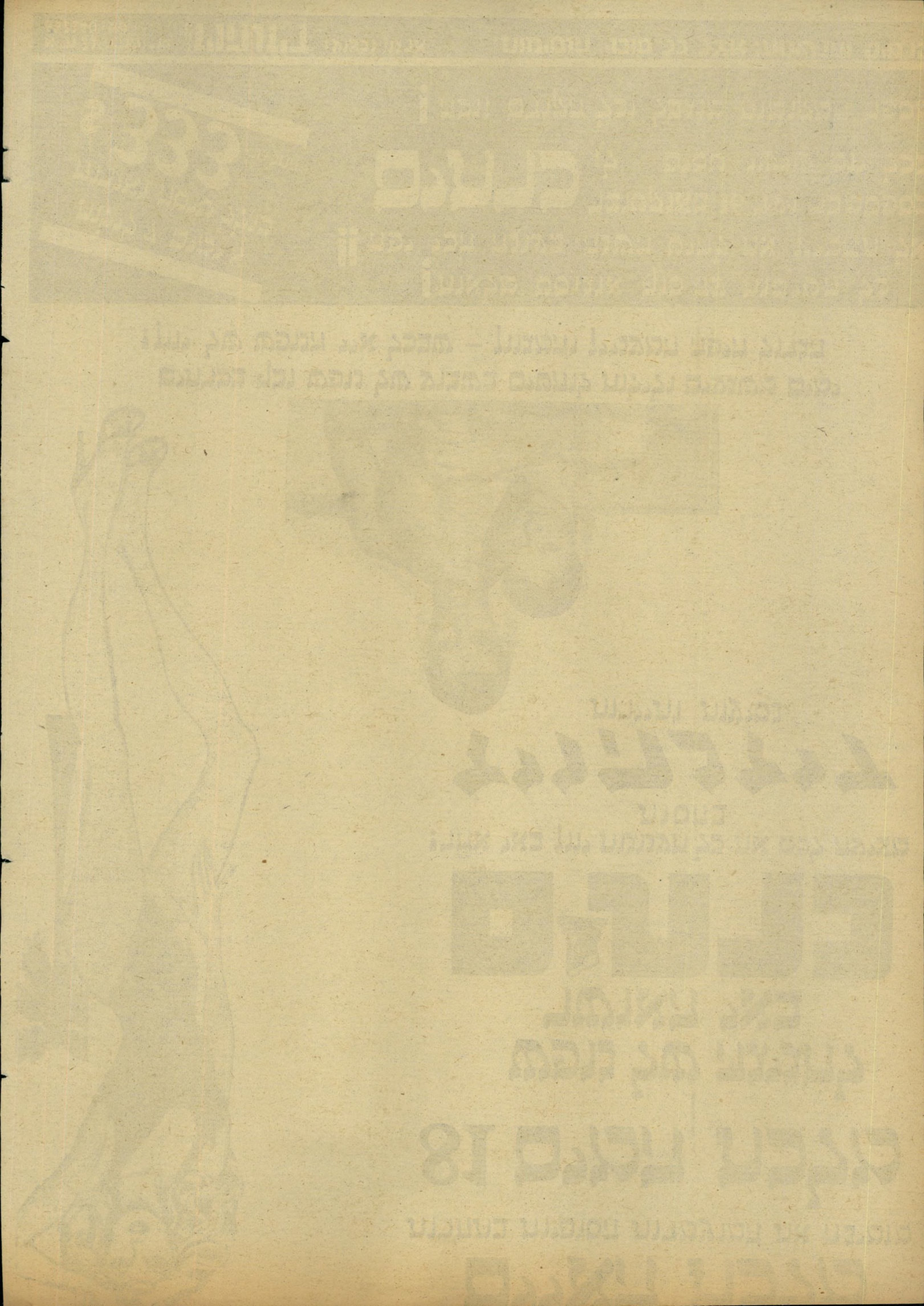

מלכת האיים

מזמינה את המועמדות הסופיות בתחרות

מלכת המים 81

לחגיגה של נופש באי האושר

כרתים

מציעה לכם את כל תענוגות יוון באי אחד!

בחסות

דיזנהויז

נסיעות ותיירות

ימים משגעים ולילות לוהטים בשבוע של נופש וכף בכרתים
הגדול היפה המעניין והמגוון – שבכל איי הנופש של יוון!

כל הטיסות עד סוף אוגוסט מלאות!
אל תחמיץ את להיט השנה בעונה הכי יפה !!
בספטמבר ועד 16 באוקטובר **כרתים**
בכל יום שישי טסים ל;
מספר המקומות מוגבל וכל הקודם זוכה!

8 ימים 7 לילות
כולל טיסה ואירוח
החל מ- $ 333

ארגון ובצוע: דיזנהויז סנטר בן־יהודה 21 ת"א טל: 652140

כרטים והרשמה: אצל כל סוכני הנסיעות.

אנשים בעולם

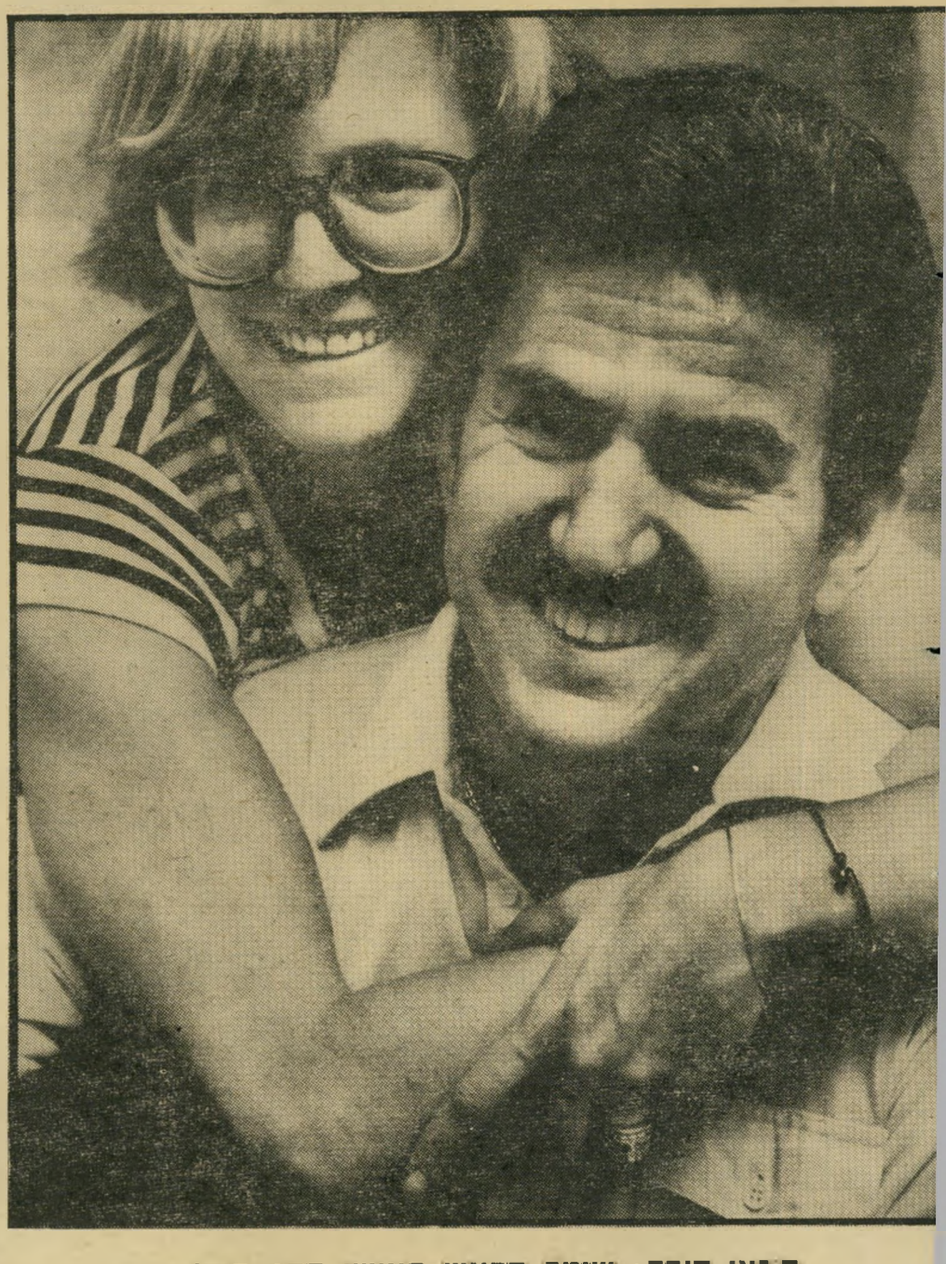

סוזאן פורד: שומר הראש האישי הפך בעל פרטי

בתמונה העליונה נראית סוזאן פורד, בתו של נשיא ארצות־הברית לשעבר, עם בעלה צ'אק וונס, לשעבר שומר־ראשו של פורד.

היום כבר איש אינו מפקפק ב־אושרה של סוזאן. אך לפני ארבע שנים בלבד היה זה וונס בעצמו שכמעט וטירפד את אהבתה של בת־המעביד. „הייתי בטוח שאני עומד לאבד את מישרתי. הפרוטוקול אינו ממליץ על יחסים של שומר־ראש עם בת־מעבידו, במיוחד כשזה היא נשיא לשעבר, הזקוק להגנה מיקצועית למהדרין ובתו היא עלמה צעירה בת 19, צעירה ב־16 שנים תמימות משומר־הראש של אביה".

כך מתאר היום צ'אק וונס, בעלה של סוזאן ואביה של ילדתם בת עשרת החודשים, את חששותיו, נוכח חיזוריה הנמרצים של סוזאן, באותה התקופה סטודנטית לעיתונאות וצלמת עיתונות מתחילה, בת 19.

היום סוזאן היא אם מאושרת, רגילה בהחלט ורחוקה מאוד הן מן הנשיאות והן מקאריירה עיתונאית: „היכרתי בעובדה שמה שחשוב לי יותר מכל הוא גידול משפחה וילדים." צ'אק וואנס ב־עצמו מנהל חברה עצמאית לסיפוק שומרי־ראש לאמנים ובדרנים (ה־להיט המבוקש ביותר לבד משומרי־ראש לפוליטיקאים, לדבריו). ואילו המאושרת מכולם היא הסבתא, בטי פורד, כפי שהיא נראית בתמונה מימין, כשהיא משחקת עם נכדתה.

מאיה ינג־לין: הזכיה האירונית

מאיה ינג־לין מתקשה להבין: בין 1421 מתחרים, ביניהם פסלים ואדריכלים מבחירי המיקצוע בארצות־הברית, דווקא היא, שטרם סיימה את הפאקולטה לארכיטקטורה שבאוניברסיטת ייל זכתה בפרס הנכסף: הקרן להנצחת הנופלים בוייט־נאם החליטה לבחור בעבודתה — ציר פסטל של נוף פאסטורלי בשעת שקיעה, כשבתוכו מסתמן קיר בצורת „וי" — כבסיס לאנדרטה, שתקום לזיכרם של 57,692 הנופלים בוייט־נאם, במימון בסך שיבעה מיליון דולר, לצד הפרס המיוחד בסך של 20.000 דולר שקיבלה מאיה, בת ה־21. הוועדה שמאחורי האנדרטה העדיפה את ינג־לין, בת להורים מסין, שנולדה באוהיו, על פני כל ההצעות בעלות האופי ההירואי, או הפארטיזני — ואפילו הצעה אחת שהציעה להציב במקום מסוק שרוף. „כל המתחרים שאפו להבקיע לשמיים, רק מאיה חיפשה את הקשר אל הטבע והקו האופקי שלה מתקשר לאדמה".

לין בעצמה היתה מופתעת: לא רק שבעבודה מעשית זכתה לציון ב' בלימודיה, אלא שבין המתחרים היה גם אחד המורים שלה.

אבלין אשפורד: הרגליים נשואות לאולימפיאדת '84'

לאבלין אשפורד לא היה מזל: לא רק שנפצעה בשעת אימונים, כי אם גם לא זכתה להגיע לפיסגתם: האולימפיאדה במוסקווה. שכן אבלין אשפורד היא האצנית המהירה ביותר בארצות־הברית, שכמו ספורטאים אחרים לא זכתה להשתתף בתחרויות האולימפיאדה האחרונה, בשל החלטתו של הנשיא ג'ימי קארטר להחרים אותן. „הרגשתי כאילו נישמתי אזלה ממני," מתארת אבלין, בת ה־24, את הרגשתה נוכח החלטת הנשיא. ואמנם, פחדה הגדול נבע מן העובדה ש־לאצניות קאריירה מוגבלת. עד כדי כך העמיק יאושה, עד ששקלה לפרוש, אך תחת זאת, בעידודו הנמרץ של בעלה, ריי וושינגטון, שגם הוא ספורטאי וכדורסלן מצטיין, חזרה אל המסלול. היום יודעה אבלין כי אין דבר חשוב בעיניה יותר מלהגיע אל האולימפיאדה הבאה, אך אינה משלה את עצמה: היא כבר נרשמה ל־לימודי מינהל עסקים וטכנטיל, למיקרה של פרישה אחרי ה־הזדמנית הבאה. „לא אוכל לרוץ לנצח. אעשה נסיון אחרון ואז ארד מן המסלול."

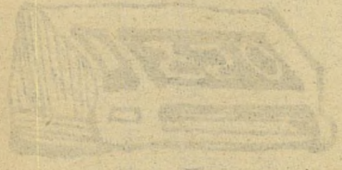

המונה קופץ

לפעמים, בייחוד בשבתות וחגים, יוצא לי לנסוע במונית ספיישל. לפעמים מוצאים במוניות האלה נהגים שיש להם רעיונות ממש משונים על נהיגה. אבל לא על זה אני רוצה לדבר הפעם, אלא על המונה אני רוצה לדבר הפעם.

יש במוניות מין תיבה קטנה, שנמצאת בדיוק מול העיניים של הנוסע, ושם מתחלפות הספרות במין תיקתוק מעצבן. מה שקורה הוא, שביגלל האינפלציה, בדרך כלל המונים האלה לא בדיוק מעודכנים, וכשמופיעה במונה הספרה 40, עם סיום הנסיעה, זה אומר

שצריך בעצם לשלם 187.40 ל"י כולל מע"מ; או, כשמופיע במונה הסיפרה 72, צריך לשלם בדיוק 500 ל"י, וכו'.

אפרופו מה אני נדרש לטיפור הזה? אפרופו המו"מ הקואליציוני. איכשהו — תקנו אותי אם אני טועה — יש לי הרגשה שמה שאנחנו שומעים ויודעים מהמו"מ הקואליציוני, זה מין מונה כזה, שהוא לא מעודכן.

ככה, למשל, כאשר מופיעות במונה הקואליציוני המילים: „אגודת ישראל תסתפק בהבטחה של ראש־הממשלה ל־תיקון חוק השבות", החשבון האמיתי שנשלם הוא 4,7 מיליארד שקל לישיבות. וכאשר מופיעות במונה המילים „אבו־חצירא יסתפק בשני שרים", החשבון האמיתי הוא הקמת בנק חדש, „בנק המזרחי האמיתי", שתעלה למשלם המיסים 18.6 מיליארד שקל. ואילו כאשר מגישה המפד"ל רשימה בת 120 תביעות, הרי זה רק מה שמופיע על־פני המונה, ואילו החשבון האמיתי, 118.5 מיליארד שקל, לפי הפירוט של־הלן: 24 מיליארד לישיבות בני־עקיבא, 31 מיליארד לרבנים נצרכים, 11 מיל־יארד לבנק המזרחי המאוחד, 19 מיל־יארד לשונות, ו־33.5 בשביל שיהיה.

דין פרוטה כדין פרוטה

אני, תסלחו לי, לא יכול להרגע מהעניין הזה של ההפצצה שהיתה בביירות. ידוע שזה היה כבר מזמן, שייך להיסטוריה, ולמה לחטט בפצעים ישנים, ואל נשכח את הקטיושות — ובכל זאת לא נרגע. לוקח כדורים — לא נרגע. רואה סרט חיובי — לא נרגע. משחק קוביה הונגרית — לא נרגע.

קודם כל, יש לנו עניין המיספרים. אמנם כשנות, דין פרוטה כדין מאה, אבל רק לעיתים רחוקות זה נוח כל־כך. קחו דוגמה: אילו הגרמנים הנאצים, החיות האלה, במקום להשמיד שישה מיליון יהודים במיסגרת הפיתרון הסופי, היו משמידים רק שישה יהודים, מישהו חושב שבגין היה יכול לדבר על דור השואה והתקומה? או לקלל את הקנצלר כמו שקילל אותו? אז שאף אחד לא יספר לי שדין פרוטה כדין מאה. המיספרים בכל זאת עושים את ההבדל.

ואם המיספרים עושים את ההבדל, כמו שאומרים האמריקאים, אז להציץ בבקשה במיספרים: בכל ההפגזות וההרעשות וההפצצות של האירגון הקרוי, נהרגו אצלנו שבעה אנשים, והנה, בהפצצה אחת — אחת! הלכו בביירות שלוש מאות, בלי לספור את הפצועים. אז אם „המחבלים" רוצחים „ילדים, נשים וזקנים", כמו שאומרים אצלנו ראשי־ממשלות, את מי בדיוק רצחו טייסי חיל־האוויר שלנו? זה אולי מצער, אבל גם ערבים מתחילים בתור ילדים, וגומרים בתור זקנים, וכל התהליך לא אפשרי אצלם אם אין נשים בעסק.

אז מבחינת המיספרים — רק על זה אני מדבר עכשיו — מי בדיוק רוצח המונים? מי בדיוק עוסק בהשמדת־עם? אצל מי בדיוק ערך חיי האדם הוא הערך הנעלה ביותר? רק שאלתי.

ויש בעסק הזה עוד עניין ששווה התעכבות קלה. כאשר הסביר מי שהסביר איך זה שהפציצו רבי־קומות שהיו בתוכם מיפקדות של „מחבלים", הוא אמר בערך ככה: „ומי אתם חושבים גר שם בבניינים האלה? בני מישפחותיהם של המחבלים, ההורים שלהם, הנשים שלהם, הילדים שלהם." ככה אמר מי שהסביר. באוזני שמעתי. כלומר — מה שאפשר להבין — לא צריך לרחם כל־כך. כמו שאין עשן בלי אש, ככה לא גרים סתם אנשים תמימים בסביבה של המיפקדות האלה. גרים שם קרובי־מישפחה של האוייב.

סופרים גוויות

אבל זה, חברות וחברים, מזכיר לי בדיוק — אבל בדיוק — את הנימוק של „המחבלים", למה הם מתעסקים עם האוכלוסיה האזרחית שלנו! שהרי מה הם אומרים? שבכל בית בישראל מגדלים חייל צינור, ולכן מותר לפגוע בכל בית!

אז מה יוצא מכל זה? שהאוייב הזמום להשמידנו הוא לא יותר טוב מאיתנו. אבל גם אנחנו, הזוממים להשמיד את האוייב, לא יותר טובים ממנו. ואם הם לא יותר טובים מבחינת העיקרון, ואנחנו לא יותר טובים מבחינת העיקרון, נשאר רק לספור. ובעניין הספירה כבר עסקנו הרי בסעיף הקודם.

לא עושה לי תענוג גדול הדיון הזה, בעניינים של דם וספירת גוויות. אבל כאן אני בהחלט מושפע מהאווירה הכללית במדינה, אז נא לסלוח לי.

הוד מלכות

ראיתם? ראיתם איך התחתנו הנסיך והליידי? חתונה כל־כך נהדרת היתה. לא נשכח אותה עד יומנו האחרון. חתונת המאה. מה זה חתונת המאה? חתונת האלף.

ראיתם איך הגיעה שיירת הכירכרות לכנסיית סט פול? איזה כיכרות! כל כירכרה עם זהבים ועם קישוטים — לפחות עשרה אלפים דולרים החתיכה. והסוסים שסחבו את הכירכרות? גיזעיים אמיתיים, חמישים אלף הסוס. רק הכירכרות והסוסים — שניים־שלושה מיליונים, בלי הריפוד.

ואחר־כך ירדו החתן והכלה. ראיתם מה זה שימלה היתה לה? מינימום מאה אלף השימלה הזאת. ואחר־כך עוד צריך להביא בחשבון את העגילים — עם היהלומים — שלושים אלף גם אחרי שלוקחים בחשבון את ירידת מחירי היהלומים והזהב בזמן האחרון. התליון — עשרים אלף. הפנינים שהיו לה בתחרה — כל פנין אבטיח — חמישים אלפיות. היהלומים בהינומה — עוד חמישים. הצמידים — שלושים אלף. והנעליים שאף אחד לא ראה ביגלל האורך של השימלה — עוד אלפייה־שתיים. יחד, כל הלוידי הזאת, דיאנה כולה — מינימום חצי מיליון שכבו עליה.

חתונה מלכותית אצלנו

וגם בעלה הנסיך הזה, איך קוראים לו צ'ארלס. גם הוא לא הולך ברגל. כולו היה מלא זהבים ומדליות. החליפה בטוח היתה לפי מידה, ונעלים אורגינל. אפשר בשקט להעריך שחמישים אלפיות היו עליו.

וזה עוד כלום. האמא של החתן, המלכה ההיא, אליזה השניה, או בקיצור אליזה בי"ת, גם היא היתה מלאה עם יהלומים ופנינים — לפחות מאה אלף היו עליה. וגם בעלה היה מקושט יפה מאוד, לא פיגר אחרי הבן שלו. בשקט אני נותן לו את החמישים אלף.

וזהו רק ההתחלה. את המישמר־המלכותי ראיתם? סוסים גזעיים אחד אחד, שלושים אלף החתיכה. נדנים מזהב, שבריות אוריגינל, כובעים מפרווה אמיתית, מין מינק כזה, כפפות לבנות. עשרים־שתיים כל פרש כזה בשקט.

זו חתונה אמיתית, חביבי. לא הצחוק הזה שעושים אצלנו באולמי־חתונות, עם כוסות מפלסטיק ורבע עוף. הנסיכים והנסיכות שבאו מכל העולם, זה לא הדודות שלך מפולניה. אלה אצילים, אלה! לא אנשים סתם מהרחוב! תזמין אותם לחתונה של הבן שלך, נראה אם יבואו. היה שם איזה מלך אחד רק הוא לבד, בלי השומרי־ראש שלו, שוקל את המאה שמונים קילו. אתה יודע מה זה לתת אוכל למישהו כזה? אחד כזה אתה מזמין לאולמי בתיה, למשל — והוא לבד סותם את האולם!

ובכלל, הנסיכים והנסיכות, וכל המלכים והמלכות האלה — תענוג, אני אומר לך. פשוט מחמם את הלב. אני, מאז החתונה ההיא לא מפסיק לשאול את עצמי — למה אצלנו לא יכול להיות דבר כזה? למה שלא יהיה גם פה פעם בשנה־שנתיים חתונת המאה? מה, אנחנו היהודים לא בני־אדם? לא מגיע לנו איזה קצת נחת?

אני אתן לך דוגמה קטנה: נניח שמתחתנים הבן של בגין והבת של פרס, או משהו כזה. לא יכולים לעשות מזה קצת טראסק ציבורי? איזה משהו חיובי בשביל הטלוויזיה? ישימו את הבן של בגין בבגדים. יפים כאלה, כמו הבגדים החדשים של חיל־אוויר, ועל השרוולים ישימו לו פסים מזהב כמו של חיל־הים, ובראש ישימו עליו כובע של חיל־הים, וישימו עליו עשרים־שלושים מדליות, ויתלו עליו רובה גליל. וגם את הבת של פרס יקשטו יפה — מה יש, שניצר לא יכול לתרום כמה יהלומים בשביל הבת של פרס? יעשו לה שימלה עם ריקמה מהתנ"ך, אבל מזהב, ועגילים, צמידים, תליונים, נזמים, כל הדברים האלה שנסיכות תולות על עצמן.

ואחר־כך יעשו שיירה יפה, נניח שבראש יהיו ג'יפים עם תול"רים, ואחר־כך איזה פלוגה של צנחנים עם כובעים אדומים, וגם פלוגה של גולני, שלא יעלבו, והזוג יסע על טנק מרכבה מקושט, מהתחלת קינג ג'ורג' עד היכל־שלמה. שם יחכה להם הרב גורן, כי זה הרי זוג אשכנזי, וישחק להם את החתונה ככה שכל העם ילקק אצבעות. מצד אחד יעמדו בגין ואשתו, ומהצד השני יעמדו פרס ואשתו, ויקחו איזה עשר חתיכות מתחרות מלכת היופי, שיסחבו לכלה את העודף שנשאר לה מאחורה, מהבד של השימלה, ויזמינו גם אצלנו שיבואו כל הנסיכים והנסיכות והמלכים והמלכות האלה, ואחר־כך בגין, בתור האב של החתן, וגם בתור ראש־ממשלה, יעשה להם סעודה חגיגית עם אוכל שיזמין מהפלאזה, כמו שעשה אז, ביום־ההולדת שלו.

תאמין לי — חתונה כזאת פעם בשנה־שנתיים, ולא נצטרך לנסוע לקריית־שמונה בשביל לקבל מוראל גבוה!

נו ועכשיו

נו, ועכשיו, כשממשלת־ישראל הגיעה להסכם עם אש"ף, אולי היא תסכים לחתום גם על הסכם הפסקת־אש עם הטלוויזיה הישראלית!

מוכרים בלבד

פעם היה מנחם סבידור מנכ"ל רכבת־ישראל. עכשיו שומעים שרוצים למכור את רכבת־ישראל לגורמים פרטיים. עכשיו מנחם סבידור הוא יו"ר הכנסת. כמה זמן יעבור עד שיוחלט למכור את הכנסת לגורמים פרטיים? גניש, למשל, כשיגמור את הצרות שלו, יוכל לעשות שם גדולות ונצורות, וגם לתרום משהו לביה"ר ירושלים. מה שבטוח.

שר־הדתות

אם לא הייתי פוחד שיצחקו עלי, הייתי מציע פיתרון מיידי לכל עניין מישרד־הדתות שלנו, שכולם קופצים עליו. הייתי ממנה לשר־הדתות אישיות המקורבת לחוגים רבניים בארץ ובחו"ל, אדם שאמר כי חובשי־כיפות הם „יהודים אמיתיים", והוא אריאל שרון. מר שרון הוכיח שהוא יכול להיות שר־הביטחון גם כשהוא שר־החקלאות, והוא יוכל להיות שר־הביטחון גם כשהוא שר־הדתות, ומה שנרוויח מהעסק הזה, שאחרי ארבע שנים של שרון במישרד־הדתות, ייראו הדתות אצלנו כמו שהחקלאות נראית היום, אחרי ארבע שנים של שרון במישרד־החקלאות. וזה, אם תשאלו אותי, לא יהיה רע.

גלידת זהב של שטראוס
על טהרת השמנת,
כבר 33 שנה.

בטעמים:
שוקו-וניל,
מוקה-וניל,
וניל-צימוקים.
משקל:
400 גרם, 600 גרם.

שטראוס גלידה מן הטבע.

הקניה הטובה ביותר 1981

1981

גרץ. מגע של יוקרה.

מדי פעל

הדלקתי ונדלקתי על הצבעונית של Graetz

פאר תוצרת גרמניה

טלויזיה צבעונית "גרץ" היא גאוות חדר האורחים.
נגיעה קלה בכפתור מעבירה בך תחושה של יוקרה,
מגע שרק טלויזיה צבעונית "גרץ" יכולה להעניק
לאנשים שמכבדים את עצמם, ורכשו את "גרץ".

★ דגם "20-4302, FAEHNRICH
★ דגם "22-4402, GOUVERNEUR
★ דגם "22-4432, PRAEFEKT + בקרה מרחוק
★ דגם "26-4702, KORNETT
★ דגם "26-4742, EXZELLENZ + בקרה מרחוק

מן הראוי שטלויזיה יוקרתית כמו "גרץ"
יהיה שירות הולם כמו של "רטפון" שירות
אחראי ואמין העומד מאחורי טלויזיה מעולה.

יבוא ושירות: רטפון אימפורט בע"מ,
תל אביב, רח' מסילת החשמונאים 44 טל': 330825/331707 (03),
חיפה: 510919 (04)
להשיג בחנויות חשמל מובחרות.

חברת־הכנסת, ואיך נדבק הח"כ החדש לכסאו

■ בקבלת־פנים שערך נשיא־המדינה, **יצחק נבון**, לילדים בקייטנת־הצנחנים, ה־ציגו הילדים לנשיא שאלות רבות, שהוא התקשה לענות עליהן. אחד הילדים שאל את נבון: „מדוע אינך מנסה להי־יות ראש־ממשלה?" תחת לע־נות לו, שאל אותו הנשיא: „האם אתה חושב שיש לי סיכוי?" הילד השיב: „החב־ר"ה אומרים שכן!"

■ להצגה החגיגית של חיילים יצאו לדרך, שנערכה בחאן הירושלמי, הוזמנו ה־נשיא ואשתו **אופירה**. ההצ־גה, העוסקת בקבוצת חיילים הלוקחת בשבי איש פת"ח, היתה אמורה להתחיל ב־9 ב־ערב, אך פועל־הבמה שכח את מדי השחקנים בתל־אביב. מפיק ההצגה, **רפי בן־משה**, התקשר עם הנשיא וביקש ש־יאחר מעט, ובינתיים אירגן מדים מחבריו הירושלמיים. למרות התקלה ניגשו הנשיא ואשתו להודות לשחקנים, אח־רי יריד המסך.

■ יו"ר הכנסת לשעבר, ח"כ **יצחק ברמן**, לא הכחיש את רצונו להיות שר בממשלה הבאה. הסביר השבוע ברמן: „אם אני אשאר רק ח"כ, אני אצטרך להיות כל הזמן ב־בניין, וכשארצה לנסוע לחו"ל, אצטרך לקחת איתי את ח"כ **תמר אשד** מהמערך, כדי לקזז את הקולות. לזה אינני מוכן!"

■ בכנסת מכנים את הח"כ החדש מאגודת־ישראל, **אבר־הם שפירא**, בשם „ח"כ מ־קיר־לקיר", ביגלל מימדיו ה־גדולים והעובדה שהוא בעל מיפעל־לשטיחים.

■ השימחה הראשונה ב־כנסת החדשה היא של הח"כ ישן־חדש, **דב זכין** ממפ"ם. זכין עומד להשיא את בתו, **מיכל לארנון**, בנו של עו־רך־הדין **שלמה תוסיה־כהן**.

■ סגן שר־הביטחון **מר־דכי ציפורי** נשאל על־ידי ה־מראיין **איתן דנציג**, את מי היה רוצה לראות בתפקיד שר־הביטחון. ציפורי השיב, ללא היסוס: „אישית הייתי רוצה לראות את ציפורי בתפ־קיד. לדעתי, אני מתאים לתפ־קיד יותר מ**חיים בר־לב**."

■ הפתעה לא נעימה אירה בשבוע שעבר לשר־המיש־פטים, **משה ניסים**, ולשר־המישפטים לשעבר, **שמואל תמיר**. השניים הירצו בארו־חת־צהריים, שנערכה במיס־גרת כנס המישפטנים היהודיים שנערך בירושלים, והזמינו את כל הכתבים לענייני־מיש־פט לסקר את האירוע. כמה דקות אחרי תחילת הכנס יצאו כל העיתונאים מהאולם. רק אחר־כך התגלה, שבאותה שעה נתן נשיא בית־המישפט העליון, **משה לנדוי**, את ה־החלטה המורה לקיים מישפט חוזר ל**סלומון אבו**. החלטה זו עניינה את הכתבים יותר מנאומי שני הפוליטיקאים.

■ ח"כ **ויקטור שם־טוב** סיפר בישיבה של המערך, ששאל את בגין בישיבה של ועדת־חוץ־וביטחון, שתי שא־לות, ובגין השיב לו במשך יותר מחצי שעה, ולא לעניין. אמר לו שימעון פרס: „אתה מופתע מפני שאתה אינך מש־תתף קבוע בישיבות אלה!"

■ ח"כ **אהרון נחמיאס** מצפת נאם בישיבת הסיעה את נאום־הבכורה שלו, ודיבר כעשר דקות, כשיותר מעשרים נואמים ממתינים לתורם לנ־אום. ח"כ **אברהם כץ־עוז** קרא לעבר נחמיאס שאם יא־ריך בדיבור, לא יקבל עוד עובדים, היא דנית. כתוצאה מכך הוא נאלץ לאכול את ה־מאכלים המרוקאיים, האהובים עליו, עם המשקה הסקנדינווי אקוואוויט („מי החיים"). מבי־ני־דבר אומרים שמשקה זה אינו מתאים כל־כך לקוסקוס.

■ גידעון גדות, איש־אגף ההסברה של הליכוד, גילה את מקור סיסמת־הבחירות ל־הסתדרות: **„דויד לוי** איש חזק." לדבריו, רשמו אנשיו את התכונות השליליות וה־חיוביות של לוי ושל יריבו, **ירוחם כמשל**, ומה שנותר אחרי הניטרול ההדדי של תכונות היריבים היתה תכונה שיוחסה ללוי: „איש חזק", וזו נבחרה כסיסמה.

■ גדות ממתין בימים אלה בקוצר־רוח לסיום הרכבתה של הממשלה החדשה. אם תו־קם ממשלה, אמורים שרי־הליכוד להתפטר מהכנסת, ל־טובת הבאים בתור, וגדות. הנמצא במקום ה־56 ברשימת־הליכוד לכנסת, מטעם הליבר־לים, יגשים את חלומו ויהיה ח"כ. הוא מקווה להשתלב ב־מישרד־ההסברה, אם זה יינתן לח"כ יצחק ברמן.

■ המפכ"ל־לשעבר של ה־מישטרה, **הרצל שפיר**, ש־היה אלוף בצה"ל, ומועמד ל־כנסת ברשימת תל"ם, נבנס בימים האחרונים לעבודה חד־שה. שפיר מונה כמנכ"ל בית־האופנה אלסקה.

■ **דודו טופז** הכחיש שהוא מתכוון לרדת לארצות־הברית, וטען שהוא פטריוט האוהב את הארץ, כאן הוא נולד וכאן ימות, ובקרוב הוא ייצא בתוכנית־יחיד חדשה, ש־תעסוק באהבת ארץ־ישראל ו־העדות.

■ האם זוהי בדיחה אנטי־ערבית, אנטי־יהודית או אנטי־שמית? על כל פנים, **דידי מנוסי** מספר אותה כך: אי־טלקי אחד זכה בסכום־עתק בטוטו. כשנשאל מה יעשה בכסף, אמר: „אני אקנה לי בית קטן, אשאיר משהו למיש־פחה, ובשאר הכסף אקנה נשק." כששאלוהו מה יעשה בנשק, השיב: „אני אהרוג ערביסי" „מה יש לך נגד הערבים?" שאלוהו. השיב האיש: „אין לי כלום נגדם. אבל אם היה־דים עושים את זה, זה בטו־עסק טוב."

■ הבדרן **מוטי גילעד** שאל את נציב מס־ההכנס **דב נייגר**: „האם הוצא־להורג היא הוצאה מוכרת?"

■ הפסיכולוג הדוקטו־**דויד רידי** אמר בערב־ראי־נות ל**שמואל שי**, שבבח־רות האחרונות באו לידי ב־טוי רק תכסיסים פסיכולוגי־של המצביעים, ולא אידיא־לוגיה. לדבריו, מי שהיה לד־תסביך־אב הצביעו עבור הל־כוד.

■ בימים אלה מתאר־מיסדר שייקרא „לב האר־מן", ושיכלול את כל מפוטר־הליכוד, שבגלל צבע כרטי־המיפלגה שלהם הועפו בארג־השנים האחרונות ממישרות־הם. „לב הארגמן" המקו־הוא האות הניתן בצבא א־צות־הברית לפצועי־קרב.

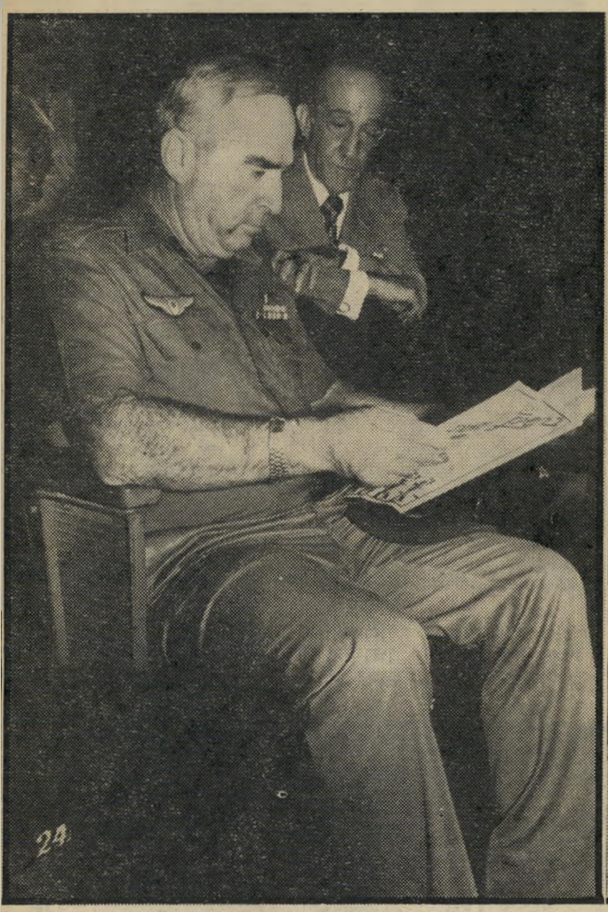

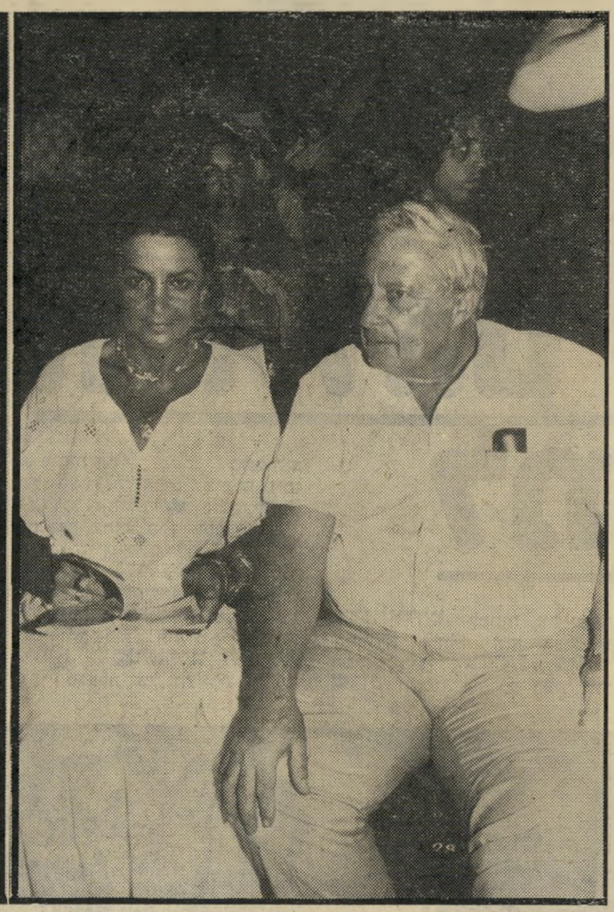

אריאל שרון

ואשתו, לילי, הגיעו להצגת־הבכורה של המחזמר „ברנשים וחתיכות", שהכני־סותיה הוקדשו ללב", הקרן לביטחון ישראל. בני־הזוג שרון ישבו בשורה הראשונה ליד הרמטכ"ל, רפאל איתן, שנאם בתחילת הערב נראה שהמופע לא מצא חן בעיניהם, כי הם עזבו את האולו־בהפסקה. בניגוד לכניסתם, שעוררה סקרנות בקהל, הם יצאו בהחבא

חייקה גרוסמן

נהנתה לשמוע מפי היו"ר החדש של הכנסת, מנחם סבידור, ש„היא חסרה לו בכנסת". חייקה, שלידה עומד בעלה, לא ידעה שסבידור אמר זאת גם לח"כים־לשעבר אחרים, שפגש. היא נשארה מחוץ לכנסת, מפני שקיוותה לכהן כשרה בממשלה של המערך.

מלך הקרחת הוא הבארמן הנרי לי־ בר, שהשקה את הנו־ כחים בבירה מחבית. איתו בתמונה דליה שני וויוי אורדן. הנרי גילח את שיער ראשו לפי צו האופנה האחרון באנגליה. הבחורות קיבלו בירה על חשבון הבית. כל הגברים שילמו עבור המשקאות.

תנו להם סיבה למסיבה

רוחות־הקיץ נשבו בלילותיה של העיר תל־אביב. היתוש זימ־ זם, וכל אחד חיפש סיבה למסי־ בה. מי שמצא הלך לסטודיו 601, שהיה שייך פעם ל**אודי דורון**, החבר של **גדי עטרי**, אך סגר את שעריו חודשים ספורים אח־ רי שנפתחו, בעיקבות כישלון פי־ ננסי. השבוע החליט המיסעדן **גיורא ברנהארדט**, שמוכר יותר כבעלה של הציירת **מרים ברנהארדט**, לפתוח את שערי המועדון מחדש. הוא חכר את המקום מידי **שמואל פלאטו שרון**, והזמין את כל העיר לח־ גוג את הפתיחה ●●● כל העיר אמנם הגיעה, במיוחד הגיעו בני מזל אריה, שנמסר להם כאילו המסיבה מיועדת להם. ברנ־

לכת הרגליים היא ישראלה שטיר, בעלת מיש־ רד לאירגון תערוכות, ששילהבה עיני הנוכחים ברגליה הארוכות והחשופות ובחליפה זוהרת.

לכת הריקודים היא האופנאית שרה מילר. בן־זוגה הזמר לוליק לוי, שהרקיד את שרה בקצב הדיסקו.

מלך הקרח הוא המדען ד"ר יעקב גרטי, שהת־ פרסם אחרי שהופיע בתוכנית הטל־ וויזיה „שעה טובה". לקצב הדיסקו הוא פתח בריקוד רוסי.

מלכת הנשיקות מלפת־היופי לשע־ בר חנה אורדן, ש־ היתה נשואה למישפטן, מתנשקת עם עמירם יריב.

רצח העוגה

מלצרית הגישה ל־שייקה אופיר עוגת־ענק, מצופה בקצפת שוקולד. שייקה החזיק בידו מאכלת ענקית, ועשה תנועות כאילו הוא מתכוון לרצוח את העוגה, אך בסופו של דבר השאיר אר החיתוך לאשתו, לידיה, שעשתה זאת בעדינות

מאסיבה למאסיבה

הארדט, שהיא בעצמה בת מזל אריה. שתתה כמויות עצומות של יין והבטיחה: שנית 601 לא תי־פול! התלבושת השולטת ב־601 היתה מיכנסיים קצרצרים ועגיל בצורת עלה צמוד לאוזן ימין. גם מי שעברה מזמן את גיל העש־רים, כמו האופנאית **שרה מירל**, לא משכה רגליה מהשורט'ס ופר־צה בריקוד סוער עם הזמר המזר־קן **זיוק**, אחיו של הזמר הלא מזוקן **אושיק זיו** ●●● חבר־הכנסת **עקיבא נוף** הגיע עם חברתו, הנמצאת בחודשי הריון מתקדמים. נוף, שמתגלה כליברל גדול בכל הקשור ליחסים שבינו ובינה, ברח כל הערב מהצלמים, שרצו לצלם אותו ביחד עם חבר־תו לחיים ●●● הזמר **יצחק קלפטר**, המכונה צ'רצ'יל, הגיע בשעה מאוחרת אחרי הפעה ב־אחד הקיבוצים. כוכב יסורי־אוב של חנוך לוין, השחקן **יוסי כר־מון**, הגיע גם הוא. כרמון הפך ציפור־לילה מאז גירושיו מאש־תו, אתי. הוא גם רזה באופן מש־מעותי ●●● בהרצליה פתח **יהודה ברקן** את הסינמה ביס. גם זו היתה סיבה למסיבה. למ־רות המרחק מתל־אביב הגיעו גם לכאן רודפי־המסיבות, המחפשים סיבות לחגיגות. יהידה סיפק להם סיבות בשפע. הוא קרא לערב־הפתיחה של הסינמה ביס, שהוא מעין מועדון קולנוע, בשם ערב חולצה כחולה, וביקש מאורחיו לבוא בחולצה כחולה של התנו־עה. חוץ ממנו, ומעוד שניים־שלושה אנשים, לא הופיע איש בחולצה כחולה. החברה מעדיפים חולצות גופייה ומיכנסי שורט'ס אופנתיים ●●● **אפי נצר** הר־שיב את האנשים על החציר, ורק אנשי השגרירות המצרית העדי־פו לשבת מסביב לשולחן. השי־רים ששלטו היו שירי סוכנות ו־פלמ"ח, כשקולו של יהודה בר־קן עולה על כולם. ברקן, לבוש חולצה כחולה עם שרוך אדום ונעול במגפיים גבוהים, סחב את חברתו, **רוחלה זעצנר**, לריקוד הורה. **מני וקרני פאר**, **מיקה ויגאל בשן** הצטרפו אליו ויצ־רו מעגל של הורה סוערת ●●●

עיניים גדולות

לרונית שפר, שהו־פיעה עם המיש־פטן ששי גז. למטה: לגון ונדרמן ומלי מישקובסקי.

פה גדול

פותחת הזמרת־שחקנית רחלי חיים, שהחמיאה לבמאי צדי צרפתי. צדי מיהר לסתום את פיה באשכול ענבים.

הבעל

יונה אליאן הגיעו למסיבה בהילטון שנערכה לכבוד המופע „ברנשי־ן וחלומות", הישר מ„הבימה"

חגגה הבוהימה. מנהל ההצגה של **אריק איינשטיין**, צעיר מזוקן בשם **יהודה שופל**, פתח מקום חדש. להקת תיסלאם באה בהרכב מלא. **דפנה ארמוני** באה מאו־חר, ו**אסתר שמיר** סיפרה על המקום הכי נמוך בתל־אביב. צ'ר־צ'יל בא בלי אשתו, **ניר חכ־לילי**, המנהל של תיסלאם, בא עם אשתו. אריק איינשטיין בא, הפגין נוכחות, השאיר במקום את **מוישה איש כסית** והלך לדר־כו. גם **שלמה חנוך** בא, ברך ו־הלך ●●● יהודה שופל סיפר כי את שם המקום החדש, זולה, בחר אריק איינשטיין. זולה, פירושה בלשון הרחוב הדיזנגופית, מקום־מחבוא. איינשטיין הציע קודם לכן את השם זומתי, מתוך שירו הידוע זומתי לבתי, אך השם נפל ברוב קולות ואנשי צוות ההצגה הצביעו בעד זולה. היה מי שהת־קומם על מיסחור השם, אך הר־גיעו אותו ואמרו לו, שממילא יימצא שם־חיבה. „אולי נקרא ל־מקום זולו," הציע המפיק **מיכה שרפשטיין**, הצעתו התקבלה במחיאות־כפיים סוערות ●●● **אהרונה דיין** סיפרה כי חזרה זה עתה מחופשה באי כרתים, ש־אותה בילתה עם ידידתה, העי־תונאית **אירית לוי רזילי**. אה־רונה סיפרה כי היא עדיין נמצאת בחופשה מעבודתה בטלוויזיה, אך היא מתכוננת לחזור לעבודה במישנה מרץ ●●●

יומולדת

חגגה שולה חן בליל הצגת־הבכורה של המופע בעלה, אבי קורן, ערך וכתב את המופע, והיא קיבלו ברכות מהבדרן, טוביה צפיר ואשתו יעל, שהם ידידיה הקרובים

שולה חן חגגה את יום־הולדתה ה־34 מעל בימת היכל התרבות, שם התקיימה הצגת־הבכורה של ברנשים וחלומות. ההצגה הוקד־שה לל"י, הקרן לביטחון ישר־אל. האורחים החשובים מאוד ב־אולם היו הרמטכ"ל **רפאל אי־תן**, שר־החקלאות **אריאל שרון** וסגן־ראש־הממשלה **שימחה ארליך**, שבאו עם רעיותיהם ●●● על הבמה פיזזו ורקדו **אילי גורליצקי**, **ששי קשת**, **חנה לסלאו**, **ירדנה ארזי** ו־**שולה חן**, ביחד עם עשרות רק־דנים. אילי כבש את לב הקהל, מישהו צעק לו: מה עם הבורסה? ואילי הבטיח שאין צורך לדאוג לה ●●● **ירדנה ארזי** היפה־פייה ביקשה לדעת איך היא נר־אית. היא סיפרה כי ההצגה הר־רידה מיספר קילוגרמים ניכר מ־מישקלה, אך הודתה כי למרות שהיא נראית כמו חוט עם קשר, היא מקפידה על דיאטה ●●● הבמאי **צדי צרפתי** היה נרגש עד כדי דמעות. השגריר הצרפתי ניגש אליו, לחץ את ידו ושיבח את עבודתו. צדי הורה לחנה לס־לאו ולשולה חן לרדת במישקלן, והדבר ניכר היטב על גופן ●●● בפינת נורדאו־דיזנגוף

מדריך לרוכשי טלויזיה בחו"ל

שאוב-לורנץ ITT הטובה בעולם

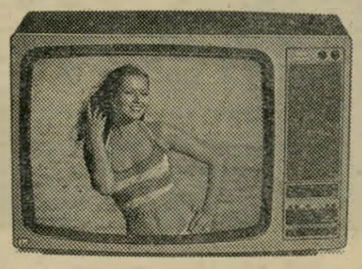

1. חפש חנות שבה תמצא את המחיר הזול ביותר לאותו דגם אותו אתה מבקש לרכוש.
2. וודא שהמכשיר ערוך לשיטת השידור הקיימת בישראל,מתוך 19 השיטות הקיימות בעולם.
3. וודא שהחנות ממנה אתה קונה, במידה ואינך לוקח את המכשיר אתך, הינה אמינה ותעמוד בהזמנה גם לאחר שתקבל את התשלום ואתה לא תהיה בשטח.
4. בדוק בחברות תעופה את תעריפי ההובלה הנוחים והזמנים בהם ניתן לשלוח.
5. חפש סוכנות ביטוח שיש לך בה אמון ושתסכים לבטח מכשיר בודד, הובלה אוירית, הובלה עד המטוס ומן המטוס הביתה. וודא שזה ביטוח גם נגד שבר, שריפה, אבדן, גניבה וכו'... דע! במכשיר טלויזיה עשויים להופיע כתמי צבע על המסך כתוצאה מהובלה לא זהירה אשר פוליסות ביטוח אינן מכסות.
6. אם אתה נושא את המכשיר אתך, דאג להכניסו מדי ערב למלון ולא להשאירו ברכב, על מנת למנוע גניבתו.
7. בהכנסך למטוס וודא (עד כמה שאפשר) שיניחו את המכשיר בזהירות ושלא יזרקו אותו כשם שזורקים את החפצים והמזוודות.
8. בהגיעך לארץ לאולם בקורת הנוסעים וודא לעבור במסלול האדום למען לא תחשד בנסיון הברחה ובהזדמנות זו הצהר על יתר רכישותיך, כי קרוב לוודאי . מטענך יבדק.
9. אין זה משנה אם יש בידיך מסמכי הרכישה. את המיסים תשלם לפי תעריפון המכס.
10. אם המכשיר צריך להגיע במשלוח אויר צפה מספר שבועות לקבלת הודעה על הגעתו. כדי לשחררו מן המכס סע ללוד ופנה לממן-מסוף המטענים ואל תשכח אף אחד מהמסמכים פן תצטרך לחזור על עקבותיך. הכן תשלום עבור ניטול המשגור, אחסנה, טעינה ופריקה ושרותים מיוחדים.
11. קח חופשה לפחות ליום מן העבודה כי יתכן ותצטרך להמתין זמן רב והפרוצדורות מיגעות.
12. דאג להביא אתך כסף מזומן מאחר והמכס אינו מקבל המחאות בסכומים הגדולים מ־3,000 שקל.
13. מזל טוב! קיבלת סוף סוף את המכשיר, פתח את האריזה בזהירות וודא שתוכנה מתאים להזמנה ולא שלחו לך "בטעות" מכשיר אחר.
14. וודא שהמכשיר הגיע שלם ותקין כדי שלא תסתבך בתביעות עם חברת ביטוח בחו"ל.
15. קיבלת תעודת ביטוח של היצרן? יפה! אבל אין לה ערך בישראל. דאג לעשות ביטוח שרות בחברה היכולה להבטיח ליבא גם חלפים במהירות, פאשר חלילה, תזדקק להם.

לעזרתך טבלת עזר:

במרקים גרמניים

פירוט	22" בלי בקרה	26" בלי בקרה	26" עם בקרה
מחיר סיטונאי (אם תצליח להשיג כזה)	1,150	1,325	1,550
הובלה לשדה התעופה בגרמניה	25	25	25
הובלה-תעריף Overweight בטוח אוירי,	198	216	216
יבשתי,עד הבית	45	50	60
מסי יבוא	847	1,039	1,216
מ.ע.מ. (לתשלום במכס)	221	271	317
ממ"ן	20	20	20
הובלה מהשדה	30	30	30
אחריות שנתית	120	120	120
סה"כ	2,656	3,096	3,554

16. המכשיר בביתך ופועל? עכשיו גש לחנות החשמל הקרובה ובדוק מה מחירו בישראל "במסלול אישי" מן היבואן הבלעדי ועם אחריות מקורית שלו, וכמה "הרווחת" מכל מה שעברת. כמעט בטוח שתמצא בארץ מחיר זול מזה.

ITT שאוב-לורנץ

היבואן הבלעדי כנור בע"מ

רחוב פרץ 4, תל-אביב, טלפון: 624193, 621984.

רעות האוזים בכנסת

"אני מודה שתיכננתי לשבת בקאדנציה הנוכחית בממשלה," מחייכת נאוה ארד, מזכ"ל נעמת וחברת־הכנסת החדשה של המערך. "אבל אני מרגישה שגם באופוזיציה אפשר לעשות הרבה ולתרום לשיפור המצב, שלדעתי כיום הוא עגום."

גם בלי המוסדות שהיא מייצגת והתארים שהודבקו לה, נאווה ארד נחנה בקסם רב. כשהיא יושבת על הספה המרווחת שבביתה, היא קודם כל עקרת־בית ואשה המנ־

בחדרה, שם התגוררו הוריה אחרי שעזבו את הקיבוץ. "עברתי מסלול רגיל של בת למישפחת עובדים," נזכרת נאוה, "מעון לילדי אמהות־עובדות, בית־חינוך לילדי עובדים, ומשם לתיכון. מגיל צעיר מאוד היו לי דעות בכל מה שקשור לפוליטיקה. כפעילת הנוער העובד מכיתה גימ"ל, הייתי מתגנבת עם חברי לצריף שבחורשה, כדי להקשיב לדיונים הפוליטיים של המבוגרים. אני זוכרת שבשבת השחורה, אחרי שנודע שהבריטים

נאווה עם אבא

ההורים של נאווה עזבו אמנם את קיבוץ חולדה כשהיתה עדיין תינוקת, אך נאווה שמרה על קשרים הדוקים עם המשק עד היום.

הלת בית פתוח. בזמן שצוות העולם הזה שהה בבית מישפחת ארד, היה הבית מלא מפה לפה בחברים שקפצו לומר שלום, אנשים שבאו לברך על המינוי החדש וסתם שכנים שהחליטו לבוא לקפה.

"הזמן היחידי בו יש באפשרותי לראות חברים, הוא שישי בערב," היא מצטחקת, "את שאר זמני המפנוי אני מקדישה למישפחה." המישפחה: הבעל המזוקן, אריה, והבן בן התשע, אלי.

נאווה ארד נולדה בקיבוץ חולדה ב־1938, להוריה דויד וגניה ברמן. רוב שנות ילדותה עברו עליה

מחפשים אחרי פעילי ההגנה, יצאו מהחורשה משאיות מלאות במתנדבים. אני וחברי התחבאנו באחת המשאיות כי רצינו גם כן לנסוע, אבל מצאו אותנו וגירשו אותנו משם."

הבית שבו גדלה נאווה היה בית פוליטי לכל דבר. אביה, דויד ברמן, שנבחר לראשות מועצת הפועלים, הפך מאוחר יותר ראש העיר של חדרה. אמה היתה מורה בבית־הספר המקומי. "היינו חלק מזרם מסויים, שכיום הולך ונעלם מן הארץ," מסבירה נאווה. "המורים בבית־החינוך, ההדרכה בנוער ה־

תינוקת נאווה ואחיו שי, משחקים בחצר בית הוריהם שבחדרה

בתנועה בגיל די צע היתה נאוו פעילה בתנועת הנוער העוב

חיילת בודדת בגדוד הק בי שבו שרתה. תמונה למטה: נאווה בחתונ

אחת

הדודות של החיילים

את שירותה הצבאי כחברת גרעין העבירה נאווה כמורה־חיילת. היא היתה בין אותן בחורות שהגרעין בחר בהן לעסוק בהדרכה. קדמו לשירות שנתיים בסמינר למורים בבית־ברל.

"הצבא הפנה אותי בצורה מוזרה לאפיק של עבודה סוציאלית," היא מספרת, "ונתן לי כיוון בחיים. תמיד היתה קיימת בי המשיכה לנושא, אבל היא התחזקה

את עצמי מדריכה קבוצה של 60 ילדים, כשאני בכיתה ז' בילבד. אני זוכרת גם את המילחמות הנוראיות שהיו לנו עם חברי השומר הצעיר, איתם עמדנו בתחרות בלתי פוסקת."

עובד וההווי המיוחד של תנועת־הנוער באותם ימים, עיצבו במידה רבה מאוד את אופיי. אני זוכרת

אלי והבעל את בעלה של נאווה לא ניתן לצלם בשל תפקידו, שעליו אין מרחיבים את הדיבור. בתצלום מלפני כמה שנים הוא נראה משתעשע עם בנו אלי.

מורה ב־1958 סיימה נאווה את הסמינר למורות. בתצלום בטכס הסיום.

בצבא. כשגמרתי את הסמינר נשלחתי מטעם הגרעין לתל־קציר, ללמד בגדוד של הנח"ל המוצנח. התחלתי כמורה, אבל עד מהרה מצאתי עצמי עוסקת בתפקידים של סמלת סעד. הרבה חיילות לא היו בגדוד, והדברים התגלגלו כך שהחיילים הרבו לפנות אלי לעזרה. נלחמתי במפקדים על חופשות, ביקרתי מישפחות ושלחתי מיכתבים וחבילות. נוצר ביני לבין הגדוד קשר נפלא. ירדתי איתם לקווים, טיפלתי בפצועים ונשלחתי לעודד מישפחות שכולות.

"בתקופה זו היכרתי מקרוב את מושג הדודות של החיילים. לגדוד שלנו היתה דודה נפלאה בשם גניה, שדאגה תמיד להפתיע ולשמח את כולם ברגעים הכי קשים. היינו נוסעות במשקים ואוספות תרנגולות וביצים בשביל החברה."

לא רק כיוון בחיים מצאה נאווה בגדוד הקרבי שלה — היא מצאה שם גם את בעלה, אריה, שהיה קצין בגדוד. הרומן ביניהם אמנם

(המשך בעמוד 46)

אי־אפשר לדעת מתי יבוא המשיח. מפני שתאריך

הלידה שלו אינו ידוע

■ חורף מרתק מנבא ה־אסטרולוג **הרצל יפשיץ**, לדבריו, המצאת־האנרגיה של רו התנאים לחתימת הסכם־שלום עם לבנון. נשיא סוריה, **חאפט' אל־אסד**, עומד ל־

יוסף יבין הגיעה למסיבה שנערכה על טהרת הנשים, ונפגשה עם חברות טובות, שהחליטו ש־כאשר הן נפגשות לבדן ללא בעליהן הן יכולות לרכל ללא הגבלה על הנושאים האמיתיים המעניינים אותן. לידה עומדת שרה יוגב, ישראלית שהיא כיום בעלת בוטיק בניו־יורק. ליזיקה שגיא, הקוס־מטיקאית, המתיקה סוד עם בתיה שושני מגלי צה"ל, בעוד שעידית פאנק, הציירת, צחקה מסיפור שסיפרה לה דליה פירסט המפארת, שהיא אשתו של אורי פירסט מהטלוויזיה, ואחותה של הקריינית דליה מזור. לידה עומדת אורנה גלזן, המנהלת חברה למוצרים קוסמטיים, ומאחוריהן צוחקת גם היא, הפלסטיקאית רות ישועה.

נואל דונסקי הגיע עם אמו, הדוגמנית קארין, ל־מסיבת־הנשים. נואל בן ה־6 סירב להישאר בבית ולהיפרד מאמו, וגם במשך המסיבה ישב צמוד אליה.

שה לפולין. את תוצאות הפ־לישה לא יראה **ויאניד ברז'ניב**, מאחר שהוא ימות לפני־כן.

■ ליפשיץ טוען שהוא אי־נו יכול לנבא מתי יבוא המ־שיח, משום שחסר לו תאריך הלידה שלו.

■ **יצחק ליבני** גילה ש־מעשי הליכוד בימים אלה, ב־נוגע לערוץ השני, הם המשך ישיר לתוכנית שהגיש ליבני ב־1977 ל**יצחק רבין**, שהיה אז ראש־הממשלה. ליבני, ש־היה אז מנכ"ל רשות־השידור, טוען שהקדמת הבחירות ב־77' והתפטרות רבין הם שגר־מו לעיכוב בביצוע התוכנית.

■ שני חוקרים מפורסמים במישטרת ירושלים נישאו. היו אלה **גואה נעמתי**, מוותיקי החוקרים בירושלים, ו**ג'ודי**, גם היא חוקרת, המטילה חי־תיתה על עברייני העיר. ה־חוקרים המאושרים החליטו להזמין לחתונה את כל מי שהם מכירים. מובן שמרבית־קציני־המרחב היו בחתונה, ו־את העבריינים ייצג עורך־הדין **יורם אבירם**, בעלה של **ניצה אבירם**, כתבת אחד הצהרונים בירושלים ל־ענייני פליליים. הבעל ידוע כפרקליטם של הפנים המו־כרות בעולם־הפשע בבירה.

■ **חיים יבין** סיפר שנסע במהירות של 120 קמ"ש ליד נתניה, ושוטר שעמד בצומת עצר אותו וביקש רישיונות. יבין יצא החוצה והחל לומר לשוטר שהוא ממהר, ושהוא מצטער, ושמחכים לו בנתניה.

יעקוב מרידור תוכח כנכו־נה, ותשנה את כלכלת המדי־נה. החל בחודש נובמבר הק־רוב. **יאסר ערפאת** ישתלט על ירדן, וכתוצאה מכך ייווצ־מות עד החורף הקרוב, וממ־שלת אחדות־לאומית תקום, לא בגלל עניינים קואליציוניים פנימיים. כי אם בעיקבות פלישה של צבאות ברית־ואר־

מרים פוקס החליטה שלא לשמור על חגיזרה, וטרפה רגלי עוף צלוי שחוגש לה במסיבה, ש־נערכה בביתו של הספר מקס. מרים אמרה שהיא מוותרת לערב אחד על הדיאטה שלה, וזללה בידיה בתאוותנות את הבשר.

בקבוק מלא רעיונות...

יין אפריטיף אדום, על בסיס של יין בתוספת של מצוי של שורשים וצמחים שונים. מריך, מעורר תיאבון

טבעי – Natural
אמריקנו, מקורר היטב, עם פלח לימון.

על הקרח On The Rocks
אמריקנו מעל קוביות קרח בתוספת 1/2 כפית מיץ לימון עם פלח לימון, לערבב היטב.

Long-Drink
חלק אחד של אמריקנו עם 2 חלקים מי סודה מעל קוביות קרח ועם פלח לימון להגיש בכוס גבוהה.

אמריקנו
אמרטו
רום
וודקה לימון

הרביעיה החדשה של "כרמל" זשקה ראשון־אצלכם בבאר

כרמל מזרחי
מייקבי ראשון לציון וזכרון יעקב

אנשים

השוטר ביקש עוד נייר ועוד נייר, ותוך כדי רישום הדו"ח אמר ליבין בגאווה: "בזמן האחרון יוצא לי לעשות רפורטים לאנשים חשובים."

■ **הבדרן שלמה** ("ג'ינג'י") **גיוברג**, שהוזמן בשבוע שעבר לפתיחות של שלושה פאבים, סיפר שמישהו נכנס לפאב, הזמין כוס אחרי כוס של בירה, ויצא בלי לשלם. כשאמר לו המוזג: "הי, האלו, שכחת לשלם עבור הבירה!" ענה לו השתיין הנמלט: "אני שותה כדי לשכוח!"

■ **יצחק ארצי**, סגן ראש עיריית תל־אביב וראש רשימת ל"ע לכנסת, הגיע למסיבת הפתעה שאירגון האמנים ערך לשיויקה **אופיר**, ונשאל היכן בנו, **שלומה**. ארצי־האב השיב מיד: "שלוימל הוא כבר ילד גדול, לא תלוי באבא שלו, ובכלל — הוא מתחיל לחיות רק בחצות."

■ **אחד ממלונות ירושלים** ערך בשבוע שעבר מכירה פומבית בלתי־רגילה. במשך שנים נהג המלון להחתים על קיר־עץ אורחים חשובים, שהתאכסנו בו. הנהלת המלון ניסרה את הקיר לפיסות קטנות, ומכרה את חתימותיהם של **הנרי קיסינג'ר**, ראש עיריית ניו־יורק **אדוארד קוץ'**, השחקנית **ליב אילמן**, ראש־הממשלה **מנחם בגין** וחברי־הכנסת **משה דיון**, **שימעון פרס**, **חיים כרמיאל** ו**אבא אבן**. ההכנסות היו קודש לנשות המיזרחי בארצות־הברית, שקיבלו סכום של 100 אלף שקל.

■ **במלון אילתי** התקיימה מכירה פומבית של צילום, שבו ניצב שחקן־הכדורסל **אוזי פרי**, ולידו מנהל־המועדון **משה ינוקא** המשתין לעבר המצלמה. קונה־התמונה ביקש שינוקא יחתום על גבה. ינוקא לא חתם על הצילום, אלא כתב: "חלום כל אשה — ינוקא בקבר."

■ **עיתונאית** שהגיעה לפתיחת מרכז־תכשיטים בתל־אביב שאלה את מנהל החנות: "מה, לא מחלקים כאן דוגמאות?"

נלה יעקובי אשתו של ח"כ גד יעקובי, הגיעה לפתיחת מרכז־תכשיטים בתל־אביב. נלה, דיילת ,,אל־על" לשעבר, מנהלת כיום את המחלקה לתכשיטים ולאבני־חן ב,,מכון־הייצוא" והיא באה לפתיחה עם מנהלת המכון, יעל מטלון. נלה גילתה בקיאות רבה בתצוגה באבנים שהוצגו בה.

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

ליליאן ויין וחברתה האמריקאית במטה תמ"י.

האיש כמוך יברח?

כאשר היה חיים לסקוב מפקד בית־הספר לקצינים, הוא בחן באחד הימים את הצוערים. „אתה מפקד־מחלקה. אתה עומד בראש גיבעה. פיתאום נפתחת עליך אש. מהו הדבר הראשון שאתה עושה?"

„אני שולח כיתה אחת קדימה..." אמר הראשון.

„שב!" רעם לסקוב.

„אני שומט מיקלע..."

„שב!"

„אני תופס את הגיבעה מימין..."

„שב!"

וכך הלאה. אף אחת מן התשובות לא היתה נכונה. הצוערים ישבו מבוישים, והמתינו לפיתרון שיבוא מפי המפקד. מהו, לכל הרוחות, הדבר הראשון ש־היה עליהם לעשות?

לסקוב

„ובכן," סיכם לסקוב, „הציוני הגדול ביותר, בעל הזקן הארוך ביותר, לא נשאר עומד כשיורים עליו! הדבר הראשון ש־אתם נשכבים על הארץ!"

בקריית־שמונה ובמטולה נפלו פצצות של קטיושות. התושבים, רובם ככולם, הסתלקו משם.

מאז הם זוכים בבוז מ־צד המדינה כולה. שערו־ריה — ישראלים בורחים! האם אנחנו לא עמדנו כ־איש אחד במילחמת־העצ־מאות? איזה מין פחדנים הם אלה? מה קרה למדינה הזאת?

אני סבור שיש הרבה מן החיצפה בתגובה הזאת. וגם הרבה איוולת.

במילחמת־העצמאות לא נגטשו כימעט קיבוצים וישו־בים אחרים (אם כי אחדים פונו על פי החלטת בן־גור־יון). איש לא ברח מגבעה, אם כי עשינו הכנות לפנות את הילדים לגדרה, ושימעון אבידן מיהר לאחד המוש־בים הוותיקים כדי לשכנע את התושבים שלא לפנות את המקום. ביישוב כולו שררה ההכרה האיתנה שאסור לנ־טוש אף מקום אחד, אף בית אחד.

זה לא היה רק הירואי. זה היה גם הגיוני. הישובים מילאו תפקיד מכריע במערך־ההגנה. הצבא לבדו לא היה מסוגל להחזיק מעמד. עמדנו מול פלישה, במאבק לחיים ולמוות. אילו היתה מתחילה בריחה המונית במקום אחד, עלול היה היישוב כולו להתמוטט. כך, על כל פנים, הר־גשנו כולנו.

יתר על כן, הישוב היה מאוחד. כמה מחברי־הממש־לה שהו בירושלים הצפורה. תל־אביב היתה מואפלת, וחיתה במציאות המילחמה. אמנם, כאשר חזרנו מדי פעם העירה וראינו שם את חיי־ההוללות (כפי שזה נראה לנו) של המשתמטים — שהיו תמיד את הרוב — בערה חמ־תנו להשתיח. אך בסך הכל הרגשנו שאנחנו עם במצור, ושכל האנשים ההגונים נמצאים בחזית, ושכולנו מאוח־דים בשותפות־גורל גדולה.

מה כל זה נוגע לקריית־שמונה ב־1981? נפלו שם פצצות ופגזים. לא היתה צפוייה פלישה, ועזיבת התוש־בים לא שינתה דבר לגבי תוצאות המאבק. המדינה לא נטלה שום חלק במיחמה, ובתל־אביב נמשכו החיים כרגיל. אף אחד מחברי־הממשלה לא מצא לנכון להעתיק את לישכתו לקריית־שמונה, כל עוד נמשכת שם הלו־חמה. לא היתה שום הרגשה של שותפות, רק פיטפוטים דמגוגיים של פטריוטים־בגרוש. מנחם בגין פיזר הבט־חות קלות, ולא דרש מאיש דם, זיעה ודמעות.

איך אפשר היה לדרוש ממישהו להישאר שם בתנ־אים כאלה? לשם מה? כדי להגדיל בילדיו את מיספר הקורבנות? כדי לגבות את מסי העיריה? כדי לשמור על הביטחון בבתי־הספר שהיו מושבתים?

מי שמעז לזרוק בוץ על הנוטשים, מוטב שישאל קודם כל את עצמו, בכנות, בינו לבין עצמו: מה הייתי עושה אני במקומם? האם הייתי נשאר ומסכן את חיי אשתי וילדי? האם לא היית לוקח חופש קצר, ומעביר את מישפחתי למרכז הארץ, עד עבור זעם?

איני בא כאן להטיף לפחדנות. אבל אני בא לאמר: יש רק דרך אחת למילחמה בפחדנות, ווזהי דרך הדוגמה האישית. כל חייל קרבי יודע זאת. שום אדם, שלא נסע בעצמו לקריית־שמונה יחד עם מישפחתו (ולא להצגה למען העיתונות והמצלמות, כדרך הפוליטיקאים הממול־חים, אלא כדי לשהות שם בימים ובלילות), אין לו הזכות המוסרית הזעירה ביותר להטיף מוסר לאיש. לא העי־תונאים, לא השדרים, ובוודאי לא הפוליטיקאים.

תושבים נורמליים אינם נשארים במקום מופגז, אם אין הם יודעים לשם מה, ואם אין הם חשים בשותפות־גורל כללית. התגובה של תושבי קריית־שמונה ומטולה היתה נורמלית בהחלט.

ורק דרך אגב: מי שבז למאות אלפי הפלסטינים שנטשו את בתיהם ב־1948, כאשר ירו עליהם, ומי שס־בור כי בכך איבדו הפלסטינים את זכותם לחיות בארץ הזאת — מוטב שיחשוב מחדש, לאור הנסיון הזה.

הציוני הגדול ביותר, בעל הזקן הארוך ביותר, אינו נשאר עומד כשיורים עליו...

נס בעין־חרוד

פעם היה בעין־חרוד אדם בשם אוסטרובסקי. הוא היה זקן נחמד, דגול, מושרש. איש־ערכים. ציוני אמיתי. בלו־ריח לבנה. הוגה־דיעות. וגם קצת מפורר.

העמידו לרשות אוסטרובסקי מכונית. היא היתה קצת ישנה, כמיהו, והיתה זקוקה לאוברהול. אנשי המוסך עב־דו עליה באהבה. שיפצו כל חלק, כל פריט. צבעו, מירקו. לבסוף מסרו אותה לו בגאווה צנועה.

אוסטרובסקי לקח את המכונית, נסע למשאבת־הבנ־זין הסמוכה, מילא את המיכל וניסה להתניע אותה. לא כלום. המכונית לא הגיבה. מתה.

קרא אוסטרובסקי לאנשי המוסך. „זה לא יכול להיות!" קראו אלה בתדהמה. „שיפצנו אותה כמו חדשה! מאה אחוז!" אבל המכונית לא זזה. עובדה.

דחפו את המכונית חזרה למוסך. פירקו כל חלק ו־בדקו. הכל היה בסדר גמור. מושלם. אבל המכונית לא זזה.

לבסוף אמר אחד החברים: „רגע!" פתח את מיכל הבנזין, הכניס אצבע וטעם.

„מים!" הוא צעק. „אתה הכנסת מים במקום בנזין!"

פניו של אוסטרובסקי הזקן נפלו. הוא הרכין את ראשו

בבושה. אך לפתע זרח על פניו חיוך כביר. „תארו לכם שהיא היתה נוסעת!" הוא קרא. „התגלית הזאת היתה משנה את פני העולם!"

שמעתי את הסיפור הזה, בעמק, לפני עשרים וכמה שנים. נזכרתי בו השבוע, כאשר קראתי שאחד מעובדי קואופרטיב דן הכניס מים לסולר, וגרם לעצירתם של יותר ממאה אוטובוסים.

מה לא עשו לו? עצרו את האיש לחקירה. השמיצו אותו.

אבל מה היה קורה א ל מ ל א עצרו האוטובוסים? אילו הם היו ממשיכים לנסוע?

איזו תגלית! איזו מהפכה עולמית! העולם הערבי היה שוקע בחזרה אל ימי־הביניים! מעמדה של ישראל היה משתנה בן־לילה! גורל העולם כולו היה משתנה!

נכון, זה לא קרה. אבל האם האיש אשם בזה? הרי כל תגלית גדולה מתחילה בנסיונות־נפל!

מה כי ילינו

שימעון סאמט דיווח בשבוע שעבר מאמריקה שבשיא המשבר בין ממשלות ישראל וארצות־הברית שאלו בבירה האמריקאית: מדוע אין נשמעים קולות אחרים בישראל?

לא ידעתי אם לצחוק או לבכות. או סתם להתפעל מעוזות־המצח של השואלים.

בעשר השנים האחרונות לא עשתה ארצות־הברית דבר כדי לעודד את תנועת־השלום הישראלית, על כל גווניה. אפשר לאמר, מבלי להגזים, שהיא עשתה את הכל כדי להרוס אותה.

שום יוזמה של תנועת־השלום הישראלית לא זכתה בתמיכה כלשהי, מסוג כלשהו, מצד נציגים אמריקאיים. לא פעם עלה החשד הסביר כי הם אף מחבלים בה במתכוון. ובאותה שעה מרעיפים האמריקאים סימני כבוד והוקרה על הניצים הפרועים ביותר של ישראל, מזמינים אותם בכל הזדמנות, ועושים את הכל כדי להעניק להם יוקרה יאמינות.

אמנם, בבחירות של 1977 לא התערבו האמריקאים לטובת בגין, כי לא ידעו מי זה. הם פשוט לא ידעו אף את שמו. אולם בבחירות של 1981 פעלו כמיטב יכולתם למען בחירתו של בגין מחדש. ערב הבחירות יכול היה בגין להצהיר, בתרועת־ניצחון, כי „מעולם לא שיגר נשיא אמריקאי מיכתב כה ידידותי לראש־ממשלה ישראלי" כמו המיכתב שקיבל מרונאלד רגן.

בכל קבלת־פנים מטעם השגרירות האמריקאית בישראל רוחשים ובוחשים אבירי המילחמה הסיפוח מכל המחנות. לשווא תחפש שם אף איש אחד השייך לאירגונים השונים של מחנה־השלום — החל במועצה הישראלית למען שלום ישראלי־פלסטיני וכלה במערכת ניו־אוטלוק יוק.

אם האמינות הבינלאומית והלאומית של מחנה־השלום הישראלי ירדה פלאים — יש לאמריקאים חלק נכבד בכך. הוא הדין לגבי יחסם כלפי כוחות־השלום בקרב העם הפלסטיני.

ארצות־הברית וברית־המועצות מאשימים זו את זו בחבלה ביוזמות־שלום במרחב. האם יתכן כי שתיהן צודקות? ואולי יש לשתיהן מניעים דומים?

יבוא יום ונצטרך לתת את דעתנו בכובד־ראש לשאלה מה גורם להם לאמריקאים להתנהג כך. איוולת? עיוורון? אי־הבנת האינטרס הלאומי הבסיסי שלהם? או סיבות מיסטוריות הנשגבות מבינתנו? אך בינתיים — מה כי לינו על כך שאין „קול אחר" בא מישראל?

כמו אז, לילי מארלן

ראיתי את לילי מארלן. התרגשתי.

מדוע? השד יודע.

זהו, בסך הכל, סרט קיטש. כשם שהשיר, העומד במרכזו, היה שיר קיטש. יוזף גבלס צדק בהחלט כאשר אמר על השיר שזהו „קיטש שנודף ממנו ריח של מוות."

הסרט נעשה בפיקחות. הוא פוזל לכל הצדדים. זהו סרט אנטי־נאצי, כמובן. אבל הוא יעורר נוסטלגיה ענו־גה בליבם של נאצים. גיבורת הסרט, הזמרת לאלה אנ־דרסן (בסרט קוראים לה בשם וילי), היתה חביבתו של אדולף היטלר, שנתן לה וילה במתנה, אבל היא גם היתה ידידה של איש־מחתרת יהודי. יש עלילה של רי־גול, למי שאוהב עלילות־ריגול, ואהבה, ומדים, ושירי התקופה (וביכללם שירי ס"ס ברקע, בלי המילים, כדי שלא להרגיז). הגיבורה מבטאת את התירוץ של דור גרמני שלם: „מה אנחנו יכולים לשנות? אנחנו רק יכולים להישאר בחיים!" תבשיל שהוכן בכישרון. משהו לכל אחד.

ובכל זאת, מרגש כימעט עד דמעות.

מדוע? איני יודע. כשם שאיני יודע מדוע ריגש אותי השיר הזה, בעבורי. ומדוע ריגש מיליוני בני־אדם, חיילי כל הצבאות, משני עברי החזיתות, בגרמנית, באנגלית, בצרפתית, בעברית.

לא התרגשתי מן העלילה, ולא מטענתה של לאלה אנדרסן שהגזיבה מפולין את ההוכחות הראשונות על השמדת היהודים, ולא ממישגליה של הגברת שיגולה (זהו שמה של השחקנית הגרמנית).

התרגשתי מן הערגה העמוקה לחיים, לבית, ליקירים, שהצטייר על פני החיילים בחפירות, בשלג, במידבר, גרמנים ואנגלים ואמריקאים — רגש אוניברסלי של חיילים, שפאסבינדר הצליח איכשהו, איני יודע איך, להמחיש אתו בתצלומים נהדרים. תמונות יפהפיות, מרג־שות, שכל חייל נאלץ להזדהות עימן, גם כשהוא יודע שהן בויימו בידי במאי מוכשר וערמומי, שלא שכח לכ־לול בין החיילים גם את אסירי מחנות־הריכוז הנאציים.

לא, זאת לא הגזמה. מיליוני חיילים עצרו את נשי־מתם — פשוטו כמשמעו! — מדי ערב, כמה דקות לפני השעה 11, כדי לשמוע את השיר הזה מפי לאלה אנדרסן ברדיו של הצבא הגרמני בבלגראד. אין זאת אגדה. זה באמת קרה.

שיגולה

אי־אפשר להסביר מדוע הפך דווקא השיר האחד הזה הימנונה של האנ־שות המעונה במילחמת־העולם השניה. גם הסרט הזה אינו מנסה להסביר זאת. אבל הוא מתאר את החוויה הזאת, על רקע השחיתות האפלה של ה־רייך השלישי.

אני זוכר איך הופיעה מרלנה דיטריך (אין כל קשר בין שמה ובין שם הנערה הדמיונית בשיר) בקולוסיאום תל־אביב, בשנות ה־50', ושרה את השיר הזה. שיר גרמני מימי הרייך השלישי, שהושר בשפה הגרמנית בפי זמרת גרמנית, זמן כה קצר אחרי השואה, ואיש לא התנגד. הכל התרגשו.

ליד המחנה, לפני השער הראשי, עמד פנס, ועודנו עומד שם. אם אי־פעם נתראה, ליד הפנס הזה נעמוד, כמו אז, לילי מארלן, כמו אז, לילי מארלן.

מילים בנאליות. מנגינה פשוטה. ואיזה ים של רג־שות נאגר בהן!

מחזור ליו"ר

המעשה הראשון של הכנסת העשירית היה בעל משמעות רבה מאוד. היא בחרה ביושב־ראש שלה: מנחם סבידור.

לאחר מכן, כאילו התעייפה מן המאמץ הכביר, הלכה הכנסת לישון. היא לא היתה מסוגלת לבחור בסגני היושב־ראש, בראשי־הוועדות ובוועדות עצמן. על כך ביזבזה שעות, ימים ושבועות במקום־ומיכמר מייגע.

אך האקט הראשון היה בעל מימד סימבולי. היתה כמוזה בו הכרזה אילמת, רבת־אומר.

ארבעה ימים לפני היבחרו הופיע מנחם סבידור על מירקע הטלוויזיה, כשהוא מנצח על מקהלה מיוחדת־במינה — מקהלת העסקנים, חברי המרכז של המיפלגה הליברלית. כאשר בחרה בו הכנסת ידעה כי זוהי התכונה העיקרית המבדילה ביגו ובין 119 עמיתיו בכנסת.

סבידור אינו הח"כ המבריק ביותר, ולא האינטלקטואל המעמיק ביותר, ולא הנואם הסוחף ביותר, ולא הוגה־הדיעות המקורי ביותר. אין הוא משכין־שלום מיקצועי כמו יוסף שפרינצק, ולא איש־מצפון מפורסם כמו קדיש לוז, ולא דיפלומט מנוסה כמו ראובן ברקת, ולא תימני כמו ישראל ישעיהו, ולא ותיק־מתמרת כמו יצחק שמיר.

הכישרון היחידי שבו הוא עולה על כל חברי־הכנסת האחרים הוא הכישרון הקולי, ובעיקר כישרוני כמנצח על שירה בציבור.

כאשר בחרו הח"כים באיש זה, כאילו הכריזו: הכנסת העשירית אינה זקוקה לפטיש היו"ר, אלא לשרביט־המנצחים.

המישפט הנאות שבו יש לפתוח את הי נאומים בה הוא: „אדוני המנצח, מקהלה נכבדה!"

■ ■ ■

הכנסת העשירית תהיה מקהלה מדברת, מפני ש־אין בה אופוזיציה.

בוודאי, יש בה שני גושים גדולים. אחד מהם יהיה בשילטון, והשני יהווה, באופן רישמי, אופוזיציה.

יתר על כן, האופוזיציה תעשה רעש. יהיו סערות, ומשברים, והצבעות. ממש כמו בפרלמנט אמיתי.

אבל תהיה זאת אחיזת־עיניים.

לגבי שום נושא מהותי — לאומי, חברתי, כלכלי, תרבותי, גלובלי — אין חילוקי־דיעות אמיתיים בין שני הגושים האלה. שוררת ביניהם תמימות־דיעים מפליאה. זה נקרא „קונסנזוס".

זה היה ברור גם במערכת־הבחירות, שלא התנהל בה ויכוח כלשהו על נושא רציני כלשהו. השאלה היחידה היתה מי מייצג את ה„צ'חצ'חים" ומי את המעמד העליון של היישוב הוותיק. מי יביא ל„שילטון האספסוף" ומי ימנע זאת, כביכול.

על כך נחלק העם לשני מחנות נרגשים ונסערים, עד כדי השתקת כל קול אחר ומניעת כל ויכוח על הבעיות הניצבות לפני המדינה והחברה הישראלית.

כנסת שנכחרה כך, תיראה כך. זה טיבעי.

■ ■ ■

מייד אחרי הבחירות החלה המילחמה בצפון. היו סמונות בה כמה מן השאלות המכריעות לגבי עתידנו הלאומי: הבעייה הפלסטינית, יחסנו לאש"ף, המוסר של צה"ל ורוחו, יחסינו עם ארצות־הברית, מעמדה של ישראל בעולם כולו.

על כל אלה לא היה שום ויכוח של ממש בכנסת. פה ושם צייץ חבר־כנסת, אך ויכוח של ממש לא התנהל. הגוש האחד לא היה מעוניין בוויכוח, והגוש השני לא כפה אותו.

המחדל הזה של המערך לא היה מיקרי, ולא נבע מחוסר־כישרון פרלמנטרי בילבד. המערך לא רצה לדבר על נושא זה, כי לא היה לו מה להגיד. הוא חשש שכל מה שהוא עשוי לאמר יקומם נגדו חלק מן הציבור, ויעלה לו בקולות בבחירות הבאות.

דיבור כספלג, שתיקה בתרי.

בישיבת־הפתיחה של הכנסת דיברו שלושה אישים: נשיא־המדינה (איש המערך), זקן חברי־הכנסת (המפד"ל) והיו"ר החדש (הליכוד). אילו כתב איש אחד את שלושת הנאומים של האדונים נבון, בורג וסבידור, ובילבל אותם בהיסח־הדעת, לא היה איש מרגיש בהבדל לגבי התוכן.

זוהי דמותה של הכנסת הבאה. כל ויכוח בה יהיה בקצף על פני המים.

אין פירוש הדבר שלא יהיה מיגוון של קולות, עושר של אראיציות. בכל מקהלה טובה יש כאלה. המנגינה היא אחת, אך יש וראיציות, יש קאנון, יש סולנים, יש הבדלים בין הקולות. כל אלה ביחד יוצרים את ההרמוניה.

זהו תפקידו של המנצח. וכן צדקה הכנסת העשירית, כאשר בחרה במנצח למקהלה הי מדברת.

■ ■ ■

לכל כנסת יש פרצוף משלה, השונה מזה של קודמתה והבאה אחריה.

דיוקן הכנסת נקבע על־ידי ההרכב האנושי, יחסי־הכוחות הפוליטיים, המציאות המדינית והחברתית. אך הוא נקבע גם על־ידי משהו שאי־אפשר להגדירו. הייתי קורא לזה „רוח הכנסת".

הכנסיות הראשונות היו פרלמנט של מנגנוני המיפלגות. הם שלטו ברמה. הכנסת היתה רכושה של אוליגארכיה מיפלגתית.

למראית־עין היתה הכנסת מפולגת בין סיעות שונות. אך למעשה שררה בה אחדות מופלאה. שיטת־החלוקה פעלה, בניצוחה של מפא"י. כל אחד קיבל משהו, אפילו „חרות ומק"י", שהיו, כביכול, מחוץ לתחום.

המליאה דמתה למידבר צחיח, חוץ מאשר בהזדמנויות חגיגיות, שבהן נערכו סערות מבויימות היטב. מילבד המשבר הקטן בעניין השילומים, שהיה אמיתי, לא הסעיר דבר את מי־המנוחות.

נאמר כי „העבודה האמיתית נעשית בוועדות". גם כיום נשמעות אגדה זו. אולם הוועדות היו משעממות כמו המליאה.

העבודה שנעשתה בהן היתה מלאכת ה־ קנוניות של העסקנים. שם ישבו אנשי־המנגנון של המיפלגות וחילקו את העוגה. שבת אחים גם יחד.

■ ■ ■

כזאת היתה הכנסת, כאשר פרצתי אל תוכה בבחירות של 1965.

ביום הראשון קרא לי יוחנן באדר, כדרכו שילב

היו"ר בפעולה: הכישרון המיוחד

את אצבעו הקטנה באצבע שלי, התהלך עימי אנה ואנה, ונתן לי עצות. העיקרית שבהן: „שכח את הוועדות. אין לך מה לעשות שם. התרכז במליאה. שם הזירה שלך. תלמד את התקנון בעל־פה. תמצא בו המון אפשרויות."

כיום מכירים כל המומחים בכך כי סיעת העולם הזה — כוח חדש (שכללה, מילבדי, את אמנון זיכרוני, ש־שימש אז כיועצי הפרלמנטרי) חוללה מהפכה ששינתה את דמות הכנסת ושהטביעה את חותמה על הכנסת ה־ שישית. אך גם המומחים אינם מבינים, ברובם, מ ה היתה, בעצם, מהותה של מהפכה זו.

היא היתה טמונה באותה עצה של באדר. הפכנו את מליאת־הכנסת לזירה של מאבק. מכשירים שהתנוונו מזמן — השאילתה, הצעת־ החוק הפרטית, ההצעה לסדר־היום — מלאו לפתע חיים חדשים.

מעולם לא סברתי כי תפקידי הוא להוסיף לכנסת פילפל ופאפריקה, כדעת עמיתי מאיר פעיל. רציתי להחדיר לכנסת, באמצעות המליאה, את הוויכוח הרעיוני העקרוני, להציג בה אלטרנטיבה לכל מעשה של ה־ שילטון, תוך מתיחת ביקורת והפעלת פיקוח רצוף.

נוכחתי בכל ישיבות הכנסת, בלא יוצא מן הכלל, לא היתה פעולת פירסומי, היא נבעה מן השיטה שבה בחרנו — להפוך את המליאה לשדה־קרב. לא לזירה של שערוריות, אלא לזירה של מאבק רצוף וצמוד, על כל נושא, על כל חוק וסעיף בחוק, תוך הפעלת כל המכ־ שירים האפשריים — החל בקריאת־הביניים החדה וכלה בהמנקת־ההימנעות.

■ ■ ■

שיטה זו קבעה את דמות הכנסת השישית, וגם הכנסת השביעית. שרידיה נותרו גם בכנסת השמי־ נית, אף שהציבור, ברוב תבונתו, לא שיגר אותי אליה. רבים חיקו שיטה זו.

אך בכנסת השמינית צצה תופעה חדשה, שהגיעה לשיאה בכנסת התשיעית.

קמה דמות חדשה של ח"כ. בזיבי קראתי לו „הג'וקר".

אם אני העברתי את מרכז־הכובד מן הוועדה אל המליאה, בא הג'וקר והעביר את המרכז מן המליאה אל המיזנון.

אם העברתי את הזרקור מאיש־המנגנון אל הסיעה הרעיונית, העביר אותו הג'וקר מנציג־ הרעיון לנציג־שלי־עצמו.

המיזנון היה תמיד חשוב. שם נחרשות מזימות, נקשרות עסקות, מוחלף מידע מן הבורסה המיפלגתית. אך עד הכנסת התשיעית, לא היה זה המוסד המרכזי — כימעט הבילעדי — של הכנסת.

הג'וקר לא נכנס כלל למליאה, אלא כשהיה בטוח שהטלוויזיה מצלמת, או שהעיתונות תדווח. גם העיתונאים נעדרו מן המליאה במשך ימים ושבועות, והופיעו רק כשהובטחה מראש „סערה", משהו שפורברק מראש על־ידי ג'וקר (או ג'וקרית).

הג'וקרים לא הלכו לוועדות, אלא כדי להשיג מידע „סודי" שניתן למכרו, במיזנון, לעיתונאי תמורת תשלום נאות: איזכור המדליף בגוף הידיעה, כמי שאמר את דיברי־החוכמה השנונים, או שגרם ל„סערה".

כך התנוון המאבק הפרלמנטרי, וחפך הת־ גוששות בין פיראטים.

ד"ש תרמה לכנסת חבורה שלמה של ג'וקרים, ואליה נוספו אחרים שקפצו מן הספינות המיפלגתיות. הג'וקר מס' 1, סמל המעמד, היה סמואל פלאטו־שרון, בחיר־ הציבור.

בסוף התהליך היו בכנסת כ־25 ג'וקרים כאלה, גברים ונשים, שמילאו את כלי־התיקשורת בהמולה־על־לא־מאומה. אחדים היו, כביכול, בעלי רעיונות — יונים מדופלמות או ניצים מובהקים. האחרים התאימו את עצמם לכל רוח, כמו שמואל תמיר ואסף יגורי.

לא לחינם קראתי להם ג'וקרים. ולא רק מפני שהיו, בעיני, בדיחות עצובות. אלא גם מפני שדמו לאותו קוף במישחק ר מ י, שניתן לצרפו לכל סידרה. הנהו מלך, והנה מלכה. ברגע אחד לב אדום וברגע הבא צלב שחור.

כך נראתה הכנסת התשיעית כאשר התפטרתי ממנה, בלי צער עמוק בלב.

■ ■ ■

דמותה של הכנסת העשירית מתגבשת במהירות. היא נתונה, למעשה, מראש.

כאשר יש בכנסת שני גושים גדולים, בעלי גודל שווה, מובטחים שני דברים: לא יהיה בה ויכוח, ותהיה בה הרבה המולה.

התהליך הפוליטי פועל כך: כאשר יש שני גושים, המאבק ביניהם הוא אך ורק על השיכבה הקטנה והעלובה שבינ י ה ם.

לליכוד יש גם מאבק עם התחייה, בייחוד על רקע פינוי סיני, ועל כך יצטרך להיזהר שלא לנטוש את העמדות הניציות. אך המערך, שבלע את כל היונים, אינו צריך להתחשב בהן. הבעייה היחידה שלו היא עתה לרכוש בבחירות הבאות עוד. כמה מבדאסים מן הציבור הימני, הניצי, הדתי. על כן ישתדל להיות עוד קצת יותר ימני, ניצי ודתי, עוד קצת יותר נאמן ל„קונסנזוס הלאומי" ולבורסה. הוא יפחד מפני כל עמדה עקרונית אחרת, שמא תהרוס אותו. הוא יחרוד גם מפני כל מילה של הג'וקרים שנותרו בו, העלולים להגיד, לשם השגת פירסום פרטי, משהו שירחיק את האנשים שבאמצע.

כך יימשך התהליך שהתחיל עם הצבעת המערך בעד חוק־ירושלים של גאולה כהן. המערך ימתח בשפה רפה וזהירה ביקורת על ה„עיתוי" של הפצצת הכור בעיראק, ועל הפרסים של פעולות חיל־האוויר בלבנון, אך לא יתנגד לשום מעשה של מנחם בגין, שהוא פופולרי בקרב הציבור הרחב, שטוף־המוח.

זה יכול היה להיות אחרת, אילו עמד בראש המערך מנהיג גדול, בעל עוז רוחני וסמכות מהיגותית. איש כזה היה, אולי, הולך בכיוון הפוך, מציב אלטרנטיבה, קורא למאבק.

אך המערך כמו שהוא כיום אינו יכול אף לחלום על כך. הוא יקד אחרי הליכוד בכל.

■ ■ ■

אך אין פירוש הדבר שלא תהיה בכנסת המולה. להיפך: ככל שייעלם הוויכוח האמיתי, יבוא במקומו הרעש המפוברק.

מיוחמת־רעיונות אמיתית אינה זקוקה ל־ סקנדלים. רעיון נועז יכול להיאמר בקול נמוך. אך האפס הגדול זקוק לפעמונים גדולים.

כאשר יש שני גושים שווים, תהיה סידרה אינסופית של „משברים" של מה־בכך. המערך יקווה להפיל את הליכוד — לא במאבק של ממש, אלא בתעלולים פרל־ מנטריים, בהצבעות־פתע שבהן יחסר קול אחד לקואליציה, בצעקות המוניות, בשיתוק התהליכים של הפרלמנטריזם האמיתי.

ולשם כך אבן דרוש מנצח.

תפקידו של היו"ר הוא להבטיח שרעש זה לא יפריע ברצינות להרמוניה של המקהלה.

תשקיף

גם סגני־שרים

יתפטרו

בהסכם הקואליציוני בין הליכוד, המפד"ל ותמ"י נקבע שההסדר שנקרא „החוק הנורווגי", יחול גם על סגני־שרים ולא רק על שרים.

על פי החוק, שיובא במהירות לכנסת, שתדון בו גם בעת הפגרה, יוכל מי שהתמנה כשר, או כסגן־שר, להתפטר מהכנסת, אם הממשלה תאשר זאת. החוק החדש יבטיח לו שהוא ישוב אליה ברגע שהוא יפסיק לכהן כשר או כסגן־שר, ומי שייכנס במקומו לכנסת ייאלץ לפרוש.

על־פי חוק־יסוד־הכנסת, יכול לכהן כחבר־ממשלה גם מי שאינו חבר־כנסת, מלבד ראש־הממשלה, ואילו סגן־שר חייב להיות חבר־כנסת. הכנסת תתבקש לשנות את חוק־יסוד־הממשלה ואת חוק־יסוד־הכנסת, ולקבוע שגם שר וגם סגן־שר יוכלו להתפטר מחברותם בכנסת, ולחזור אליה עם תום תפקידם בממשלה.

עד כה התנגדה המפד"ל ל„חוק הנורווגי", אולם, כשהועלתה ההצעה להחילו גם על סגני־שרים, הסירה המפד"ל את התנגדותה. את ההצעה לגבי סגני־השרים העלה שר־האוצר, יורם ארידור, וסיעת תמ"י הציגה אותה, בתחילת השבוע, כתנאי אולטימטיבי להצטרפותה לממשלה.

בעיה מיוחדת התעוררה לגבי התפטרותו מהכנסת של סגן־ראש־הממשלה, שימחה ארליך. ארליך דרש שייקבע בחוק, שסגן ראש־הממשלה יהיה רשאי למלא את מקומו של ראש־הממשלה, גם אם הוא אינו חבר־כנסת. אם דרישה זו לא תיענה בחיוב, לא יתפטר ארליך מהכנסת.

המישטרה תועבר

בעוד חצי שנה

שר־הפנים, הד"ר יוסף בורג, הסכים בשיחה עם ראש־הממשלה, מנחם בגין, להפרדת מישרד־המישטרה ממישרד־הפנים ולמינוי אדם אחד כשר־מישטרה. בורג העמיד תנאי, שהתקבל על־ידי בגין, שההפרדה תערך רק חצי שנה אחרי כינון הממשלה.

גם אם יקבל מרדכי („מוטקה") ציפורי תפקיד אחר בממשלה, הוא יתמנה בעוד שישה חודשים כשר־המישטרה.

עזר יקים

חנוטה

שר־הביטחון־לישעבר, עזר וייצמן, נמצא בעיצומן של הכנות להקמת תנועה פוליטית חדשה.

וייצמן עומד להכריז על הקמת תנועתו בעוד כמה חודשים. לדעתו, לא תוכל שום ממשלה להחזיק מעמד עד סוף הקדנציה, ותערכנה בחירות מוקדמות, שבהן הוא רוצה להתמודד בראש רשימה חדשה.

האוסטרים מחכים

למעשה־טרור גדול

לא מן הנמנע כי קבוצת־הטרור של אבו־נידאל, אויבו של יאסר עראפאת, הנתמך עכשיו על־ידי הסורים, תבצע מעשה־טרור בעל תהודה בינלאומית.

מטרת אבו־נידאל היא להרוס את מעמדו של עראפאת, הנחשב כמתון, ולשם כך התכונן לבצע על אדמת אוסטריה התנקשות בחייהם של ברונו קרייסקי ואנוור אל־סאדאת, בעת פגישתם. שני שליחים נתפסו ברדתם מן המטוס בווינה על־פי מידע מוקדם שנמסר על־ידי שרות־הביטחון של פת"ח. תוך כדי כך התברר כי ע'אזי חוסיין, שליח אש"ף בווינה, המואמן רשמית למוסדות או"ם שם, משתף פעולה עם קבוצת אבו־נידאל. חוסיין, שנשא אשה מיזרח־גרמנית, הוא איש אירגון אל־צע'יקה, הכפוף לסוריה.

אחד היעדים העיקריים של המתנקשים: ד"ר עיצאם סרטאווי, שתיווך בין קרייסקי ועראפאת, והמקיים את המגעים עם מחנה־השלום הישראלי.

עתה חוששים כי אנשי אבו־נידאל יבצעו מעשה־טרור כלשהו. כדי למנוע מהם את הצורך לתפוס בני־ערובה אוסטריים ולסחוט את שיחרור שני אנשיהם באוסטריה, שוחררו השניים שנתפסו. לא ברור אם המחלקה המדינית של אש"ף, שבראשה עומד פארוק קדומי, תסכים להחליף בווינה את ע'אזי חוסיין בנציג אחר. קדומי קשור בסוריה וב„ברית־המועצות, ונתן לפני כמה ימים ראיון לכתבת הירושלמית של דר שפרן, שבו הטיף למדיניות קיצונית ביותר נגד קיום ישראל.

קוברסקי –

מבקר המדינה

כמיסגרת המגעים הקואליציוניים הבטיח ראש־הממשלה, מנחם בגין, לשר־הפנים, הד"ר יוסף בורג, את מינויו של מנכ"ל מישרד־הפנים, חיים קוברסקי, לתפקיד מבקר־המדינה.

על מבקר־המדינה הנוכחי, הד"ר ארנסט נבנצל, יופעל לחץ לפרוש מתפקידו עוד לפני תום כהונתו, בסוף השנה, כדי לפנות את המישרה לקוברסקי.

בעיות איוש

במישרד־החוץ

עיבדי מישרד־החוץ ואישים מחוץ למישרד, שהתבקשו לצאת לארצות־חוץ בתפקידים בכירים בשגרירויות־ישראל, מסרבים לצאת.

לאחרונה התגלתה מצוקת איוש גדולה במישרד־החוץ. המועמדים טוענים שקשה יהיה להם לייצג את ישראל ולהסביר את עמדות הממשלה בתקופה זו, ולכן מוותרים רבים מהם על מה שנחשב תמיד כסוכריה במיסגרת תפקידי הממשלה.

הוועידה

ממשיכה לחקור

חוועדה בראשות השופט מקס קנת, שהגישה את מסקנותיה המחרידות על מצב בתי־הסוהר בישראל, לא התפזרה, והיא ממשיכה לחקור נושא זה.

הוועדה חקרה במשך שנתיים, והדו"ח הקטלני שהגישה בשבוע שעבר הוא רק דו"ח־ביניים.

חקירה

נגד חדאד

מישטרת מחוז הצפון פתחה לפני כחודשיים בחקירה על פרשה שבה היו מעורבים רב־סרן סעד חדאד וכמה אזרחים ישראלים, המתגוררים ב־אצבע־הגליל.

על־פי הוראות מהמטה הארצי, הופסקה חקירת המישטרה.

ברעם נשלח

על־ידי בגין

ראש־משה פיקוד הצפון, תת־אלוף עמוס ברעם, שהשמיע בניו־יורק ביקורת על הסכמת הממשלה להפסיק את האש בגבול הלבנון, נשלח אישית על־ידי ראש־הממשלה, מנחם בגין, למסע־הרצאות שלו בארצות־הברית.

ברעם, אישיתות־חנים לשעבר, ידוע כחניך בית"ר וכמקורב לאישי חרות. הבחירה שלו כמסביר מטעם צה"ל לא נעשתה על דעת שיקטונות־הצבא.

גפני יודיע

על פרישה

נגיד „בנק ישראל", ארנון גפני, עומד להודיע בימים הקרובים על אי־התמכמתו לכהן קדנציה נוספת בתפקיד.

גפני יקדים בכך החלטה של הממשלה שלא להאריך לו את הכהונה בחמש שנים נוספות.

אסור לבטל

כרטיסים!

חברת טיסות השכר „צ'ארטר מס' 1", שהיא חברת טיסות־השכר הגדולה ביותר בארץ, התחילה לחייב נוסעים, המבקשים לבטל את טיסתם, ב־75 אחוז ממחיר הכרטיס, גם אם הביטול נעשה חודש לפני הטיסה.

חברות־התעופה האחרות גובות סכום של 50 דולר ביקבר, כאשר הנוסע מבטל את הכרטיס, ואת רק כשהביטול נעשה ממש סמוך לטיסה.

סיכסוך

במישרד המבקר

הצוות במישרד מבקר־המדינה, שחקר את פרשת „חברת החשמל", הגיש מחאה רשמית למבקר, הד"ר ארנס נבנצק, על פיזוף דו"ח־הביקורת שזו. לדברי אנשי הצוות, הדו"ח שפורסם ע"ידי מבקר־המדינה אינו דומה למימצאי החקירה — ובקטעים רבים סותר אותם.

שלושה מחברי מועצת־המנהלים של החברה התפטרו לאחרונה מתפקידיהם. מילבד דויד שיפמן, יושב־ראש מועצת המנהלים, שהתפטר משום שנבחר לכנסת, התפטר גם פינחס גולדשטיין, שנבחר אף הוא לכנסת, וכן נאמנו של שיפמן בדירקטוריון, רמי אונגר.

יאנוש

הפסיד ויסקי

התערבות נדירה נערכה ערב פעולת חיל־האוויר בלבנון בין הרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל („רפול") איתן, לבין אלוף פיקוד־הצפון, אביגדור („יאנוש") בן־גל.

אחרי הפעולה הביא יאנוש ללישכת הרמטכ"ל בקבוק־ויסקי.

הופסקה חקירת

הטלוויזיה

חקירת מחלקת־ההונאה במטה הארצי, בראשות תת־ניצב בנימין זיגל, בעניין חברת־הפקה פרטית, שעמדה לחפיק סרטי־דת לטלוויזיה הלימודית, הופסקה במפתיע.

בפרשה היה מעורב אחד מעוזריו של שר־החינוך, זבולון המר, הממונה על הטלוויזיה הלימודית.

יופסקו המופעים

בבריכת־השולטן

נראה כי מופעי הבידור בבריכת־השולטן בירושלים יופסקו.

עד כה גרמו מופעים אלה להפסדים של מאות אלפי לירות, ובעיריית ירושלים מסתמנת הכוונה להפסיקם. בבריכת השולטן יתקיימו רק מופעים ממלכתיים או עירוניים, כאירועים מיוחדים.

במדינה

העם

עולם עליון.

עולם תחתון

האם נותר גבול בין המתרחש בצמרת ובין הנעשה בתחתית?

כותרות השבוע התמקדו בנעשה בצמרת המדינה ובתחתיתה. לעיתים היה נדמה שאין הבדל גדול בין שני העולמות.

בעולם העליון נמשך המשא־ומתן הקואליציוני, שהזכיר במידה רבה מאבק בין כנופיות־שוד־דים, המתקוטטות על השלל אחרי מעשה־שוד משותף. כדברי הסוציולוג האמריקאי אמברוז פירס, שהגדיר לפני מאה שנים את המושג „קואליציה" כך: „שני שודדים המחזיקים את ידיהם כה עמוק איש בכיס רעהו, עד כי אינם יכולים לשדוד אדם שלישי אלא במשותף."

לא די בכך שאיש־המפתח במקח־וממכר היה אהרון אבו־חצירא, שנגדו נפתח השבוע משפט פלילי על מעשים שיש עימם קלון — קבלת שוחד ומעילה בכספי הציבור. ולא די בכך ששני שותפיו, שלכל אחד מהם הובטחה מישרה בכירה על־חשבון המדינה, עמדו גם הם בצל של עסקים מפוקפקים. ולא די בכך שעל המפד"ל מרחף עדיין הצל האפל של פרשת אפרסק.

אלא שהמשא־ומתן כולו (ראה עמודים 37—36) עמד בסימן של שוד וחמס. המנצחים באו לשדוד את המנוצחים, ואת הציבור כולו: מיליארדים מפרי־עמלו של האזרח לקופתם של טפילים למיניהם, המוסווים כבעלי־ישיבות. שירות צבאי נוסף לציבור הכללי, כדי לשחרר את הפרוטקציונרים של אגודת־ישראל. שוד קרקעות המדינה, לטובת הקבלנים של המפ"לגה הליברלית. זיהום גלי־האתר על־ידי ערוצים מיסחריים לרדיו ולטלוויזיה, כדי להעשיר יחידים.

וכל אלה — מאחרי מסך־עשן סמיך של צביעות מתחסדת, דיברים על אהבת־ארץ־ישראל, „עמנו וארצנו", חירות ודמוקרטיה וזקיפות־גו לאומית.

מדינה כארבארית. ובעוד שהנורמות של העולם התחתון ניצחו בצמרת, נשפך אור על המתרחש בתחתית החברה.

מכל מכל המעמדות במדינה, הנמוך ביותר הוא המעמד של תושבי בתי־הסוהר. שם נמצאים האנשים והנשים האומללים ביותר, המופקרים בכל רגע של חייהם לחסדי הזולת, שאין להם אף הזכות להתלונן ולהתמרד, להפעיל פרוטקציה או לדפוק על השולחן.

השבוע פורסם דו"ח של ועדה ממלכתית, שחקרה את המתרחש בעולם זה. היא נתנה גושפנקה ממלכתית לדברים שנאמרו עד כה רק על־ידי מעטים. היא הכריזה את המדינה לשים לב לדברים שאין היא רוצה לשמוע עליהן: המצב בבתי־הסוהר.

כשם שאפשר לדון על רמתה של מיסעדה על פי המצב של חדרי־השירותים שלה, כך אפשר לבחון את רמתה של מדינה על פי המצב השורר בבתי־הכלא שלה. מבחינה זו, ישראל היא מדינה בארבארית. גישתה הבלתי־אנושית אינה מתבטאת במרתפי־עינויים נוסח ארגנטינה וצ'ילה, אלא בשיטה נוראה של צפיפות, ניוון וחוסר־מעש, המורידה את בית־הסוהר הישראלי לרמה שהיא בכמה דרגות מתחת לזו של גני־החיות הטובים בעולם.

הקולות שהזעיקו עד כה נגד מצב זה היו מועטים. בכנסת הם הושתקו על־ידי פוליטיקאים אנוכיים וחסרי־רגש, שכל דאגתם היתה לעצמם. מבקשי התיקון בתוך שירות־בתי־הסוהר עצמו הם מעטים (ראה עמודים 69—67). עתה בא הדו"ח ותובע תשומת־לב ממלכתית — אך בהמולה של חלוקתי השלל הקואליציונית נבלע גם דו"ח זה.

האם יש גבול? לא פחות מחרידה פרשה אחרת, שהטילה השבוע אור על המתרחש בשלוחות המדינה המטפלות בעולם התחתון.

המוסד המישפטי העליון במדינה החליט לפתוח מחדש מישפט של אדם שנדון על רצח, שבילה בכלא את שנות־חייו הטובות ביותר. (ראה עמודים 45—44). תוך כדי כך התעוררו ספקות חמורים לגבי ההגינות האנושית האלמנטרית של אנשי מישטרה ומישפט. לא היה מנוס מן השאלה: האם קיים עדיין גבול ברור בין העולם התחתון והעולם העליון?

מיפלגות

רופאי־האליל החלימו

הבחירות חיפו, הבושה נשכחה, וסיקרי דעת־הקהל חוזרים אל תעלוליהם הרגיליים

אפשר היה לחשוב שאחרי מערכת־הבחירות לכנסת העשירית, ישקטו סיקרי דעת־הקהל לזמן מה, ולוא רק מטעמים של בושה. הסקרים, שהפוליטיקאים התייחסו אליהם כפי שחברי שבטים פרימיטיביים באפריקה מתייחסים אל רופאי־האליל שלהם, משכו את המיפלגות באף. הם העלו אותן לאיגרא רמא והורידו אותן לבירא עמיקתא. כאשר התבדו לבסוף, ביום המיבחן שליד הקלפי — עמד להם התירוץ הנוח: הציבור שינה את טעמו ברגע האחרון.

בזה יכול היה להסתיים היחס הרציני לתופעה פסבדו־מדעית זו. תחתיו יכול היה לבוא יחס משוע, כאל תופעות אחרות של בידוד פוליטי במדינה.

אולם מבחינה ריגשית, אין תחליף לסקרים. פוליטיקאים נטולי־אינטואיציה אינם יכולים לסבול את אי־הוודאות. הציבור משתוקק לאוראקל כלשהו. העיתונים זקוקים להם לשם יצירת כותרות. וכך צצו השבוע סיקרי־דעת־הקהל מחדש, כאילו לא קרה דבר.

אזני על הכוונת. אחד הקורבנות הגדולים של תעלולי הסקרים היה חלומה של ח"כ שולמית אלוני.

משום־מה החליטו סקרי דעת־הקהל שהבוטיק הפוליטי שלה הוא שיא האופנה של 1981, והעניקו לה שלושה, ארבעה ואף חמישה מנדאטים ויותר. אלוני, המאמינה באמונות טפלות *, התייחסה לנבואות אלה ברצינות גמורה, והיתה בטוחה לחלוטין ביום־הבחירות כי תזכה בחמישה עד שמונה מנדאטים. נערכו מילחמות עקשניות על המקום החמישי והשישי ברשימתה.

חלומות אלה נגוזו ליד הקלפי. אלוני זכתה במנדאט יחידי.

השבוע חזרו הסקרים לאותו תעלול עצמו. ניבא אחד מהם: אילו נערכו הבחירות עכשיו, היתה אלוני זוכה בשלושה מנדאטים.

אך אלוני למדה את הלקח. מתוך אכזבה מכרה את בכורתה למערך, תמורת נזיד־העדשים של ביטחון אישי.

„איזו". הקורבן השני של הסקרים היה המערך. במשך חודשים הוא ריחף בעננים הוורודים של תחזית הסקרים, שניבאו לו ניצחון טוחני. רוב הסקרים הבטיחו לו ניצחון עד הרגע האחרון.

השבוע, חודש אחרי שחלום זה התנפץ על סלע המציאות, ניבאו הסקרים שוב שהמערך היה עולה ומנצח, אילו נערכו הבחירות עתה.

* ערב הבחירות של 1973, ניבא לה קורא־כף־יד כי ב־1978 ישתנה גורלה לטובה, ותיפתח לפניה דרך חדשה. ב־1 בינואר 1978 נודע על תוצאות הבחירות, שנערכו ב־יום האחרון של 1977, והסתבר כי אלוני זכתה בהישג מדשים של שלושה מנדאטים.

מרוויח „החוק הנורווגי":

הם ייכנסו לכנסת

עם קבלת „החוק־הנורווגי", לפיו יוכלו שרים להתפטר מהכנסת, כשחזרתם לבית־המחוקקים, כשהם יפסיקו לכהן כשרים, מובטחת, ייצטרפו עד 17 חברים חדשים לכנסת. אם יחלט להחיל את „החוק הנורווגי" גם על סגני־שרים, יצטרפו עוד 14 חברים לכנסת (ראה מדור תשקיף).

כל חברי־כנסת עולה כיום למשלם המיסים כמיליון לירות חודש, אם לוקחים בחשבון את משכורתו, הוצאות הנכבדות שכל ח"כ מיסים המשולמים עליה. מקבל וכן הקיצבה השמנה שלה זוכים חברי־כנסת. החלת „החוק הנורווגי" במלואו תעלה לקופת־המדינה כ־30 מיליון לירות לחודש, שהם 360 מיליון לירות לשנה.

הראשון ברשימת הליכוד שייכנס לכנסת, במיקרה זה, יהיה מס' 49 ברשימת הליכוד לכנסת העשירית, **מיכאל קלייזר**, קליינר, בן ה־33, היה עסקן סטודנטים של חרות, יושב־ראש אגודת־הסטודנטים באוניברסיטת תל־אביב וכיום הוא מנכ"ל המחלקה לחינוך יהודי בגולה של הסוכנות. לפני ארבע שנים התמודד קליינר נגד ח"כ מילוא על המקום לכנסת התשיעית והובס, ומאז הוא נחשב ליריב של מילוא. במקום ה־50 נמצא **אריאל ויינשטיין**, איש הליכודלים, מי שהתפרסם כמנכ"ל חברות־בנייה וכסגן־יושב־ראש רשות־השידור. במקום ה־51 נמצא איש לעם, ממקורבי שר־הבריאות אליעזר שוסטק, **אברהם הירשנזון**. הירשנזון מכהן כיום כמזכ"ל תנועת הנוער־העובד־הלאומי.

במקום ה־52 נמצא היהלומן העשיר, חבר חרות **דויד מור**. מור נשוי לבת אחד היהלומנים העשירים בארץ. אחריו, בשלושת המקומות הבאים, נמצאים חברי־כנסת מהכנסת התשיעית, שלא הצליחו בהתמודדויות בתוך מיפלגותיהם, שהוצבו במקומות שנחשבו עד כה בלתי־ריאליים: **גוסטב בריאן**, המהנדס מחיפה, **דויד שטרן**, איש חרות ואחיו של יאיר ומי שהיה סגן יו"ר הכנסת, **משה מירון**. במקום ה־ נמצא עוזרו של אריק שרון, **אלי לנדאו** (ר עמודים 41—40) ואחריו איש הליברלים **יצחק קע בי**, מי שהביס את ח"כ לשעבר יחזקאל פלוג בהתמודדות על תפקיד יו"ר מועצת־המיפלגה־הלי רלית.

במקום ה־58 ניצב **מיכאל** („מיקי") **איתן**, או מאנשי שלמה („צ'יצ'"), להט, למרות שהוא איש חרו איתן משמש כיושב־ראש צעירי חרות. את המק ה־59 מאייש **יצחק נגר**, איש הליברלים־העצמאי שעבר בזמן לליברלים שבליכוד, ואחריו **יהוש מצא**, מי שהובס על־ידי טדי קולק בבחירות לעיריי ירושלים. השניים הסוגרים את רשימת מועמדי ליכוד, במיקרה שהחוק־הנורווגי ייושם במלואו, **יעקוב ונפתלי ניר**. שני אלה הם דמויות בלו מוכרות גם לחברי הליכוד.

עם התפטרותם של יוסף בורג וזבולון המר מ כנסת, ייכנסו אליה עורך־הדין התל־אביבי **חי בסוק** ומי שהיתה חברת־הכנסת התשיעית, **שו שטרן־קטן**. במקומו של אהרון אבו־חצירא מתפ ייכנס ראש עיריית־אשקלון, **אלי דיין**.

אם יתפטרו גם סגני־השרים מהכנסת ייכנסו, כ הנראה, עוד עשרה חברי־כנסת מהליכוד. שתי הדמוי היחידות הבולטות בקרב מועמדי ליכוד אלה דובר־המיפלגה, **גדעון גדות**, הניצב במקום ה־65 חבר־הכנסת השמינית, עורך־הדין **ירדינה כא** במפד"ל ייכנסו תחת שני סגני־השרים יהודה בן־מ וחיים דרומקין שניים בלתי־מוכרים — האחד ש למחנה בורג ושני למחנה הצעירים. אלה הם **יע גדיש** ו**מאיר הר־נוי**.

במקום של שני סגני־השרים של תמ"י, אה אוון ובן־ציון רובין, ייכנסו ראש־המועצה־המקו נתיבות, **שלום דנינו** ועורך־הדין **דני עזרי** שותפו למישרד של ח"כ המפד"ל לשעבר, דויד ג

זמני לנציג 15% הנחה
אם יש לו
על רדיאודורנטים של "תיאו"

"תיאו" מביא לך אותם

תיאו

עד 28.8. המבצע אינו חל על רדיאודורנטים שלה ב-15% הנחה! כדי שכולם יהנו, כל אחד אוהב את לה אחרת: תרים, אין, לא בושם, עם בושם... לכל אחד מתאים רדיאודורנט אחר. לצורך ריסוס יותר רגיש במולקולות... לכן אחד יש רדיאודורנט בתיאו" כולם מרוצים מיד, משרים אוירה של "אחרי המקלחת". מה שקורא - רענון ומרץ. ואכפ"ל, רדיאודורנט בתיאו" הינו חלום, "תיאו" הלבה לבראתכם ומציאה את מבחר הרדיאודורנטים שלה ב-15% הנחה! כדי שכולם יהנו. המבצע אינו חל על

34

העולם הזה 2292

bac
fresh-deo
dry
DEODORANT
GOLDEN TOBACCO
no.1 for men
no.1
Janine D
PARFUM
DEO
Deodorant
DEODORANT
ADONIS
no.1
Spray
no.1
₪ 58.50
₪ 49,80
₪ 38.-
₪ 32.30
₪ 38.-
₪ 32.30
₪ 40.-
₪ 34.-
₪ 25.60
₪ 21.80
₪ 41.-
₪ 34.90
₪ 69.-
₪ 57.-

מאת מאיר תדמור

מי יפעיל את מכונת הדפוס? אריזור!

הפעם נתחיל בבדיחה, עם איך קוראים לזה, נמשל. ובכן, מעשה שהיה כך היה: בעל דפוס נהג לשלם מדי שנה את מלוא המס שנדרש ממנו; כך גם ביחס ל־מקדמות. אף פעם לא טרח לערער על גובה החיובים. תמיד שילם במועד. ראו פקידי־המס עם מי יש להם עסק, דאגו מדי שנה להכפיל ולשלש את השומה. אך הוא בשלו, בא, ניגש לקופה ומשלם במזומן. לאחר כמה שנים טובות, גדלו והעפילו סכומי המס שבהם חוייב. נמאס לו והחליט לעשות מעשה. ואומנם, לא עברו ימים רבים ושוב הגיעה דרישה לתשלום מס. הפעם גבר עליו כעסו, העמיס את מכונת־הדפוס על הטנדר, ונסע אל מישרדי המס. כאן הוא שכר שני סבלים, שהעלו את המכונה אל ה־קופה שבקומה ב'; הוא ניגש לאשנב, ואמר לקופאי: „נמאסתם עלי, קחו את המכונה ותדפיסו בעצמכם את ה־כסף".

הצרה היא, שנגיד בנק ישראל מסרב למסור את המכונה לאוצר. מה עושים, לא מאריכים את המינוי של המישנים לנגיד. זה לא מוצא חן בעיני הנגיד, וב־דין. הוא אף אומר זאת במיכתב לראש־הממשלה, שבו הוא מתלונן על שר־האוצר. ואז אומר לו שר־האוצר: תשמע חביבי, בנובמבר השנה מסתיימת תקו־פת כהונתך. חמש שנים יספיקו לך. אז מה עושה הנגיד, הוא מפרסם את ה־דו"ח. „דו"ח הנגיד על עליית אמצעי התשלום", אותו הוא חייב להגיש ל־ממשלה ולוועדת הכספים של הכנסת, אם עלו אמצעי התשלום יותר מ־15%. הם עלו. אבל זה קרה בתחילת השנה.

מאז עברו יותר מארבעה חודשים. הוא, הנגיד, לא הגיש את הדו"ח, למה? תשאלו אותו. בכל־זאת, טוב מאוחר מ־אשר מוקדם, ובשבוע שעבר הוא הגיש אותו.

מה אומר הדו"ח: שהאוצר אומנם עושה מאמצים, אך לא בכיוון הנכון; צריך, לדעת הנגיד, להאיץ את פיחות השקל, זה טוב ליצואנים, אך רע ל־אינפלציה. אומר אריזור: באינפלציה אני מטפל ועד ועכשיו בהצלחה, ואתה לא תקלקל לי את „הכלכלה הנכונה". ואל תתחיל בפיחותים מהירים. חוץ מזה, החודש משלמים תוספת־יוקר של 16.2 אחוזים. חוץ מזה, הזרמתי ביולי 2.9 מיליארד שקל. חוץ מזה, תוספת־היוקר היא מעכשיו 100 אחוזים. גם את מד־רגות המס עידכנתי. נתתי לשכירים תו־ספת נטו של 9%—6. אז מה אתה מצפצף ש"ם. נכנסת לבניין החדש של בנק ישראל, שב שם בשקט. תכתוב דו"חות כמה שאתה רוצה ובלבד שיהיו בכיוון הנכון, עם הערות שוליים, שאולי אפשר אחרת, אך לא כדאי.

עכשיו, אפשר לקבל משחו על החשבון. סיבסוד הדלק עולה מיליון דולר (כן, דולר) ליום. ובגללך עם ישראל לא יפסיק לנסוע. אז, או שאתה מדפיס עוד קצת כסף בכוחות עצמך, או שאני בא ולוקח את המכונה. אתה יכול להדליף מעשיות כמה שאתה רוצה, אני אקבע מי יהיה הנגיד הבא. דבר אחד בטוח, הוא יהיה איש אמוני, וזהו המינימום שאני יכול לדרוש מיועץ כלכלי לממשלה. אגב, עצות אתה יכול לתת, אני לא חייב לקבל — וזה כתוב בחוק.

ולעניין עצמו. גם באוצר מסתובבים הרבה כלכלנים, שאומרים מה שאומר גפני. אבל את זה הם אומרים לך ב־אוזן, לא לציטוט. אבל יש גם גם כמה, כמו למשל מנכ"ל האוצר, שהוא גם פרופסור לכלכלה וגם חבר של יורם אריזור, והוא מסתדר עם העניין. הכל־כלה בסדר, גם יורם בסדר.

אם זה יימשך עד סוף השנה, שה־אינפלציה תמשיך לא לעלות, וחדגש הוא על סוף השנה, אז אני בא ללמוד את התורה החדשה אצל מנכ"ל האוצר. רק שיקבל אותי. בינתיים, טוב לעם ישראל. ובין יתר הניסים שבאו עלינו לטובה, נחגוג גם נס זה. ובא לציון גואל. כן יהי רצון. אמן ואמן. יש קואליציה, או אין קואליציה!

שר־אוצר אריזור נגיד־בנק גפני

הדו"ח על מכונת הדפוס, המדפיסה דו"חות ושקלים

חקלאות

החולב מחלבן פטור

בארץ מייצרים 60 מיליון ליטר חלב בחודש. 60 אחוז מיוצרים בקיבוצים, 40 אחוז במושבים. מאז שגדלו הסובסי־דיות לחלב, שותים יותר חלב. בחודשים ינואר, פברואר, מרס ואפריל השנה, קי־בלו יצרני החלב 138 מיליון שקל כ־סובסידיה. במאי־יוני השנה, הם קיבלו 238 מיליון שקל וביולי היתה הסוב־סידיה לחלב כ־140 מיליוני שקל. מעו־יין, מה? ומה קרה לחלב ביולי — שתו יותר. היצרן מקבל היום 3.54 שקלים לליטר חלב (או בלשון מיקצועית — מחיר מובטח), ממחיר זה 65% הם של האוצר. יחי הסובסידיות.

צרכנות

חוק חדש

השבוע נכנס לתוקף „חוק הגנת ה־צרכן, התשמ"א—1981". ראוי שנתהה עליו מעט, שהרי הוא „מטפל" בכולנו כצרכנים. מה אומר החוק, בקיצור נמ־רץ: אסור להטעות, בכתב או בעל־פה, מכל היבט; מבחינת טיב המוצר או השרות וסוגו; מועדי הספקה, תאריך הייצור, התאמה לתקן, חלפים, שרות, מחיר רגיל ואחר, ניצול מצוקת הצרכן, מקדמות וערובות, סימון המוצר והט־עייה בפירסום.

זהו חוק עם שיניים, שהממונה על ביצועו, הוא הממונה על הגנת הצרכן; מי שמורשע בהפרת החוק, עלול לשבת שנה במאסר, או להיקנס ב־50 אלף שקל. וזה בהחלט רציני. אפשר גם ל־החרים את הסחורה, לסגור את העסק, או המיפעל, לבטל את הרישיון ולדאוג שהנפגע יקבל פיצויים. זה קצת מבהיל. באו אנשי איגוד המפרסמים, ואמרו: רגע אחד. למה? כי החוק נראה להם (האיגוד מאגד 240 מיפעלים ומוסדות גדולים מכל הסקטורים, המוציאים סכומים גדולים על פירסום) „מיטרד רציני ונסיגה מעקרונות המשק החופשי". מה הם ביקשו? לדחות בחודשיים את הפעלת החוק, כדי שיוכלו להדריך את חבריהם ולהערך לקראתו; וכן, שתוקם ועדה ציבורית ליד הממונה, שתאפשר למצות את כל ההסדרים הוולונטרים הקיימים כבר, ביחסים שבין הלקוח ליצרן. דבר אחד כבר ברור, החל משבוע זה, אנחנו הצרכנים, איננו יותר בכיסו של אף אחד. יש חוק, ואני מקווה שגם כתובת.

עסקים

ראש השנה ליומנים

מתחיל בדיוק בא' תשרי, כמו השנה החדשה הקרבה — תשמ"ב. ראש השנה השני של היומנים חל ב־1 בינואר, זה הקרב יהיה כמובן ב־1.1.82 אך בחיקף קטן יותר.

גם היומנים הם עסק. שיש לו תאריך קבוע. כל השנה עוסקים בהכנה, בראש

פנינה רוזנבלום

יש יומן, אפשר לקבוע פגישה

השנה עוסקים במכירה. בארץ יש כעשרה מו"לים המוציאים לאור לוחות־קיר, יו־מנים, למישרד, לתלמיד וסתם יומן ל־כיס או לתיק. יש לוחות־קיר, רגילים, יפים, יפים מאוד ונהדרים. ישנו הלוח הסטנדרטי עם שטח להדפסת שם ה־לקוח. רובם של אלה עשויים דפדפת של שישה דפים ל־12 חודשי השנה. בכל דף ציור, תמונה, צילום, מותאמים לנושאים שונים, למזמינים השונים. החל מציורי אמן של יונקי המדבר בארץ ישראל וכלה ב...פנינה רוזנבלום בתנוחות „לבושות". כן, גם מכוניות גם נופים גם צילומים של ציורים של ציירים נודעים וכדומה.

הגודל הסטנדרטי הוא 35x50 ס"מ, זה למשל, טוב למכוניות; לפרפרים ה־תבנית היא 25x35 ס"מ. המחיר בהת־אם: לגדול 18—15 שקלים, לקטן כ־10 שקלים (בכמויות).

ועכשיו ליומנים. אלה חייבים להיות תכליתיים, נוחים ומספקים מידע מעבר לענייני התאריך. יומן מעניין במייוחד, ראיתי זה עתה, יוצא ממכבשו של ה־מו"ל רמי חכמות, אחד מהוותיקים ב־ענף. היומן הקרוי „יומן ישראל" מכורך בספירלה לבנה כפולה, „כמו היומנים הטובים בחו"ל", והעיקר כולו ציבעוני, גם בפנים. לפני כל חג, סקירה על החג, בכל שבוע תוכנית לטיול השבועי; בכל „שבת" צילום ציבעוני של חי וצומח; לכל דף מסמנת לתלישה. בקיצור, מרענן מאוד, יעיל וגם יפה.

הבורסה

תוספת יוקר, תוספת לבורסה

בשבוע שעבר היתה הכותרת „חגיגה, כן!". היא היתה קצרה; גם החגיגה היתה כזו. הכלה היתה בהריון בעת ה־חופה, כך גם הקואליציה, מכאן העצב־נות. בסך הכל היו עליות שערים נאות, והיקף המיסחר גדל מיום ליום; בסוף השבוע חזר לגודלו „הטיבעי", משהו ב־סביבות 200 מיליון שקל ליום.

מה יהיה?

כשהדברים לא בטוחים, התחזיות „לא־שוות". הציפיות לא מתממשות, מו־כרחים שוב לגשת אל רבי הכוהנים של הבורסה, הם היועצים הבחירים (כן, אלה שאני בחרתי בהם) והמנתחים ה־פיננסיים ולשאול, מה יהיה?

וזה פחות או יותר, (איזו זהירות) מה שהם אומרים. השוק ימשיך להיות עצ־בני. לכך כמה סיבות ובהן: מחכים לגזירות כלכליות שבוא תבואנה. המצב הפוליטי אינו יציב; „נזיל" כמו הכסף הנזיל שבידי הציבור. הקמתה של ממשלה חדשה השבוע, עשוי להשפיע בכיוון של רגיעה, אך, מדגישים, לתקופה קצרה. בעיה נוספת, מה לעשות עם הכסף? אין עכשיו אלטרנטיבות להשקעה ב־מניות; המט"ח לא עולה, כך גם ה־צמודים. ושוב חוזרים למניות. כאן מת־נגשות שתי המגמות חיוצרות אי־ודאות והתוצאה היא — עליות חזקות וירידות חזקות. בקיצור עצבנות.

במהומה הזו שמרו על ערכן כל ה־מניות הנכסיות והן אפילו עלו. ועוד משהו: מי שטען שבחודש וחצי האח־רונים אי־אפשר היה לעשות כסף ב־בורסה, טועה ומטעה. מאז השפל של אמצע יוני ביצעו המניות החופשיות קפי־צה רציונית. מדד חברות־הביטוח עלה ב־60%; מדד חברות ההשקעה והבנקים למשכנתאות עלה ב־50%; מדד המקר־קעין עלה ב־45%, ומדד התעשיה ב־40%.

כבד קנו הכל

השבוע קיבלו כל השכירים תוספת יו־קר. כל אלה שהיו צריכים לקנות מקרר או טלוויזיה, כבר קנו, בעה"י (בעזרת ה־שם יתברך) והתזרמות של, והסובסי־דיות של, ואי העלאות מחירים של, שר־האוצר כמובן, נ"י (נרו יאיר). זה כוחה המאגי של אגודת ישראל. לאן תלך תו־ספת היוקר? חלקה לצריכה שוטפת וחלקה האחר, אומרים המבינים, לבור־סה. אין ברירה, זה חייב להגיע לשם. ומכאן התחושה של הזהירים ביועצים: יש מקום לבורסה עולה. אך האם תהיה זו עליה מתונה לאורך זמן, כשגם החוז־רים מחו"ל נכנסים למעגל, או קפיצות חדות של עצבנות, הנובעת מאי־ודאות. זה בחלקו תלוי גם בסוחרים, אך הצרה שגם הם עצבנים. חם בחוץ.

✶ אגודת־ישראל תקבל תחנת־רדיו מיסחרית־דתית

✶ לבני ישיבות־ההסדר "בנו 500 דירות פרטיות

✶ נמל־התעופה יוגבל בשבת, בבתי־החולים לא יהיה חילול שבת

✶ כדורגל מותר, ריצה ואיגרוף אסורים בשבת

✶ אי־חילול שבת יהיה תנאי להענקת הטבות ממשלתיות למיפעלים חדשים

✶ בכל שכונה בארץ "בנו בתי־ספר וגנים מיוחדים לדתיים

האתנן המלכתי

בגין
משלם כל מחיר

הליכוד וסיעות אגודת־ישראל והמפד"ל.

קשה להעריך היום כמה יעלה הסכם זה לקופת־המדינה העשוקה. אך ברור כבר עתה — מתוך בחינה שיטחית של כל סעיפי ההסכם הקואליציוני המביש — שמגחם בגין שילם לדתיים מיליארדי שקלים תמורת הסכמתם להרכיב ממשלה. עלות ההסכם הקואליציוני גדולה בהרבה מתקציב הביטחון של המדינה. ההדלפה המכוונת של חוגים ממשלתיים, כאילו ההסכם יעלה רק 12 מיליארד לירות, מגוחכת.

✶ זכות וטו

ב**הסכם, המונה** 95 סעיפים וכמה מאות סעיפי־משנה, הובלעו הוצאות־ענק וגזירות מבישות. חלק מהסעיפים ומתת־הסעיפים כבר פורסם על־ידי אמצעי־התקשורת, אחרים מתפרסמים כאן לראשונה. חלק מהסעיפים מהווים רק רמז לתוכן אמיתי שעליו הוחלט בעל־פה, כדי לנסות ולהמעיט מעוצמת הסערה הציבורית.

● לאגודת־ישראל ינתן זיכיון להפעיל תחנת רדיו דתית מסחרית. פירושו של זיכיון זה הוא הכנסה של מיליוני לירות לאגודה.

● על־פי ההסכם, כל מיפעל תעשייתי חדש שייבנה בעתיד יהיה חייב להשקיע סכומים ניכרים בציוד שימנע חילול־שבת. מיפעל שלא יתקין ציוד כזה לא ייזכה לשום הטבה ממשלתית וישללו ממנו את ההלוואות הנוחות לתעשייה ואת תמריצי־הייצוא. אך גם המיפעלים הקיימים לא נשכחו. על פי החוק הקיים, אסורה עבודת־שבת אלא בהיתר מיוחד. כל ההיתרים שניתנו עד כה למיפעלים חיוניים ייבדקו מחדש. כל היתר שיינתן יצטרך לעבור ועדה מיוחדת ומחמירה, שבה יהיה נציג בעל זכות־וטו לאגודת־ישראל, שתיתן את היתרי השבת רק במיקרים מיוחדים במינם. העונש הקבוע בחוק על הפרת חוק־שמירת־השבת יוגדל במידה ניכרת, וישמש שוט נגד אלה שעד עתה הפרו אותו.

● חברת אל־על לא תוכל לטוס יותר בשבת. כששבתו עובדי החברה, לפני כשנתיים, שביתה בת ארבעה ימים, נזעקו ראשי־הליכוד וכינו אותם בשם הנגאי הנורא ביותר במילון הליכוד — „מחבלים." השבתתה של חברת אל־על בשבתות ובחגים פירושה, שהחברה תהיה, למעשה, סגורה במשך חודשיים וחצי מדי שנה. על־פי הערכה ראשונית, יהיו הפסדי החברה הישירים כ־50 מיליוני דולרים. גרעון אל־על, כפי שהתפרסם במאזן החברה, נמוך בשלושה מיליון דולר מההפסד הצפוי לה בעיקבות ההסכם הקואליציוני.

● לא רק אל־על תושבת בשבתות ובחגים. על פי ההסכם, תפעל הממשלה למניעת חילול־שבת בנמל־התעופה בן־גוריון. אם יתממש סעיף זה בהסכם, יתמעטו או יבוטלו לחלוטין כל הטיסות לארץ וממנה בשבתות ובחגים. כדי שאפשר יהיה להרכיב קואליציה, מוכנה הממשלה להסתכן בסיכסוך עם כל חברות־התעופה המגיעות ללוד ועם אירגון־התעופה הבינלאומי.

● על־פי הסטטוס־קוו הקיים, סגור נמל־אשדוד בשבתות ובחגים. עתה דרשה וקיבלה אגודת־ישראל הבטחה חתומה, שגם נמלי־חיפה ואילת יהיו סגורים בשבת. גם הקשר הימי, לא רק האווירי של ישראל, יהיה מנותק בשבת ובחג.

● הממשלה התחייבה לדאוג לצימצום הדרגתי של חילול־השבת בחברת־החשמל, עד לביטולו לגמרי. אין צורך לציין כלל את הסכנות הביטחוניות והמשקיות העומדות מאחרי הבטחה זו.

● הממשלה התחייבה להעביר

המר
סחיטה ברגע האחרון

כעס הופנה נגד מה שנקרא „ההסכם הביטחוני." קציני־מילואים, חילוניים ודתיים, יצאו להפגין נגד ההסכם בין אריק שרון ובין אגודת־ישראל, שקיבל את ברכתו של ראש־הממשלה, מנחם בגין. אך בעיקבות הסערה הציבורית, הם החליטו לא לחתום עצמם נייר, אלא להסתפק בהסכמה למנית. שרון ניסה להדליק את רימוני־עשן, כדי להסיט עת הציבור הרחב ולטשטש את שם הקשה שדווקא הוא — שותף אנשי יחסי־ציבור ועיתונאים בנו לו בדי עמל דמות של ומצביא — פוגע בחוזקו של

האמת היא פשוטה. האתנן וחוני שניתן למיפלגות הדתקובע:

נשים נשואות לא ישרתו במילואים.

● החוזרים בתשובה יקבלו פטור ממילואים לשלוש שנים.

● הלומדים והמלמדים בישיבות יהיו פטורים משירות צבאי. התוספת היא על המלמדים, שעד כה היו חייבים בשירות.

● לא יתקיים שירות־לאומי לבנות דתיות.

נוסף על הנזק הכספי האדיר שייגרם לצה"ל ולמוסדות שונים, כבתי־חולים (בעיקבות ביטול השרות־הלאומי), והפגיעה במערך המיבצעי של צה"ל, הצליחו שרון וסרסורי אגודת־ישראל להגביר את הפרוד בעם. להסית את החילוניים נגד הדתיים, וללבות רגשות התמרמרות של כל מי שמשרת במשך שלוש שנים בצבא, ויוצא מדי שנה ל־40 ימי מילואים. אך נזק גדול מזה שיביא הסכם שרון—אגודת־ישראל טמון בעשרות סעיפי ההסכם הכלכלי בין

למוסדות דתיים סכומי־כסף גדו־
לים (בהסכם לא נקבע כמה, אך
חוגים דתיים ציינו שמדובר בכמה
עשרות מיליוני לירות), כדי ש־
אלה יפתחו אמצעים טכנולוגיים
מודרניים לשמירת השבת בתחום
הפרט והכלל.

● הממשלה התחייבה שכל
מוסדות הרפואה הממשלתיים, בי־
ניהם בתי־החולים הממשלתיים ו־
בתי־החולים הזוכים לתמיכה מ־
שלתית (ואין בית־חולים בארץ
שלא נכלל בקטגוריה זו), ישמרו
על השבת, הכשרות ודיני כוהנים.
אם אכן יעמדו הדתיים על מימו־
שה של החלטה זו, קיימת סכנה
ממשית לחיי־אדם.

ישיבה לאומית

לך קבע פורום־שכר חדש
לכל מאות הרבנים המקו־
מיים. חוגי האגודה והמפד"ל כבר
הודיעו שהכוונה היא להשוות את
משכורות הרבנים המקומיים ל־
משכורות ולהטבות של מרצים ב־
אוניברסיטות. פירושה של החל־
טה זו: הוצאה של עשרות מיל־
יוני לירות בשנה.

● כל הישיבות החינוכיות וה־
מיקצועיות יוכרו כמוסדות אר־
ציים לגבי תקציביהם. פירושה של
החלטה זו — שלגביה כבר הודיעו
ראשי אגודת־ישראל והמפד"ל ש־
היא תהיה בין הראשונות שיבוצ־
עו — הוצאה של מאות מיליוני
לירות בשנה.

● אחד הסעיפים החמורים ב־
יותר הוא סעיף ההקצבה לישי־
בות. הממשלה התחייבה לפעול
בהדרגה להשוואת ההקצבה לישי־
בות לזו של המוסדות להשכלה
גבוהה. שיטת ההקצבה למוסדות
להשכלה גבוהה ולישיבות פועלת
כך: כל אוניברסיטה מצהירה על
מיספר התלמידים הלומדים בה
ומקבלת הקצבה שהיא כפולת ה־
סכום שהוחלט עליו במיספר התל־
מידים. עד כה קיבלו הישיבות 20
אחוז לכל אברך מהתקציב שקיב־
לה האוניברסיטה על כל סטודנט.
בדיקה הראתה שההוצאות לסטודנט
גדולות בהרבה מההוצאות לבן־
ישיבה. באוניברסיטות יש מעב־
דות, יש עזרי־לימוד, יש לבנות
בניינים ומיתקנים ויש לכונן סיפ־
ריות כלליות — הוצאות כספיות
שלישיבות אין צורך בהן.

מיד עם חתימת ההסכם תוכפל
ההקצבה לישיבות, ותוך חצי ש־
נה הקרובה היא תושווה, ללא כל
הצדקה, לזו של האוניברסיטות.

רווח הישיבות יהיה הרבה יו־
תר גדול. המוסדות להשכלה
גבוהה אינם מנפחים את מיספר
הסטודנטים הלומדים אצלהם. רא־
שי־הישיבות, בעיקר אלה של אגו־
דת־ישראל, מומחים בניפוח מיס־
פרי הלומדים בהם. שמות נלקחים
מספר הטלפון ומודבקים אליהם
מיספרי־זהות פיקטיביים. ישיבות
שאינן קיימות כלל שולחות דרי־
שות כספיות, המלוות ברשימת ה־
לומדים בהן שלקוחה מתוך סיפרי
מירשם־התושבים.

אין ספק שעם הגדלת הסכום
שתקבל כל ישיבה עבור כל תל־
מיד הלומד בה יגדל גם הפיתוי.
קשה יהיה למצוא חבר או אוהד
של אגודת־ישראל ששמו לא יר־
פיע באחת מרשימות תלמידי הי־
שיבות. ראשי־האגודה ישתדלו
לתת משכורת מקופת־המדינה ל־
כל אחד מ־72,312 המצביעים ש־
הצביעו בבחירות האחרונות למיפ־
לגה זו, ולשלם להם עבור ההצ־
בעה.

● מי שיפסידו מסעיף זה בהס־
כם הקואליציוני יהיו ישיבות־
ההסדר המקורבות למפד"ל, שתל־
מידיהן משרתים בצה"ל. אולם גם
לגבי ישיבות אלה נמצא הסדר
מתאים. 500 דירות ייבנו עבור
זוגות־צעירים מבני תלמידי ישי־
בות אלה. מיעוטן של הדירות
יהיה בגודל של 78 מטרים רבועים
ורובן בגודל של 112 מטרים רבו־
עים. מחירה הממוצע של דירה כזו
בשוק החופשי הוא כיום כשמונה
מיליון לירות. סעיף זה בהסכם
יעלה למשלם המיסים ארבעה מיל־
יארד לירות. בנוסף לכך תוכר
ישיבת מרכז הרב, הישיבה המר־
כזית של ישיבות־ההסדר, כישי־
בה לאומית ותזכה לכל ההטבות
וההקצבות המתחייבות מתוארה
החדש.

הממשלה מתחייבת להקציב
את כל הסכומים הדרושים
לעידוד השיבה לשורשים. קשה
להניח שראשי המיפלגות הדתיות
לא יצליחו לתרגם סעיף מעורפל
זה בהסכם למיליונים רבים של
לירות.

● אפילו קיצוני אגודת־ישר־
אל לא העזו לנסות ולפגוע במיש־
חקי הכדורגל בשבת. גם הם חוש־
שים מהתגובה הציבורית החריפה
שעלולה היתה לגרור פגיעה כזו.
אולם על־פי ההסכם, לא יוכל אדם
דתי להיפגע מהעובדה שהוא דתי
בכל תחרויות הספורט האישיות,
כריצה או האבקות. בכל פעם ש־
מישהו יצהיר שהוא רוצה להש־
תתף בתחרות ספורט הנערכת ב־
שבת, אך אינו יכול לעשות כן
משום שהוא שומר שבת, יהיה
צורך לבטל את התחרות.

● תנועת בני־עקיבא של ה־

שפירא
סיגנון חדש ויעיל

מפד"ל יצאה אף היא נשכרת מה
הסכם הקואליציוני. אחד מסעיפ
ההסכם קובע, שהממשלה תמנ
את הקמתם של סניפים חדשי
של התנועה.

● החוזרים בתשובה לא יהנ
רק מהסעיף הנוגע להם בהסכ
הביטחוני. גם בהסכם הכלכלי ה
מוזכרים לטובה. הם ייזכו לכ
ההקלות וההטבות שלהם זוכי
על־פי החוק תושבי עיירות־הפי
תוח, גם אם הם יתגוררו ברחבי
שבירושלים או בצפון תל־אביב
אלמנותיהם של החוזרים בתשוב
וכן אותם שייפגעו בתאונות־עבו
דה ייזכו למלוא התמיכה הממשל
תית.

● בכל שכונה שבה מתגוררי
גם דתיים — ואין מדובר במיקר
זה על שכונות דתיות, אלא ע
שכונות חילוניות מובהקות, שמת
גוררים בהן גם דתיים — יוקם
בתי־ספר וגני־ילדים דתיים. אול
לילדים הדתיים יש לדאוג גם אח
רי שעות הלימודים. כדי שהם ל
יתערבו עם בני השכונה החילו
ניים יבנו להם גם „מישחקיות ו
סיפריות על טהרת הקודש."

● לא רק לזוגות הצעירי
מקרב בני ישיבות־ההסדר דוא
ההסכם הקואליציוני. אחד מסעיפ
הסכם זה קובע, שהממשלה תקי
שיכונים לזוגות־צעירים דתיים ב
ערים הגדולות. מיספר הדירו
לא נקבע בהסכם, וכן לא הסכי
שיוקצב לדירות אלה.

● אחת הבעיות הגדולות ש
תנועת־המושבים היא בעיית דו
ההמשך. כל מושב ותיק נתק
מדי יום בעזיבת בני המושב, ר
משום שלמושב אין קרקעות מ
פיקות להקציב לדור השני, כד
שייבנו עליו יחידות־משק. לפחד
לגבי המושבים הדתיים נפתר
הבעיה עם ההסכם הקואליציו
החדש. הממשלה התחייבה לדא
לכך שבני המושבים הדתיים יקב
לו יחידות־משק על חשבון משל
המיסים.

● לא רק לדתיים בארץ דוא
ההסכם הקואליציוני. ראשי המינ
לגות הדתיות תבעו וקיבלו הי
צבות־ענק של מיליוני דולרי
לבניית בתי־ספר דתיים בתפוצו

שלושה סעיפים מרגיזים במי
חד מוצנעים בין סעיפי ההסכו
מימושם של סעיפים אלה אי
עולה בכסף, אך הוא מקומם כ
אזרח שוחר חופש במדינה.

הסעיף הראשון קובע, שכשנ
שית חפירה, ארכיאולוגית או י
מטרות בנייה, ובמהלך החפיר
מתגלה קבר, יש להפסיקה מי
ולחדשה רק כאשר יגיע לכך הית
מוועדה מיוחדת, שתוקם לשם כ
או מאחד הרבנים הראשיים.

הסעיף השני נוגע לעניין היד
עה־בציבור. עצם קיומה של ו
ידועה־בציבור הוכר על־ידי בי
המישפט־העליון, שהתייצב בעני
זה נגד הרבנים והצליח להכיס
מאחרי גבם של הציבור ושל בי
המישפט קובע ההסכם, שלא יו
חב מעגל זכויות הידועה־בציבו

בסעיף השלישי מתחייבת המ
שלה גם להיכנס לחדר־המיטו
של אזרחיה, במיצוות החוגים ו
דתיים. הממשלה התחייבה לבט
את מעונות הסטודנטים המע
בים.

את מסע הסחטנות התחיל
כמו תמיד, אגודת־ישראל. שלמ
לורנץ ומנחם פרוש, הבקיאים ב
סחטנות הפוליטית, קיבלו עזו
מהח"כ החדש אברהם שפיר
סוחר בכל רמ"ח אבריו, שהצלי
ליישם את כישרון המיסחר ש
במשא־ומתן, ולהביא למיפלג
הישגים שעליהם לא חלמה. בע
ד"ר יוסף בורג מהמפד"ל ה
עסוק בהבטחת זכויותיו הפול
טיות בממשלה החדשה, ניסח זב
לון המר את הדרישות הכלכליו
של המפד"ל, והצליח להחזיר
עצמו קצת מההשפעה שאבדה
בקרב צעירי המיפלגה, בני יש
בות־ההסדר וחברי בני־עקיבא.

רצונו של מנחם בגין להיו
ראש־ממשלה הקל על הסחטני
את העבודה.

יוסי ינאי

בעוד שחל־אביב מבלה בימי שישי, יצרה הבוהימה מסורת של יום

אחורי הבוהימה

מסביב לבאר של הג'יי יו־ שבת הבוהימה. המחירים במקום אינם יקרים. לא אחת נוהגים בעלי המקום, קרול ינושבסקי ויגאל קראוס, להעניק משקאות חינם ללקוחות הקבועים. ביום חמישי האחרון מצא יגאל סיבה למסיבה בהכריזו עשור למקום והחליט להזמין את הלקוחות לבירה על חשבון הבית.

לפני עשר שנים, כשנפתח הפאב הראשון בצפון תל־אביב, קראו לו „יעקב את יעקב", או כפי שכונה בלע"ז ג'יי אנד ג'יי, על שם שני בעליו, שלשני־ הם קוראים יעקב. הפאב לא זכה להצ־ לחה מיידית. הבוהימה עדיין לא גילתה אותו. אחר־כך הצטרף לשותפות בוקי שיינגרטן ארוך השיער, שחזר משהות ממושכת באנגליה ובהודו. בוקי, שהוא היום סוחר של מוצרי־אופנה הודיים, ומ־ חלק את חייו בין תל־אביב לגואה, הביא אל הפאב את ציפורי־הלילה של הבוהימה. הג'יי אנד ג'יי, שלא היה אלא אולם מאו־ רך בקומה הראשונה של בניין מגורים, מול המיסעדה המפורסמת באבא, שליד קולנוע פאר, דמה בכל לפאב אנגלי אופ־ ייני.

בשלב מסויים עזבו בוקי ושני היעקו־ בים את השותפות, ואת הפאב רכשו ה־ אחים לבית קראוס, יגאל וצדוק. ג'יי אנד

תגבורת מאנגליה

הם חג
מפורס
יום חמישי, אחרי מסיבה שנערכה במלון שרתו

ג'יי שינה את שמו, נקרא מאז המקום החדש וידע זמנים טובים. אך לימים קמו לו מתחרים, בדמותו של הפאב של שמו־ אל אומגי, שנוהל על־ידי שמוליק קראוס ואבי גיבעון, ובשנה האחרונה גם רוט־ שילד'ס פאב, שהחל כמעוז בוהימה והפך

חנוך

הזמר שלום חנוך בא לג'יי לאחר יום חזרות מפרך. מימין: הזמרת תמי עזרייה, שחזרה מארצות־ הברית, פוגשת את השחקן מנחם עיני.

נשיקה למפיק

מיכה שרפשטיין מעניק המיסעדן אליעזר צוקרמן, ה־ מכונה צוקי. שרפשטיין וצוקי הם מבאי המקום הקבועים. צוקי, שהיה הבעלים של מיסעדת־הבוהימה **געזונט**, נכנס בשותפות לג'יי.

אף איש בוהימה אחד לרפואה. הבוהימה בחרה לבלות בג'יי דווקא בימי חמישי, ואז אי־אפשר להכניס למקום אפילו סיכה.

שותפו של יגאל, קרול ינושבסקי, שהגיע ארצה אחרי שהות ממושכת בהולנד, שם את אריק איינשטיין שר סאן־פרנסיסקו על המים. השחקן אלי דנקנר מגיע, אחרי הצגה בהבימה, מתיישב ליד הפסנתר. מיד מצטרפים אליו המלחין צ'ר־צ'יל בגיטארה, התפאורן איתמר נויימן, המגלה כישרונות מוסיקאליים, והפרקליט שימחה זיו, המתגלה כזמר רוקנ'רול.

על הבאר יושב שלום חנוך, משוחח עם

ה' בג'יי

ברי להקת השמות ה־מים, שהגיעו לג'יי ב־ן. „המקום מזכיר לנו

פאב אנגלי מקומי," סיפרו לבעל הג'יי, יגאל קראוס. הג'יי, הממוקם ליד קולנוע פאר, משמש בית שני לרבים מאנשי הבוהימה אשר מהווים את לקוחותיו הקבועים ואף נהנים מבירה על חשבון המקום.

בר־מן במאי

במאי הקולנוע איתן גרין, בן־בית בג'יי, עוזר לאחד הבעלים, קרול ינושבסקי ולברמנית היפה, אירית כהן, מאחרי הבאר של הג'יי. בכל פעם שהמקום הומה באנשים נוהג איתן לעזור לאירית.

עוז של בני־תישחורת, שהבריחו את הבוהימה זרה אל הבית, אל המקום החדש, שלמרות שמו דש נשאר בשביל רבים ג'יי אנד ג'יי, או כפי וא מכונה בחיבה על־ידי לקוחותיו הקבועים הג'יי. בג'יי התפתחה מסורת, האופיינית כל כך לבוהימה ל־אביבית. במשך כל ימי השבוע, בייחוד בימי ילוי הקלאסיים של שישי־שבת, לא תמצא בג'יי

חברים. חברי להקת תיסלם מגיעים ויוש־בים בחדר מכונות־המישחק, מתחרים נגד המכונה בכדורגל. הם נחשבים ל„בוהימה ירוקה". אריק איינשטיין מגיע עם מוישה איש־כסית.

עטרת הגדולה חזרה אל הג'יי, שהוא כיום הבאר האהוב של אנשי הבוהימה.

פרקלי'ס המזמר

שימחה זיו התגלה כזמר, כטוב לבו ביין הוא נוהג לעלות על במת הג'יי ולתת הופעת רוקנ'רול. לידו הזמר יצחק צ'יל) קלפטר ובעל המועדון, יגאל קראוס. כל האמנים המופיעים בג'יי הם לקוחות קבועים.

אורית המשתוללת

אחת הדמויות הבולטות ביותר בג'יי היא פקידת־הבנק אורית אזייה. אורית, החולמת להיות שחקנית, רוקדת על השולחן עם מאיר ארבל, הבעל של הרוטשילד'ס פאב.

(המשך מעמוד 33)

שתבעו נסיגה כוללת מן
חים הערביים הכבושים, בת-
ה לשלום.
פגישתנו הראשונה, אשר תת-
ה בדירתו של עמיתי וידידי
ן רולו, מעורכי לה מונד,
קפת אל כיכר הפנתיאון בפא-
ישבתי והירהרתי בטיבה של
ה אישיות מיוחדת במינה, אשר
תה עת מלאו לה יותר משב-
שנה, אך היא ניחנה בעלי-
נעורים ובכוח-זיכרון מופלא
חידוש רב בשמיעת דיעות
ה מפי אישיות יהודית בכירה,
בת בפיסגת הגוף היהודי ה-
ביותר מחוץ לגבולות מדי-
שראל.

א דיבר בהערכה רבה על
ל עבד-אל-נאצר, אשר היה
ל, אחרי מפלה מכאיבה, לב-
מחדש את הכוחות המזויינים
ריים, ואף להנחיל לישראלים
רות מדי יום ביומו. אבידות
היו הגורם שעורר חרדה
שו של נחום גולדמן, משום
ה מודע לממדי ההרס שעלו-

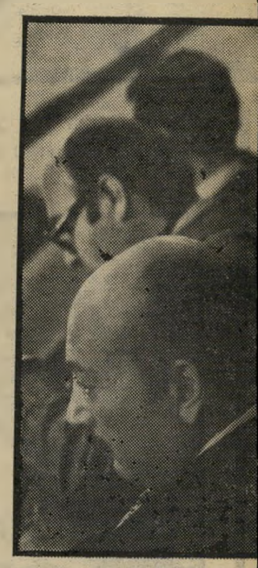

עיתונאי חמרוש
שחצנות של מנצחים

המילחמה המתמשכת להמיט
שראל. דברים אלה אמר בב-
ת, ללא מורא וללא הסתר.

כאן דברי חמרוש.

מרוש מוכיר גם שגולדמן אמר
מכבר, שהוא מוכן לפגוש את
ערפאת, וכי הציג נושא
בפני מנהם בגין, משום שלי-
לא ניתן להשיג שלום ללא
רוש עם הצד השני.

מרוש כותב:

ה עצום הוא ההבל בין עמ-
נחום גולדמן ובין עמדותיהם
מנחם בגין ושימעון פרס,
ת ממשלת ארצות-הברית ה-
ת מאחוריהם, והמסרבת לה-
באירגון השיחרור הפלסטיני.
ירה אותו כאירגון טירוריס-
וכי מהו הטירור אשר בו
אש"ף? וכי מאבק העמים
חרורם הוא טירור, על-פי הש-
של ממשלות ישראל יאר-
הבית? האם גינוי מהפיכות
יות הוא סיגנונן החדש של
הממשלות הללו? הן כואת
על מהפיכתו של כל עם
א, הנאלץ לאחוז בנשק.
ה שם ייקרא להתנקשויות
מנהיגי ההתנגדות הפלסטי-
מחוץ למולדתם ובגדה ה-
בית, בהן נוקטים שירותי-ה-
ון של ישראל? האם לא
ר הוא מה שעוללו לבסאם
טכעה ולכרים ח'אלף? האם
רת פאהד קוואסמה ומוחמד
ם אינה סוג של טירור מט-
שילטונות הכיבוש?

בסוף: מה שם ייקרא להת-

קפה שביצעה ישראל ב-7 ביוני על הכור הגרעיני בעיראק? האין זה טירור מאורגן, באיצטלה כו-זבת של „ביטחון ישראל"? מיהו זה האוזח בהגה השילטון בישראל ומדבר על טירור, בעוד הוא נתון בשבי הביוגראפיה הטירוריסטית הממושכת שלו עצמו?

עד כאן חמרוש.

חמרוש מתאר כך את השקפתו של גולדמן.

„אומר גולדמן: אם הפלסטינים תובעים מולדת לעצמם, אין מי שיוכל לשלול מהם זכות זאת, כשם שלא יכלו לשלול אותה מן היהודים... מה שניתן ליהודים בזכות, הוא גם זכותם של הפלסטינים.

הוא מדווח לקוראי רוז אל-יוסוף על מחנה-השלום בישראל:

„חלק מאותם אנשים אימץ לי עצמו עמדה זו עקב השקפה רעיונית, המאמינה בזכות ההגדרה העצמית. חלק אחר אימץ עמדה זו דרך נסיונו האישי בצה"ל, כדוגמת האלוף (מתי) פלד, אחד המפקדים הבכירים במילחמת 1967. וחלק אימץ אותה מתוך שיכנוע כי ממשלת-ישראל עברה כל גבול של חוסר הומאניות ב-יחסה לפלסטינים ובפיתרון שהיא מציעה לבעייה. על אותם אחדו-נים נמנה נחום גולדמן.

„...ישראלים אלה, התומכים ב-זכות הערבית, ומציעים אלטר-נטיבה למדיניות התוקפנית וה-סיפוחית — האם ניסינו ליצור עימם קשרים ולעודד את החזית שלהם, או שמא הסתפקנו בהמת-נה לשלום בין ממשלות, אשר עודנו בגדר פאטה-מורגנה כיום?

„...האם אין פירוש הדבר שמ-דיניות בגין, ומדיניות ממשלות-ישראל ביכלל — אלה של הלי-כוד ואלה של המערך — אינן מבטאות את כלל ההשקפות הרווחות בקרב עם ישראל, וכי קיימות דיעות של בני-חורין הנצבים בבירור לימין הצדק והשלום?"

התיישבות

כרם המריבה

כמושב עג'ור שבחבל עזדום התחילה המיבחמה בין מישרד-החקלאות שבידי הליכוד ובין תנועת המושבים של המערך

„במוצאי-שבת ישבנו לשתות תה. פיתאום באו בחורים בלי חולצות, והתחילו לאיים ואחר-כך להרביץ, והתקיפו את אחי ואותי. לאחי היה גבס ברגל, והם הרביצו גם לו, עד שיצא דם מהגבס. הנשים ראו ונבהלו, ורצו לקרוא לחברים. כשרדפנו אחרי התוקפים, הלך אחד מהם, חיים יצחק, לביתו, הוציא עוזי וירה. המישטרה עצרה אותו לכמה שעות ושיחררה אותו".

הדובר הוא נזרי ג'אמו, תושב עיג'ור, שעד לפני כשנה היה מזכיר המושב. הרקע לקטטה: המריבה על הכרם המשותף לכל חברי המושב, המאוכלס בעולי כורדיסתאן. המצדדים בחלוקת הכרם, המהווים מיעוט במושב, מעלים טענות חמורות נגד אנשי הרוב. אירגון הקניות, ונגד מישטרת בית-שמש, הנוהגת לדבריהם מיגדע של איפה ואיפה.

דובר מישטרת מחוז הדרום, עמי פלייסיג, אומר, כי מדובר בסיכסוך ממושך בין חמולות. בכל פעם טוען צד אחר שהוא מופלה על ידי המישטרה. פלייסיג אומר, כי הוא מבטיח שכל תלונה שתגיע תבדק, וכי אם אמנם היו חריגים בפעולת המישטרה תערך חקירה.

המושב עג'ור נוסד ב-1950, ו-נמצאות בו 61 משפחות, שרובן

(המשך בעמוד 42)

סקופ

הזבנג

ה מכה הראשונה לצה"ל היתה מינויו של אריק שרון כשר-ביטחון. מילבד כמה קצינים בכירים, הידועים כידידיו של אריק, התנגדו כימעט כל חברי המטה הכללי למינוי.

בטרם הספיק צה"ל להתאושש מהידיעה, ששרון יקבל את תפקיד שר-הביטחון, כבר הצליח שרון להנחית מכה, שיש הסוברים ש-היא חמורה אף מעצם מינויו של שרון.

מפה לאוזן נלחשת במיסדרונות מישרד-הביטחון ובבנייני המט-כ"ל השמועה ששרון החליט למ-גות את יועצו האישי, אלי לנדאו, לתפקיד סגן שר-הביטחון. תחילה התייחסו לכך כאל המצאה פרועה, אולם אחר-כך החלו להגיע האי-שורים לשמועה זו — בין היתר מפיו של אריק שרון עצמו.

על פי החוק הקיים כיום, חייב סגן-שר להיות חבר-כנסת, ואלי לנדאו אינו חבר-כנסת. רק מעטים זכרו שלנדאו הוא מועמד ברשימת הליכוד לכנסת, במקום ה-56. בינו לבין מושב חבר-הכנסת מפ-רידים שיבעה מועמדים.

אולם לכל כבר ברור (ראה מדור תשקיף) שהכנסת עומדת להעביר, בימים הקרובים, את „ה-חוק הנורווגי", שלפיו יוכלו שרים להתפטר מחברותם בכנסת, תוך ביטחון שכאשר הם יפסיקו לכהן כשרים, הם יוכלו לחזור אליה.

לליכוד יהיו בממשלה הבאה 15 שרים. החוק מחייב את ראש-הממשלה להיות חבר-כנסת, ולכן יוכלו להתפטר מהכנסת 14 או 13 חברים, ותחתם ייכנסו הבאים בתור ברשימת-הליכוד. לנדאו אי-נו זקוק לכך שכל שרי הליכוד יתפטרו, די לו ששמונה מהם יתפטרו, והוא יצליח להיכנס לכנסת, ולקבל את התפקיד שהובטח לו על-ידי אריק — תפקיד סגן-שר-הביטחון.

צואה בנעליים

כ די להבין מדוע כה זועזעו קציני-צבא ואישי-ציבור, שנודע להם על החלטת שרון למנות את לנדאו כסגנו (החלטה שזכתה כבר באישורו של ראש-הממשלה, מנחם בגין), יש להכיר את הסרן-במילואים אלי לנדאו, בן ה-40.

כשהתגייס לנדאו לצה"ל הוא התנדב לחיל-הצנחנים ואף עבר במיסגרת חיל זה קורס-קצינים. חייו בצנחנים לא היו קלים. לנדאו לא היה אהוד על לוחמי יחידה זו, ומי שלא אהוד על הצנחנים — צריך לעזוב, גם ללא פקודה מפורשת.

לנדאו הוצב כמדריך בקורס-קצינים, אולם גם שם לא התאקלם מבחינה חברתית. הוא היה מדריך חרוץ ביותר, ולכן דחו מפקדי-הקורס את כל הטענות שהושמעו נגדו על-ידי החניכים.

אחד הסיפורים הידועים, מאותה תקופה, הוא סיפור הנעליים של לנדאו. חניכים, שרצו לנקום בו, הצליחו לסחוב, בשעת לילה, את הנעליים הצבאיות הגבוהות של המדריך לנדאו, שהיו מוצבות ליד מיטתו. הם מילאו את הנעליים בצואה, והחזירו אותן למקומם. בבוקר התעורר לנדאו, לא שם לב לריח העז שנדף מנעליו, ונעל אותן. הצעקות שלו נשמעו בכל הבסיס. למפקדי קורס-הקצינים היה ברור שהם לא יצליחו לגלות את מבצעי התעלול, והם הענישו את חניכי-הקורס עונש קולקטיבי.

בגלל פרשת-הנעליים או ביגלל פרשות אחרות, הפך לנדאו נוקשה עוד יותר, ויש חניכים הטוענים שהוא ממש התעלל בהם. התגובה לא איחרה לבוא. באחד הלילות הוצתה מכוניתו הפרטית של לנדאו, שחנתה בשטח הבסיס. מפקד-הקורס הבינו שהם עומדים לפני מרד ממש, ולנדאו הוכרח לעזוב את הקורס.

באותה תקופה השתחרר מצה"ל אחד העיתונאים הטובים שהיו ל-שבועון הצבאי במחנה, אורי דן. במחנה נותר ללא כתב צבאי אמיתי, וכל העיתונאים ששירתו בו היו חיילים סדירים לא-קרביים, או עיתונאים קשישים, שכתבו ל-במחנה במיסגרת שרות-המילואים שלהם. ללנדאו, שכבר היה אז קצין בדרגת סרן, הוצע לעבור למחנה ולשמש ככתב צבאי. ה-צעיר שהתגייס לצנחנים, ושהיה מדריך בקורס-קצינים, הפייטר המוכר של השכונה התל-אביבית שבה הוא התגורר באותה עת, הימר לנדאו על אריק שרון, אז מפקד חטיבת-שריון במילואים, שהיה באותה תקופה באחת מתקופות-השפל שלו. לנדאו הפך מאז בן-בית בבית שרון.

במילחמת-ההתשה הסתבך לנדאו עם שילטונות-הצבא. לסיקור פעולותיו מעבר לגבול היה צה"ל בוחר בכתב צבאי יחידי, „פול-מן", כדי שיסקר את הפעולה עבור צה"ל, שהיה מעביר אחר-כך את הכתבה והצילומים לכל העיתונים. לנדאו נבחר לסקר פשיטה של כוח-שריון בגדה ה-מערבית של מיפרץ סואיס.

תחת להעביר לדובר צה"ל את התמונות שצילם במהלך הפשיטה, מכר אותן לנדאו, תמורת סכום גדול, לעיתונות-חוץ. מי שהיה אז ראש אמ"ן, אהרון („ארל'ה") יריב, רתח מכעס, ועל פי הוראתו נשללה מלנדאו האמנתו ככתב ה-צבאי, במשך חצי שנה.

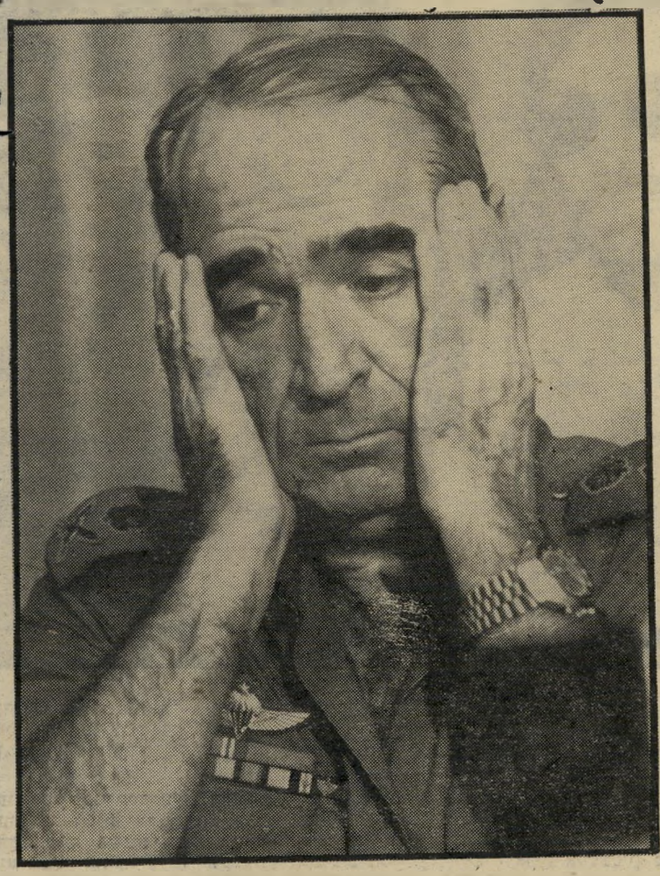

בקיץ 1971 נקטעה הקאריירה העיתונאית של לנדאו. מחסן-הזרעים של חברת הגרעין, ברחוב קרליבך בתל-אביב, נפרץ ונגנבו ממנו סחורות בשווי של 100 אלף לירות — סכום-עתק באותם ה-ימים. חקירת המישטרה הובילה, בין היתר, אל כתב מעריב, אלי לנדאו. הוא נעצר יחד עם אחרים, ביניהם ידידו הקרוב אברהם („כו-שי") רימון, שבמיקרה לגמרי חזר השבוע לכותרות, עם שיחרורו מכלא גרמני.

לנדאו שכר את שרותיו של עורך-הדין שמואל תמיר. הוא זוכה על-ידי השופט המחוזי יוסף חריש. בפסק-הדין המזכה כתב חריש: „כפסע היה בין הנאשם (לנדאו) לבין הרשעתו בעבירה של קבלת רכוש גנוב, בידיעה שהושג בדרך של פשע, וכשתי פסיעות בינו לבין הרשעתו בעבירה על עצם הפריצה והגניבה שבה הואשם, שכן בטוח ומשוכנע אני באמנותו של העד המעיד בו את האשם של העברת הרכוש הגנוב ומכירתו. אלא שעמדה לו לנאשם הגנתו המוזירה של סני-

„פסע בינו ובין הרשעה"

ה יחסים בין אורי דן, שהיה כבר אז מיודד עם אריק שרון, ובין אלי לנדאו, התהדקו. דן, שהפך הכתב הצבאי של מעריב, שמר על הקשר שלו עם במחנה ועם המקורות הצבאיים שלו, ובין היתר באמצעות אלי לנדאו. כשפרש דן, כעבור שנתיים, מהכתבות הצבאית של מעריב, הוא המליץ על אלי לנדאו כעל יורשו. לנדאו השתחרר מ-שרות-הקבע בצה"ל, והצטרף למערכת מעריב.

ללא כל קשר עם עבודתו, הוא פגש את ליאורה, בתו של בעל-המניות הראשי של מעריב, עובד בן-עמי. השניים נישאו, ומעמדו של לנדאו במעריב התחזק. כמו-יתר הכתבים הצבאיים, צריך היה גם לנדאו לקבוע עמדה במילחמת הגנרלים שהיתה נטושה באותה תקופה במטכ"ל ובמערכת-הביטחון. בהשפעת ידידו, אורי דן,

הראשון של אריק: אלי לנדאו סגן שר־הביטחון

גורו, שמואל תמיר, לגרוע ממישקלה וליטול מממשותה של ראייתהסיוע שהובאה לעדותו של אותו עד, המעורב בעסקי העבירה.

„מאחר שהצורך באותה ראייתסיוע, המתקראת בדברי הראיות ‚דבר מה', הוא גזירת הלכה הפסוקה, אנוס אני לזכות את הנאשם."

חריש קבע ש„לנדאו כיזב בכל אשר העיד לגבי העיקר," ואף ציין שלנדאו „איים על העד שהעיד נגדו."

הדלפה מהישיבה

אחרי הזיכוי חזר לנדאו למעריב, אולם התקשה להמשיך ולבצע את עבודתו העיתונאית. הוא נטל חופשה ללא תש־

האם יקבל הרמטכ"ל הוראות מפי הסרן לנדאו?

לום מהעיתון ועסק בעבודות שונות. הוא יסד חברה להקמת אנדרטות לחללי צה"ל, שהוזמנו על־ידי יחידות הנופלים ובני משפחותיהם; הקים חברה להוצאה־לאור, שהוציאה, בין היתר, את הספר המחדל, שהיכה גלים אחרי מלחמת יום־הכיפורים, ושכותביו היו מעריציו של אריק שרון; ואירגן חברה לצילומי־עיתונות.

כשהקים אריק שרון את מיפלגת שלומציון, הצטרף אליה לנדאו והיה יד־ימינו. כשקיבל שרון את תפקיד שר־החקלאות, לא הלך איתו לנדאו למישרד־החקלאות. הוא החליט להיות מתווך־קרקעות, והשתמש ביחסים המיוחדים שלו עם אריק שרון כדי להצליח בעיסקות אלה. בתחילת 1979 התקשר לנדאו עם שרון, וביישר לו שהוא הצליח לשים יד על שטח של 60 דונם, באיזור חרס שבגדה המערבית. על פי תוכנית־ההתיישבות של שרון היה איזור זה מיועד אז להקמת העיר קרני־שומרון. את העיסקה עשה שרון בשותפות עם מקורב אחר של אריק, רפי איתן, שהיה אף הוא פעיל בתנועת שלומציון, והמכהן כיום כיועץ ראש־הממשלה למילחמה בטירור.

לנדאו ביקש משרון שיורה למינהל מקרקעי ישראל, הנמצא בתחום אחריותו, לת לו את הכסף פנה לנדאו למינהל וביקש מיקדמה בסך חצי מיליון לירות, „כדי שהערבים לא יברחו מהעיסקה," ונתקל בסירוב.

שרון הורה בכתב למינהל לתת את הכסף ללנדאו. דרך חברת־מימון, הקשורה למינהל, הי'מנותא, קיבל לנדאו את הכסף אחרי שנדרש על־ידי המינהל לתת ערבות בנקאית, שהשיג לנדאו באמצעות חתנו. כעבור שישה חודשים, כשביקש המינהל את הכסף בחזרה, היה כבר לנדאו עוזרו של השר אריק שרון, על־פי חוזה מיוחד. הוא הסביר למינהל שהוא כבר יצא מהעיסקה, והעביר את חלקו בה לאיש־עסקים אחר, שהפך שותפו של אריק. כעוזרו של השר שרון, היה לנדאו מעורב גם בכמה פרשות אחרות, ואף יצר אחדות מהן. כשלקחה הממשלה במחלת־ההדלפות, שסיכנה את המשך תיפקודה התקין, האשימו כמה שרים, בראשם שימחה ארליך, את אריק שרון כמדליף הראשי. ארליך, בעזרתם של שניים המקורבים לראש־הממשלה — מזכיר הממשלה, אריה נאור, ועוזרו הצבאי של ראש־הממשלה, תת־אלוף אפרים („פרוויקה") פורן — אף הסבירו לבגין איך, לדעתם, נעשות ההדלפות של אריק שרון מישיבות הממשלה.

לדבריהם, מגיע שרון לישיבות הממשלה, כשהוא מלווה באלי לנדאו. במהלך הישיבה יושב לנדאו בחדר המזכירות. מדי פעם יוצא שרון, מדליף ללנדאו חומר מהישיבה. לנדאו ממהר לטלפון, מתקשר עם העיתונאים המקורבים לו ולשר שלו. כך קרה שפעמים רבות שודרו ידיעות ברדיו מתוך ישיבות הממשלה, עוד בטרם הסתיים הדיון בישיבה בנושא המודלף.

בגין חשש לפגוע באריק שרון, ובחר בלנדאו כבשעיר לעזאזל. הוא הורה לשרון שלא להביא עוד את לנדאו לישיבות־הממשלה, ואסר על לנדאו להיכנס לבניין ראש־הממשלה. שרון שיגר לבגין מיכתב נזעם, שבו הגן על לנדאו ודחה כל טענה כאילו לנדאו הוא המדליף. ואמנם, כעבור כמה שבועות חזר לנדאו ללוות את השר שלו לישיבות־הממשלה, וטכניקת ההדלפות נמשכה, מבלי שבגין העז להעיר על כך לשרון.

לפני כשנה היה אלי לנדאו מעורב בעוד פרשה של אריק שרון, שכימעט וחיסלה את הקאריירה שלו ושל שרון כאחד. היה זה אחרי שעזר וייצמן התפטר סופית מהממשלה, ואריק שרון התחיל להפעיל מכבש אדיר של עיתונאים־מטעם, חברי־כנסת, אישי־ציבור ופטיציות ברחובות, כדי שבגין ימנה אותו כשר־הביטחון. הליברלים שבליכוד איימו על בגין לפרק את הליכוד, אם שרון יתמנה לתפקיד זה. באחת הפעמים הנדירות חשפו ראשי חירות שיניים לעומת בגין. גם בגין עצמו, שהתבטא כמה חודשים קודם לכן „בלצון" שאריק יהיה מסוגל „להקיף את מישרד ראש־הממשלה בטנקים", אם הוא יהיה שר־הביטחון, לא כל כך רצה בשרון. כשבגין החליט שלא להחליט, ולקח לעצמו „בינתיים" את תיק־הביטחון, איים אריק בעקיפין בהתפטרות, ופתח במסע־השמצות נגד בגין. בישיבת־ממשלה שנערכה באותה תקופה על נושא ביטחוני, אמר שרון לבגין: „אתה מקבל הכרעות ביטחוניות בצורה בלתי־אחראית, וכלאחר יד." שרון התמרמר אז שהממשלה הצביעה בניגוד לדעתו בנושא ביטחוני. „בעניינים חיוניים יש לקיים דיון רציני, ולא להתחשב רק ביחסי־כוחות של רוב ומיעוט. יש שרים שדעתם נחשבת יותר מזו של אחרים."

בגין נפגע והחוויר מכעס. לראשונה, מאז שכוננה ממשלתו, הוא השיב לאריק בכעס: „תודה לאל שישראל היא עדיין דמוקרטיה, ושאין כאן שוויים ושוויים־יותר. נוסח 1984 של ג'ורג' אורוול." לפחות בנושא הטיפרותי גילה אז בגין בורות. הוא התכוון לספר אחר של אורוול, חוות החיות, שם היו כל החיות שוות, אך החזירים היו „שווים יותר". אריק לא פיגר אחרי הבורות של בגין, סבר שראש הממשלה מאשים אותו בהאשמה חמורה, וצעק על בגין: „שלא תעז לדבר אלי ככה!"

נושאי הכלים

לפי מחרת בערב התייצב לנדאו בלישכת ראש־הממשלה ונפגש עם ראש־הלישכה, יחיאל קדישאי: „או שראש־הממשלה יתנצל לפני אריק, בתחילת ישיבת־הממשלה מחר, על מה שהוא אמר עליו אתמול, או שבשעה 11 בבוקר יקיים אריק מסיבת־עיתונאים."

כשקיבל בגין את ההודעה, הוא התרתח: „מה פיתאום שאני אתנצל? שלנדאו יעשה לו מסיבת־עיתונאים, ושאריק יעזוב את ממשלה!"

אריק השתתף בישיבת־הממשלה, ולא ערך את מסיבת־העיתונאים. תחת זאת הגיש אז ייגאל ידין לממשלה הצעת־החלטה, שאמרה: „הממשלה דוחה בתוקף את התקפות שר־החקלאות על ראש־הממשלה, ודורשת ממנו להתנצל." כמה שניות לפני ההצבעה על הצעה זו, כשהיה ברור לאריק שההצעה תזכה לרוב, הקם, התנצל לפני בגין, והתייישב מבוייש במקומו.

בשנה האחרונה עבד אי לנדאו קשה. הוא מונה על ידי שרון כאחראי על מסע־הבחירות המורכב והיקר ביותר שנערכה אי־פעם על־ידי מיפלגה בישראל. יותר מ־300 אלף ישרא

לים הוסעו על־ידי מטה מיוחד באוטובוסים לטירולים בגדה המערבית, זכו בארוחות ובאירוח ומנה גדושה של שטיפת־מוח, טובת אריק שרון והליכוד. היום מסרבים שרון ולנדאו לגלות מהיכן נלקחו מיליוני הלירות שהוצאו במיבצע „אנחנו על המפה".

עוד בשנים האחרונות לשילטון המערך קיבלו נושאי־הכלים של השרים תארים ועמדות־כוח בלתי־רגילים. בתחילה הם מונו כ„עוזרים", ואחר־כך הועלו רבים מהם לדרגת „יועצים". אחרי שהליכוד עלה לשילטון מינה אחד השרים את ידידתו הקרובה, שהיתה קודם לכן מזכירתו, כ„ראש הלישכה הכלי־יכולה שלו. גם ראש־הממשלה נתן ליחיאל קדישאי, עוזר עוד מתקופת האופוזיציה, את התפקיד של „ראש־לישכת ראש הממשלה".

אך עתה נראה שנפרץ סכנוסף. אריק שרון עומד למנות את עוזרו האישי כסגן־שר. סר(מיל') אלי לנדאו יוכל, בתוקתפקידו כסגן־שר, לתת הוראות מיבצעיות ואחרות לרמטכ"ל ולאלופי־צה"ל.

יוסי ינאי

"לא טוב היות האדם לבדו"
רעים
הכרויות למטרת נישואין
19 שנות מוניטין
העסק הנבחר לשנת 1981
תל אביב, רח' בן יהודה 58 טל: 282932 03

דרושה
מכונית מדגם רנו 4
שנים 70—1968
נא לפנות בדחיפות: 232262

טיול לארה"ב
(מעט לקנדה ומכסיקו)
מדריך מנוסה מארגן טיול נהדר מחוף לחוף כולל זמקיף אך זול מכולם.
ליחידים/ות וזוגות, בקבוצה נחמדה ולא גדולה.
לציפי 03-794154

המתחרות על כתר
מלכת המים '81
שותות את המשקה שכבש את העולם

„פינה קולדה" האמיתית
של „קוקטיילס־פור־טו"

חן טרמפ לחייל

(המשך מעמוד 40)

מתגוררות בו מאז תחילת שנות ה־50. יש במושב הממות לגידול פרחים, לולים, גן־ירק, ושטחי מטעים — כרם, מטע אגסים ומטע אבוקדו, המשותפים לכל תושבי הכפר. המושב שייך לתנועת־המושבים, ואירגון הקניות של תנועה זו, מבואות ירושלים, מספק את צרכי הכפר.

מקור כוח. המהפך בבחירות לוועד המושב, לפני חודש, הצית את הגפרור. תומכי אירגון הקניות ונאמני תנועת־המושבים הגיעו לשילטון. מצדדי הלוקת אדמות המטע לתושבי המושב, הנהנים מתמיכת מישרד־החקלאות — נשארו באופוזיציה.

האחרונים טוענים כי המטע, כפי שהוא מעובד היום, נושא הפסדים, ובמיקרה הטוב מביא לכל אחת מהמישפחות בכפר הכנסה שנתית בסך 90 אלף לירות, לעומת הכנסה של 600 אלף לירות למישפחה, אילו היה שטח המטע מחולק למישפחות. אנשי השילטון החדש טוענים כי הסוכנות אינה מאפשרת לחלק את המטע, וכי חברי המיעוט מחבלים בכוונה בעבודת הבציר בכרם, כדי להוכיח שיש לחלקו.

המיעוט טוען: היחידים שמפיקים תועלת מקיום המטע המשותף הם חברי הוועד, שהפכו אותו מקור כוח לעצמם, נוהגים בו כאחוזה פיאודלית, ומעסיקים בו פועלים שכירים, בשעה שהם מסרבים להעסיק את בני המושב ־ה חוזרים מהצבא.

הרוב טוען: המילחמה על הכרם התחילה מאז המהפך. אין שחר לטענות המיעוט. הם מוסתים על־ידי מישרד־החקלאות.

אלא שהוויכוח לא נותר במישור המילולי. במיכתב ששיגרו לשר־הפנים, יוסף בורג, באמצעות פרקליטם, עורך־הדין אבי ברדוגו, טוענים אנשי המיעוט:

במוצאי־שבת, 11.7, הותקף ביתו חבר המושב שבתאי עמרני על־ידי קבוצה של אנשי הרוב, והוא ואורחו הוכו עד זוב דם. הם התלוננו במישטרת בית־שמש — ונעצרו בעצמם על־ידי המישטרה.

שבוע לאחר מכן אירעה תקרית היריות.

שלושה ימים עברו, וב־21 ביולי ביקשו שני בניו של חיים דוקומנצ'י, מאנשי המיעוט, לעבוד בכרם. הם נידחו. ראש הוועד, משה אשכנזי, שלף לדברי דוקומנצ'י את אבר־מינו, וקרא אליו: „את זה תקבל". לאחר מכן הוכו בני מישפחתו על־ידי אנשי הרוב. רק אחד מהתוקפים נעצר, וחיים דוקומנצ'י נעצר למשך ו־ מיים.

למחרת, בעוד אביו עצור, עבד בגו, דויד, בחממת הפרחים של המישפחה. הוא הותקף שם עד זוב דם על־ידי שניים מאנשי הרוב. אחד התוקפים נעצר לחקירה ו־ שוחרר מייד.

אימפריה כיבלית. באותו לילה, בעוד חיים דוקומנצ'י עצור במישטרת בית־שמש, נשרפו מרבית שתילי החממה שלו על־ידי שימוש בחומר כימי, הנזק — מיליון לירות. דוקומנצ'י טוען כי רק לאחר שיכנוע רב ניאותה מישטרת בית־שמש לרשום את תלונתו, וכי לא נעשתה מאז כל פעולת חקירה. דוקומנצ'י ישן עתה ליד הלול שלו, מחשש כי יחובל גם הוא.

אנשי המיעוט טוענים, כי נוסף לאירועים הללו, הם זוכים לקבל גם איומים טלפוניים לרוב, מאיימים על ילדיהם, ושוללים מבניהם עבודה במטע השייך לכפר כולו.

על הטענות הללו משיב יו"ר הוועד החדש, משה אשכנזי: חיים יצחק, האיש שירה בעוזי, השתמש בו לירויות באוויר, כאשר אנשי המיעוט עמדו לעשות שמות בנכה מאנשי הרוב.

על הטענה כי שלף את אבר מינו כלפי דוקומנצ'י הוא אומר: זה שקר וכזב. „דוקומנצ'י הוא דודי. אם הייתי עושה דבר כזה, היה אבי מכניס לי כדור בראש".

אשכנזי טוען, כי מנהל העבודה במטע סירב לקבל לעבודה את בני דוקומנצ'י משום שהללו חיבלו בעבודה במתכוון, ורומז כי החבלה בחממה נעשתה על־ידי אנשי המיעוט עצמם. גם הוא מתלונן על איומים טלפוניים מצד אנשי המיעוט.

ניסיון התיווך שערכו אנשי מישטרת בית־שמש נכשל. משה אשכנזי, בשם הרוב, לא הסכים ל„שלום", אלא ל„הפוגה" בלבד. הרוחות במושב סוערות עד היום. שני הצדדים אינם עובדים במשותף. העבודה בכרם מתעכבת, ויש סכנה כי רוב הענבים ישווקו לתעשייה, ויזכו למחירים נמוכים.

למריבה על הכרם בעג'ור נוסף מימד פוליטי מובהק, כאשר במיכתב ששיגרו אנשי המיעוט לשר־הפנים, כינו את עצמם „אנשי הליכוד", ואת יריביהם „אנשי המערך", למרות שבשני המחנות יש אנשי ליכוד ומערך כאחד.

הרקע, הוא, כאמור, המאבק שבין מישרד־החקלאות ובין תנועת־המושבים. אירגון הקניות, מבואות ירושלים, שהוא המספק לחקלאים את החומרים והציוד שהם זקוקים להם. אנשי המיעוט בעג'ור טוענים שהמחירים שגובה אירגון הקניות הם מופקעים. אירגון הקניות שולט גם באימפריה כלכלית: בבעלותו נמצאים מחצבות ירושלים, עוף ירושלים, פרי ירושלים, למושב, מיפעל המתכת סרגים, אגודת פלחה, עדר בקר, לולים ומטעים. בעג'ור טוענים כי המנגנון הבירוקרטי של אירגון הקניות מנופח, כי מחיריו יקרים מדי, והחקלאים אינם נהנים מהאירגון שהם לכאורה בעליו.

לטענת אנשי המיעוט בעג'ור, האיש העומד בראש אירגון הקנ־

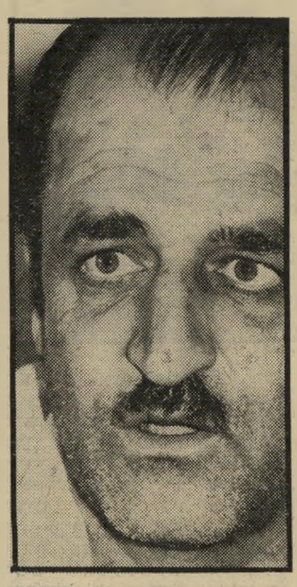

מזדח ג'אמו
האיום: עוזי

יות — יוחנן דנין, שולט למעשה באיזור כולו. מי שנמנה על נאמניו של אירגון הקניות יכול להשיג שליטה במושבים על־ידי חלוקת מישרות מכובדות במיפעלים הרבים של האירגון, מישרות המלוות במשכורות גבוהות ובמכונית צמודה.

גם משה אשכנזי, יושב־ראש הוועד, מסכים שיש צד פוליטי לפרשה: „אנחנו שייכים לתנועת־המושבים, ולתנועת־המושבים יש זיקה למערך," הוא אומר, „בא שר־החקלאות, אריאל שרון, והת־

חיל לנפח את אנשי המיעוט. אמר להם תביאו חתימות, ותוכלו להקים אגודה בתוך אגודה."

וכך, בשעה שראשי תנועת־המושבים ושר־החקלאות מושכים בחוטים, התוצאה בשטח היא מכות, קללות וירויות — רמז למה שעלול להתחולל במקומות רבים, כאשר יחריף המאבק בין הליכוד והמערך על השליטה בחקלאות הישראלית.

דרכי אדם

אבן מקיר

המישפט נמשך שנה, האשמה: גניבת אבנים בשווי 100 שקל

המורה ובעלה יצאו לאכול גלידה עם ידידים, סטודנט לכלכלה. היה ערב קיץ נעים, והם נסעו בטנדר שלהם עד לשפת־הים, שם חשבו לאסוף אבני כורכר לגדר החדשה שעמדו להקים ליד ביתם

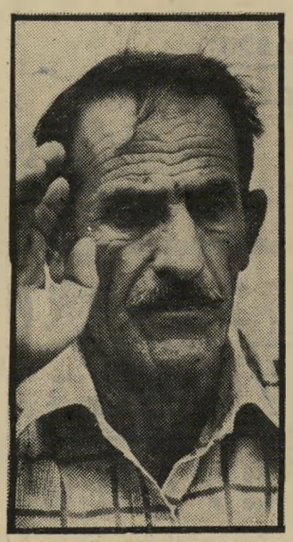

נפגע דוקומנצ'י
הנשק: אבר־מין

בחולון. אך האבנים שמצאו בשפת־הים לא התאימו לצרכיהם.

אחרי שליקטו את הגלידה, עשו טיול ברחובות החדשים של חולון, והסתכלו בגדרות ובבניינים המוקמים שם. לפתע הבחינו בערימה קטנה של אבני ירושלים. היו שם כמה אבנים גדולות, בלתי־מסותתות, שנראו להם כאילו נשכחו שם ונעזבו.

השלושה ירדו מהטנדר, ובכוונות משותפים העמיסו את האבנים. לא עברו דקות ספורות והמישטרה עצרה אותם. הם לא הכחישו כי לקחו את האבנים, ואף הביאו את השוטרים למקום שבו מצאו אותן. „לא ידענו כי הן שייכות למישהו, חשבנו שהן סתם מונחות שם," אמרו לשוטרים.

„מעבר לכל מידה". כתב־האישום שהוגש נגדם אמר כי גנבו 15 אבני ירושלים, ששוויין 100 שקל. התביעה הביאה חמישה עדים, והסנגוריה, כרמלה חנוך, ביקשה מהיועץ המישפטי לעכב את ההליכים נגד השלושה.

היא חשבה כי אם יורשעו עלול הדבר לפגוע בהם מעבר לכל מידה. המורה עלולה להיות מושעית מתפקידה עקב הרשעה, והסטודנט לא יוכל למצוא מקום־עבודה ממשלתי עם תום לימודיו, והכל בגלל 15 אבנים. אבל היועץ המישפטי לא נענה לבקשתה, והשופט עמירם פיאלקוב התייחס לאשמה ברצינות מלאה.

המישפט נדחה להבאת שלושה עדי־הגנה, ו־15 האבנים תעלינה למדינה שני ימי־עבודה של שופט ופרקליט.

רחל מרחלת של כל העולם

סתיו בחלומות ובלבבי

כולם כולם, בלי יוצא־מן־הכלל, ליוו בדריכות את הרינונה של **שלומית אהרון**, מהכל עובר חביבי. וכבר סופר שחששו שמא תלד על בימת האירוויזיון. אבל לא כולם ידעו שגם **אלדד שרים**, שניצח שם, בדאבלין, על השיר הלילה, מצפה לביקור החסידה. אשתו, הפיזמונאית **ענת שרתוק**, היתה אף היא בחודש השביעי להריונה. כשבאה לבקר את שלומית, אחרי הלידה, הלכה משם מהר כשהיא ממלמלת: „אני רוצה לגמור את ההריון."

שבועיים אחרי ששלומית ילדה את בתה הבכורה, **טליה**, ילדה ענת, ביום השני שעבר, את **סתיו**, שנולדה דווקא בקיץ. האב, שיש לו בן מנישואין קודמים עם השחקנית **עדי קפלן**, היה נרגש מאוד כשחיבק במיסדרון. חברתם הטובה, הזמרת **רותי הולצמן**, היתה יותר רגועה, וחיכתה מאחרי דלת חדר־הלידה. ברגע שבו נודע כי נולדה בת, אצה רצה אל האב המאושר ובישרה לו: „יש לך בת."

למחרת חגג אלדד את הולדת בתו, מעל בימת היכל התרבות, כשניצח על תיזמורת

ענת ואלדד שרים
סתיו באמצע הקיץ

ברנשים וחלומות. אלדד, שסיפר כי הוא משוגע על אשתו, מיהר אחרי הצגת־הבכורה לבית־החולים, והביא עימו משם את ענת למסיבה שהתקיימה בהילטון.

כל הכבוד לענת, לקום ככה, יום אחרי הלידה, וללכת לבלות. באמת כל הכבוד.

התפוח לא נופל רחוק מהעץ

כבר אמרו עליו כמעט הכל. שהוא דון־ג'ואן, שהוא פלייבוי, ושהוא אוהב אותן צעירות מאוד. **ג'וקי ארקין** שם פס, ומוכיח שלא איכפת לו מה שמדברים עליו. הוא אפילו מצדיק את כל הדברים. בזמן האחרון ראיתי את ג'וקי יותר מדי פעמים עם נערה אחת, יפה וצעירה. לרוע מזלו את ג'וקי עם אחת, זה לא רגיל. שאלתי אותו מה קורה, ונעניתי, שליפה קוראים **מירב פרבוטקה**, והיא רקדנית בלהקה שלו.

מירב ממש משגעת אותו. היא בת 18, ואיתה הוא מרגיש את הנעורים זורמים שוב בעורקיו. לג'וקי לא מפריע שיש לו בן, **דן** שמו, ושהוא בן 17, מחרה מחזיק אחרי אביו. דן דולק עכשיו על אחת שהיא בעלת יופי לא־רגיל, אבל גדולה עליו בכמה מיספרים. זוהי **מיכל בן־הרצי**, חיילת בת 20, שהיא במקרה לגמרי בן בתו של איש הרדיו **יעקב בן־חורי צ'**. כנראה שהבן באמת רוצה ללכת בדרכי האב, כדברי הפיתגם „התפוח לא נופל רחוק מהעץ".

חתונה צימחונית אצל פרס

כלה פיליס גזזר
ההורים באים מאמריקה

הנה הולך לנו עוד רווק אחד ממישפחה טובה. **יוני פרס**, בנו בכורו של מנהיג מפלגת־העבודה, **שימעון פרס**, עומד לענוד את הטבעת על אצבעה הענוגה של העיתונאית והמומחית לענייני צמחונות, **פיליס גזזר**. זה יקרה ב־16 בחודש, בחתונה שתתקיים — כך מספרת לי פיליס — בחוג המישפחה, במיסעדה ידועה מחוץ לעיר. פיליס ביקשה ממני לא לגלות את שם המיסעדה, כדי שלא יגיעו למקום אורחים־לא־קרואים. הבטחתי לה לשמור על המקום בסוד כמוס, בתנאי שתספר קצת על עצמה. היא סיפרה לי שהגיעה ארצה לפני ארבע שנים, ושהיא צמחונית אדוקה, שפירסמה ספר צמחונות שנכתב בשפה האנגלית ותורגם לעברית, וכעת, כך סיפרה לי, היא כותבת ספר חדש על הצמחונות, אך הפעם תכתוב אותו בעברית. עוד סיפרה לי, כי הוריה יגיעו ארצה מניו־יורק במיוחד לחתונה. היא לא היתה מוכנה להתייחס לשאלתי, האם הוריה מתרשמים מהעובדה שהיא נישאת לבנו של פוליטיקאי כל כך חשוב.

פיליס היא אשת־אשכולות, העובדת לא רק בעיתונות, אלא גם כקופי־רייטר במישרד פירסום. קופי־רייטר, למי שלא יודע, הוא האיש המופקד על כתיבת תמלילים וסיסמות פירסום. יוני, הבעל המיועד, הוא בן 30 ועובד כאדריכל־גנים. הוא צנוע, מין כזה שנחבא אל הכלים, וכמו יתר בני מישפחתו של פרס, במיוחד אשתו, **פנינה**, שונא פירסום. הזוג הצעיר יתגורר בתל־אביב, ולמרות שאבי החתן הוא אישיות־חשובה־מאוד, הם ביקשו ממנו ברוב נימוס להזמין כמה שפחות אנשים לחתונה. „אנחנו לא רוצים להפוך את החתונה שלנו לאירוע לאומי," אמרה לי פיליס.

אגב, כימעט שכחתי לספר שלמרות החמין המפורסם של סוניה פרס, האוכל שיוגש בחתונה יהיה על טהרת המיטבח הצמחוני.

גירושין במישפחת בנאי

לא, הפעם זה לא **יוסי**, לא **גברי**, ובוודאי לא **יעקב**. אז מי נשאר מבני המישפחה המפורסמים אם לא האחשחשן **חיים בנאי**? כן, גבירותי ורבותי, אשת בשורות אני היום. חיים בנאי, שהיה נשוי במשך 21 שנים למורה לאנגלית ממוצא קנדי, **ציפורה**, התגרש. ותאמינו או לא, הם נשארו, לדבריו, חברים־הכי־טובים.

חיים החליט לחזור לירושלים, כור־מחצבתו ועיר־הולדתו מכיוון שמה שהחזיק אותו בגלות תל־אביב היו, לדבריו, קודם כל אשתו ושני ילדיו, **אורלי**, המשרתת בגלי צה"ל, ו**אריק**, תלמיד תיכון, ואחרכך התיאטרון. מכיוון שמישפחתו נפרד, ומהתיאטרון לא שבע נחת, חזר לבית אמו שבשוק מחנה־יהודה, ומאז הוא הבן־אדם הכי מבסוט שפגשתי בזמן האחרון בבית האמנים.

אז ככה: קודם כל הוא מספר לי שהוא עומד לגור בבית סבו, שבשכונת הכורדים, הבית שבו נולדו כל בני מישפחת בנאי המפורסמים, כולל האחות **עליזה**, שהיא לא־כל־כך מפורסמת אבל יש לה בן מפורסם, **אלי אליוס**, העובד בטלוויזיה, והאח **אברהם**, שהוא סוחר־מכוניות אמיד.

אחרכך הוא מספר לי, שבמשך כל אותן שנים שבהן עבד כשחקן בתל־אביב לא הזדמן לו אפילו פעם אחת להופיע בהיכל התרבות, והנה מאז שהוא בבית אמו, **בכורה בנאי**, שתזכה־לחיים־ארוכים, דפק המזל על דלתו פעמיים והוא הופיע בהיכל. בכל השנים שבהן עבד כשחקן בתל־אביב לא הופיע אפילו פעם אחת בטלוויזיה, והנה מאז שהפך ירושלמי־בדם, המבלה בבית־האמנים ובטעמון חופשי, שיחק מזלו והוא התבקש להופיע בשתי תוכניות טלוויזיה. באחת התוכניות אפילו בתפקיד דרמאתי מרכזי.

בקיצור, הבן־אדם עליו, מאושר וטוב־לב. ותאמינו לי, כבר הרבה זמן לא שמעתי בן־אדם גרוש שמדבר כל־כך יפה על גרושתו. אמרתי לו: נו, טוב, חיים, עם היד על הלב, אם אשתך היא כל־כך על־הכיפאק, והילדים שלך הם על־הכי־פאק, אז בשביל מה היית צריך גט פיטורין? חיים הסביר לי שאחרי 21 שנים הסתבר לו ולזוגתו, כי מה שהיה פעם זה כבר לא זה מה שהיה פעם. נותרה רק מראית־עיין. אז שניהם עשו חושבים, והחליטו לתת צ'אנס לחיים שלהם. כעת הוא מבסוט, היא מבסוטה, הילדים לא־כל־כך מבסוטים, אבל הם בהחלט מבינים את מניעי ההורים. יחד עם זאת הוא מספר לי ברצינות, שמוסד הנישואין, לפחות מבחינתו, לא פשט את הרגל. הוא אמנם נהנה לשחק אותה סטייל רווק, אבל אם תזדמן לו איזה אחת עם חץ של קופידון ביד, הוא מוכן להגיש לה את הלב שלו חופשי, על מגש של אהבה.

חיים וציפורה בנאי
אחרי 21 שנות נשואין

הדרך פנויה

הוא פרץ דרך התחנה המרכזית. הקסטות שלו הפכו להצלחה היסטרית, וכל הנערות המייבבות, שאוהבות שירים בסיגנון שלו, חטפו את הקסטות מהדוכנים כלחמניות טריות. הנערות שטרפו את הקסטות של **זוהר ארגוב**, כל כך אוהבות אותו עד שהן מנסות לטרוף גם אותו. כל אחת ששמה אלינור, כשם להיטו הענק, חושבת שזוהר הקדיש את השיר לה, ורק לה. ומי ששמה לא אלינור, מחליפה את שמה. אבל בחודשים האחרונים אהב זוהר רק נערה אחת, **פימונה** בת ה־17, שאת שם מישפחתה אינו מוכן לגלות. הוא רק גילה לי, שהיא תלמידת תיכון מרמת־אביב.

אבל אתן יכולות להירגע, אני הולכת לשמח אתכן ולהעלות חיוך על שיפתותיכן: זוהר כבר לא אוהב את סימונה, וסיים עם הרומן שהיה להם. עכשיו נסו שוב את מזלכן, נסו לחזר אחרי זוהר, אולי הוא יקדיש גם לכן שירים, שירעידו את מיתרי הלב של כל העוברים והשבים בתחנה המרכזית.

בהצלחה!

הדו"ח על האקדח הנקי אינו הממצא היחיד שהועלם במישפט שבו

כשקיבלו לידיהם, לפני כשנה וחצי, עורכי־הדין נחמה וזלמן סגל את הטיפול המישפטי באסיר־העולם סלומון (״סמי״) אבו, הם לא ידעו שהפרשה תשנה את חייהם. סלומון אבו היה כלוא באותה עת בכלא רמלה כאסיר־עולם. אחרי שהורשע עשר שנים קודם־לכן ברצח מלך העולם־התחתון של תל־אביב, עזרא שם־טוב מיזרחי, וברצח שומר־ראשו של מיזרחי, אהרון אלמליח.

קודם לכן היו לאבו שני עורכי־דין, מהמפורסמים והידועים בתחום הפלילי בארץ. מיד אחרי מעצרו הוא שכר את שרותיו של חיים קאזיס, אולם עוד לפני שנפתח מישפטו הוא נפרד ממנו ושכר את עורך־הדין צבי לידסקי.

כשהורשע אבו ברצח, הוא נראה כמי שאינו מאמין בהרשעה, או נכון יותר אינו מבין אותה כלל. במשך השנים שבהם ישב בכלא המשיך סלומון אבו לטעון בעקשנות: ״אני חף מפשע.״

לידסקי שלח מדי פעם בקשות ליועץ־המישפטי לממשלה לערוך ללקוח שלו את הבדיקה־המשולשת המפורסמת: בדיקת גלאי־שקר, זריקת־אמת והיפנוזה. כל פנייה של לידסקי אמנם זכתה לכותרות בעיתון, אך נדחתה על־ידי היועץ המישפטי.

מישפחתו של אבו גם שילמה ללידסקי

ש׳חזור ״העולם הזה״

ש׳חזור שערך העולם הזה במקום הרצח, יום אחרי הרצח. סמוך לצומת הרחובות אלנבי והירקון צויין מקום צניחתו של עזרא מיזרחי, אחרי שהוא נורה מטווח קרוב. הרוצח נמלט לרחוב הירקון, המשיך לרחוב נס־ציונה, חצה את רחוב בן־יהודה, נכנס למונית וברח ממנה, כשרודפיו צעקו: ״רוצח, רוצח.״ הרודפים, ביניהם ישראל דנוך, איבדו קשר־עין איתו, ורק אחר־כך מצאו את סלומון אבו, כשהוא מסתתר מאחרי מקרר ישן במירפסת ברחוב חברון, סמוך לבית הקברות הישן.

המישרד של עורכי־הדין סגל, ברחוב שמאי 16 בירושלים, נפרץ. הדבר היחידי שנלקח מהמישרד היה התיק של סלומון אבו.

אינטואיציה נשית

דוקא האינטואיציה הנשית של נחמה סגל היא שהובילה לפתיחת אחת הפרשיות האנושיות והמישפטיות המרתקות ביותר שידעה ישראל. נחמה החליטה, בניגוד לדעתו של בעלה, שיש לשחזר את התיק הגנוב. היא פנתה לגינזך המדינה, לארכיון בית־המישפט ולמטה־הארצי ובקשה עותקים של כל מיסמך הקשור לרצח, לחקירת המישטרה ולדיון המישפטי. כשנפגשה סגל עם תת־ניצב יחזקאל קרתי, ראש אגף החקירות במטה הארצי של המישטרה, כדי לבקש ממנו את כל החומר המישטרתי הנוגע לתיק, היא ביקשה ממנו: ״כל דו״ח, כל חתיכת נייר, כל עדות. אני מבקשת אפילו את הדו״ח הבליסטי של אקדח הרצח, אולי נמצאו בתוך הקנה טביעות אצבעות.״ קרתי התגלגל מצחוק: ״בתוך קנה אקדח אי־אפשר למצוא טביעות־אצבעות,״ השיב לפרקליטה.

מי הטעה?

25 אלף דולר כדי שיסע לארצות־הברית, יחקור את טיבה של הבדיקה־המשולשת וייכתוב על כך ספר. המישפחה קיוותה שספר מסוג זה, שיוכיח את יעילותה של הבדיקה־המשולשת, יעורר את דעת־הקהל בארץ וייגרום לכך שאבו יזכה לבדיקה זו, וחפותו תוכח בעליל. לידסקי אמנם נסע, חקר, אך לא כתב את הספר.

דרכיהם של לידסקי ואבו נפרדו ואז פנה אבו, דרך אסיר אחר שבני הזוג סגל שימשו כפרקליטיו, אל עורכי־הדין הירושלמים. הוא העביר להם תיק עב־כרס, שבו כל החומר המישפטי שלו, וביקש מהם ללמוד את התיק.

זלמן סגל היה עסוק באותה תקופה. הוא הניח אתהתיק, שהיה עטוף בשקית־ניילון, ליד תיק אחר, שהיה אף הוא עטוף בשקית־ניילון, תיק קיטעי עיתונות, על מדף בתחתית שולחן־הכתיבה שלו. כעבור שלושה שבועות, כשהתפנה לעסוק בתיק, גילה לתדהמתו שהתיק נגנב.

אך כשקיבלה סגל את הדו״ח הבליסטי, יחד עם יתר המיסמכים שבתיק־המישטרה, התברר שצחוקו של קרתי היה מוקדם מדי. אמנם לא נמצאו טביעות־אצבעות בתוך הקנה, אך המומחה הבליסטי של המישטרה קבע שהקנה היה נקי. מאותו אקדח לא ירו, ולכן קשה להניח שעזרא מיזרחי נרצח מכדורי אקדח זה.

הדו״ח הבליסטי לא הובא לידיעת בית־המישפט שהרשיע את סלומון אבו. הוא לא נעלם מתיק המישטרה*, אך לא הוצג לפני בית־המישפט. או שהוא לא הוגש לתובע, עורך־הדין אורי וגמן, או שוגמן החליט שלא להציגו לפני בית־המישפט.

לפתע התגלה לבני־הזוג סגל, שהתחילו להקדיש שעות על גבי שעות ללימוד תיק סלומון אבו, שהדו״ח הבליסטי לא היה המיסמך היחידי שלא הובא לידיעת בית־המישפט. למיסמכים שונים שהופיעו בתיק המישטרתי לא היה כלל זכר בתיק המישפטי. עורכי־הדין סגל, אנשים דתיים, התחילו להאמין שיד מכוונת משמיים גרמה לכך שמישרדם נפרץ, שתיקו של סלומון אבו נגנב ושהם החליטו לשחזר אותו. לולא שיחזור התיק לא היה איש מגלה לעולם שקיימים מיסמכים שהועלמו מעיניו של בית־המישפט.

מיסמך אחר שמשך את תשומת־ליבם היו שתי הודעות במישטרה, שמסרה דמות מוכרת בעולם־התחתון הישראלי, ישראל דנוך. דנוך מרצה עתה עונש של שנתיים מאסר על מעורבותו בפרשת הרצח־הכפול, שהעסיקה בשנה האחרונה את המדינה. לתדהמתם גילו עורכי־הדין שדנוך היה מאלה שתפסו את סלומון אבו בליל־הרצח והביאו אותו למישטרה.

עד כה ידעו הכל, וגם בית־המישפט שגזר על אבו מאסר־עולם, שהוא נתפס על־ידי חיילים עוברי־אורח והוסגר על־ידם למישטרה. שמו של דנוך כלל לא נזכר בבית־המישפט. הוא לא נקרא להעיד ועדויותיו במישטרה לא הוצגו. גם סניגורו של אבו, לידסקי, לא העלה אז את השאלה לאן נעלם ישראל דנוך.

עזרא מיזרחי, שכונה גם עזרא שפירא (על שם שכונת שפירא שבה נולד), היה בן 36 ביום מותו. מיזרחי היה אחד מ־

* מיבנה תיקי־החקירה של המישטרה מקשה על העלמת מיסמכים מהם. כל מיסמך מקבל מיספור ועל הכריכה הפנימית של התיק מופיע אינדקס המיסמכים.

אבו לכלא

סלומון אבו מובל לכלא, אחרי שנגזר עליו עונש מאסר־עולם. במשך כל השנים דרש אבו מישפט־חוזר. רק השבוע החליט בית־המישפט לערוך לו מישפט־חוזר.

המשחררים

עורכי־הדין נחמה וזלמן סגל השקיעו מאות שעות בלימוד פרטי פרשת רצח מיזרחי. עורכי־הדין הירושלמים גילו לתדהמתם עדויות ומיסמכים שלא הובאו לפני בית־המישפט, והצליחו לשכנע את נשיא בית־המישפט העליון.

נדון אבו למאסר־עולם

מלכי העולם־התחתון של תל־אביב, בעל שתי חנויות בשוק־הסיטונאי, ומבקר קבוע במועדוני הקלפים שברחובות הסמוכים ל־רחוב הירקון, סלומון אבו היה אחד מ־ראשי המאפיה־הצרפתית שאיימה באותה תקופה על ההגמוניה של מה שנקרא אז המאפיה־הישראלית, שאחד מראשיה היה מיזרחי. ככל הנראה, השניים לא הכירו זה את זה, ובוודאי שלא היה ביניהם כל קשר.

בלילה שבין ה־6 וה־7 באפריל 1970 הלך עזרא מיזרחי, בחברת שומר־ראשו, אל־מליח, בקרן ההחבות אלנבי והירקון ב־תל־אביב. לפתע נשמעו ארבע יריות־אקדח. מיזרחי ואלמליח נפלו, והמידרכה שלידם הוצפה דם. מיזרחי מת במקום, ואילו אלמליח הפצוע הובל במונית ש־חנתה ליד המקום לבית־חולים הדסה. ב־דרך ביקש אלמליח מנהג המונית ברגע הויזמן: „תודיע לשימשון דנוך מה ש־קרה." בבית־החולים מת אלמליח מפצעיו.

שימשון דנוך הוא אחיו של ישראל דנוך. דקות ארוכות אחרי הרצח נתפס סלומון אבו על־ידי כמה חיילים ועל־ידי ישראל דנוך. הוא הוכנס לזוטובוס שעבר ליד המקום, והובא על־ידם לתחנת־המישט־רה. החיילים ודנוך מסרו עדויות. החיי־לים הוזמנו לבית־המישפט, דנוך נשכח משום מה.

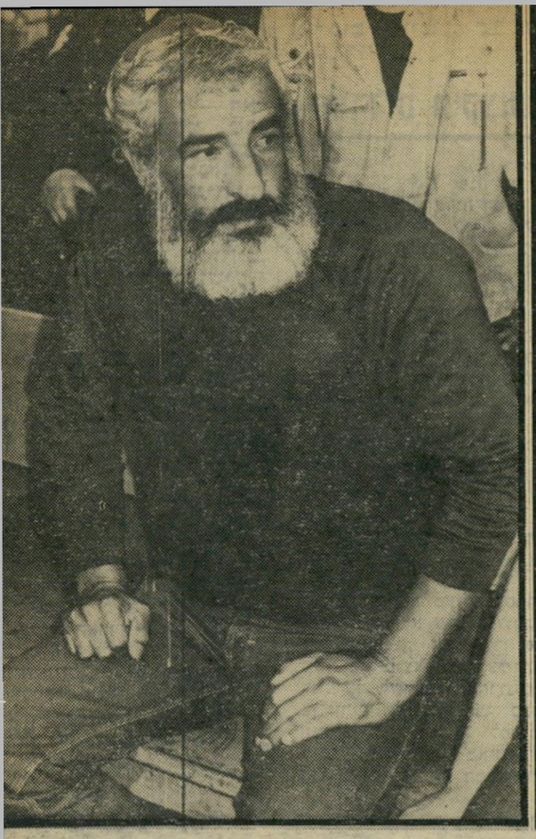

„חברי שנרצח"

עדותו הראשונה של דנוך נמסרה במישטרה מיד כשהובא אבו לתחנה. דנוך סיפר אז ודבריו נרשמו על טופס־עדות רשמי: „היום, בשעה 23.50 בערך, הייתי במועדון־הקלפים שברחוב אלנבי 13. לפתע, נכנס לקלוב אדם שאני לא מכיר אותו, וצעק אלי: ‚ישראל, ירו בעזרא.' אני מיד יצאתי החוצה בריצה, וראיתי התקהלות של אנשים בצומת אלנבי—הירי־קון, וראיתי את עזרא שמטוב, שהוא חברי, פצוע בראשו שזב דם, ואזרחים מרימים אותו על הידיים ומכניסים אותו למונית, שלקחה אותו לבית־חולים. אני גם שמעתי באותה שעה מעוד אדם שאני מכירו, אלמליח, והוא נהג מונית, שצעק שגם הוא פצוע, וגם אותו לקחו במונית אחרת לבית־החולים.

„אני רצתי לכיוון שאזרחים אמרו לי שרצו אחרי הרוצח, וזה היה ברחוב ה־ירקון. ואני הבחנתי בחיילים רצים, ורצתי אחריהם. שם החלטתי לעקוף אותם, לאחר שפנו לרחוב נס־ציונה לכיוון בן־יהודה, ואז נכנסתי בריצה לרחוב טרומפלדור, ויצאתי דרך רחוב בן־יהודה לכיוון נס־ציונה. ושם נאמר לי על־ידי אזרחים, ש־חיילים עצרו את הרוצח והכניסוהו לתוך מונית. ואז הצטרפתי אליהם ברחוב בן־יהודה, והורתי לנהג לנסוע למישטרת דיזנגוף, וכשהגעתי למישטרת דיזנגוף מסרתיו לידי השוטרים.

„אני מכיר את האיש שירה בשם סמי. שם־מישפחתו לא מוכר לי (מצביע על סמי סלומון, שכתובתו לא ידועה), ולפני כשבועיים הוזהרתי על־ידי אזרחים שונים שמחפשים אותי. זוכר שנאמר לי שסמי והחברים שלו מתכוונים לרצוח אותי, ו־הסיבה לכך היא שבחורה שהביאו איתם מצרפת ורוצים להורידה לזונות, ובחורה מסויימת אמרה לה שאני יכול להציל אותה מזה. רק אני. לכן חיפשה אותי, אך לא הספיקה למצוא אותי, ובמקומי מצאה את חברי שנרצח, עזרא שמטוב. ומאחר שאני לא נפגשתי עם עזרא באותו יום, אז עזרא שמר עליה, ולמחרת עזרא סיפר לי את כל הסיפור.

„שם הבחורה וכתובתה איני מכיר, אך ידוע לי שהיא דוברת ספרדית, ושעלתה ארצה עם חבריו של סמי לפני כשלושה שבועות."

„מכיר תקופה ארוכה"

במשך עדותו סיפר דנוך לחוקריו, שארבעה אנשים איימו, שלושה שבו־עות קודם לכן, על מיזרחי, משום שהוא היה עם הבחורה. אחד מהארבעה, סמי, ספג מכת־אגרוף ממיזרחי בלחט הוויכוח. ל־דברי דנוך קנה מיזרחי כרטיס־טיסה ל־בחורה ושלח אותה מהארץ.

בסופה של העדות מציין דנוך: „את סמי החשוד אני מכיר תקופה ארוכה, כ־4 שנים בערך, ואת מאחר שהיה מבקר ב־דיסקוטקים בהם עבדתי. ומאז כשלוש שנים עזב את הארץ לצרפת, וחזר לפני כחודש, ביחד עם מיספר חברים שעימם הופיע לכל מיני מקומות. ואני שמעתי שאלה גנגסטרים מצרפת."

עדותו של דנוך נמסרה בשעה 1.30 אחר־חצות. עם תום העדות עזב דנוך את תחנת־המישטרה, אך בשעה 4.30 לפנות־בוקר חזר אליה. הוא טען שבעת מסירת העדות הראשונה היה מבולבל, והוא רוצה להוסיף עליה. דנוך סיפר שראה עוד שני אנשים צרפתיים ליד מקום־הרצח. לדבריו, הוא שמע שעוד שניים נעצרו, והוא רוצה לראות אם השניים שנעצרו הם השניים שהוא ראה.

עדויות מאלפות אלה לא הרעלו בבית־המישפט, כמו עדויות רבות אחרות ו־מיסמכים חשובים. את סמי אבו לא מעניין כלל מיהו רוצחו של עזרא מיזרחי. כל מה שהוא מבקש זה לצאת מהכלא, שבו הוא יושב, לדבריו, על לא עוול בכפו.

בית־המישפט־העליון נעתר לבקשת פרק־ליטיו של אבו, והורה על עריכת מישפט מחדש, בניגוד לדעתו של היועץ־המישפטי לממשלה. אם יערך המישפט החדש, יתווס־פו בוודאי עוד תמיהות רבות לתמיהה: „מדוע הוסתרה העובדה, שישראל דנוך הסגיר את סלומון אבו למישטרה, מעיני בית־המישפט?"

(כתבה ראשונה בסידרה)

דנוך אז וכיום

ישראל דנוך, שעיסוקו הרשמי היה פקח בעיריית תל־אביב, היה ידוע כאיש העולם־התחתון וכשומר דיסקוטקים ובארים. דנוך נראה בתמונה בחברת סטריפטיזאית במועדון־לילה תל־אביבי. בתמונה משמאל נראה דנוך כפי שצולם בעת מישפט הרצח־הכפול, שהוא היה אחד מנאשמיו. כיום מרצה דנוך עונש־מאסר בן שנתיים. למרות שדנוך היה זה שהסגיר את אבו למישטרה, הועלמה עדותו מבית־המישפט שדן את אבו.

הודעה מס' ... גליון מס' ...
הודעתו של ... השם הפרטי ... שם המשפחה (לנקבות) ... השם באותיות לטיניות ...
השם הקודם ... שם האב ... המען הקבוע ...
מס' הטלפון ... מקום עבודתו ... מס' תעודת הזהות ...
שנת הלידה ... מקום הלידה ... המקצוע ... הדת ...
התאריך ... השעה ... המקום ... מספרו, דרגתו ושמו של החוקר ...

העולם הזה חובע לחקור:

- מדוע לא הוצג הדו"ח־הכיסופי, שקבע שהאקדח ממנו נורה, כביכול, עזרא מיזרחי היה „נקי", לפני בית־המישפט?
- מדוע לא הובא לידיעת בית־המישפט שישראל דנוך, אחד מאנשי העיזם־התחתון של תל־אביב, הוא שהסגיר את סלומון אבו למישטרה, למרות שבידי המישטרה היו עדויות חתומות עליידי בעניין זה?
- האם נחקר האיביבי של ישראל דנוך בשעת הרצח, והאם נחקרה מערכת־היחסים בין דנוך ומיזרחי ערבי־הרצח?
- האם נחקרה הפריצה למישרד עורכי־הדין סגל בירושלים, ומה היו תוצאות החקירה?

(המשך מעמוד 13)

בין מקורביו של מנחם בין מעורר עתה הנשיא אגה גוברת והולכת — דא־ ה הגוברת כימעט מדי בוע. אין לחם כל ספק ך שבמוקדם או במאוחר לק המערך את זוג־העס־ נים שהביאו עיון פעמיים פון — שימעון פרס ויצחק בין. אז, כך הם בטוחים, פיע יצחק נבון כמושיע.

לכן מתכננים אנשי־הליכוד בג־ מהלך נגדי, שנועד להקדים ופה למכה. הם רוצים להעביר נסת באופן דחוף חוק חדש של גון, שיאסור על נשיא־המדינה תייצב בבחירות לכנסת תוך ה שנים אחרי סיום כהונתו, או חות במערכת־הבחירות הראשו־ שלאחר סיומה.

התאומים הסיאמיים של המע־ — פרס־רבין — דואגים לא ות. השניים, שהשיגה ביניהם רה מזמן את כל גבולות ההג־ הרציונלי, שכחו לפתע את ה־ . בימים האחרונים מתייצב רבין ה מלא לימינו של פרס, ולהי־ . השניים יודעים שבאופן פא־ דוכסאלי קשור גורלם.

אם תתנער עתה המיפלגה פרס, לא יבוא רבין במקו־ . היורש יהיה הנשיא.

הנשיא נבון וראש־הממשלה בגין
„מגוב ריקבון ועפר...״

ש לכך סיבה ששוטה, הברורה ז כימעט לכל עסקן במערך. רים עליה בלחש, וגם בקול אך רבים כלל אינם מדברים כך, מפני שהדבר נראה כמו־ מאליו.

בחירות לכנסת העשירית ג המערך הישג גדול, והגיע 4 מנדאטים — עלייה כימעט זרת מן השפל הקודם. אך זה כניצחונו של פירהוס — ו מלך יווני שנחת לפני 2200 ם על אדמת איטליה ונחל שם חון שעלה לו באבידות כה ת, עד שהיה משול לתבוסה.

פלת המערך ב־1977 נראתה רק טוי לאכזבה חולפת של מחד־ אך מפלתו ב־1981 קבעה נתון גראפי: המערך הופיע כמי־ המימסד האשכנזי הלבן. שני ורים סנו נגדו — עדות־המיז־ והנוער. מכיוון ששני ציבורים גדלים והולכים, ואילו הייי האשכנזי הוותיק נמצא בתה־ של הצטמקות, נדון המערך קיעה. מן השיא של יוני 1981 יכול רק לרדת. אלא אם

אלא אם כן הוא יפרוץ ת המחסום הסוגר עליו —

מחסום הניכור של עדות־ המיזרח.

ספרדים מיקצועיים

ב מערך אין מנהיגים אותנ־ טיים, בני עדות־המיזרח.

יש בו עסקנים לרוב, שעלו ב־ מנגנון המיפלגתי, והשייכים ל־ „עדות״. רובם עשו את הקאריי־ רה שלהם תודות — או לפחות בעורת — מוצאם העדתי, באורי־ רה הפאטרנליסטית של המימסד האשכנזי של מפא״י. „ספרדים מיקצועיים״ כמו שלמה הילל, שו־ שנה ארבלי־אלמוזלינו, רפאל אד־ רי ודומיהם אינם יכולים להתח־ רות במנהם בגין. להיפך: דרך עלייתם למישרות הבכירות נראית לבני־עדותיהם לא פעם כעלבון צורב.

שונה לגמרי מצבו של יצחק נבון.

הוא לא היה מעולם „ספרדי מ־ טעם״. הוא לא עלה לגדולה במנ־ גנון המיפלגה, אלא נגדו. אין כל קשר בין מוצאו ובין עלייתו, לפ־ חות עד לשלבים האחרונים. דויד בן־גוריון לא בחר בו כבמזכירו המדיני בשל מוצאו. ולמרות זאת מודע נבון עצמו מאוד למוצאו. הוא כתב יצירות המבטאות תר־

בות יהודית־מיזרחית מובהקת, ו־ מייצג את סיגנון־החיים של יהדות המיזרח (ושל המיזרח ביכללו) בכל תנועה ובכל מילה.

כמנהיג אפשרי של המערך יש לנבון כמה תכונות הנרשמות לז־ כותו. הוא עבר תקופת התמחות מייוחדת־במינה, כעוזרו הקרוב של בן־גוריון. כנשיא־המדינה, הוא עשוי עתה בהילה ממלכתית על־מיפלגתית. הוא מקובל על ה־ דתיים, אך בצורה שאינה מרגיזה את החילוניים. הוא מתאים לדת־ יות הבלתי־קנאית, האופיינית ל־ יהדות המיזרחית, שאינה כופה את עצמה על הזולת. במידה שיש לו דיעות יוניות, אין הוא משמיע אותן בצורה העלולה לעורר מח־ לוקת.

וחשוב מכל — מבחינת תדמיתו הלאומית, יצחק נבון כבר שוכן ברמה העליונה, לצידם של אישים כמו מנחם בגין ושימעון פרס, הר־ בה מעל לכל אדם אחר בארץ שמוצאו בעדות־המיזרח.

מכל הבחינות האלה, יכול היה יצחק נבון לחיות האיש האידיאלי להנהגת ה־ מאמץ של המערך לקנות אחיזה בעדות־המיזרח, לגי־

כש ברית חדשה בין המע־ רך, עדות־המיזרח והנוער, וליצור את הרוב הדרוש ל־ מהפך־נגדי.

הוא היה יכול להיות האלטרנ־ טיבה האישית למנהיגותו של בגין.

א י ז ן —

גאון ונדיב ואכזר

א יזו זה היה רק עניין של איש, עניין פרסונלי.

אולם מנחם בגין עצמו מהווה את ההוכחה החיה לכך שמוצאו העדתי של אדם אינו התנאי הראשון למשיכת תמיכתם של בני „עדות־המיזרח״.

בגין הוא עולה חדש מפולין. מוצאו אינו מוצנע, מוסתר, נש־ כח. להיפך, כל תנועה שלו, כל מילה שלו, מגלות אותו. קשה לה־ עלות על הדעת נציג אשכנזי יו־ תר, מיזרח־אירופי יותר, מאשר איש זה.

יתר על כן, לא בגין יצר את הברית בין חרות ובין עדות־המיז־ רח. הוא ירש אותה. ולא מידי תימני או מארוקאי, אלא מידי אשכנזי עוד יותר אשכנזי: ולא־ דימיר זאב ז׳בוטינסקי.

ז׳בוטינסקי חי רק תקופות קצ־ רות בארץ. שום דבר מיזרחי לא משך אותו (מילבד המיבטא הספ־ רדי של השפה העברית.) באחד ממאמריו החשובים ביותר, דחה מכל וכל את ההשקפה כי יש לה־ עניק ליישוב הציוני החדש ציביון „מיזרחי״. הוא שנא את המיזרח, הערבי והיהודי כאחד, דחה את ערכיו ואת גישותיו. הוא היה מערבי מכל מערבי. הוא ידע שפות רבות על בוריין, ומעולם לא טרח ללמוד אף מילה ערבית אחת.

וחרף כל אלה, אהבו אותו בני עדות־המיזרח. הם נהרו אל בי־ ת״ר, כאשר תנועות־הנוער ה״ח־ לוציות״ היו אשכנזיות־טהורות. גאולה כהן, נערה מכרם־התימנים, לא היתה מעלה על דעתה להצ־ טרף לשומר הצעיר או לתנועה המאוחדת. היא לבשה את החולצה החומה.

מדוע ?

אין ספק שכוחו־המשיכה של ז׳בוטינסקי ו/או בגין נבע מן המסר של תור־ תם, המסר הריגשי של ה־ לאומנות הקנאית, הדמגוגית השוביניסטית הדתית.

השבוע נכח יצחק נבון באזכרה ממלכתית לזאב ז׳בוטינסקי, במלי־ אות 41 שנים למות המנהיג הר־ וויזיוניסטי, בשנת ה־100 להולד־ תו. נבון, שהיה בעצמו זמן־מה חבר בית״ר בנעוריו, התנגד להש־ מעת שירו העיקרי של ז׳בוטינס־ קי, הימנון בית״ר, בטכס הממלכ־ תי. אך שיר זה, יותר מכל אחר, טומן בחובו את הפיתרון לתעלו־ מת משיכתם של בני עדות־המיז־ רח אל מנחם בגין:

„עברי גם בעוני בן־שר. / אם עבד, אם הלך / נוצרת בן־מלך, / בכתר דויד נעטר. / באור וב־ סתר / זכור את הכתר / עטרת גאון והדר...״

„אם תעל או תרד / בלהב המ־ רד / שא אש להציל, אין דבר ! / כי שקט הוא רפש / הפקר דם ונפש / למען ההוד הנסתר ! / למות או לכבוש את ההר...״

„מגוב ריקבון ועפר / בדם וב־ יזע / יקום לנו גזע / גאון ונדיב ואכזר...״

באוזנו של אדם מערבי, כמו ז׳בוטינסקי עצמו, זהו שיר רומנ־ טי, בעל גוון איטלקי כלשהו, זכר לימים שבהם למד ז׳בוטינסקי ב־

אותה ארץ של מילים מצלצלות ומחוות מוגזמות. אך באוזנו של בן „עדות־המיזרח״ בארץ, היה ויש לשיר צליל שונה לגמרי.

יש בו מסר לאנשים מוש־ פלים ומדוכאים, הנאבקים יום־יום על כבודם העצמי, ואשר השיר אומר להם: לא חשוב מה מצבך, אתה בן לעם הנבחר, לגזע של אדו־ נים, ללאום מורם ונישא מ־ על לאבקי־האדם הערבי.

בפרק קודם בסידרה זו ניסיתי לנתח את הסיבות לכך שדווקא בני השכבות המקופחות, שמוצאם מארצות־ערב, נתפסים בקלות כה רבה ברשת ההסתה הלאומנית, השיגאה האנטי־ערבית, ההתנש־ אות הגיזענית כלפי המיעוט הל־ אומי, המקופח עוד יותר. יש לכך סיבות פסיכולוגיות וסוציולוגיות עמוקות, שאינן מייוחדות ליישר־ אל דווקא.

מנחם בגין הוא „מלך ישראל״, מפני שהוא גאון בניצוח הנימות האלה. אין הוא רק „דמות של אבא״, כפי שנאמר לאחרונה עליידי מי שמחפשים פיתרון קל ל־ תעלומה, אלא קודם כל דמות של מנהיג המכבא את המאוויים והתסביכים והרגשות העמוקים ביותר שיש בלב אוכלוסיה זו.

חשוב להבין את הפונקציה ה־ זאת שממלאים מנחם בגין ותנו־ עתו. במערכת־הבחירות האחרונה טענו רבים שהוא „פאשיסט״, או שהוא „מוביל לפאשיזם״, וכל תע־ מולת המערך נבנתה על כך בשלב האחרון. אולם מנחם בגין לא יצר מגמות אלה. הוא רק מנצל אותן, „רוכב עליהן״. אלמלא היה בגין קיים, הן לא היו נעלמות. להיפך, יתכן מאוד שהן היו פורצות החו־ צה בצורות הרבה יותר מסוכנות, בלתי־סובלניות, אלימות והרסנ־ יות.

יתכן כי אי־פעם בעתיד, במכפ לאחור, ייראה ש־ מנחם בגין מיוצג, בצורה פאראדוכסלית, תפקיד חיו־ כי של בלם ושמתום־ביטחון לטובת המימסד האשכנזי, ושמנע — או לפחות עיכב — את התפרצות־החוצה של „המהפכה הספרדית״.

ניכור הדדי

מ שום כך, שאלת ה„אלטרנ־ טיבה״ אינה פרסונלית. היא נוגעת לתוכן.

אם יתמנה יצחק נבון מחר כמנ־ היג המערך, ובזה יסתיים התהליך — לא ישתנה הרבה. אולי יביא עימו שניים־שלושה מנדטים, אך הניכור ההדדי הקיים בין המערך ובין עדות־המיזרח לא ישתנה. מנחם בגין יישאר „מלך ישראל״, ואחריו יבוא האשכנזי אריק שרון.

כדי להוות אלטרנטיבה של ממש, יצטרך יצחק נבון לעשות אחת משתיים:

לאמץ לעצמו את המסר הלאו־ מני־הקנאי של מנחם בגין, תוך הפיכת המערך להעתק־פחם של הליכוד;

או להיות לשופרו של מסר אל־ טרנטיבי, שיוכל לכבוש את לב בני עדות־המיזרח.

דרושה לא רק אלטרנטי־ בה פרסונלית, אלא גם אל־ טרנטיבה ריגשית־פסיכולו־ גית־תרבותית־חברתית.

האם תיתכן אלטרנטיבה כזאת ?

ואם כן, מה היא ?

על כך בפרק האחרון בסידרה זו.

(המשך מעמוד 27)

פרח, אך נאוה התעקשה לסיים את שירותה הצבאי לפני החתונה. ואכן, כך עשתה. ימים ספורים אחרי שיחרורה נישאו השניים. אריה נשאר לשרת בצבא הקבע, ואילו נאוה נרשמה ללמוד עבודה סוציאלית באוניברסיטה העברית בירושלים.

אשת מיקצוע

„ה יה זה המשך לכל מה ש־ עבר עלי בצבא.״, נזכרת נאוה. „למדתי ועבדתי כקציגת מיבחן בשירות המיבחן לנוער. היה זה לימוד כפי שצריך להיות — דרך העבודה עצמה. שילבתי תיאוריה בפרקטיקה. מאוחר יותר עבדתי בבית־חולים לחולי־נפש בבת־ים. בתקופה זו החל המאבק על הכרה במיקצוע עבודה סוציאלית כמיק־ צוע אקדמי. הייתי פעילה מאוד באירגון העובדים הסוציאליים, דבר שהוביל לפניה מצד ההסתדרות להיות מזכירת האיגוד. וכך, ב־ 1964, התחלתי את דרכי הפוליטית די במיקרה.

„הייתי מפוכחת. ידעתי לקראת מה אני הולכת. זכרתי את תקופת כהונתו של אבא כראש עיר וידעתי שלפוליטיקה צדדים רבים, ושהצ־ ביעות היא אחד מהם. כבר אז החלטתי, שלעולם לא אתיר לעצמי להיות תלויה בחיים הפוליטיים, אלא אהיה קודם כל אשת־מיקצוע. הלימודים הפכו אצלי לצורך — לשמירה על הגדרה זו. את הסטאז׳ שלי עשיתי בלונדון, בבית־הספר לכלכלה ומדעי־המדינה. שם ילדתי את אלי, בשנת 1972. אני זוכרת את עצמי בלונדון, כפעילה מטעם המפלגה, נסחבת לקונגרסים וכי־ נוסים בחודש השמיני להריון.״

טרגדיות, קומדיות

ל בנם של נאוה ואריה, אלי, זוג עיניים שובבות והרבה דעות עצמאיות משלו. הוא מאשים את אמו שבכלל אינה עובדת, ו־ שרוב הזמן היא מדברת ונואמת בטלוויזיה. כך הוא אומר.

„תפקידי כמזכ״ל נעמת הותיר לי מעט מאוד זמן לחיי הפרטיים,״ נאנחת נאוה ארד. „הרביתי להת־ רוצץ בכל הארץ. היתה זו עבודה של יום ולילה. אמא שלי שאלה אותי פעם למה איני יוצאת אף פעם לסרט או להצגה. השבתי לה שבעבודה כמו שלי יש הכל — טרגדיות, קומדיות, דראמות, שפע מכל הסוגים. הכל אמיתי, ואין לי שום צורך לראות את זה מוצג על במה.

הבן השתכנע

„ב עמת היתה בשבילי בית־ספר. רכשתי נסיון מעשי בניהול מערכת גדולה מאוד. אהבתי את עבודתי שם, אבל אני בטוחה שיהיה טוב גם בכנסת.״

מישפחתה של נאוה שותפה ב־ שימחתה על בחירתה לכנסת. ה־ בעיה הגדולה ביותר היתה לקבל את אישורו של אלי לתפקיד החדש. לבסוף הוא השתכנע, אחרי שאמו הבטחה לו שאם הוא יתיר לה להיות חברת־כנסת, תארגן עבור הכיתה שלו סיור מודרך במישכן.

כשעלתה השאלה מי יישב ביציע המוזמנים ביום ההשבעה, ויתר אלי על מקומו לטובת סבתא גניה. „מה יש,״ אמר, „שתשוויץ קצת בבת שלה.״

איילת דקל

אבא אבן מדבר על הנתק שנוצר בין ישראל וארצות־הברית, על החלשת כוחו של מישרד־החוץ, על פשיטת הרגל של הדיפלומטיה, יחסיו עם יצחק רבין, המצב במיפלגת העבודה לאחר ההפסד בבחירות

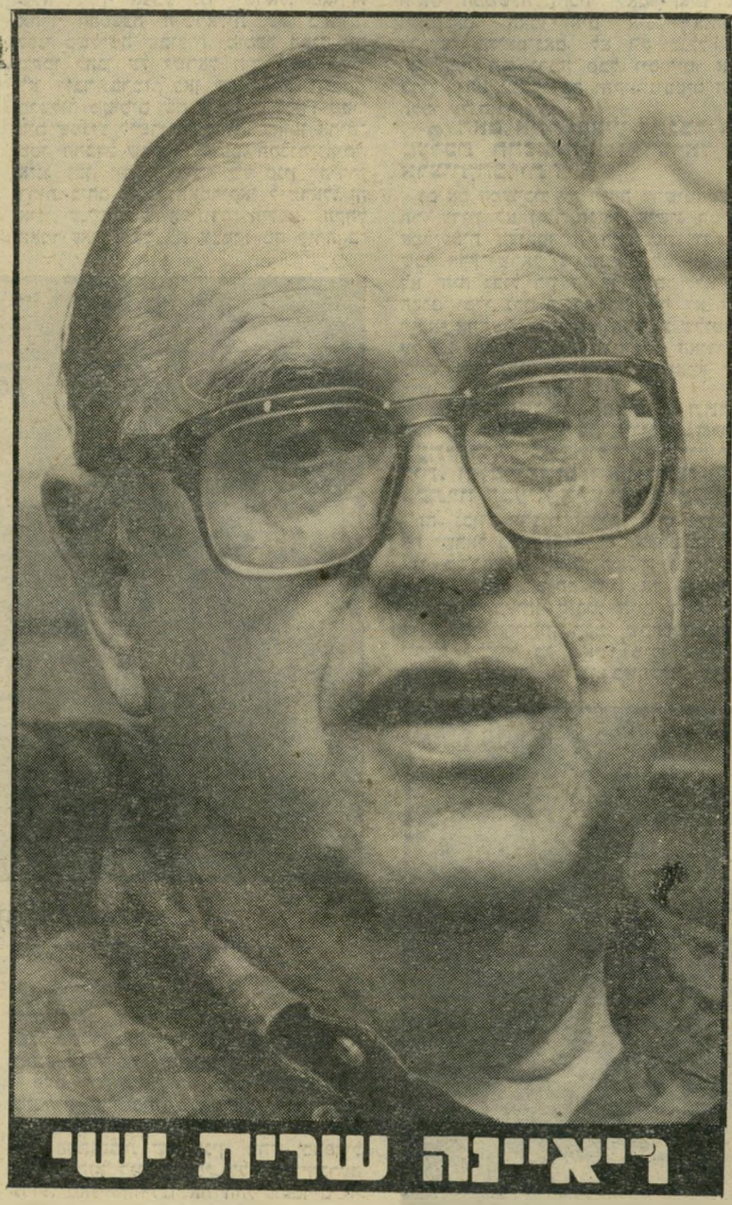

ריאיינה שרית ישי

בגין אומר בנפשו: האמריקאים אינם מצביעים בישראל, ולכן אינו מחשיב את דעת־הקהל האמריקאית

ד"ין נחשב כקשוח ממני, אך אני מעולם לא הי"ת' מסכים שמשה חיים שפירא ינהל במקומי את המו"מ על החלטת 242

הבחירות לכנסת העשירית נועדו לקבוע רק דבר אחד: מי יישב עם בורג בכנסת

הגאון שחשב להפציץ את ביירות דווקא ביום שבו צריך היה לקבל את מטוסי אף־16 לא חשב על דעת־הקהל האמריקאית

נוצר מצב חדש: האמריקאים מטילים ספק בצלילות דעתה של ממשלת־ישראל, וגם היהודים שותפים לדיעה זו

בעבר היה מקובל ששר־החוץ והשגריר בוושינגטון כובשים את אמצעי־התיקשורת. היום שר־החוץ אינו משמיע קול

הכבוד האבוד של מישרד־החוץ

אבא אבן היה שגריר ישראל בוושינגטון וכיהן כשר־חוץ בממשלות לוי אשכול וגולדה מאיר. הוא דמות מוכרת וידועה לציבור האמריקאי. מקובל על סנטורים, מכיר את ראשי המימשלים הקודמים ומוכר לראשי המימשל הנוכחי. הוא הירצה באוניברסיטת פרינסטון ומרבה לפרסם מאמרים בחשובים שבעיתוני ארצות־הברית. הוא נוהג להתראיין ולהופיע באמצעי־התיקשורת, בעיקר בטלוויזיה, ועסוק עתה בהנחיית תוכנית טלוויזיה רבת־יוקרה המספרת את תולדות העם היהודי. התוכנית תשודר במשך 12 שעות ברשת הטלוויזיה הציבורית והיא מיועדת להקרנה גם מחוץ לתחומי ארצות־הברית.

אילו עלה המערך לשילטון, היה אבא אבן ניצב בראש מישרד־החוץ, שבתקופת הליכוד הועם זוהרו ויש אומרים שפשט את הרגל. במישאל־רחוב אמריקאי ידע כמעט כל אדם שני מיהו אבא אבן, או לפחות הכיר את שמו. השם יצחק שמיר, לעומת זאת, לא אמר דבר.

יחסי ישראל עם ארצות־הברית עלו על שירטון. ארצות־הברית מעכבת אספקת מטוסי אף־16, שתמורתם שולמה כבר על־ידי ממשלת ישראל. דעת הקהל האמריקאית עויינת. לראשונה בתולדות יחסי ישראל — ארצות־הברית לא נשמע בסנט האמריקאי אף לא קול אחד, שהגן על עמדת ישראל אחרי הפצצת ביירות, לפני כשלושה שבועות. גם הקול היהודי נחלש.

פניתי אל אבא אבן, כדי לשוחח איתו על הקרע הישראלי־אמריקאי, לשמוע את דעותיו ולשאול כיצד ניתן לדעתו לאחות את הקרע. פגשתי אותו בביתו שבהרצליה־פיתוח. בית מרשים בגודלו. בחדר־האורחים תמונת־קיר ענקית. מתחת לגרם המדרגות ספריה גבוהה ומכתבה. את הדלת פתחה נערה צעירה שהובילה את הצלם ציון ציפריס ואותי לחדר־עבודה. כשחלפתי על פני המיטבח הבחנתי בעוד שלוש נשים עסוקות בעבודה. במדרגות נתקלתי בשתי עובדות שהיו שקועות בשיחה. ההרגשה הכללית היתה, כי הרבה אנשים מועסקים בעבודות משק־בית במעונם של הזוג אבן.

(המשך מעמוד 41)

תנערה הצעירה הגישה לנו מיץ תפוזים קר בכוסות גבוהות ועוגת שוקולד. אבא אבן הזדרז להיכנס לחדר־העבודה, העביר את שיחות הטלפון המיועדות לו לקו אחר. הוא ישב מהעבר האחד של שולחן־האורחים, ואני מהעבר השני. מאחוריי גבו הבחנתי בתמונותיהם של חמישה מנשיאי ארצות־הברית, כולם תתומים עם הקדשה אישית. מאחרי ה־מכתבה הבחנתי בסידרת קריקטורות, ש־אבן הוא כובכן הראשי.

כדרכי, רשמתי את דבריו. לא השתמש־תי ברשם־קול שאינו אהוב עליי. רק אחרי שקמתי, בתום הראיון, הבחנתי ברשם־קול זערורי שהיה מונח לצידו של אבן. סוללת הרשם־קול עדיין הסתובבה. אבן הקליט כל מילה שנאמרה בחדר, מבלי שגילה לי את הדבר.

● מתי אירע הנתק הראשון ביחסי ישראל—ארצות־הברית?

הנתק הקיים עכשיו שונה מעיקרו מכל מצב דומה בעבר. לישראל ולארצות־הברית יש אותם יעדים ואותם ערכים, אך האינטרסים של שתי המדינות שונים. אבסורד להניח שהיחסים יהיו הרמוניים. על כן אין להתפלא שהיו מעמדי־עימות, שהחמור שבהם אירע בתקופת מיבצע קדש (1956). אחר־כך היה עימות, כאשר ארצות־הברית רצתה שישראל תקבל את תוכנית רוג'רס, שפירושה היה חזרה לגבולות הקודמים תמורת התחייבות על הפסקת הלוחמה. ההתנגשויות בין ארצות־הברית וישראל אירעו על רקע פעילות של ישראל למען ביטחונה, כמו, למשל, פיצוץ המטוסים בביירות ב־1968 וכמה פעולות נגד הפת"ח. אך אין להשוות את המצב היום למצב בעבר. היום המצב יותר חמור. בעבר הברוגז היה בר־חלוף, ולא נתלוו אליו אמצעים נגד ישראל. הברוגז היה ריב בין ממשלות.

● בתקופת מיבצע קדש התייווה לברוגז אמברגו שהטיל הנשיא אייזנהאור.

אבל שני מנהיגי המפלגות הגדולות אמרו לאייזנהאור, שאם הוא ינקוט בצעד נגד ישראל הסנט לא יאשר את תקציב המדי־נה. הם הכריחו את המימשל לדבר איתנו. האמברגו, שהוטל על ישראל בנובמבר, בוטל בפברואר. היתה זו ארצות־הברית בעצמה, שפרצה את המצור בטיראן ו־שלחה לשם אנרגיה. מעמדה של ישראל בציבור האמריקאי היה מעין התגוננות אנטי־ביטית נגד קרע במימשל. אתן עוד דוגמה: בתקופת קיסינג'ר דיברו על הערכה־מחדש, כדי ללחוץ עלינו למסור את אבו־רודס. קיסינג'ר רמז שארצות־הברית תפסיק כל עזרה צבאית לישראל. מה קרה? קמו 76 חברי סנט והזהירו את הממשל שלא ינקוף אצבע נגד ישראל. מאידך, אחרי ההפצצה הישראלית על ביירות, לפני כשלרשה שבועות, מיספר הסנטורים שקמו להגן על ישראל היה אפס. וכאן לא דובר ברמז, כאן דובר על הפסקת מישלוח מטוסים שתמורתם שולמה; מטוסים שמגיע לישראל לקבלם. באופן אירוני, ההבדל שבין 76 ואפס, תסכימי איתי, אינו קטן. זוהי התרומה של בגין להידרדרות ביחס הקהל האמריקאי לישראל. זה אינו עניין של אפיזודה חולפת. הקהל האמריקאי שואל את עצמו: מה קורה ב־ישראל, איך מקבלים שם הכרעות? יש רושם של חוסר רציפות אינטלקטואלית, של הייעדר מאמץ לעשות את חשבון ה־תוצאות של הליך־ההכרעה.

אבן דיד קיסינג'ר (במסוק מעל לסיני)

„לבגין יש סיגנון שאינו אהוב על האוזניים האמריקאיות..."

יחסי עם רבין עניינים. אני מקבל את החלטתו למתוח קו על העבר

פעם לימדתי קורס להליך־הכרעה ב־מיכללת קולומביה, שבו מקובל לבחון כמה דגמים של מהלך מוצלח ומהלך לא מוצ־לח. ההתנהגות של בגין, מה־1 באפריל ואילך, היא דגם קלאסי של הליך־הכרעה גרוע. מאז שהורדנו את ההליקופטרים ה־סורים, מאז מיתקפת־הגפל על הטילים, הוא השמיע איומים: אסאד, אסאד, אסאד, נסדר אותו! ואסאד יושב בשקט. אחר כך חודשה הפעילות, ב־10 ביולי, מבלי ש־הובאו בחשבון התוצאות. מבלי לחשוב כלל האם אנו צודקים. בקורס שלי היו לוקחים את התנהגותו של הליכוד כדוג־מה קלאסית להליך־הכרעה גרוע. לכן כל מה שקרה, היה צפוי מראש: דעת־הקהל באמריקה נטתה לצד תושבי ביירות, שאי־נם אחראים על אנשי אש"ף הישובים ב־תוכם, וכך חלה הידרדרות. הגאון שהורה להפציץ את ביירות דווקא ביום שבו היו אמורים להגיע מטוסי אף 16 מארצות־הברית, לא חשב כמובן על דעת־הקהל ה־אמריקאית. וכך, מה שאיפיין את דעת־הקהל האמריקאית הוא סימן שאלה בכל הנוגע לצלילות דעתה של ממשלת ישר־אל, ומה שמדאיג הוא, שגם היהודים שות־פים לדעת־קהל זו, וכאן יש חידוש. ה־יהודים אמנם תבעו בצדק את חידוש אספקת המטוסים, אך לא הצדיקו את מעשיה של ממשלת ישראל. לכן אני חש כי נוצר מצב חדש.

● כיצד ניתן, לדעתך, להתמו־דד עם דעת־הקהל האמריקאית ועם העובדה, שגם היהודים בעלי־ההשפעה אינם מצדיקים עוד את מעשיה של ממשלת־ישראל?

אי־אפשר להתגבר על הבעיה על־ידי גינוני־הסברה. אני לא מתפעל מהמאמץ ההסברתי. בעבר היה מקובל ששר החוץ והשגריר בוושינגטון היו כובשים את אמצעי־התיקשורת ומנסים להשפיע על דעת־הקהל. ומה אני רואה היום? שר־החוץ לא משמיע קול, איננו מסביר את מניעיה של ישראל, אינו נוסע לוושינג־טון. הוא יושב בבית. שני השגרירים של ישראל, זה היושב בוושינגטון וזה הישב באו"ם, עושים כמיטב יכולתם אך אינם כובשים את אמצעי־התיקשורת. יש איזה יועץ־הסברה בשגרירות בוושינגטון, ה־אומר לאמריקאים „אתם עשיתם ל־אינדיאנים מה שאנחנו עושים לערבים". וראש הממשלה הזכיר לאמריקאים את ויאט־נאם. האמריקאים אינם אוהבים להיזכר בוויאט־נאם, לא רק בגלל ש־המילחמה הזו גרמה סבל ויסורים, אלא בגלל שהם נכשלו בה והקומוניסטים הש־תלטו על הודו־סין.

● האם אתה מציע לתגבר את מערכת ההסברה של ישראל בי־ארצות־הברית?

גם אם המערכת הזו היתה מרשימה בי־תר, עדיין לא נולד הגאון שיעשיג תמיכה אמריקאית בדוקטרינה המבוססת על כך שכל ארץ־ישראל שייכת רק לנו, ולעולם לא יהיה גבול בין הירדן והים, ללא כל הסכם ובלי נכונות לפשרה. אף לא אמ־ריקאי אחד יסכים לדיעה הגורסת שליטתנו על 1.3 מיליון ערבים לצמיתות. האידיאו־לוגיה הזו תביא לכישלון כל מאמץ לכ־בוש את דעת־הקהל.

● לפני זמן לא רב, בעת התחי־מה על הסכמי קמפ־דייוויד, היתה דעת־הקהל באמריקה פרוישרא־לית. האמריקאים האמינו כי עזרו בפתרון הבעיה הישראלית־מצרית.

זה נכון, ארצות־הברית נטתה לראות את ישראל באספקלריה של הסכם השלום. אני משבח את חוזה השלום ומכיר ב־תפקיד שמילא מנחם בגין אך גם הישג זה קשור באותו היבט. היום האמריקאי אינו רואה תיקווה רבה, שההסכם אמנם יוגשם על־ידי מי שאינו מוכן לאופציה פתוחה, לחלוקה. על כן, כשמדובר בעתיד היחסים עם ארצות־הברית, המפתח להגיע להסכם ממשי על אוטונומיה ממשית צריך להביא בחשבון את האפשרות שערביי עזה והגדה ייפרדו מאיתנו, ולא יסופחו. ישראל צריכה לוותר על עיקרון הסיפוח של כל השטחים ולהסתפק בשינויי גבול לצרכי בטחון.

● אתה מתכוון לכך, שימערך היה קל יותר להגיע להסכם עם ארצות־הברית?

כן היה מתנהל משא־ומתן קשה היכן בדיוק יעבור הגבול, אך ניתן היה להגיע להסכם. הפער בין אמריקה לליכוד הוא לא כמותי, אלא מהותי. אם לא יקוצרו ימי הליכוד אני צופה תגובה סוערת, לא רק מצד המימשל כי אם גם מצד דעת־הקהל. כאשר ידידים כמו ג'ראלד פורד או העיתונאי ג'יימס רסטון, שהגן עלינו בתקופת מילחמת ששת־הימים, מותחים ביקורת על ישראל, זה מוכיח כי המצב קשה. כאשר מנהיגים יהודיים אומרים מה שאומרים בפרהסיה, וידוע לי שהם אומ־רים דברים הרבה יותר חמורים בדלתיים סגורות, סימן שהמצב מדאיג.

● האם אינך סבור שהקרע בין ישראל וארצות־הברית והתדרדרות יחסיהן הם תוצאה של חוסר־הבנה?

לא. אני מאמין שהבנה הדדית בין ישראל וארצות־הברית היא בעיה קשה ביותר

אבן בכיתו בעת הראיון
הקדשה אישית מכל גדולי העולם

שלי, לעזוב את אנגליה מיד, שכן נגמרה לו הוויזה.

● מדוע, לדעתך, נקטה ארצות־הברית עמדה של סבילות בתקופת הבחירות?

אין לי טענות לארצות־הברית, היא לא רצתה להתערב בבחירות. אובייקטיבית, הסבילות פעלה לטובת הליכוד. ב־1977 נקטה ארצות־הברית עמדה תובענית כלפי ישראל. קארטר דיבר עם רבין על נסיגה, ובסופו של עניין זה השפיע לרעת המערך. הפעם רצו למנוע את מה שאירע ב־1977, לכן נקטו עמדת סבילות. אילו התקיימו הבחירות היום, בגין לא יכול היה ללכת על הקלף של "ראו כמה נחמדים היחסים עם האמריקאים", כפי שארי־דור לא יכול היה לשחק בהוזלות. אך בתקופת הבחירות ניצל בגין בטאקטיקה מזהירה את היתרונות שבאי ההתערבות של ארצות־הברית.

● אילו התקיימו הבחירות היום, האם היה בגין נכשל בהן בגלל עיכוב המטוסים?

קשה לדעת. היו נוצרות שתי אפשרויות. האחת: הממשלה נכשלה ביחסיה עם ארצות־הברית, ולכן יש להצביע נגדה. השניה: שהיתה נוצרת מעין התלכדות, בסיגנון העולם־כולו־נגדנו, גויי הארצות הרשעים מתנכלים לנו, ועלינו להתלכד מסביב לדגל.

● מהי הדרך לשיפור היחסים עם הממשל האמריקאי?

להבטיח את דעת הקהל בארצות־הברית. להיות נציג של שלושה מיליון תושבים, זה כמו ניו־זילנד או נורווגיה. אבל כשאתה בא אל הממשל האמריקאי לא רק עם שלושה מיליון ישראלים, אלא גם עם קטע גדול של הקהל האמריקאי, היחס אליך אחר. אני רושם לחובת ממשלת ישראל, כי בתקופת הליכוד חל כירסום בדעת־הקהל האמריקאית בכל הנוגע לישראל.

● ראש־הממשלה נחשב אשף בעיצוב דעת־קהל אוהדת ומעריצה בארץ. מדוע, לדעתך, נכשל בגין בכל הנוגע לדעת־הקהל האמריקאית?

אני חושב שהוא אומר בנפשו, שהאמריקאים אינם מצביעים פה, בישראל; לכן, כשאלך לפתח־תיקווה, ולא לארצות־הברית, אומר דברים שיתקבלו על דעת תושבי פתח־תיקווה. הוא מחשיב את דעת הקהל בארץ, אינו מחשיב את דעת הקהל בעולם. יש מרכיב של כסנופוביה בתרכובת האינטלקטואלית של ישראל. יש צל־קות מן העבר. היחס היסודי לעולם החיצון הוא טראומטי, יחס של אי־אמון, של חשדנות. אין אנו אשמים, ההיסטוריה עשתה אותנו כפי שאנחנו. אולי בגין לא תפס את עומק הפער שבינינו לבין ארצות־הברית. הדברים שהוא אומר על חברות יבני־ברית יצרו רושם מוטעה. הוא אינו מביא בחשבון שאמריקה אינה יחידה בעולם — יש אירופה ויש עולם־שלישי. דווקא שמיר הבין זאת, הלך לאירופה ו־הזמין אנשים לישראל.

● מהי דעתך על משה דיין כשר־החוץ?

הוא כלל לא היה שר־חוץ, אלא שליח למשא־ומתן על תוכנית האוטונומיה. הוא לא התייחס לשאר חלקי העולם, פרט ל־ארצות־הברית ולמצריים. נושא דעת־הקהל לא העסיק אותו. כמו בכל מישרד ממשלתי, כך גם במישרד החוץ, 85% מ־הנושאים משעממים. במישרד־החוץ אתה חייב גם ללכת לקולומביה וגם לקיים יחסים עם דרום־קוריאה. צריך לבנות סגל ולהתעניין במישרד כמישרד, לערוך את השורות. דיין בחר לו שנים־שלושה מוקדי־התעניינות והתמסר להם. כל השאר לא עניין אותו. כך נהג גם כשכיהן במישרד־הביטחון. מישרד־הביטחון זה גם נפט, גם תחמושת וגם אספקה, וכל זה לא עניין אותו. המחדל היה דווקא בתחום הנושאים המשעממים. אך אל נשכח שדיין בכל זאת עשה מה ששמיר אינו עושה. הוא הירבה להופיע באמצעי־התיקשורת ודמות הולכת לפניו. זה חשוב לשר־החוץ להיות מוכר. כשהתפטר אמר שאם אינו עוסק בנושאי האוטונומיה, כל שאר הנושאים משעממים אותו. הפארדוכס הגדול הוא, שדיין נחשב קשוח ממני, אך אני מעולם לא הייתי מוותר על ניהול שיחות האוטונומיה, מעולם לא הייתי מסכים שתחום זה יעבור לידיו של שרי־הפנים, הד"ר יוסף בורג.

● מדוע, אם כן, ויתר דיין?

זה מיסתורי. הייתי מאוד רוצה לדעת למה ויתר. לו היה אומר אני מנהל את השיחות באופן אופרטיבי, אני לא רוצה שישה שרים, הייתי תומך בו בכל לב. לדעתי התקדים שיצר דיין החליש את מישרד־החוץ. אני לא יודע למה שמיר אינו עושה דבר כדי להחזיר למישרד את המעמד שלו ואת כבודו העצמי. כשהייתי שר־חוץ, איש לא היה מעז להציע לי שמשה חיים שפירא המנוח, שהיה אז מנהיג המפד"ל, יסע לאו"ם או ינהל משא־ומתן על החלטת מועצת־הבטחון 242.

● האם הדיפלומטיה פשטה את הרגל?

אני כותב כעת ספר על הדיפלומטיה החדשה. אחת המסקנות שבספר טרועה, שבגלל המהפיכה בתיקשורת מתחולל תהליך שאני קורא לו המורכיזציה של המימשל. הכל זורם כלפי מעלה. ראשי־מדינות יכולים להתקשר זה אל זה ללא נדבכי־תיווך, וזה מוחץ את מעמד השגריר. פעם נזקקו לשגרירים, שכן ראשי־מדינות לא היו יכולים להגיע זה אל זה. מצאתי באחד המוסיאונים בוושינגטון מיכתב של הנשיא ג'פרסון, שבו נאמר "מזה שלוש שנים לא שמענו דבר מ־שגרירנו בצרפת." השגרירים פעלו באופן די עצמאי. היום אין שגרירים זזים על דעת עצמם. ראש־הממשלה השתלט על הנושא כמעט כליל. לקחת את הנושא המרכזי של היחסים עם מצריים ועם אמריקה מידי מישרד־החוץ, זה מחליש מאוד, זה פוגע ביוקרה ומוריד את המוראל, זה גורם עגמת־נפש.

בעולם קיימת תופעה כללית לגבי שגרירים, שעידן הסילון וועידות־הפיסגה פגעו בחשיבותם וצימצמו את סמכויותיהם. את המשא־ומתן בין ישראל וארצות־הברית בעת מיבצע קדש ניהלתי אני, כשגריר ישראל בוושינגטון. עשר שנים הייתי שגריר, ובמהלכו הגיע בן־גוריון לאמריקה רק פעם אחת. היום בגין מגיע לוושינגטון הרבה פעמים בשנה אחת. שנים ארוכות לא ביקר נשיא אמריקאי בישראל, והיתה נטייה לסמוך על שגרירים. בין השנים 1955—1945 אף נשיא אמריקאי לא השתתף בוועידת־פיסגה. כשהשתתפתי בלוווייתו של הקאנצלר אדנאואר פגשתי שגריר צרפתי ובירכתי אותו על כך, שבמשך שנים כה רבות הוא עדיין משרת את מדינתו. הוא סיפר לי שראשי־מדינה משוחחים בטלפון בין פאריס לבון, וכאשר יש הפרעות בתיקשורת הם מחליטים לי־הפגש פנים־אל־פנים, במשך כמה שעות. השגריר סיפר לי, שכל עבודתו מתבטאת בכך שהוא לומד את מעדי הטיסה בין בון ופאריס, למען השר שלו, שבא לבון עושה מה שעשה בתקופות קודמות.

● איזו זכות המערך בבחירות והיית חוזר לכהונת שר־החוץ, כיצד היית מנסה לתקן את הקרע שנוצר ביחסי ארה"ב וישראל?

הייתי פותח את הנושא של יהודה ושומרון וחבל עזה — זהו המפתח. אנו חלוקים עם האמריקאים על כמה עניינים, אך זהו העניין החמור ביותר. הייתי מציע הצעות חדשות לאוטונומיה, יותר רחבות־לב מאלה שמציע בורג, ויחד עם זאת הייתי מבהיר בדעת־הקהל האמריקאית שישראל עומדת על שלה בנושא השלום וגבולות בני־הגנה. הייתי מבהיר כי ישראל מוכנה לפשרה טריטוריאלית. הדוקטורינה הזאת היתה יוצרת בסיס חדש ליחסים. הייתי מציע לארצות־הברית למלא תפקיד פעיל יותר בתיווך, כי מאז עליית רגן לשילטון נוקטים ה־אמריקאים קו יותר סביל. רק לאחרונה החלו בנקיטת הקו הנכון, כשלחו את חביב.

● סמכותו של פיניס חביב מוגבלת רק לנושא הטיזים.

זה נכון שסמכותו היתה מוגבלת אך ורק לנושא זה, אך אני לא מצטער אם ימלא את אותו תפקיד שמילא קיסינג'ר בזמנו, בהסכמי הביניים תפקיד של תיווך יותר פעיל.

● מה דעתך על נשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן?

רגן נכנס לשילטון בלי הרבה הכנה. הוא לא רצה לרשת ניסוחים ומושגים מן המימשל הקודם. הוא רצה לבנות קונספציה חדשה, ולהפעיל איזון בין מעמד ארצות־הברית וברית־המועצות. הטראומות של איראן ואפגניסתאן הטביעו חותמן על דרך המחשבה של רגן. מוקדם לכתוב סיכום על תקופת נשיאותו. הוא פוליטיקאי מוכשר ביותר, בעל כישרון תיקשורת עצום. הוא צודק בהערכתו כי יחסי ארצות־הברית וברית־המועצות הגיעו לחוסר איזון ומכאן על ארצות־הברית להתחזק — אך הוא המחייב הידברות עם בריה"מ — לא עימות. מאידך הוא אינו ממעיט בחשיבותה של אירופה. רגן הגיע למסקנה הנכונה, שיש להתחזק ולנהל משא־ומתן עם הרוסים סימולטנית. האמריקאים לא עושים איתנו חשבון על כל פעולה, כמו בזמן קארטר. גישתם פחות טורדנית.

● מדוע לדעתך לא החמירו

(המשך בעמוד 50)

משה דיין לא היה שר־חוץ. הוא התייחס רק לארצות־הברית ולמצריים, והחעלם משאר חלקי העולם

אבן עם הקאנציר הגרמני קונארד אדנואר
"מעמד השגריר נמחק..."

היא טענה שהיא הרה ממנו והכריחה אותו להתחתן עימה - ואחר־כך הודיעה שלא הוא אבי הילד

לודמילה פוגל־קט
„טענת־כזב"

ש ימעון קט בכל לא רצה להתחתן. הוא היה אחרי שרותו הצבאי, בחור צעיר ונאה, השתכר יפה ויצא עם הרבה חתיכות. לכן, כאשר באה אליו ידידתו, לודמילה פוגל, והודיעה לו שהיא בהריון, לא שמח כלל וכלל.

הם יצאו במשך תקופה קצרה ידידים, ושימעון לא התכוון להתחתן עם הצעירה הבלונדית. אבל היא הסבירה לו כי עברה כבר שתי הפלות, ועוד אחת עלולה להזיק לבריאותה. חרף התנגדותו הריהו לשידוך, מכיוון שלודמילה לא היתה יקירה, הסכים קט לבסוף לשאתה לאשה. בדצמבר 1979, אחרי שהוברר כי הרבנות לא תחתן את השניים, מכיוון שאמה של לודמילה היא נוצריה, נסעו השניים לקפריסין.

הם בילו את ירח־הדבש שלהם באי השכן, ושם נישאו נישואין אזרחיים. אחר כך חזרו לישראל ועברו לגור בדירתה של הכלה, שהיתה רשומה על שם הוריה. אביה של לודמילה, שהיה יהודי, התגורר שנים אחדות בישראל, ועסק בעריכת־דין. הדירה היתה בשימושה של הבת.

ביוני 1980 גולד לזוג בן. קט ערך ברית־מילה חגיגית לבנו־בכורו, והוציא על כך סכום גדול.

והנה דווקא אחרי לידת הבן החלה לודמילה מתרחקת מבעלה. היא סירבה לחיות איתו, ודרשה שיעזוב את הדירה. לבסוף פנתה לעורך־דין והחלה בהליכי־פירוד. היא תבעה מזונות עבור בנה, וטענה שמכיוון שקט הוא האב, הוא חייב במזונות.

קט נדהם מהתנהגותה המוזרה של אשתו, אבל שילם את דמי־המזונות שנפסקו. הוא ביקש להמשיך ולראות את בנו. אך האשה סירבה לתת לו להיפגש עם הילד, והמישפטים בין השניים נמשכו.

מחירו של ירח־דבש

ב־26 ביוני השנה, כאשר הילד היה כבן שנה, קם עורך־דינה של האשה, נחום קורן, והצהיר להפתעת הכל בבית־המשפט כי הילד אינו בנו של קט, ושהאשה מוותרת על המזונות עבורו.

ברגעים הראשונים התבלבל הבעל כליל. הוא לא הבין מה קורה. כיצד יתכן שאשה, שטענה לפניו כי הילד הוא בנו עוד כאשר היה ברחמה, החליטה לפתע כי הוא אינו האב? עורך־דינו, ציון סמוכה, אשר התאושש ראשון, ביקש מבית־המישפט לצוות על בדיקת רקמות, כדי שאחת ולתמיד יידעו כל הצדדים מי אביו של התינוק. „המחשבה שלא אדע לעולם אם הוא באמת בני או לא, משגעת אותי," אמר קט.

אבל השופט אריה אבן־ארי החליט כי אין אפשרות חוקית לצוות על בדיקה כזו אם האם מסרבת, וקבע כי לפי הצהרת האשה, הוא פוטר את קט ממזונות הילד, מבלי להחזיר לו המזונות אותם שילם עד אותו יום.

כאשר הסתיים הדיון נותר קט חסר־אונים ומתוסכל, ללא מוצא. אך התייעצות עם עורך־דינו גילתה לו כי יש דרך מישפטית מקורית, העשוייה לפתור את בעייתו. הוא התלונן שאם התינוק אמנם אינו בנו, הרי שכל הנישואין בוססו על כחש ומירמה, וכל הכספים שהוציא על החתונה, על ירח־הדבש, על הדירה וריהוטה, וכן על ברית־המילה של התינוק הוצאו ממנו בתואנות־שווא.

החשבון המפורט של הוצאות החתונה, הריהוט וברית־המילה הגיעו לסכום של כמיליון וחצי לירות. לכך צירף הבעל את דמי הצער והבושה שנגרמו לו עקב הפרשה, ואת האפשרות שהפרשה עלולה לפגוע בסיכויי נישואיו בעתיד, ודרש בתביעת־נזיקין סך של חמישה מיליון לירות מאשתו.

הנזקים שנגרמו לשמעון קט הוערכו על־ידו כדלקמן:

(1) הוצאות לטיפול שיניים עבור הנתבעת כתוצאה מהריונה, סכום השווה ל־4600 דולר — 50,000 שקל;

(2) עבור רכישת מכונת־כביסה ותנור־גז, בתוספת הצמדה וריבית — 15,000 שקל;

(3) רכישת ציוד לתינוק בסך 40,000 ל"י, בתוספת הצמדה וריבית — 12,000 שקל;

(4) הוצאות־נסיעה ועריכת הנישואין בקפריסין 5000 שקלים, שערכם היום, בתוספת הצמדה וריבית — 15,000 שקל;

(5) הוצאות שונות עבור הדירה — 45,000 שקל;

(6) הוצאות מזונות ששולמו לקטין, בסך של 700 שקלים במשך חמישה חודשים — 5,000 שקל;

(7) החזר מחצית הכספים המשותפים, שהנתבעת משכה מחשבון־בנק משותף של הצדדים, וכן החזר כספי של תוכנית־חיסכון עבור בן הנתבעת, שהופקדו על־ידי התובע לבדו, ושנמשכו על־ידי הנתבעת מהבנק — 20,000 שקל;

(8) הפסד־השתכרות במשך כשישה חודשים — 15,000 שקל;

(9) הוצאות מישפטיות ושכר־טירחת עורך־דין, סך הכל — 20,000 שקל;

סך הכל נזקים מיוחדים — 156,500 שקל.

השאלה אם חייבת אשה לפצות גבר שגשא אותה לאשה על סמך טענת־כזב כי היא בהריון ממנו, טרם התבררה בבתי־המישפט בישראל. תביעתו של קט היא תביעה נסיונית ראשונה העומדת להתברר בבית־המישפט בתל־אביב.

פיצוי על אי־אבהות

(המשך מעמוד 54)

האמריקאים עם ישראל לפני הבחירות?

הם אמרו לעצמם שאין טעם להיכנס לדיאלוגים עם ממשלה שלא ברור אם תמשיך בכהונתה. הסטות האופטית של הממשלה היתה לראות את הסבילות האמריקאית באור לא נכון. הממשלה אמרה: הם לא מתערבים, ואנחנו יכולים לעשות כחפצנו וכרצוננו. בכלל, בארץ יש נטיה להתלהב מהמושג „ישראל היא נכס איסטראטגי לארצות־הברית". צריך להיות מפוכחים ומסוייגים. גם מצריים, סעודיה וירדן הם נכסים איסטראטגים ואף אחת מהן לא מתנפחת. האמריקאים מעולם לא אמרו שאנחנו הנכס הראשון במעלה.

גם רטוריקה האומרת שאנו חיל־חלוץ אנטי־סובייטי אינה מוסיפה לנו דבר. האנטי־סובייטיות שלנו יותר נלהבת מהאנטי־סובייטיות של ארצות־הברית, שתגיע בסופו של עניין להבנה עם ברית־המועצות ותפסיק את המילחמה הקרה. אני לא מציע לישראל להישאר המדינה היחידה באיזור המנהלת מילחמה נגד ברית־המועצות. צריך להגיד לאמריקה שאנו זקוקים לה, ולא כמו שכמה דוברי־ממשלה אומרים: אנו זקוקים לאמריקה ואמריקה זקוקה לנו. זה פשוט לא נכון. יותר קל לבנות דגם של אמריקה ללא ישראל מאשר של ישראל ללא אמריקה...

● **מה דעתך על הבחירות לכנסת העשירית?**

כל הבחירות הללו נועדו לקבוע רק דבר אחד: מי יישב עם הדוקטור בורג בממשלה.

● **כיצד תפעלו כאופוזיציה לשיפור יחסי ארצות־הברית וישראל?**

אני חייב לאמר, שברגע זה מה שמעניין אותי זה דעת־הקהל בארץ, שהיא המפתח לשיפור מעמדנו המדיני. אם דעת־הקהל לא רוצה יחסים תקינים עם ארצות־הברית, אם מקללים את ההולנדים והצרפתים, אם זוהי דעת־הקהל, מה יעזרו מאמרים בניו־יורק טיימס או שיחות עם סנטורים?

● **ברשותך נעבור לתחום הפנישי. מה אתה עושה כעת?**

אני עושה בכנסת, בלישכה, במרכז. מאז ה־30 ביולי מעבידים אותנו בפרך. במקום לנוח ממאמץ הבחירות השתתפתי בכ־40 ישיבות מסוגים שונים. השבוע הגיע לארץ צוות המסריט סידרה על הידות בהשתתפותי. קמתי כל בוקר בארבע, ויצאתי למידבר יהודה, שם דיברתי על כיבוש הארץ ועל יציאת מצריים.

● **כפי שאתה מעיד על עצמך, הינך איש עסוק מאוד. האם אתה משתתף בסידרה האמריקאית בגלל השכר הגבוה שהוצע לך?**

אינני יודע מה יהיה השכר. הייתי עושה דבר זה בכל תנאים, כי חשוב להסביר את העם היהודי למיליוני בני אדם.

● **נדבר על השתתפותך בסידרה.**

אני מייחס חשיבות לסידרה, מפני שבפעם הראשונה יסופר הסיפור היהודי בפני מלואו למיליוני בני־אדם. עם כל הכבוד לספרות, הספר המוצלח ביותר מגיע לאיקס רבבות ואילו הטלוויזיה יכולה להגיע למאות מיליוני בני־אדם.

● **מתי הוצע לך להופיע בסידרה?**

ב־1978, בעת שהותי בפרינסטון, התקשרו אלי מהטלוויזיה הציבורית, ערוץ 13, המיועד לאותם שמאסו בפירסומות, וקיבלתי את ההצעה. הסידרה תשודר בארצות־הברית, באנגליה ובגרמניה בראשית 1983. אני עצמי מקווה לסיים את הצילומים עד סוף השנה.

● **מהם יחסיך עם חברי־הכנסת יצחק רבין?**

יחסים די ענייניים, ואני גורס שהעובדה שהיו בעבר מתיחויות אינה חשובה עוד. הוא קיבל החלטה למתוח קו על העבר שלו עם שימעון פרס. אצלי הקו היה פחות נוקשה. אנחנו נפגשים בוועדות פרלמנטריות, ובישיבות אין כל קשיים ביחסים ביניינו. אני מקבל את החלטתו למתוח קו.

● **האם אתה סבור שעם רבין בראש המערך היו תוצאות הבחירות שונות?**

המפלגה תתנפל במורת־רוח על כל מי שינסה לפתוח התמודדות חדשה. זה יוצר רושם כאילו המפלגה עוסקת בהתמודדות רצופה. אין טעם לפתוח את נושא העימות. נעשו מאמצים עצומים לאחד את המפלגה ויהיה זה חוסר אחריות לפרק את העסק עכשיו.

מלכת התירס

אין לא היה חושד באשה כבדת־הגוף, הלבושה בגדים מרושלים, וה־מוכרת תירס בתחנה המרכזית בתל־אביב, כי היא בעצם מנהלת מעצמה כלכלית רבת־ממדים. אבל לבנה בורמנד, 28, שולטת על כל עסקי התירס, מחדרה בצפון ועד רחובות בדרום.

ילד הקונה תירס על שפת־הים, סטו־דנט האוכל קלח ליד הקמפוס של אוני־ברסיטת תל־אביב, ונהג המעביר את זמנו

„אם תמשיך לעבוד אפתח את הראש שלך בג'ק!"

בעיר־המכוניות בכירסום תירס, הם כולם קליינטים של לבנה. מזה שנים אחדות הפכה האשה הקטנה מלכת־התירס באי־זור־המרכז. היא מעסיקה עשרות ילדים ונערים במכירת המיצרך הלוהט. היא מבררת מראש היכן ייערכו ירידים ומו־פעים בקיץ, ושולחת לשם את נציגיה. היא עצמה אינה מתביישת לנהל את עסק־ה ממרכז־העצבים שלה — התחנה המרכזית בתל־אביב.

עיסקי־התירס גורפים רווחים גבוהים. כל קלח נמכר בשישה שקלים בערך, בעוד שקילוגרם שלם עולה פחות מסכום זה. גם ההשקעה הראשונית אינה גדולה: כל דוד ישן ועגלת־ילדים משומשת יכו־לים להפוך תוך דקות לקיוסק פורח לתירס.

למרות הפיתוי העצום שהיה לאנשים שונים ברווחים הקלים של התירס, הצלי־חה לבנה עד כה לשמור על ממלכתה ממתחרים. היו פה ושם אנשים שחשבו כי יוכלו להיכנס לעסקים בעצמם, אך

לבנה בורמנד (למעלה) שולטת על אימפריה מחדרה עד רחובות

הם למדו מהר מאוד שהעצמאות אינה משתלמת, ועזבו את המיקצוע, או שהצ־טרפו לחבורת עובדיה של לבנה.

בן הפקח

תחרות האמיתית הראשונה, המ־איימת על האימפריה, צמחה דווקא מתוך האירגון עצמו. לבנה, שסבלה מ־פקחי העיריה יותר מאשר ממתחרים, הח־ליטה להשיג דריסת־רגל גם שם. היא מצאה לה ידיד קרוב מאוד בין הפקחים, משולם דואר. בנו, נחמיה, התחיל לעבוד אצלה כמוכר־תירס.

ארבעה חודשים עבד נחמיה אצל לב־נה, כאשר החליט כי למד כבר את המיקצוע והוא יכול לפתוח עסק לעצמו. ייתכן שסמך על קשריו של אביו, הפקח בעיריית תל־אביב, או שקיווה כי לבנה לא תתנכל לו, בגלל קשריה עם אביו. אבל תיקוותו התבדתה.

בשנתיים האחרונות, מאז הפך נחמיה סוחר־תירס עצמאי, מתנהלת מילחמת־חורמה בין לבנה ואנשיה ובין נחמיה. כך, לפחות, טוען כתב־אישום ארוך ומפו־רט, שהוגש בימים אלה לבית־המישפט המחוזי בתל־אביב נגד לבנה, גיסה מתת־יהו דרחי, מנהל־העבודה שלה מרדכי לוי, והלוחם השכיר, שאותו גייסה לעזרה, לדברי כתב־התביע — משה מסיקה.

עד תקופת נחמיה לא היתה לבנה

„נראה אותך, תהיה גבר! תקבל מסר וחצי בחולון!"

זקוקה לעזרה. היא ידעה יפה מאוד להס־תדר בכוחות עצמה, לגרש כל מתחרה. כמה תיקים פליליים, שנפתחו נגדה, הס־תיימו לפני זמן קצר בעונש־מאסר של תישעה חודשים שהוטל עליה. היא אמורה להתחיל לרצות עונש זה בספטמבר.

בתחילת דרכו עבד נחמיה בנתניה. הוא חשב כי המרחק הגיאוגרפי ימנע מלבנה להציק לו. אך בראש מחוז נתניה עמד אז מנהל־העבודה לוי, והוא נשלח

על־ידי לבנה כדי לשכנע את נחמיה לפרוש מעיסקי התירס. לדברי כתב־האי־שום, איים לוי על נחמיה שאם לא יסת־לק, „ירמוס אותו".

„יעלה בדם"

כאשר הסתלק נחמיה מנתניה וחזר לתל־אביב, חיכתה לו שם לבנה בעצ־מה. יחד עם לוי הזהירה אותו שהוא לא

לטענת המישטרה, היא עושה זאת בעזרת לוחמים שכירים

ימכור תירס אפילו „אם זה יעלה בדם".

באפריל ניסה נחמיה את מזלו בעיר־המכוניות, ליד הרצליה. אך גם לשם הגי־עו לבנה ושותפה לוי. הם החלו משתו־ללים, הפכו את דוד־התירס וגירשו את הלקוחות.

בשלב זה היה ברור לכל הצדדים כי הגיע הזמן לוועידת־פיסגה. שני המח־נות היריבים החליטו שמוטב לחלק את אזורי־השליטה מאשר להמשיך במילחמה המתישה והמזיקה לכל. לבנה ודרחי באו לפגישה בביתו של נחמיה, הציעו לו כי ימשיך לעבוד רק באיזור נתניה, וכי יעשה זאת בתיאום עם האירגון.

אך המילחמות לא הסתיימו. לדברי כתב־האישום לא נשמר ההסדר על־ידי לבנה. היא שלחה פועלים, שאיימו על נחמיה שאם לא יפסיק למכור תירס, ישרפו את מכוניתו ויחסלו אותו.

היתה זו הפעם הראשונה שנחמיה לבש עוז והתלונן על לבנה בתחנת־המישטרה.

(המשך בעמוד 54)

סרטים

השמאלץ הלוהט

לילי מארלן הוא סיפור של שיר, שהפך פופולרי מאוד במילחמת־העולם השנייה (ראה יומן אישי). אומץ על־ידי הצבא הגרמני ועל־ידי חייליהם של בנות־הברית גם יחד. הוא היה שונה לחלוטין משירי־הלכת הנמרצים, או משירי־הזימה המפולפלים, האופייניים בדרך־כלל לאווירה צבאית. מנגינה נוגה, מילים נוסטאלגיות, סולם מינורי, מעין געגועים לרומנטיקה של הבית הרחוק — כל אלה התגלמו ב־שיר, שהזמרת לאלה אנדרסן היתה מזמרת באוזני החיילים של הוורמאכט.

את הסיפור הזה אפשר היה להביא בכמה צורות: להשתמש במיסמכים או־תנטיים, לשחזר את המילחמה באורח או־בייקטיבי, להפוך אותו רקע לתיאור המישטר הנאצי ועוד. אולם כאשר הילד הנורא של הקולנוע הגרמני, ריינר ורנר פאס־בינדר, החליט לעשות את הסרט, לא יכול היה לבחור לעצמו גישה פשוטה כל־כך. ראשית, משום שגישה כזאת אינה מעניינת אותו, ושנית, משום שעובדות כפשוטן חשובות בעיניו רק כלבנים, שבהן הוא בונה את הבניינים שלו, שאינם דומים בהכרח לבניינים שהיו פעם.

בשיחות המחתרת. משום כך, כנראה, העדיף להשתמש ברומן שכתבה הזמרת לאלה אנדרסן, זו ששמה מזוהה עם השיר, מאחר שהיא השמיעה אותו לראשונה. על דיוק הרומן יש ויכוחים רבים. הוא מתאר את גילגולו של השיר, ובעיקר את גילגולה של הזמרת. המוצגת בשם הבדוי וילי, החל מן הימים של

חנה שיגולה בדמות וילי, במקור הזמרת לאלה אנדרסן שפירסמה את „וילי מארלן"
השיר שהוביל את הצבאות

חנה שיגולה וקרל היינץ פון האסל — הזמרת והקצין הנאצי
בדרך אל הפירר

ערב פרוץ־המילחמה ועד לימים שאחרי סיומה.

במרכז הרומן עומד סיפור־אהבה מטורף בין הזמרת ובין מוסיקאי יהודי שווייצי, המזניח את אמנותו בשליחות אירגון חשאי, העוסק בהברחת הון יהודי גרמניה לשווייץ.

מישפחתו של המוסיקאי אינה מרוצה מן הקשרים שלו עם הגרמניה הצעירה. היא גורמת לכך ששלטונות שווייץ לא יאפשרו לה לשוב עם אהובה הביתה, אחרי ביקור במינכן, בשליחות האירגון, ומרגע זה והלאה היא צריכה לנווט את ספינתה בכוחות עצמה.

בחסותו של קצין נאצי גבוה, היא מקליטה פיזמון רומאנטי, ההופך במיקרה להיט גדול, בימי המילחמה, בעזרת תחנת־שידור של הצבא הגרמני.

עד מהרה היא הופכת נכס של התרבות הגרמנית. אהודה על כל המנהיגים, מן הפירר ומטה, אולם את אהבתה הגדולה היא אינה שוכחת. ביגלל אהבה זו היא מסכנת את מעמדה וחייה ומשתפת פעולה עם המחתרת, המבריחה צילומים ומיסמכים על השואה אל העולם החופשי, וב־סופו של דבר היא כימעט משלמת בחייה על עזרתה. וכך גם הוא, המתעקש לנסוע לברלין בזמן המילחמה כדי לפגוש אותה, משלם כימעט בחייו על שנכנע לאהבתו.

עד כאן היסוד העלילתי, שבחר פאסבינדר לסרט שלו. סיפור אהבתה של לאה אנדרסן לרולף ליברמן, גדול מנהלי האופרות באירופה אחרי המילחמה (בסרט הוא נקרא רוברט מנדלסון) אינו כל־כך מדוייק, אם לסמוך על דיעות שנשמעו אחרי הופעת הספר והסרט. נראה שלמעשה היה זה רומן חולף, שנפסק עם עליית הנאצים לשילטון. אבל אין לזה חשיבות רבה.

כתיבה מחדש. אפשר להתייחס לתוצאה הסופית של עבודתו בכמה צורות. אפשר לראות בה תרגיל סיגנוני אופייני לפאסבינדר, המנסה לשחזר באמצעים המסוכללים של שנות ה־80 את האווירה והגישה של המילודראמה הגרמנית בתקופה הנאצית. באותה המידה, זה יכול לשמש גם נידבך נוסף בתהליך הכתיבה־מחדש של ההיסטוריה הגרמנית באותה התקופה, כתיבה שבה עסוקים מאוד צעירי גרמניה היום, שאינם חשים בנוח כשמדובר בעבר הקרוב של עמם, לפחות לא בצורה שבה מוסרים להם היום את העובדות.

בגישה אל הנושא אפשר להבחין, שוב, במין תערובת שבין הניכור, נוסח ברכט, למילודראמה הזוהרת של הוליווד, נוסח דאגלס סירק, וזה אינו מפתיע, משום ששני שמות אלה מופיעים ללא־הרף, בכל פעם שמדברים על פאסבינדר. ניתן גם להגיח שהסרט יכול להיות מעין מסע אחורה, ותיאור מצבה של האשה הגרמנית בתקופה שקדמה לנישואי מריה בראון, ולכך אפשר למצוא חיזוק נוסף, כי הרי אותה השחקנית, חנה שיגולה, כות ומסובכות, לתיכנון־תמונות קפדני, אשר כימעט הוסיפו מימד שלישי לשני מימדי המסך.

מילודראמטי יהכעים. הקשר למילודראמה הגרמנית של שנות ה־30 וה־40 שקוף מאוד. פאסבינדר משתמש באותם חוטים עבים שהפעילו, באותו זמן, את העלילה, בדמויות חד־מימדיות. במעמדים בוטים וחד־משמעיים, ובתיפאורות שבהם שולט, בכוונה תחילה, הטעם הכבד והטפל של האסתטיקה הארית: הכל גדול, חדגווני, מגושם, בין אם מדובר בבמה, שעליה מזמרת הגיבורה את לילי מארלן, או בדירה הלבנה־לגמרי, שניתנת לה במתנה על־ידי הפירר. אלא שפאסבינדר, כמובן, אינו מאמץ לעצמו את הסיגנון, אלא מתבונן בו בעין ביקורתית, וזה מתבטא הן בהגזמות המכוונות, ההופכות כל מר־

ג'יאנקרלו ג'יאניני, כריסטין קאופמן, מיי פרר ורודיגר ינץ
היהודים נהגו בגיזענות

מגלמת את התפקיד הראשי בשני הסרטים.

אשר לצד המיסחרי, זה יכול להיות ביטוי להתפשרות של הבמאי עם דרישות השוק, ויתור על חלק נכבד מאותם מאפיינים אשר היקשו בעבר את החיים על צופי־קולנוע מן השורה — כגון נטייתו לקצבים איטיים מאוד, לתנועות־מצלמה ארוכים ומסובכות, לתיכנון־תמונות קפדני, אשר כימעט הוסיפו מימד שלישי לשני מימדי המסך.

מילודראמטי יהכעים. הקשר למילודראמה הגרמנית של שנות ה־30 וה־40 שקוף מאוד. פאסבינדר משתמש באותם חוטים עבים שהפעילו, באותו זמן, את העלילה, בדמויות חד־מימדיות. במעמדים בוטים וחד־משמעיים, ובתיפאורות שבהם שולט, בכוונה תחילה, הטעם הכבד והטפל של האסתטיקה הארית: הכל גדול, חדגווני, מגושם, בין אם מדובר בבמה, שעליה מזמרת הגיבורה את לילי מארלן, או בדירה הלבנה־לגמרי, שניתנת לה במתנה על־ידי הפירר. אלא שפאסבינדר, כמובן, אינו מאמץ לעצמו את הסיגנון, אלא מתבונן בו בעין ביקורתית, וזה מתבטא הן בהגזמות המכוונות, ההופכות כל מר־כיב לגרוטסקי במיקצת, והן במישחק של השחקנים. מילודראמטי לכאורה עד להכעיס, העושה משום־מה רושם כאילו הם עצמם דואגים שאיש לא יחשוד כי אכן הם מזדהים עם הדמויות שהם משחקים.

הביקורת הגרמנית לא חסה ברובה על פאסבינדר אחרי הסרט הזה, טענה שהוא מכר נפשו לשטן, שהוא מספק לקהל מה

שהקהל רוצה, „שמאלץ" טהור, ושאינו עוד איש־המצפון שהיה פעם. מחוץ לגרמניה התייחסה אליו הביקורת בהבנה גדולה הרבה יותר.

בנקודה אחת צדקו הגרמנים: הסרט היה השנה ללהיט קופתי גדול במולדתו. עם זאת, טעות היא לחשוב שפאסבינדר החליף את עורו. מי שיתבונן בסרט בתשומת־לב ימצא שהוא ממשיך להיות קונטרוברסאלי, מסוכסך עם עצמו, ומחפש תשובות לשאלות שמטרידות אותו, פוליטיות ואמנותיות גם יחד, בדיוק כמו בעבר.

בעיקבות החדשות

אחד הסרטים המצליחים ביותר לאחרונה בפאריס, הוא סרט שצילומיו אינם תמיד בהירים ביותר, או חדים ביותר, הקול

שיגוזה וחארי כוהם
הפסנתרן מתגייס

נשמע כאילו הוקלט באקראי, ולא תמיד הוא מובן למי שאוזניו אינן אמונות על הצרפתית המדוברת מזה שנים, והשחקנים שלו הם אלמונים מוחלטים לקהל הולכי הקולנוע.

שמו של הסרט הוא כתבים, והוא נעשה על־ידי צלם עיתונות אחד על חבריו למיקצוע, בבחינת מציינן מיקצועי אחד — המציין במלאכתם של מציינים מיקצועיים אחרים. ריימון דאפרדון, צלם ותיק, שהקים את אחת הסוכנויות הגדולות לצלמי עיתונות בצרפת, ושעובד היום בשביל שבועון אחרת, זכה כבר להתהילה מסויימת כבמאי סרטי־תעודה פרובלמטיים. הוא עקב במשך תקופה ארוכה אחרי עבודתו של פראנסיס ארסטגי, בחור צעיר המבלה את רוב שעות היום והלילה בהמתנה לסקופים ליד בתי־המלון, בשוקי העיר, בחצרות של מיבני־ציבור ובכל מקום שבו יש סיכוי לסיפור מרתק, שאותו אפשר להנציח בתמונות. הוא עובד עבור סוכנות של צלמי עיתונות, המעבירה את פירות עבודתו, כאשר הם מוצלחים, לעיתונים בכל רחבי־העולם. מעקב אחרי עבודתו הוא בראש וראשונה הצגה חוזרת של השאלה הקלאסית: באיזו מידה משקפים אמצעי־התיקשורת את המציאות כפי שהיא. או כפי שמוגדר הדבר באמריקה: מה ההבדל בין אלה המביאים את החדשות לאלה שעושים את החדשות.

חנה שיגוזה וג'יאנקרלו ג'יאניני ב„לילי מארלן"
אהבתם של לאלה אנדרסן ורולף ליברמן

כוכבים בחדשות. ההווי המיוחד של עיתונאי המצלמה, הדרך המוזרה שבה הם מסוגלים להשוות בין הערך של קולוש (הקומיקאי הצרפתי שהיה מועמד לנשיאות) לבין בן־בלה בשוק הצילום, הצורה שבה הם שופטים את המצולמים כסחורה עוברת לסוחר („ברנשים ממושקפים נמכרים רק בקושי", הם אומרים זה לזה), באים לידי ביטוי בשיחות האינסופיות שהם מנהלים תוך כדי המתנותיהם הארוכות. המעסיקים שלהם, סוכנויות־הצילום, דורשים מהם להיות תמיד על הכביש, תמיד בתנועה, עם אצבע נצחית על כפתור המצלמה, בחיפוש מתמיד אחרי „כוכבים" בחדשות, פוליטיקאים, שחקני־קולנוע, אלילי־זמר, קורבנות תאונה, או כל מה שתעשיית החדשות דורשת לזולל בליפסק.

למרות שנדמה כאילו מדובר בחבורת ציניקנים, שהתקשחה לגמרי במהלך עבודתה, וששום דבר אינו יכול עוד לגרום להתרגשות (ארסטגי מתלונן על כך בפני מעבידיו, למרות שהוא נשלח אך ורק לפרוייקטים שבעיני הציבור נחשבים למרתקים), הם שוקעים לא פעם בהרהורים מצפוניים ואף נוגים. שעה שהם מבזיקים בכליי־העבודה שלהם ליד בית־הכנסת ברחוב קופרניק, מעיר אחד מהם: „בעצם, מה שאנחנו עושים זאת התמיכה הטובה ביותר שיכולה להיות למימסד". ואת כשהם מצלמים את מנהיגי צרפת, שגילו אדישות רבה לפני הטראגדיה, מציגים את עצמם לראווה בפני אמצעי־התיקשורת, כדי שהכל יראו עד כמה שהם מזועזעים רשמית מן האסון. „מי מאיתנו יכול להרשות לעצמו להחזיק כלב או חתול כשהוא אף פעם אינו בבית," מעיר אחר, ואילו שלישי שואל את עצמו אם יוכל להמשיך בעבודתו, בחודשי ההריון האחרונים של אשתו.

נגד האתיקה. תוך כדי הסרט מראה

האתיקה של העיתונות הצרפתית. למען האמת, קורטוב ממילחמה זו בא אפילו לידי ביטוי בסרט, כאשר בעליל נראה שהצלמים מנסים להקנות עניין מיוחד בדרך שבה הם מנציחים את קורבנותיהם, ולהפיק סקופים גם כאשר אינם קיימים כלל.

מעריצים מתקהלים סביב השחקן ריצ'ארד גיר
מי עושה את החדשות?

דפארדון את הצלמים רודפים אחרי מכוניתו של ריצ'ארד גיר, שאינו מתלהב לשתף עימם פעולה, מתווכחים עם שוטרים על חניה במקום אסור. דולקים אחרי מיריי דארק ואלן דלון, פלילים דה־גול (בנו של הגנרל) או ז'אן־לוק גודאר, המנהל כבר זמן רב מילחמה פרטית נגד

— נערה פשוטה עוברת תהליך של אינדוקטרינציה רעיונית במיכללה של המיפלגה, מיד לאחר מילחמת העולם השניה. ביקורת נוקבת על כל מחדלי המישטר הטוטאליטארי באשר הוא, שהתאפשרה בהונגריה משום שלכאורה מדובר כאן רק על ימי הסטאליניזם.

תדריך

חובה לראות:

תל־אביב — אנשים פשוטים, הכפיל, אנני ורה, בתו של כורה הפחם, מוסקווה אינה מאמינה בדמעות.

ירושלים — בתו של כורה הפחם, טוראית בנג'מין, מוסקווה אינה מאמינה בדמעות.

חיפה — אנשים פשוטים, מוסקווה אינה מאמינה לדמעות, התוועדות.

תל אביב

אנני ורה (גורדון, הונגריה) ★★★★

למוציצים היתה חדווה

זוהי אמריקה (אסתר, תל־אביב, ארצות־הברית) — זה אולי חלק מאמריקה, אבל אין צורך להיגרר למסקנות חפוזות ולהאמין מייד שהמדובר במדינה שירדה מן הפסים. יש להניח שכל הקטעים הנכללים בסרט זה נלקחו מן החיים. אבל, בדרך דומה, אפשר היה לעשות סרט תעודי על ישראל, שבו מראים רק את היצאניות ברחוב הירקון ואת הדתיים שוורקים אבנים בכביש רמות.

בקיצור, זה אחד מאותם מוצרים שמטרתם, בראש ובראשונה, לדגדג את הצופים במקום הרגיש שלהם, ולהעביר בגופם זרם של זימה וגועל־נפש, לסירוגין. כך ניתן להנות מגברות הרוחצות מכוניות כשחזן השופע חשוף, ולסירוגין, לחזות בתעשיית תרנגולות עיוורות שאוכלות את צואתן, וחיות כל חייהן בשטח של כמה סנטימטרים רבועים.

ביקור בעולם החי חושף בית־בושת לכלבים ואקווריום לדגי פיראנה, שאוכלים בעלי־חיים שלמים במהירות הבזק, מול עיני הצופה חסיד־הזוועות. ואם מדובר בזוועות, אפשר גם להזכיר את האיכרים במדינת מיין, שמלקקים שפתותיהם בהנאה, לאחר זלילה הגונה של תולעים, שאותם גידלו בעצמם. אם לא די בכך, אפשר גם לבקר אצל הקבצנים המתגוררים ביבי־השופכין שמתחת לעיר ניו־יורק, שמכינים לעצמם, להנאתם, בשר־צלי מן העכברים אדירי־המימדים, השורצים במקום בהמוניהם.

כל זה צריך לתת גוון ריאליסטי, אמיתי ומזעזע למה שהוא, בראש ובראשונה, מסע־הצגה מיני על פני חיבשת, מסע שבו גברות חשופות־שד מנהלות קרב אגרופים או התגוששות חופשית, חתן וכלה צונחים אל טכס־כלולותיהם ממטוס, כשרצועות המיצנח בלבד לגופם, גברות לומדות לפתות את בעליהן. בסטריפ־טיז ציבורי, ועוד מראות משובבי־נפש דומים. איזה מציץ מיקצועי, שממתין שעות כדי לראות את שכנתו מסירה את חזייתה בדירה ממול, יהיה מוכן להחמיץ אורגיה כזאת של הצעות?

חדבר המגעיל ביותר, אולי, בכל המיסגרת הזאת, הוא הכללת צילום תעודי של הוצאה־להורג בכיסא החשמלי, כאשר המצלמה עוקבת בקפדנות רבה אחר הגוף המפרפר, שמרוקן את קיבתו לפני שהוא מתפחם ונופח את נשמתו. מה לזוועה אמיתית זו ולכל השאר, לא ברור. אבל מי יודע, אולי יש איזו נפש מעונה שתתענג גם על כך.

סטריפטיז גברי לקשישות: מלקקים שפתיים

(המשך מעמוד 51)

למחרת הקיפו את ביתו לבנה וחבריה. הם צעקו וקיללו, ודרשו ממנו לבטל את תלונתו במישטרה. הם גם הביאו עימם תיגבורת — מסיקה, בחור חזק הידוע בשכונת־התיקווה בכוחו הרב.

„להוציא את הגרוגרת"

ל**דברי כתב־האישום** הובא מסיקה כדי לחזק את אמינותם של איומי לבנה. במהלך הוויכוח אמר מסיקה למתלונן כי הוא „יוציא לו את הגרוגרת".

גם לבנה הפגינה את כוח זרועה. היא נטלה מפתח־ג'ק של מכונית, סטרה על פניו של נחמיה ונופפה את הג'ק בפניו בתנועות מאיימות. „אם תמשיך לעבוד, אפתח את הראש שלך בג'ק!" אמרה לו.

כאשר ירד נחמיה לעבוד ביריד, שהת־קיים ברחובות בחודש יוני, קיווה כי לשם לא תגיע לבנה. אך היא הגיעה בלוויית גיסה, והגנה גם על שטח רחו־בות המוחזק על ידה. היא איימה על נחמיה כי תשלח אליו את מסיקה.

התקרית הבאה אירעה בנתניה, לשם הגיעו שוב פועלים של לבנה, ואיימו על נחמיה כי יחטפוהו, יקשרו את ידיו ורג־ליו, יורידוהו לוואדי ושם יחבלו בגופו.

בשלב זה נכנסו לתמונה שוטרים מוס־ווים מהמדור המרכזי. הם התחזו כמוכרי־תירס והתלוו אל נחמיה. בחברתם הרגיש

היא איימה על ליז בעזרת עובדיה, הוא החלונן במישטרה, לאחד דיון בבית־המישפט השגה הפסקת־אש

המתלונן שהוא די חזק כדי לתקוף את לבנה במעוזה, ולמכור תירס בתחנה המרכזית בתל־אביב.

נרגזת מפלישה זו ללב האירגון שלה, הופיעה לבנה וצעקה על נחמיה והשוט־רים שהיו בחברתו. היא אמרה לו: „גר־אה אותך, תהיה גבר! תקבל מטר וחצי בחולון!"

המישטרה עצרה את לבנה וחבריה. בעיקר ביקשו השוטרים את הארכת מע־צרו של מסיקה, המוכר להם. הם טענו כי הוא עלול לחבל בחקירה ולהשפיע על עדים. סניגורו, אהרון ברוכין, עשה מאמצים נואשים לשחררו. ואמנם, אחרי 11 ימי־מעצר הסכים השופט איתמר פלפל כי אין עוד צורך במעצרו של החשוד. אך כדי למנוע התחדשות מילחמות־התירס בתל־אביב, שלח השופט את מסיקה לב־לות את סוף־השבוע בבית־שאן, הרחק ככל האפשר מתום שילטונה של לבנה.

חרב להשכיר

כ**אשר חזר** מסיקה לתל־אביב, חזרה המישטרה וביקשה את מעצרו. לטע־נת חוקרי המישטרה, אין לו כל קשר לעיסוק התירס, והוא חרב להשכיר, ש־הועסק על־ידי לבנה כדי להשליט אימה ופחד על מתחריה.

הפרקליט אברהם לנדשטיין ביקש את מעצרו של מסיקה עד תום ההליכים, והציג לבית־המישפט את כתב־האישום נגד הארבעה, המאשים אותם בסחיטה וב־איומים, ואת לבנה גם בתקיפה.

ברוכין התנגד, טען שאין להפלות בין הנאשמים. אם לא ביקשה הפרקליטית את מעצרה של לבנה וגיסה, אין מקום לעצור את מסיקה. השופט קיבל את טע־נתו, ושיחרר גם את מסיקה.

גם בגיזרת התירס הושגה עתה הפסקת־אש.

■ **אילנה אלון**

עזרה

צל"ג

פארודיה של פארודיה

● אחד משיאי עידן־הרדיו בארץ היה בסוף שנות ה־50, כאשר חידון התנ"ך העולמי למבוגרים הועבר בגלי האתר, ועורר ריגשה חברתית. באחד מאותם שי־אים נפתחה גם המסורת שראש־הממ־לה מציג שאלה לאחד מהנבחנים (באו־תם ימים, היה דויד בן־גורין ראש־הממ־שלה).

אווירה של אנאכרוניזם תיקשורתי שררה ביום השלישי האחרון, כאשר מנהלי הט־לוויזיה הישראלית מצאו לנכון להלאות את הצופים, במישדר חי, בגמר חידון התנ"ך הישראלי, שאלתו של ראש־הממ־שלה הנוכחי, מנחם בגין, סימלה אנא־כרוניזם תיקשורתי זה, לא פחות מדבריו של חתן התנ"ך הארצי, שאיחל לו „עוד 20 שנה בכהונתו...".

מישדר־הטלוויזיה העלה גיחוך על שפ־תי הצופים, שרק לפני כמה חודשים ראו באותו מירקע, בשידור חוזר, את הפא־רודיה שערכה הטלוויזיה על חידוני ה־תנ"ך, בתוכנית לוק, שבה כיכבו **אירי זוהר** ו**אריק איינשטיין** בחידון התנ"ך. אם פעם הצטיינה הטלוויזיה בעשיית פא־רודיות על תוכניות טלוויזיה, הרי שה־פעם היא הצליחה לייצר פארודיה של פא־רודיה.

מאחרי הקלעים

סולם לארידור

בפגישת הוועד המנהל של רשות־השי־דור, בראשית השבוע שעבר, החליט ה־ועד, בהסכמת ששת חבריו, ובהתנגדות עורך־הדין **אהרון פאפו**: „מאחר שהת־ברר כי מיכתבו של **מוביה סער** התפרש כאילו הטלוויזיה מחרימה את שר־האוצר, ולאור ההודעה של המנכ"ל ומנהל הט־לוויזיה המכחישה כל כוונה כזו, וכדי להסיר כל ספק בעניין, מחליט הוועד ה־מנהל כי יש לראות המיכתב האמור כמ־בוטל...".

כך ביטל הוועד המנהל מיכתב שלא הוא כתב. המיכתב שנשלח, הגיע לתעו־דתו. נאמרו בו דברים חמורים ועקרו־ניים, שבלעדיהם לא יכול לתפקד כלי־תיקשורת כלשהו במדינה דמוקרטית.

על ביטול מיכתבו אמר סער: „הבנתי את ביטולו של מיכתבי למישרד־האוצר. נתתי **ליורם אריזור** סולם לרדת מה־עץ... אבל אני מתרשם שהוא לא רצה לרדת. גם יועצו, **אורי אורן**, אמר שזה לא נחשב בעיניו. אנחנו הבהרנו להם כי העובדות המצויינות במיכתב קיימות ושרירות. אם שר־האוצר ידבר בעניינים מדיניים, יראיין אותו הכתב המדיני **ני־סים מישעל**, ואם הוא יגיב בעניני מישרד־האוצר, יהיה זה **אדישע שפי־למן** שיראיין אותו. אם השר יחרים את שפיגלמן, תהיה לו בעייה. גם אם הוועד־המנהל ידון שוב בנושא זה, תהיה לו בעייה עקרונית עם הדברים הכתובים במיכתב ההוא.

מזסינזון חוזר

מפיק־הטלוויזיה הבכיר, **אביטל מו־סינזון**, האיש הגבוה ביותר שהיה אי־פעם בטלוויזיה, היה מזה שנים מיספר בחופשה־ללא־תשלום. תחילה שימש כמ־נהל תיאטרון ירושלים, ואחר כמנהל חטי־בת כלל — קומוניקציה, שם שימש כאח־ראי להוצאת־הספרים כתר ולשאר מיפ־עלי־התיקשורת של קונצרן כלל.

בשבוע שעבר עבר מוסינזון, בהצלחה, את המיכרז לתפקיד חדש בצמרת הט־לוויזיה הישראלית: אחראי להפקות־התרבות. תחת מוסינזון תתפקד מחלקת הדראמה, תיאטרון שידורי ישראל (שמזה תקופה ארוכה חדל מלהפיק) ותוכניות המאגאזין הנוגעות לתרבות.

כניסתו של מוסינזון לתפקיד זה, אח־רי הנסיון שצבר בתקופה שבה היה בחופ־שה־ללא־תשלום, עשוייה להעניק תנופה לתוכניות־התרבות. כניסתו לתפקיד זה מהווה את סיום תהליך־האיוש של המיש־רות הבכירות בטלוויזיה ובמחלקת־התוכ־ניות שלה, שהחל עם כניסתה של **אס־תר סופר** לתפקיד מנהלת מחלקת־התוכ־ניות. קדם לכך מינויו של **יאיר אדוני** כאחראי על הפקת סרטי התעודה.

אולפן בירושלים

שינויים מעמיקים עומדים להתרחש בק־רוב במיבנה מערכת־ההפקה של הטלוויז־יה. הנהלת רשות־השידור משלימה ב־ימים אלה תוכנית־פיתוח תלת־שנתית, שתתמקד בהקמתו של אולפן־טלוויזיה רחב־מימדים, אשר יקום ליד בנייני־האו־מה בירושלים, ואשר ישתרע על שטח של 600 מטרים מרובעים.

תוכניות והפקות יקרות של הטלוויזיה, שהופקו עד כה באולפני הרצליה, אולפן מיפעלי תיקשורת ואולפן טלעד, כמו שחק אותה, שעה טובה עם מני פאר ואורחיו והפקות־חוץ של תוכניות הילדים והנוער, שעלו לתקציב הטלוויזיה בהון־עתק, תו־פקנה באולפן החדש של הטלוויזיה. אולפן נוסף, העומד לשרת את התיזמורת הסימ־פונית רשות־השידור — ירושלים יוקם ליד תיאטרון ירושלים, בשיתוף עם קרן ירושלים. אולפן זה, שבו גם 700 מקומות ישיבה, יהיה אולפן־ההקלטות של תיז־מורת זו. הסכום להקמתו של הבניין הושג על־ידי ראש עיריית ירושלים, **טדי קו־לק**, שמצא בארצות־הברית תורם שהס־כים לנדב סכום־עתק לצורך זה.

דימוי וטלוויזיה

הד"ר **גבריאל מוסמן**, מבית־הספר לחינוך של האוניברסיטה העברית, ערך מחקר על יעילות הלימוד באמצעות הט־לוויזיה, לעומת יעילות הלימוד מספרים. המסקנה העיקרית של מחקרו: „ילדים משקיעים פחות מאמץ שכלי, ולומדים פחות, מצפיה בטלוויזיה חינוכית מאשר מקריאת ספרים...".

במחקר נוסף, שנעשה תחת הדרכתו של הד"ר סלומון, הוברר כי יחסם של סטודנטים באוניברסיטות לטלוויזיה אינו שונה מזה של הילדים. „ואולם, דימוי הט־לוויזיה כמדיום „קל" ובלתי־מחייב בולט יותר אצל מי שאינם מבחינים בין סוגי התוכניות השונות, המוגשות על המסך הקטן...".

פרט מעניין נוסף, שהתברר כתוצאה ממחקריו של הד"ר סלומון: „הפיכת הט־לוויזיה למעין ‚אנטי־תרבות', לעומת התר־בות המוקנית על־ידי בית־הספר, מטפחת דווקא את התפיסה הסטריאוטיפית, ואינה מאפשרת לנצל מדיום זה לצורכי למי־דה...".

פסקול

„לא תעשה פסל ומסך..."

בשבוע שעבר נערך „פיילוט" (הקלטת נסיון) לתוכניתו החדשה של **ירון זונ־דן**. התוכנית, שטרם נבחר לה שם, נעש־תה בהשתתפותם של אנשי־תיקשורת, בי־ניהם **אדרי אבנרי, חנה זמר, גרשון שוקן, נחום ברנע** ואחרים. כוונת ה־תוכנית היא לחשוף לדיון מעמיק נושאים של אתיקה מיקצועית השנויים במחלוקת בחברה הישראלית ●● תוכנית אחרת, העומדת לעלות במסך, היא התוכנית הוו־תיקה חיים שכאלה, העומדת להיות מוק־רנת אחת לחודש, החל ב־16 בספטמבר. הנהלת הטלוויזיה אישרה כבר את הש־מות של ארבעה מבעלי חיים שכאלה ●● במיסדרונות בניין הטלוויזיה מתבדחים באחרונה על תופעה חדשה: „מדור הט־לוויזיה" החדש של יומון המפד"ל, הצופה. המדור, שנעשה בהשראתו של חבר הוועד־המנהל של רשות־השידור, עורך־הדין **מיכה ינון**, מביא רכילויות־טלוויזיה, קטעי תחזית על התוכניות כספינת האה־בה, דאלאס ועוד. אחד מראשי מחלקת־התוכניות בטלוויזיה הציע כותרת למדור חדש זה: „לא תעשה לך פסל ומסך..." ●● כשהגישה הבמאית **ליהי חנוך** את התסריט לסירטה מונולוג של אשה צעירה, 1980, שיוקרן בשבוע הבא בטלוויזיה, לשרות־הסרטים הישראלי, נתקלה בבעיה. התפקיד הראשי בסרט יועד לשחקנית **מיה שפירא**, מעולם לא העסיק שירות־הסרטים עד כה שחקן בסרט שהוא דוקומנ־טרי בעיקרו. אנשי השירות, **יגאל אפרי־תי** ו**דויד שיץ**, ביקשו מליהי להעסיק במקום טליה אשה שאינה שחקנית, שתשחק את עצמה. לבסוף שוכנעו אנשי שירות־הסרטים על־ידי ליהי, והם הסכימו [illegible] יום־צילום שלם, כדי לערוך מ[illegible] לטליה, לפני שיחליטו אם להעסיק שמתבטאת טליה עצמה, „שחקנית או[illegible] אדם". בתום יום הצילומים שוכנעו ש־ואפרתי שטליה היא בן־אדם, לא רק שחקנ[illegible]

שחקנית שפירא
שחקן או בן־אדם?

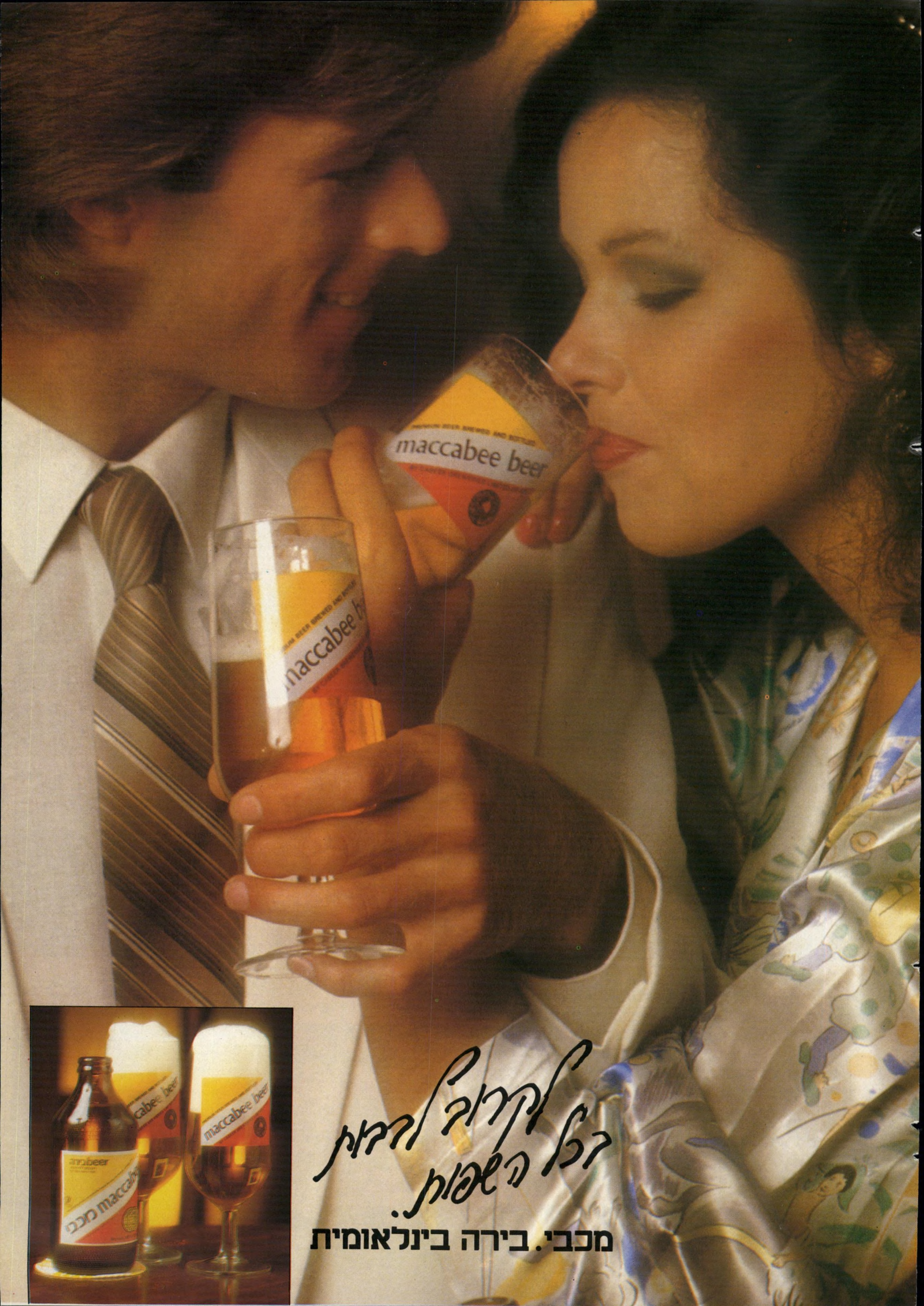
maccabee beer
maccabee beer
maccabee beer
לקרוב לרמת
כל השנה.
מכבי. בירה בינלאומית

בחזרה אל הטבע

הטבעיים של עסיס

מיץ טבעי אמיתי, באריזת קרטון, מוכן לשתיה.

למיצים הטבעיים של "עסיס" יש טעם אמיתי של טבע. כאילו קטפת את הפרי זה עתה, במו־ידיך. תענוג לשתות אותם בארוחות, ביניהן, בפיקניק ובטיולים. הם טעימים מאוד, בריאים מאוד ומרווים מאוד. מה יכול להיות יותר טוב ממיץ טבעי אמיתי, ש"עסיס" הכינה בשבילך? כל מה שעליך לעשות הוא לפתוח את האריזה ההרמטית, למזוג ולהנות. לא צריך להקפיא, לא צריך להפשיר, לא צריך למהול במים.

מיץ אשכוליות טבעי • מיץ תפוזים טבעי • מיץ תפוחים טבעי
מיץ עגבניות טבעי • בורשט טבעי.

עסיס. זה הטבע שלי.

יום רביעי

5. 8

● **סידרה לילדים: עוד זמן של וולט דיסני (5.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק בובי הכלב הנאמן מספר על כלב מסור ו־

סינטרה: טוני רום
יום רביעי, שעה 10.00

נאמן. סיפור העלילה, המתרחשת בסקוטלנד במאה הקודמת, מספר כיצד סירב הכלב להיפרד מבעליו, לאחר שזה מת.

● **סידרת טלוויזיה: בילי כחור כארז (6.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק תעלומת הטאג־מאהל. בקירבת ארמון נודע זה עומדת להתקיים תחרות הוקי, ואנדה מבקשת לפגוע במשחקים ובטאג־מאהל עצמו. אך בילי, לילי ווילי, בעזרת בחור אחד מצאצאיו של מתכנן ארמון זה, מצליחים להציל את הארמון ואת המשחקים כאחד.

● **סרט קומדיה: טוני רום (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** סרטו של הבמאי גורדון צ'ארלס, בכיכובם של פרנק סינטרה, ג'ל סנט ג'ון וג'ינה רולנדס. הסרט מספר על בלש פרטי, המנסה להחזיר יורשת שיכורה אל חיק מישפחתה, ומסתבך בסחיטה וברצח.

יום חמישי

6. 8

● **מדע פופולארי: חיים עלי אדמות (שידור חוזר) (5.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** פרק שני בסידרה, המספר על „התהוות יצורים מורכבים", ומתאר את התפתחותם של בעלי־חיים שונים, החיים במים, את מערכת־היחסים ביניהם, ואת התפתחותם ההיסטורית. מנחה: דיוויד אטנבורו.

● **סידרת טלוויזיה: ידיד לעת צרה (6.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק החמישה מספר על נכדו של שופט אשר דן טרוריסטים, שנחטף עם חברתו. הכלב, פותר התעלומות, עוזר לחלצם.

● **סידרה תיעודית: הנבחרים (9.30 — שחור לבן):** הפרק החמישי, תחת הכותרת המישפחה הלוחמת, מספר על ההתמודדות בתוך תנועת החרות ערב הרכבת רשימת הליכוד לכנסת, על ה־„פאנלי", על „השביעיות" ועל חדשים וותיקים במישפחה הלוחמת.

● **בורסה: מהון להון (11.10 — שחור לבן):** תוכנית הסוקרת את המתרחש בשוק ההון בישראל, בהנחיית פרופסור ברוך לב.

יום ששי

7. 8

● **סידרה לילדים: הקלברי פין וידידיו (3.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** הפרק ג'ים נעלם נפתח, כאשר לג'ים יש הרגשה שמשהו נורא עומד להתרחש. כאשר האק חוזר ממסע למציאת מזון, הוא מגלה שג'ים ו־הנסין נעלמו.

● **סרט טלוויזיה: מרי בירמה — בקונדית השנה (9.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** סרט זה מגולל את סיפורה של מרלין מונרו בראשית דרכה. היא עלילה נפתחת בבריכת־שחייה מפוארת. סוכן־שחקנים בשם ג'וני הייד (לויד בריג'ס) יושב עם ג'ק ורנר (מיקל לרנר), ראש אולפני האחים ורנר, ה־

פורסלונד ובריג'ס: מרלין
יום שישי, שעה 9.15

כוכבנית הצעירה מונרו ועוד. היא קופצת לבריכה, מפברקת התכווצות־שרירים וקוראת לעזרה. ג'וני הייד נחלץ לעזרתה. הוא לוקח את ניהול הקאריירה שלה, ולבסוף מציגה בפני סם גולדווין (לי ואלס) המראה לו את לוח־השנה המפורסם, שעבורו דיגמנה מרלין בערום. הסוכן והשחקנית רבים ומתפייסים, בעוד שהאולפנים מסרבים להעסיק את מרלין. לבסוף הם פוגשים במועדון שרוקדרו את ג'ין יוסטון (ויליאם פרנקפדר). העומד לביים את ג'ונגל האספלט, וזה מחליט לשתף את מרלין. הסוכן לוקח בליבו, בעוד שלאחר הקרנת הסרט מקיפים המעריצים את מרלין. בתפקיד מרלין משחקת קונסטנס פורסלונד.

שבת

8. 8

ערב תשעה באב

● **דיון: לו הייתי שם (9.00 — שחור לבן):** מדינאים בני זמננו דנים במרד הגדול ובחורבן בית שני, בהנחייתו של ישראל סגל. חברי־כנסת ואנשי מדע נדרשים להשיב לשאלות מרכזיות על המרד הגדול לשלביו השונים, מפרוץ המרד, המצור על ירושלים ועד מצדה. משתתפים: ח"כ יצחק ברמן, הרב מנחם הכהן, ח"כ גאולה כהן, חנן פורת ויוסי שריד וההיסטוריונים פרופסור משה הר ואוריאל רפפורט.

● **סרט תעודי: האנוסים (10.30 — שידור בצבע, מדבר ספרדית):** סרט העוסק באנוסים בספרד ובפורטוגל לפני גירוש ספרד ואחריו. הסרט מתאר את תפוצתם של האנוסים והשפעתם על תרבות אירופה, ואת האישים הבולטים שבהם. הסרט מראה גם את שרידי האנוסים באי מיורקה.

יום ראשון

9. 8

● **מוסיקה: כתת אמן (8.03 — שחור לבן):** בתוכנית זו משתתפים הפסנתרנית ג'ינה באכאואר והכנר אייזיק שטרן, אשר מקנים את

קדי: החבובות מארחות
יום שני, שעה 8.03

ג'סיקה ומארי חדלו לדבר ביניהן. ג'ון מלאת חרטה על שדני נורה בעטיה. אני מספרת למרי על שהתרחש בינה ובין צ'סטר. ברט מגיע וחושב כי מגידי נוטלים את הכליות עבור דני. אחרי הניתוח מגלה ברט שמארי לוגמת אלכוהול מהבוקר, ושואל מדוע? מרי מתחילה לקרוא את מאהבה של ליידי צ'טרלי, כאשר ג'סיקה מגיעה לחדר עם בשורות טובות. צ'סטר מגיע, ומרי שואלת אותו אם יש בכוונתו להינשא לג'סיקה. כך ממשיכות ומסתבכות עלילות גיבורי בוראות.

יום שני

10. 8

● **בידור: החבובות מארחות את ג'ין קלי (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** השחקן והרקדן הקשיש ג'ין קלי הוא אורח השבוע של קארמיט וחבריו למופע הבובות. קלי רוצה לשיר שיר אשיר בגשם, אך קרמיט מונע זאת ממנו.

רביקוביץ': שיחה
יום ראשון, שעה 10.50

שאר שיריו וריקודיו של קלי הם בידור מרהיב.

● **בידור: המיסבאה של ארצ'י באנקר (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית):** איש מאורחיו של ארצ'י אינו מאמין לו, כאשר הוא מספר כי הבדרן סמי דיוויס ג'וניור בא למיסבאה של ארצ'י.

● **סרט + דיון: השעיה (9.30 — שחור לבן):** במיסגרת הדיון יוקרן סרטה של ליהי חנוך, מונולוג של אשה צעירה — ת' 1980/81. לאחר הקרנת הסרט ייערך דיון באולפן, בהנחיית חנה זמר.

● **סרט ישראלי קצר: שיעור בריקוד (11.05 — שחור לבן):** סרט באורך של 25 דקות, של הבמאי הצעיר עקיבא טבת, על־פי סיפור מאת אורי אורלב. הסרט מביא מעולמם של הישראלים, סיפור של אהבה ובגידה, של חיזור ובריחה. זהו סרט המתאר לילי־התשה בין קצין־קבע ובין אשתו, שגילתה את בגידתו בה עם אשה אחרת.

יום שלישי

11. 8

● **צרכנות: בוקבוטק (8.30 — שחור לבן):**

יומטוב: ארכיטקט
יום שלישי, שעה 9.30

תוכנית הצרכנות והגנת האזרח הקסן של הטלוויזיה.

● **תעודה: ההתחלות של שימחה יומטוב (9.30 שחור לבן):** סיפורו של שימחה יומטוב, המכונה „גולי", רועה־צאן וארכיטקט מקיבוץ דליה. יומטוב בונה מיבנים יוצאי־דופן בצורה ובחומר. בקיבוץ שהוא נמנה על מייסדיו לא ניתן לו לבנות את הבתים ולתכננם כפי שהיה רוצה. סיפור אנושי, המתאר דמות יוצאת־דופן בחברה בכלל, ובחברה הקיבוצית בפרט.

● **בידור: שעה טובה (10.00 — שחור לבן):** לקט מתוך תוכניות שעה טובה, בהנחיית מני פאר ובהפקת אהרון גולדפינגר. בתוכנית קטעים מראיונות מפורסמים, ובדרנים למיניהם.

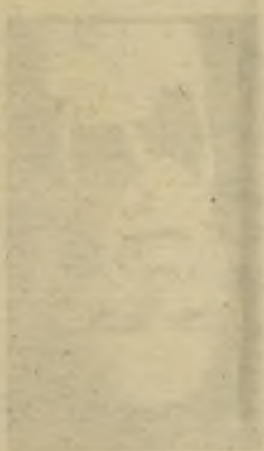

הלב של אונקיו

אלפי המתרחצים, שפקדו בשבת את חופי הים של ת"א, היו עדים למחזה יוצא דופן: ארבע נערות יפניות חיניניות צעדו להנאתן בלבוש יפני מסורתי בתוך הקהל ההומה כשעל חזיהן מתנוססים שלטים המכריזים: „לב הקוורץ של אונקיו" ו„אונקיו — סטריאו עד הצליל האחרון".
המוסיקה שבקעה מרשמקולי־אונקיו הצמודים לנערות המחישה זאת היטב.

היתה זו דרך מקורית של חברת מוצרי האלקטרוניקה היפנית הותיקה אונקיו לפרסם את מוצריה הכוללים: מגברים, טיונרים, פטיפונים, רשמי־קול ורמקולים. כולם ידועים בעולם באיכותם הגבוהה — פרי מעבדות המחקר והפיתוח המפורסמות של אונקיו.
חברת אונקיו גאה במיוחד בפיתוח בודק מרחב הצלילים הממוחשב ובלב הקוורץ — המצאה בלעדית בתחום הסטריאו.
אונקיו, מסתבר, שומרת על מקוריות לא רק בפיתוח מוצרי סטריאו משוכללים, אלא גם בדרכי פרסומם.
מוצרי אונקיו משווקים בישראל על־ידי „אמפא".

בית ספר לקוסמטיקה
„ליזיקה"
נודיע
החלה ההרשמה לקורס בוקר לקוסמטיקה
אשר מתחיל ב־2.9.81
למסיימות תוענק דיפלומה רישמית של
בית־הספר:
INTERNATIONAL PARIS
מספר המשתתפות מוגבל ביותר
ליזיקה רחוב דיזנגוף 117, ת"א
טל. 23 74 57.

בפגרת הקיץ
• התעמלות מיוחדת
לחיטוב הגוף
תהיי גמישה־רעננה
תחזקי שריריך עם יציבה
טובה וזקופה.
• קורס מיוחד להרזיה
צוות מורים מעולה
אווירה נעימה ואדיבה
הרשמי מיד
אולפן לאה פלטשר
אבן גבירול 50, תל־אביב
טל. 267282

Roberto
קולקציית קיץ 81
יצרני ויבואני
חולצות לגברים
בסטייל
איטלקי
עשרות דגמים
לבעלי חנויות בלבד
ת"א, רח' לוינסקי 24
טל. 820635

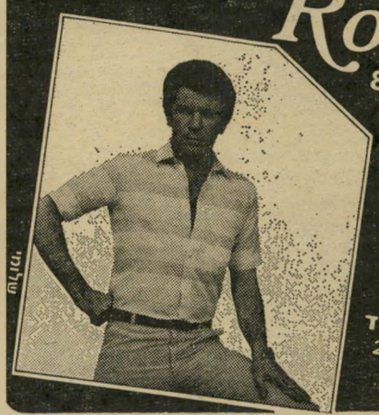

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.
רמת־גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש' מס' 21 עסק 481/75
איתן עמיחי - הדברת מזיקים

כל המתמודדות
על תואר
מלכת
המים '81
תסוסנה
ותתארחנה
באי כרתים
על־ידי חברת
דיזנהויז

למד
צילום
קורסים למתחילים
ממשיכים ומתקדמים
"קמרה אובסקורה"
ת"א, ביאליק 23, 658677-
י-ם, בצלאל 6, 233502-

בעיות
ולבטים
בחיי המין
מאת
ד"ר מרדכי זידמן
הוצאת רשפים

תן
טרמפ
לחייל

החברה שלך
תאמור הטרה
את הספר המשגע
מילים
זרוקות
כתובות קיר עסיסיות
במהדורה חדשה מורחבת
להשיג בחנויות הספרים המובחרות
הפצה: א. ערמוני, טל. 292026 (03)

לבני הכותנה המעולים
סרינאים
לא הגדולים ביותר–אבל הטובים ביותר

גברים ונשים מגיבים על המאמר הפרובוקטיבי של האשה האוסטרלית

שטענה כי גירוי הדגדגן מביא אשה לידי אורגזמה

זהו סוף פולחן הגבר!

מיסתורי האורגזמה הנשית

המאמר שפורסם בגיליון „העולם הזה" (2288) לפני ארבעה שבועות, תחת הכותרת „מיסתורי האורגזמה הנשית", עורר, כמצופה, תגובות חריפות ביותר של הזדהות ותדהמה.

לא רק לגבי נשים רכות היווה המאמר גילוי ששינה את תפיסתן לגבי מקומן כיחסי־המין, אלא גם בעיני גברים רכים, בני כל הגילים, היו במאמר גילויים מדהימים.

גילה רזין, כתבת „העולם הזה" לענייני רפואה, שגכתה בחודש האחרון עדויות ותגובות של נשים וגברים על אותו מאמר, ממשיכה ככך בעמודים אלה.

האם ריממ אותו במשך ארבעים שנה? — שואל יהודה לוויתן (שם בדוי בהחלט, לפי בקשתו), פרופסור בן 58, נשוי (בפעם השניה).

הנה הירהוריו:

התחלתי לפני 40 וכמה שנים לקיים יחסים עם נשים, ו„הכרתי" בחיי כמה עשרות — החל בהיתקלויות מיקריות וחד־פעמיות וכלה בשתי מערכות־נישואין.

ידעתי, כמובן, שיש לאשה דגדגן (איזו מילה גועלית!) ושזהו אחד „האזורים האירוגניים" שלה. איך ידעתי? לפני המגע הראשון שלי, בגיל 16, קראתי את כל הספרים שהיו אז. ובמשך השנים, כשצברתי נסיון, למדתי שחשוב לאשה לקבל גירוי במקומות שונים, וגם במקום הזה.

אך המאמר של האשה האוסטרלית היה חידוש בשבילי, ואני משוכנע שגם לכל גבר אחר, יהיה גודל הנסיון שלו כמה שיהיה, כי במשך כל השנים חשבתי, כמו כל הגברים, שהאשה מקבלת את הסיפוק העיקרי שלה, להבדיל מגירויי־מישנה, בדיוק כמונו, הגברים — על־ידי חדירת אבר־הזכרות לנרתיק.

הקביעה המוחלטת של האשה האוסטרלית, שמגע זה הוא לכל היותר גירוי מישני, וגם זה יותר נפשי מאשר גופני, בעוד שהמקום ה י ח י ד י הגורם לאשה להגיע לאורגזמה הוא הדגדגן, מהווה מהפכה גמורה. ערכתי מאז מחקר דיסקרטי בחוג ידידותי, וגיליתי שהאוסטרלית צודקת לגמרי. בתשובה לאתגר־ישיר, הנשים הודו.

התגובה הראשונה שלי היתה התרגזות. למה לא אמרו לי? מדוע אף אחת מעשרות הנשים שידעתי בחיי לא גילתה לי זאת? מדוע ביימו אורגזמות שהיו — כפי שמתברר לי עתה — מזוייפות? מה הן רצו להשיג בזה? האם התייהסו אלי כאל ילד שנתנו לו צעצוע?

התגובה השניה היתה יותר פילוסופית. התיאוריה לגבי הבילעדיות של הדגדגן משנה דפוסי־מחשבה בסיסיים ביותר, בתחומים שונים, החורגים בהרבה מן התחום המיני הצר.

הפולחן של אבר־הזכרות הוא מרכזי כאיד בחייו של הגבר. אני זוכר שעוד בכיתות הנמוכות של בית־הספר העממי היינו מחליפים בריחות ו„גסויות". שיא הגושא המרכזי שלהן היה אורך אבר־המין שלנו. מאחורי הבדיקות התחבא הפחד של כל אחד שמא האבר שלו קצר מדי, או דק מדי, ועל כן יבוזו לו הבנות בבוא היום. והוא לא יוכל „לספק" אותן. החרדה הזאת לגבי טיב אבר־הזכרות, כמכשיר בילעדי לסיפוק האשה, משפיעה על כל תהליך ההתבגרות של הנער — תהליך הנמשך עד גיל 80, בערך.

האם יכול להיות שיש קשר עולמי של הנשים, הנמשך מזה 10 אלפים שנה, ושכוונתו היא להכניע את הגבר על־ידי טיפוח החרדה הזאת?

אבל הפולחן של אבר־המין הגברי הוא גם מכשיר חשוב מאוד לשיעבוד האשה. היא סמל הנחיתות של האשה, והעליונות של הגבר. אם „סיפוק" האשה תלוי באבר־המין של הגבר, הרי יש לגבר שליטה עליה. אין תחליף לאבר שלו.

אם הנשים ידעו שזהו פולחן כוזב, מדוע השלימו עימו, ועם נחיתותן? התשובה הנראית לי היא שהנשים לא ידעו. כלומר, כל אשה ידעה, מנסיונה, כי הדגדגן מסב לה הנאה רבה יותר מאשר המגע בנרתיק, אבל כל אחת חשבה שאצל האחרות זה שונה. ויתכן מאוד שכימעט כל הנשים שיכנעו גם את עצמן כי המגע בדגדגן הוא מישני, וכי בעצם מה שגורם להן לאורגזמה הוא אבר־הזכרות בנרתיק שלהן. ואולי רוב הנשים בכל התקופות כלל לא ידעו מה זאת אורגזמה, ומעולם לא היתה להן כזאת?

גם עכשיו קצת קשה לי להתרגל למחשבה שהנרתיק הנשי אינו אלא צינור לקליטת תאי־זרע ולהפלטת ולדות. וכמובן — מכשיר למתן הנאה מינית לגברים.

מאז נעורי הרגיז אותי המושג הצברי „היא נותנת" ו„היא לא נותנת". מה זאת אומרת, נותנת? האם זה לא הדדי? האם אין שני הצדדים נותנים איש לרעותו ואשה לרעה? אך לאור התיאוריה לגבי בילעדיות הדגדגן, מקבל מישפט זה משמעות חדשה. אם המגע בין אבר־זכרות ונרתיק מספק אורגזמה לגבר, אך לא לאשה — הרי האשה באמת „נותנת". הגבר „נותן" כשהוא עוזר לאשה להגיע לסיפוק באמצעות הדגדגן.

אני מאמין שכאשר שני הצדדים יכירו במציאות זו, ייווצרו בין המינים יחסים מסוג חדש. זה יתחיל במיטה — כאשר גם הגבר וגם האשה ישתדלו „לספק" זה את זו וזו את זה — אך זה יימשך גם בתחומים האחרים של החיים. מושגים יסודיים ישתנו. בעברית אנו אומרים „הוא בא עליה" (ויש אומרים שמזה באה המילה „בעל", כלומר „בא־על") ויש לזה השלכות לגבי יחסי־הכוחות בין המינים. אם ברור שהאשה יכולה „לבוא עליו" בדיוק כשם שהוא יכול „לבוא עליה", ושכך יכולה האשה להגיע לסיפוק קליטורלי

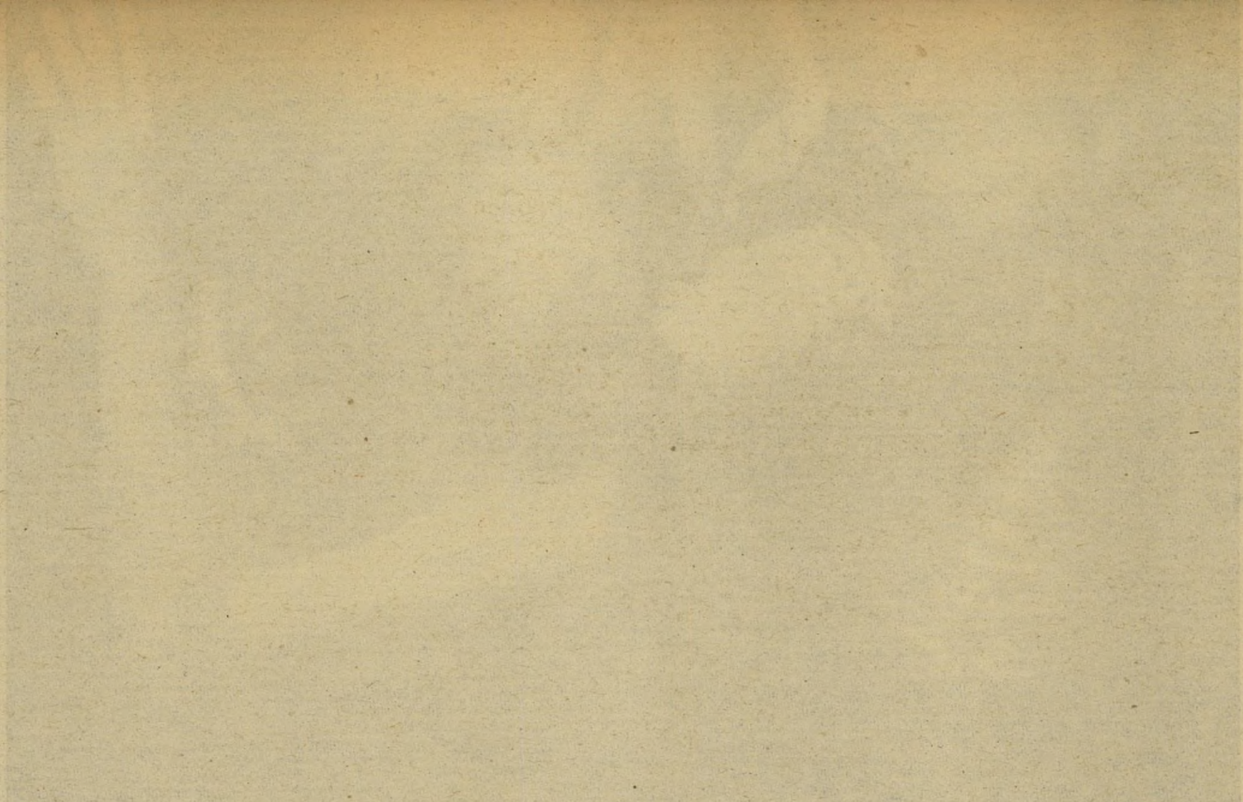

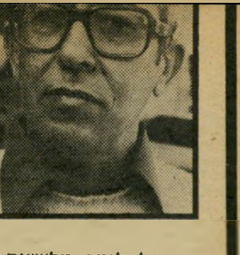

יעקב שרת / איש ממאדים

עוד נצחון שמיימי

„קל לומר מלעשות!" אמר מנחם בגין באוזני משתתפי כנס מישפטנים בינלאומי בירושלים, אחרי שהתהלל לפניהם על הפלת מיג־25 סורי. וראו זה פלא, גם באותה חבורת משכילים נמצאו לו פה ושם מוחאי־כפיים, אם כי לא בקצב פולחני־היסטרי.

מי המדבר! פה ממלל ורברבן זה, אשר אך תמול־שלשום הבטיח לתושבי קריית־שמונה „לא עוד קטיושה" על מנת לחיווכח בתוך ימים ספורים בקציר מאה שערים שליליים מכל בחינה שבעולם — מדינית, צבאית, כלכלית (אגב, מחשבי עלות ההרפתקה האווילית והנפשעת נגד הפלסטינים בלבנון ייטיבו עשות אם יצרפו לחשבון גם את ההוצאות שהיו לעם ישראל בהפעלת זרועות צה"ל השונות שתיפקדו בשטח, לרבות מחיר כל פגז ופצצה) — מעז להתלעלע ב„קל לומר מלעשות", בהוסיפו בתוך כך חטא על פשע. שכן הדפיקה הנוספת שדפקנו את חיל־האוויר הסורי, ככל שהיא עשויה ואמורה להרגין את לב הישראלי הלא־חושב, סופה להתנקם בו בשעתיים.

מדוע?

קודם כל, מפני שבאיזה חדר־לפינם־מחדר יושב לו מישהו ומחשב חשבונות נקם ושילם. אם מישהו זה רוסי, כי אז אין לזלזל בתגובתו — ואיני מתכוון אך ורק לעובדה הפעוטה, שמיג־25 יקום לתחיה בצורת בן־סוגו שלא יאחר להימסר במצב חדש וטוב לחיל־האוויר הסורי, אולי לא בלי תוספת טיל נ"מ לכוחות יאסר עראפאת; אם מישהו זה סורי, חזקה עליו שגם הוא יקדיש מחשבה ומשאבים לנקמה, ולאו דווקא בדרכים החזויות על־ידי אלופי צה"ל, לרבות ראש אמ"ן (מפליא, עד מה אין הישראלי הלא־חושב מבין כי במה שקרה בעשרת ימי השיתוק בגליל השתקפה נקמת הסורים על סיסמת „רמת הגולן — חלק בלתי נפרד של מדינת ישראל!").

שנית, וזה אולי חשוב עוד יותר: לבגין, שמיר ושות' עדין נדמה — כפי שדימו משום־מה כי „רגן הוא שלנו" (מה, הם לא קוראים את גידעון סאמט ב„הארץ" ומסתמכים רק על דוחות־כזב של הארי הורביץ מוושינגטון?) — כי „העולם" מכיר לנו טובה על כל פריט מאוצר הנשק הסובייטי שאנו משמידים. יהיה עליהם לגלות בדרך המציאה — ולמרבה הצער מציאה לא רק להם אישית, אלא לכל עם ישראל וצאצאיו — כי „העולם" אינו שש להחריד מריבצה את המילחמה הקרה באיזור המיזרח־התיכון, על מנת להסתכן בהפיכת ניצוצותיה לתבערה עולמית. לכן לא ירחק היום, שהתפישה הישראלית הפשטנית בדבר עצם זכות הטיסה הראשונה של חיל־האוויר הישראלי בשמי לבנון תועמד בספק גובר וחולך. אני חוזר (כדי שיהיה ברור): „העולם" אינו רואה מילחמת־עולם שלישית, וזה כולל גם את ארצות־הברית. פעולות המיועדות מטבע ברייתן לפרנס סיכסוכים בינ־לאומיים אינן יכולות שלא להיות, במוקדם או מאוחר, לרועץ ליוזמיהן. אילו הייתי בגין, הייתי נזהר מאוד מהתממשות המס־קנות הנובעות משיקול זה. אילו הייתי אסד, הייתי ממשיך להציב מארבים אווייריים מוצלחים שכאלה למטוסי חיל־האוויר הישראלי — כדי שיופלו עוד ועוד מיגים משוכללים, כדי שברית־המועצות תיעשה מעורבת ומחוייבת יותר ויותר „באיזור שאינו רחוק מגבולותיה הדרומיים", כדי שארצות־הברית תזדרז להלביש על מדינת־הלקוח שלה („ידידתה ובת־בריתה") את מעיל הבלם המדיני־צבאי בגירסתו ההדוקה עוד יותר.

בעצם, האין זו מישאלתו המסותרת של הילד המופרע, המש־תעשע בהגאי ממשלת־ישראל המעופפת בשמי הלבנון — מבלי להשיג דבר? כל ילד שיצא מכליו מבקש בסתר לבו את הסטירה הגואלת מהיסטריה.

התהפכו היוצרות

לרגל עיסוק מסויים, מעניין לעצמו אך אינו מן העניין פה, נתקלתי בדברים הבאים:

„...אני חושש מפני דיבורי הרהב שאנו נמשכים אחריהם ונאחזים ברשתם; אני חושש מפני סלידתנו מכל מה שאינו שלנו כאילו טמא הוא; אני חושש מפני עירבוב הדת במדיניות; אני חושש מחוסר הקשר בין המלל והאמת, מההיגררות אחרי ההמונים תחת להנהיגם, מהחישענות על הזולת אשר לשם שמים יוציא את ערמוניו מהאש, מהאמונה שהכמות כשלעצמה יכולה לחתוך דברים, מההת־רחקות המתמדת ממקורות האור. כל אלה אמיתות מדי־ניות, ששומה עלינו להתבונן בהן בצניעות ובהכנעה."

לא תנחשו מי אמר את הדברים האלה, ולכן אגלה לכם מייד: שארל מאליק, המדינאי הערבי הנוצרי שהיה בשעתו נציג לבנון באו"ם (ועשה שם צרות צרורות לישראל), הוא שאמר את הדברים האלה בקשישותו בראיון לעיתון הלבנוני „אל־נהאר", בינואר 1973 (הדברים מובאים ב„הארץ", 19.1.73).

ראש ממשלה

האמת היא שאיני עוקב בקפידה אחרי התנהגותם של נשיאים וראשי־ממשלה ברחבי עולם, אבל יש לי הרגשה, שבהו־פעות המתורבתים שבהם לפני ציבור מתורבת הם מתנהגים כמו נשיאים או ראשי־ממשלה, כלומר מקרינים לציבור המתורבת שלפניו הם ניצבים איזו יראת־כבוד ורוממות מול התפקיד שהוטל עליהם למלא, המשתקפות באיפוק, ריסון־עצמי, ישוב־דעת, הקפדה על אמות־מידה ושימת־לב יתרה לא לאי־הזניית מעמדם.

והיפוכו במנחם בגין. האיש הזה, כשהוא עולה על איזו גיבעה, כשהוא עומד תחת איזה עץ רענן, מייד הוא צועה ומתמקיין, מתחנף, מתחכם, מלהג, משפיל את עצמו לרמה מסואבת של יושב־קרנות — ויותר מכל, פשוט נהנה הנאה עצומה — עד כדי אי־יכולת להפרד מהמצב שלתוכו נקלע, מה„מישחק" שלו.

אני סבור שבכך הוא משפיל לא רק את עצמו ולא רק את המדינה שבראשה הוא עומד. בראש ובראשונה הוא משפיל את מעט ההישגים שהשיגה התרבות האנושית. ראש־ממשלה, בין אם מעיקות עליו בעיות קשות מנשוא ובין אם לא, אינו מוקיון קירקס, אינו מספר־סיפורים בשוק. הוא ראש־ממשלה! היתוארו בן־גוריון, שרת, אשכול, מאיר, רבין (או פרס) כעומדים מול קהל — במצודתם־הם או בכל מיסגרת חברתית אחרת — וממלאים תפקיד בדרנים שנתחלף להם פי־הטבעת שבאחוריהם בפה שבפ־ניהם והם משלשלים באוזניכל חוכמות מפוקפקות!

מהו, מהו החטא הקדמון והנורא שחטאנו, שבעטיו נגזר עלינו להיאנס־להיענש באיש הזה, ששירידי המאפיה השמאלנית בטלוויזיה שוקדים כל כך להעניק לו עוד ועוד ועוד זקות מחילאות של התמקייניותיו!

אלוהים, חזקני אך הפעם לא להיות אנטי־שמי.

בנק ליכוד

סוף־סוף הושג השיווין גם בתחום חיוני זה. עד עכשיו היתה להם רק קרן תל־חי. עכשיו יהיה להם, כמו לכל המפלגות הרציניות, גם בנק.

מר גפני, אתה עוד לא יודע עם מי היה לך עסק?

גיבורי דורנו

קול הבאס הוא אריזור, הטנור של מריזור, ושלישי במקהלה הוא הסופרנו סבידור — ואזן, גם עיניים, חושו נא מייד לגדור, כי הנה ימים באים ופני הדור פני כלבידור...

כי עמנואל

עומד לו אברך בעל בשר, עבדקן, חבוש מיגבעת שחורה, לבוש מכנסיים שחורים ומקטורן שחור, מכופתר, על פי מידותיו, ידיו תחובות בכיסים, עומד על סלע מסלעי השומרון ומצטלם על רקע מידרון־ארשים וגיא חשוף מאחוריו, וערכי „נקודה", „עיתון היישובים ביהודה, שומרון וחבל עזה", שבטוב־טעמם עשו מהתצ־לום הדוקר־עין הזה עמוד שער לגליונם האחרון, כתבו מעליו באותיות של קידוש לבנה: „נוף חדש בשומרון".

אולי כוונתם לנוף הטבעי המיועד, כהסברם, לעיר החדשה עמנואל, ואולי לנוף האנושי. צפונות לבבם של עורכי „נקודה" מי ידע? אשר לי, חדש או לא חדש, הנוף האנושי של האברך העומד על סלע מסלעי השומרון, כולו שחורים כדי ללכוד כל קרן שמש אפשרית בחום היום, ידיו תחובות לו בכיסים, הוא דמות שאי־אפשר להעלות בדעת נוגדת ממנה את הנוף הטבעי המשמש לו רקע.

איכשהו, אדמת טרשים המתחננת לעיזוק, לסיקול, לנטיעה, ואדם בעל בשר, לבוש חליפה שחורה, מכופתרת, ידיו תחובות לו בכיסים, הם ניגוד משווע בארץ המשוועת לחלוצים ובונים — וברור כשמש הקופחת מעל האברך הזה, שכולו שחורים, שהוא אינו חלוץ ואינו בונה. ידיו לא יתייבלו לעולם בעיזוק, בסיקול או בנטיעה. עם ישראל יבנה לו בית בעמנואל בידי עם ישמעאל, ושם הוא יגור, האברך בשחורים, אם ירצה השם, עם חבריו ועם מישפחתו רבת הילדים, אולי ילמד תורה, אולי ירביץ תורה, אולי יהיה חנווני ואולי בעל מיפעל כלשהו, אבל קודם כל הוא יהיה שלוחה מאה־שערימית אווירית אי־שם בהר שומרון, כלומר שלוחה־של־שלוחה עייריתית־גיטואית במזרח־אירופה, אשר כשם שנמחקה שם בשל היותה ניגוד מוחלט לנוף המקומי ובשל אי־ראיית הנולד שם, כן גם פה כל־כולה זרה לנוף הטבעי עד כדי מקוללות באותה אי־ראיית־נולד מאיימת.

או שמא ההיפך נכון, והדמות החלוצית, הבונה, המעזקת ומסקלת ונוטעת, הלבושה קלילות, ידיה אוחזות במכוש או במעדר או בהגה הדחפור — היא, בסופו של דבר, מקץ כך וכך שנות ציונות, יוצאת־דופן בנוף החדש בשומרון, ואף בארץ־ישראל כולה?

עורכי „נקודה", מכל מקום, ראו לבחור דווקא בדמות המנו־כרת הזאת, העומדת על גבי סלע קדמון עמידה כה לא מאוששת, כה לא מושרשת, כה לא „מחוברת", שכן באין עימהם חלוצים ליישב את השטח הכבוש שהם שמו עצמם אדונים לסיפוחו, הם מברכים על כל אברך מכופתר שמצוקת דיור מבריחה אותו לשיכון דתי זול חדש בנוף ישן.

אילו היה פה פעור באדמה הזאת, אילו היתה מילה בסלע, היתה יוצאת בת־קול ואומרת: „אברך אברך, פשוט מקטרונך והפשל שרוולך ושלוף ידיך מכיסיך והרחק ולו אבן אחת ממקומה, כדי לחשוף את האדמה אשר אתה מבקש להשתרש בה, שאם לא — הקה יקיאוך הארץ הזאת, האדמה הזאת והסלעים האלה והשמש שמעליהם, ואז לא תצטרך ללבוש שחורים ולקונן איכה ולמה ומדוע, כי בשחורים כבר אתה חי באוויר כל הימים, אם בנוף הישן־נושן בעיירה, אם במאה־שערים המיושנת, אם בחשבזאל התורנית החדשה, אשר בסור ממנה אל תחאת יהודה ואשמת שומרון לא ייאמר עוד כי עימנו אל, אלא קיא־עמנואל!"

(המשך מעמוד 10)

לית — האדם רכש תכונה זו עוד בילדותו. אם מופיעה גם בימנית — התופעה התפתחה עקב נסיונות מכאיבים ובלתי־נעימים. לפעמים חינוך נוקשה.

כאשר האצבע דקה משאר ה־אצבעות ונראית כקפואה — ה־אדם ויתר על קאריירה שבה היה יכול לבטא את עצמו. הוא מתוסכל ופוחד לשבור את שיג־רת־חייו ואת המעגל הסוגר עליו. לפעמים עקרת־בית שוויתרה על פיתוח כישרונותיה. לעיתים אדם שבוחר לו קאריירה, שבה יוכל להרוויח יותר, ומכישרונותיו ה־אמנותיים הוא מתעלם, ולמרות כספו הוא מתהלך בהרגשה מ־תוסכלת.

אצבע אפולו ארוכה (מהאצבע המורה), בעלת טביעת לולאה — סימן מבשר טובות לאלה הקשו־רים לעולם הבידור. כלומר, אמ־נויות בסיגנון הקל. הצגות בי־דוריות, מוסיקה קלה, וכל מה שמאפיין את החידוש והאופנה. אצבע כזו עוזרת לאמן למשוך אליו את התעניינות הקהל, ה־אמרגנים והמפיקים, שכולם כ־אחד נוהגים אחריו בהתאם לד־רישות הזמן.

ביד חלשה „הסיפור" משתנה, לאותה אצבע ארוכה משמעות אחרת — בעליה נמצא בחיפוש תמידי אחרי תשבחות ותשומת־לב. וכדי לפצות את עצמו על הרגשתו, ש„לתשבחות אין כי־סוי", הוא מתרברב ומשתדל ל־הרשים את הסביבה על־ידי תל־בושות רעשניות ונוצצות, או הת־נהגות רועשת לא פחות.

כישרון אמנותי מתבטא באצ־בע ישרה, בעלת הבעה ומתרחבת בקצה. אדם כזה יחפוץ כל דבר למשהו אמנותי. יותר מכל ית־אים לו להיות זמר, נואם, שחקן או פוליטיקאי. אצבע כזו מראה על נטיות בכיוון הדרמטי, וכוח השפעה רב על קהל. אם לאצבע כזו קצה מתחדד — זה מצוי אצל סופר, עיתונאי — מראה הדבר על כישרון כתיבה או גם על תחומי אמנות אחרים.

אצבע אפולו ארוכה כמעט כ־שכנתה (האמצעית) — האדם רו־אה את החיים כמישחק קלפים והימורים, הוא אוהב להסתכן בכל דרך אפשרית. ההרפתקן יצא להרתפקות מסוכנות ומרגשות, והמהמר לא יוכל לעבור שווה־נפש ליד דוכן פיס מבלי לנסות את מזלו — ולא ישב בצד כאשר יוכל לסכן את השקל האחרון שעדיין נותר בכיסו.

תאווה עזה ללוקסוס קיימת כשהחוליה התחתונה ארוכה וע־בה משתי החוליות האחרות. זה האדם שיאהב להקיף את עצמו בדברים יפים. הוא ימצא סיפוק בהאזנה למוסיקה או הליכה ל־תערוכות, ולא מעשיית הדברים עצמם. אם בכל־זאת ירצה לע־סוק באמנות, יוכל לעסוק ב־דקורציות פנימיות.

אם החלק האמצעי ארוך יו־תר מהשאר — הצד המעשי שו־לט, והאדם נתנה מעשיית אמ־נות יותר מעשית. קשורה בקו — גזירה או שירטוט מודלים, אר־כיטקטורה, גרפיקה וכו'.

אם החלק העליון ארוך יותר מהשאר — הנאה והערכה לכל דבר אמנות, סיפרות ורוח. החלק הרוחני הוא החשוב לאדם. אם החלק מכופף כלפי חוץ — אינ־טואיציה חזקה וסקרנות לאנ־שים.

לסיכום: הדבר החשוב שאצ־בע זו מייצגת — העולם הפני־מי, התת־הכרתי, של האדם. יצי־רתיות שקיימת בכל אדם, ואינ־טואיציה, שהיא הכוח הפנימי החזק ביותר שעימו אנו נולדי־לעיתים־קרובות היא נפגמת ב־לל חינוך נוקשה, הורים שמרני־וכפייתיים, או חינוך במוסד דתי או פנטי. אז נוצר נזק לאינ־טואיציה הטיבעית, ומופיע חו־סר־אמון ברגש הפנימי, וכתוצאה מכך חוסר־ביטחון.

מונטנה. הסיגריה הכי פרועה.

סיידר הגליל.
מתפוחי העץ הטריים והמובחרים ביותר.
סיידר טהור וצלול ללא תוספות מלאכותיות
שבא אליך הישר ממטעי התפוחים של הגליל.
שתה אותו לבריאותך!
הכל בסיידר!

הכל בסיידר!

הגליל

Target Adv.

מיוצר ע"י מנגל בע"מ, קרית שמונה
משווק ע"י
תשלובת תבורי.

איך הגיע מר ר. ב. פילמר מיוהנסבורג למסקנה שבישראל יש שרות טוב?

הוא טס אל על.
ובדומה לתיירים רבים אחרים, גם למר פילמר חברת התעופה הלאומית היא שגרירה של ישראל.
מכתב־ההערכה ששלח לחברה מעיד כי היא עושה זאת בכבוד.
על כך מעיד גם ה"דיילי־מייל" בסקר מיוחד שערך, בו המריאה אל על למקום הראשון בטיב השירות.
בדומה לו מדרג עתון התיירות היוקרתי EXECUTIVE TRAVEL AND LEISURE את מחלקת המלך שלמה—מחלקת העסקים של אל על —
בין שבעת המקומות הראשונים מתוך עשרות חברות־תעופה בינלאומיות. יותר ויותר נוסעים כמו פילמר וכמוך נהנים לטוס היום אל על — החברה שהגיעה למקום הראשון בעולם בדיוק מבצעי (94% מטיסותיה ממריאות בדיוק בזמן).
המוביל הלאומי של ישראל ונתיב היצוא האוירי של המדינה.
טוס אל על
ותסכים גם אתה עם מר פילמר מיוהנסבורג שאמר:

"אני מאד מרוצה מהשירות ומצפה לטוס שוב אל על."
(הכתובת המלאה שמורה בחברה)

אני רוצה לטוס אל על

EL AL אל על

-קח סיבוב על האופניים שלי
ותן סיבוב על ה"טֶמְפּוֹלִי" שלך...

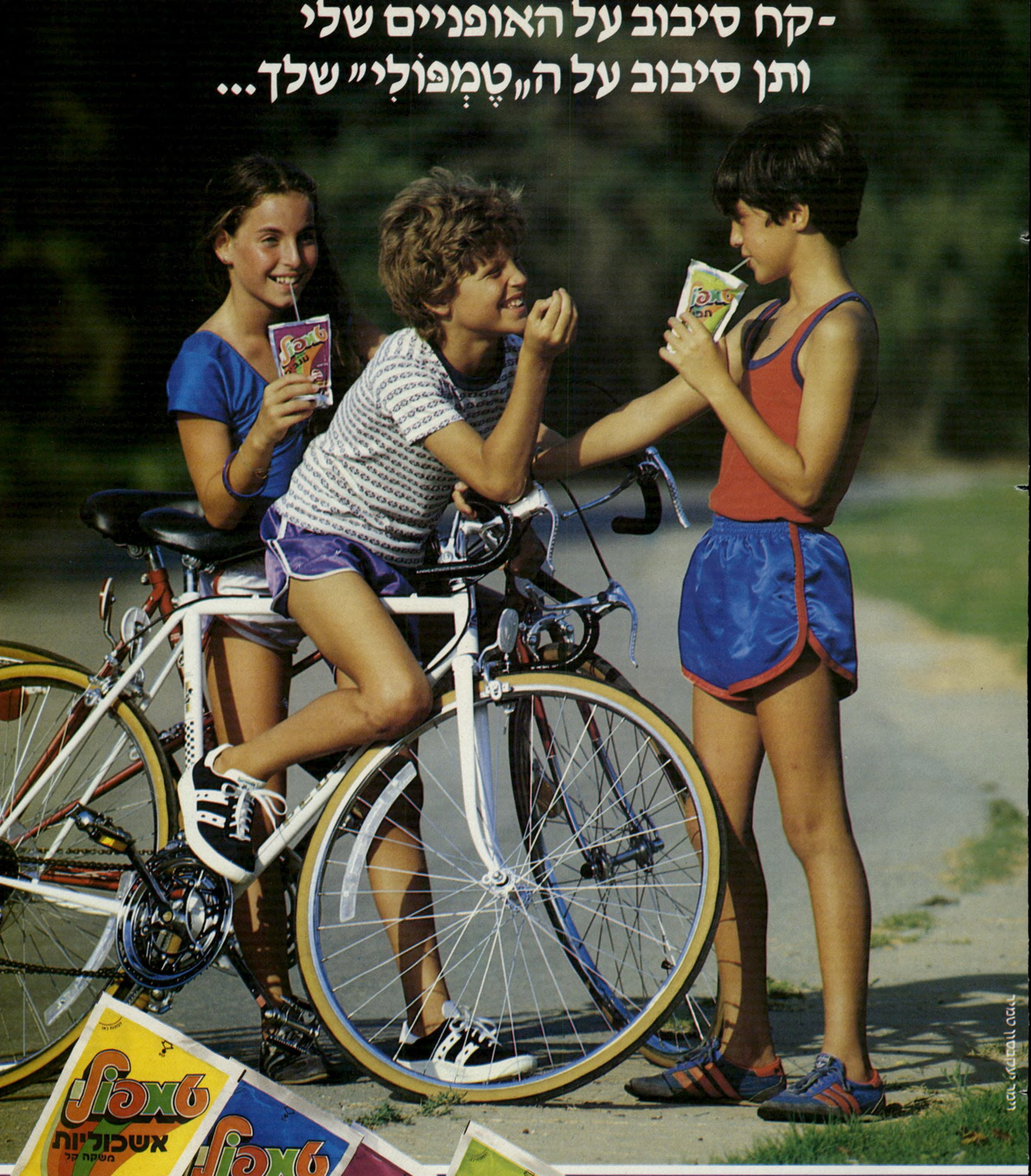

טמפו
משקה ארוב שלי!

המפקד הצעיר ביותר של כלא בארץ

מספר על שיטותיו ובעיותיו ומודה:

„אני שואף להיות נציב בתי־הסוהר!"

ה אסיר אדי ישראלי נמצא מת בתאו, בכלא רמלה, זמן קצר אחרי שחזר מחופשה בת 24 שעות. זה קרה החודש. בשובו מהחופשה חש ברע. הוזעק אליו חובש, שבדק אותו ומצא שמצבו שפיר. למחרת נמצא האסיר ללא רוח־חיים. רק אז הובהל למקום רופא, שקבע את מותו. הסברה היא, שהאסיר ניסה להבריח סמים בגופו אל תוך הכלא, ואלה התפוצצו ב־קירבו וגרמו למותו.

במרחק של דקות הליכה מכלא רמלה נמצא בית־המעצר רמלה, בפיקודו של רב־כלאי רוני ניצן.

הרב־כלאי רואה את עצמו כאחראי ל־שמירתם של אסיריו והוא אומר: „ה־משימה הראשונה המופקדת עלי כמנהל בית־המעצר, היא לשמור על מיסגרת ש־לא תפגע בגופו ובנפשו של האסיר ש־הוכנס פנימה. ברגע שבית־המישפט קבע שהאסיר חייב להישמר מאחורי סורג וב־ריח, כדי שלא ימשיך להזיק לחברה, האחריות שלי היא ליצור מצב שהאסיר לא יברח. המיסגרת הביטחונית שמסביב חייבת להיות קפדנית ובדוקה בצורה כזאת, שלא תינתן לאסיר שום אפשרות לברוח."

על מות האסיר בכלא השכן הוא או־מר: „כיצד יתכן שבכל שירות בתי־הסוהר ישנם שמונה רופאים בילבד, ה־חייבים לשרת 6.000 אסירים ב־18 בתי־כלא בארץ? כיצד יתכן שבכל שירות בתי־הסוהר משרתים רק חמישה פסיכיא־טרים ו־15 קרימינולוגים קליניים? הרי בכל בית־סוהר חייב להיות רופא אחד שיעמוד לרשות האסירים. לפני כמה שנים היו רק ארבעה רופאים ועכשיו יש שמו־נה, אבל זוהי עדיין טיפה בים."

רוני ניצן הוא מנהל בית־המעצר הצ־עיר ביותר בארץ. הוא בן 32, ומזכיר לא במעט את ברוביקר, שאת דמותו גילם בקולנוע השחקן רוברט רדפורד — מנ־הל בית־הכלא הצעיר בארצות־הברית, שקיבל לידיו מקום מושחת מיסודו, גי־סה להנהיג בו שינויים בשיטות חדשות, נתקל במערכת ביורוקרטית מסובכת, ש־לא קיבלה את שיטותיו, ונאלץ לפרוש. רוני ניצן מזדהה בכל ליבו עם ברוביקר ושיטותיו. הוא התחפש לאסיר ובילה ב־מחיצת אסירים בכלא תל־מונד ולמד את הבעיות מבפנים.

„ההבדל ביני ובין ברוביקר," הוא מצ־טחק, „שהוא נכשל ואני הצלחתי. אני מסתדר היטב עם נציבות שירות בתי־הסוהר. מתייחסים אלי, בליברליות ולא מפריעים לי. ברגע שאני מוכיח למער־כת שהאובייקט הביטחוני נשמר, ובמק־ביל גם האובייקט הטיפולי, אין לי בע־יות. יש לי חופש פעולה מלא."

■ ■ ■

ה סטטיסטיקה היבשה אומרת, ש־60% מהאסירים חוזרים אל הכלא אחרי שהשתחררו. 40% נוספים ממשי־כים, כנראה, בחיי הפשע, אך אינם נת־פסים. מעטים מאוד משתחררים לחלוטין מחיי עבריינות.

האסיר עולה למדינת־ישראל כמיליון לירות בשנה. אם בישראל מצויים כיום 6000 אסירים, הרי שהמאסר עולה כ־600 מיליון שקל בשנה. „יש תוכנית לפ־תח מיפעלים יצרניים ובתי־שיקום שיהוו מעין תשלום מיסים," אומר ניצן, „כדי שמשלם המיסים הישראלי לא יממן מכי־סו את אותו אסיר, שבעצם הזיק לו ועכשיו עוד דורשים ממנו לממן את אח־זקתו. אני מקווה שתוכנית זו תיושם ב־מהרה."

להלן מספר רוני ניצן על שיטותיו, הש־קפתו והצלחותיו — כפי שהן נראות לו.

● איך הגעתי לעבודתי

תמיד עבדתי עם בני־אדם. בבית־הספר הייתי במועצת התלמידים. בצה"ל הייתי איש חינוך ועבדתי בעיקר עם נהגים שנכנסו לכלא. אחרי שירותי בצבא עבד־תי קצת עם אבי הקבלן. הרווחתי הרבה כסף, אבל הרגשתי שזה לא זה, וחיי־פשתי אתגרים. למזלי היכרתי בצבא קצין, שהיה מנהל בית־סוהר תל־מונד. הוא פנה אלי ואמר שדרושים מדריכים חב־רתיים בכלא תל־מונד. קפצתי על הנו־שא.

מאז הספקתי להיות קצין־חינוך, מאו־חר יותר עוזר מנהל בית־סוהר רמלה, ואחראי על גוש אסירים פליליים בכלא באר־שבע. ואז באה ההצעה להיות מנהל בית־המעצר רמלה. כל זאת בתקופה של שמונה שנים, שבהן גם עברתי קורסים בכירים במישטרה. אני חושב שכל מי שיש לו תפקיד כמו שלי, חייב לעבור נסיון כזה ולהחליף תפקידים, כדי לה־כיר מקרוב כל שלב ושלב במערכת ה־מסובכת הזאת. תוך כדי עבודתי למדתי שכדי לשנות משהו אני צריך להיות קרוב למנהל. וכשאני צריך לשנות הכי הרבה, אני צריך להיות המנהל. והשאי־פה שלי היא להיות נציב שירות בתי־הסוהר, כדי שאוכל להזיז דברים.

● על שיטות עניישה

עשרה תאי־צינוק ישנם במיתקן החי־דיש של בית־המעצר רמלה, אולם מזה כחצי שנה ששום אסיר לא ישב בהם והתאים עומדים שוממים. אינני מאמין בשיטת העניישה הזאת. אצלי, כל אסיר בבית־המעצר שואף להגיע לאגף מס' 3, שהוא המשוכלל, ועל הקלף הזה מבוס־סת כל השיטה. אני פיתחתי באסירים תמריץ חיובי — מצב שבו מקבל האסיר את מה שהחוק קובע שיש לתת לו. או־לם כדי להגיע למצב טוב יותר, עם תנאים מעולים יותר, חייב האסיר להש־תדל ולהשקיע. אם אתה נותן — תקבל מעל ומעבר למה שחלמת. לא נתת? — תישאר בתנאי־חיים פחות טובים. מעלת באימון שניתן בך, ולא הוכחת את עצמך מבחינת הקרדיט — תתחיל הכל מחדש.

אני לא משתמש באלימות, לא פיסית ולא־מילולית. אני הולך על בסיס ההנחה שאדם שואף לשפר את תנאי חייו. זה מתבטא בצפייה בטלוויזיה, בביקורי מיש־פחה תכופים יותר בתאים פתוחים, וב־שש שעות פעילות ביום. על הסוכריה הזאת אני הולך. את האסירים האלימים, המתפרעים, אני מעניש על־ידי סגירה בתא נפרד, באגף בודד, עד שאני מח־ליט, על פי שיחות בינינו, שההתפרעות לא תחזור.

● על מיון אסירים

תפקידי העיקרי כמנהל בית־כלא, הוא לדעת למיין היטב את האסירים. אני חייב לשמור על האסירים מפני דקירות סכין, שפיכת מים חמים על הפנים, ואונס. אסור לשכוח שהחומר האנושי המגיע ל־כלא בארץ? כיצד יתכן שבכל שירות בתי־הסוהר משרתים רק חמישה פסיכיא־טרים ו־15 קרימינולוגים קליניים? הרי בכל בית־סוהר חייב להיות רופא אחד שיעמוד לרשות האסירים. לפני כמה שנים היו רק ארבעה רופאים ועכשיו יש שמו־נה, אבל זוהי עדיין טיפה בים."

רוני ניצן הוא מנהל בית־המעצר הצ־עיר ביותר בארץ. הוא בן 32, ומזכיר לא במעט את ברוביקר, שאת דמותו גילם בקולנוע השחקן רוברט רדפורד — מנ־הל בית־הכלא הצעיר בארצות־הברית, שקיבל לידיו מקום מושחת מיסודו, גי־סה להנהיג בו שינויים בשיטות חדשות, נתקל במערכת ביורוקרטית מסובכת, ש־לא קיבלה את שיטותיו, ונאלץ לפרוש. רוני ניצן מזדהה בכל ליבו עם ברוביקר ושיטותיו. הוא התחפש לאסיר ובילה ב־מחיצת אסירים בכלא תל־מונד ולמד את הבעיות מבפנים.

„ההבדל ביני ובין ברוביקר," הוא מצ־טחק, „שהוא נכשל ואני הצלחתי. אני מסתדר היטב עם נציבות שירות בתי־הסוהר. מתייחסים אלי, בליברליות ולא מפריעים לי. ברגע שאני מוכיח למער־כת שהאובייקט הביטחוני נשמר, ובמק־ביל גם האובייקט הטיפולי, אין לי בע־יות. יש לי חופש פעולה מלא."

■ ■ ■

ה סטטיסטיקה היבשה אומרת, ש־60% מהאסירים חוזרים אל הכלא אחרי שהשתחררו. 40% נוספים ממשי־כים, כנראה, בחיי הפשע, אך אינם נת־פסים. מעטים מאוד משתחררים לחלוטין מחיי עבריינות.

האסיר עולה למדינת־ישראל כמיליון לירות בשנה. אם בישראל מצויים כיום 6000 אסירים, הרי שהמאסר עולה כ־

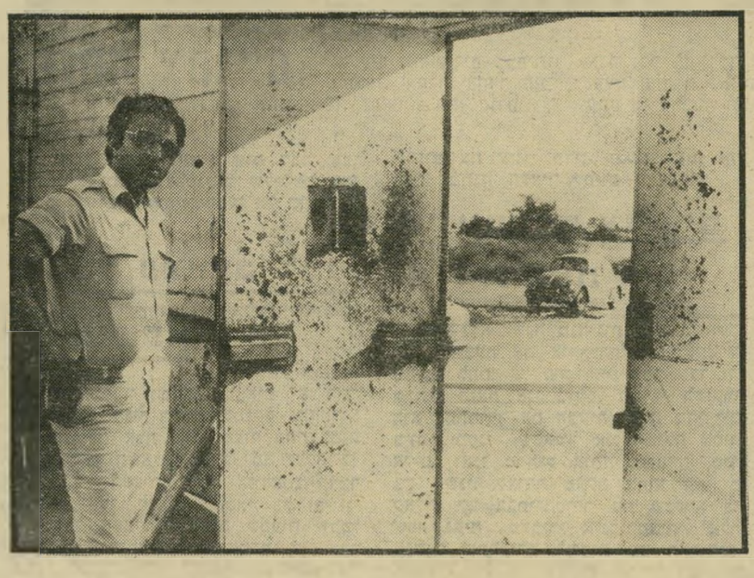

אני עציר בעל חופשות אומר רוני ניצן הסוגר גר את דלת ביתו (מימין) ונכנס אל בית־המעצר רמלה. שוער הכלא פותח לו את דלת השער הכבדה. „את רוב זמני אני מבלה בין כותלי־הכלא," אומר ניצן. „אני מאמין שכאחראי וכ־מפקד חייבים האסירים ואנשי הצוות לחוש אותי כל הזמן בשטח."

אני שואף להיות נציב

צייר בבית

רוני ניצן בביתו, מצביע על אחת התמונות אותן צייר. „אני אוהב לצייר, זה מרגיע אותי מהמתח התמידי שבו אני שרוי, כמפקד ואחראי על בית־המעצר השמור ביותר במדינה," אומר רב־הכלאי הצעיר.

(המשך מעמוד 67)

כלא הוא חומר מסוכן ברובו. מכניסים אלי את כל האנשים שהחברה בחוץ לא הצליחה איתם. דוחסים את כולם לסל אחד ודורשים ממני להתמודד איתם ולעשות ניסים ונפלאות. לעולם לא אשכן עבריין צעיר, שעדיין לא התקלקל, בתא אחד עם פושע מועד ואלים. אפילו לא באותו אגף. כדי שלא ייאנס ולא ייחשף להשפעות שליליות. מיון נכון באגפים הוא ראשית ההצלחה.

יציאת אסירים לחופשות

אסירים יוצאים לחופשות ואין למנוע זאת לפי החוק. אסיר שסיים רבע מתקופת מאסרו זכאי לצאת לחופשה של עד 95 שעות, ללא שמירה. אין באפשרותנו לערוך מעקב מתמיד ולבדוק מה עושה האסיר הזה בשעותיו הפנויות. בחודש האחרון יצאו לחופשה עשרה אסירים מתוך שישים. הוצאת אסיר לחופשה תלויה בי בילבד, ואני חייב לעבוד על בסיס של אמון או סיכון. ברור, שאסיר שחוזר לכלא אחרי חופשה יכול להבריח סמים או נשק לתוך הכלא. זה מחיר הדימוקרטיה של השיקום.

אני חייב לתת לאסיר לצאת אם אני מוצא שיש בעיה הומאנית, או שיש צורך בהידוק הקשר עם המישפחה. ברור שיש לי יותר אמון באסיר השוכן באגף ד' מאשר בזה השוכן באגף א', שעדיין לא הוכיח את עצמו. המיקרה שאירע בכלא רמלה הוא הראשון בסוגו הזכור לי. אולם לא יתכן שבגלל מיקרה אחד יישללו חופשות מן האסירים. אני גם לא יכול לערוב שמיקרה כזה לא יתרחש גם אצלי, בבית־המעצר. שום דבר שבעולם לא ימנע מאלמנטים שליליים המורים לסמים, להבריח סמים אל בין כותלי הכלא.

על עצירים לפני משפט

בבית־המעצר רמלה נמצאים עצירים, הממתינים לגזר־דינם. כמנהל האחראי על עצירים אלה, אני מצוי בהתלבטות קשה. סימן השאלה הגדול, מה יעלה בגורלו של העציר, חוסר הוודאות בדבר הכרעת הדין, חייב או זכאי, כל זה יוצר אצל העציר מתיחות טבעית. וככל שתקופת שהותו כאן מתארכת, כן גובר אצלו המתח. יש, כמובן, עצירים רגועים יותר, אבל לעיתים קרובות יש כאלה המנסים להוכיח שבריאותם הנפשית אינה תקינה, כדי להשתחרר. הניתוק הפיתאומי מן החברה ומן המישפחה, הפירסום בעיתונות, כל אלה פוגעים בעציר ובבני המישפחה, ואתה חש במתח הזה, העובר מן הבית אל בית־המעצר.

החוק הישראלי קובע, שעציר יכול לשהות שנה בבית־המעצר, עד למתן גזר־הדין. במיקרים מסויימים, כאשר המישפט הוא מסובך באופן מיוחד, יש שהוא יושב תקופה ארוכה יותר. אין לי מושג מדוע נקבע בחוק מועד ארוך שכזה. הסחבת בבתי־המישפט פוגעת בעציר, היושב בבית־המעצר כאסיר לכל דבר. בשעה שישנה אפשרות סבירה למדי ש־האיש ייצא, בסופו של דבר, זכאי לחלוטין. בגלל מצב זה אני מרשה לאותם עצירים להסתובב בכלא בבגדיהם האזרחיים. מותר להם להשתמש בציודם האישי, כגון סדינים וציפות. הביקורים אצלם מתבצעים אחת לשבוע, ואנחנו לי־ברלים מאוד באשר לקשר הטלפוני הסדיר ביניהם לבין מישפחותיהם. אנחנו מאפשרים לעורכי־הדין שלהם להיכנס באופן חופשי לבית־המעצר, ומאפשרים להם לשבת בניחותה ולהכין היטב את החומר למישפט. לעצירים אלה יש אפשרות לקנות מיצרכים שונים בקנטינה. הם אינם חייבים בעבודה, כדי שכל מיצרכם יופנה להכנת טיעוניהם במישפט. עם כל זאת ברור לי, שלא כל האנשים הללה הם טלית שכולה תכלת. לדעתי, חייבים לשנות את החוק ולעשות הכל כדי למנוע את עינוי הדין, ולקצר את תהליך המתנת העציר לסיום מישפטו.

אסירים אלימים והלשנות

בבתי־כלא ישנה מנהיגות פנימית אלימה, הקובעת את אורח־החיים בתאים ומחוצה להם, על פיה ישק דבר. נגד הקבוצה הזאת אני נלחם. הקושי העיקרי הוא להתמודד עם הבעיה הזאת מדי יום ביומו, מפני שכאשר אני מגלה אסיר אלים, ואני מרחיק אותו מאחרים, מיד צץ השני. לצורך מעקב אחרי אסירים כאלה, יש בבתי־הסוהר מה שנקרא בשפה נקיה „מעבירי אינפורמציה". אלה אנשים שתפקידם לשהות עם האסירים, ולהודיע על כל אלמנט שלילי ועל כל תנועה חשודה באגפים. שיטה זו הוכיחה את עצמה במשך שלוש שנים.

קיימים בכלא משכבי־זכר מרצון ואי־אפשר למנוע אותם. אולם אינס ברוטאלי אינו קיים כאן מסיבה פשוטה: אני החלטתי לוותר מבחינה מסויימת על פרטיות האסירים, לטובת הסדר והשקט. קצין־הביטחון ומפקדי האגף השומרים על התאים, מציצים לעיתים קרובות יותר הן לחדרים והן למיקלחות.

על הסוהרים

לסוהרים יש בדרך כלל תדמית שלילית, של אנשים חסרי־השכלה ואלימים. לכן כשנפתח בית־המעצר רמלה, לפני שלוש שנים, יצאתי לחפש חומר אנושי טוב לתפקידי סוהרים, כשאני מבטיח לו אתגרים חדשים בעבודה. חיפשתי ביחידות להכוונת חיילים משוחררים, בליש־כות־העבודה ובמוסדות אוניברסיטאיים. הצלחתי לשכנע כמה אנשים, שיסכימו להוות חלק ממערכת בלתי־מקובלת. כך הצלחתי לגייס חומר אנושי טוב מן המקובל.

האסיר הוא אדם

החברה הטילה על אנשים אלה עונש, אולם היא לא הטילה עליהם עונש בתוך עונש. עצם העובדה שאדם נכלא והורחק מן החברה זהו העונש. אני משתדל שהייו של האסיר בתוך הכלא לא יטשטש את צלם האדם. לגבי, אסיר הוא קודם כל אדם, ורק אחר כך אסיר. אני גם לא מאמין שבית־המעצר הוא המקום הנכון לשיקום. לדעתי, לשקם אסיר מבית־הסוהר מחייב מאמץ עליון, וזה קשה מאוד, בפרט במקום שהתחלופה בו גדולה. אני לא צריך לתת לו את השיקום, אלא את הסיפול וזאת בצורת התנהגות הולמת. אני חושב שאנחנו חייבים להשקיע כל מאמץ אפשרי, כדי ליצור אצל האסיר כיווני־מחשבה חדשים, לאפשר לו ללמוד מיקצוע ולרכוש השכלת־יסוד מינימלית, כדי ליצור שינוי בערכיו.

על הדיסטאנס

האסירים מכנים אותי רוני. כשאני עובר במיסדרון, נשמעות קריאות בנוסח, „אהלן רוני, מה נשמע?" אני לא זקוק לדיסטאנס. אני לא רוצה שיכנו אותי „מר רוני" או „אדוני המנהל". אני לא מאמין שיתנו לי יותר כבוד אם יכנו אדם ורק אחר כך אסיר. החברה הטילה על אנשים אלה עונש, אולם החברה לא הטילה עליהם עונש בתוך עונש. עצם הרחקתם מן החברה וסגירתם — זהו העונש. שלא יאבדו צלם־אדם."

חופש

רוני ניצן מתרווח על הכורסה בביתו: „גם בבית אני חושב, על מה שקורה בכלא בהיעדרי."

ארוחת צהריים

אוכלים האסירים בבית־המעצר רמלה בחדר־האוכל, באגף מס' 3. „לגבי," אומר ניצן, „האסיר הוא קודם כל

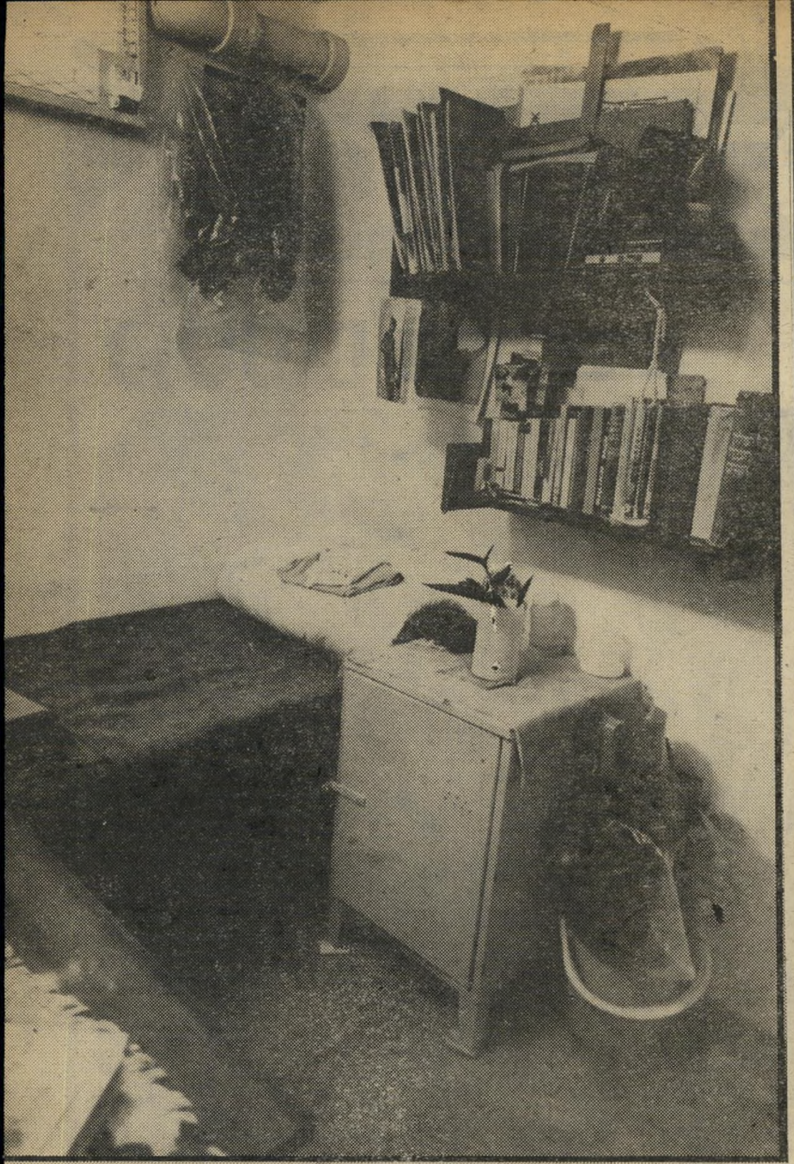

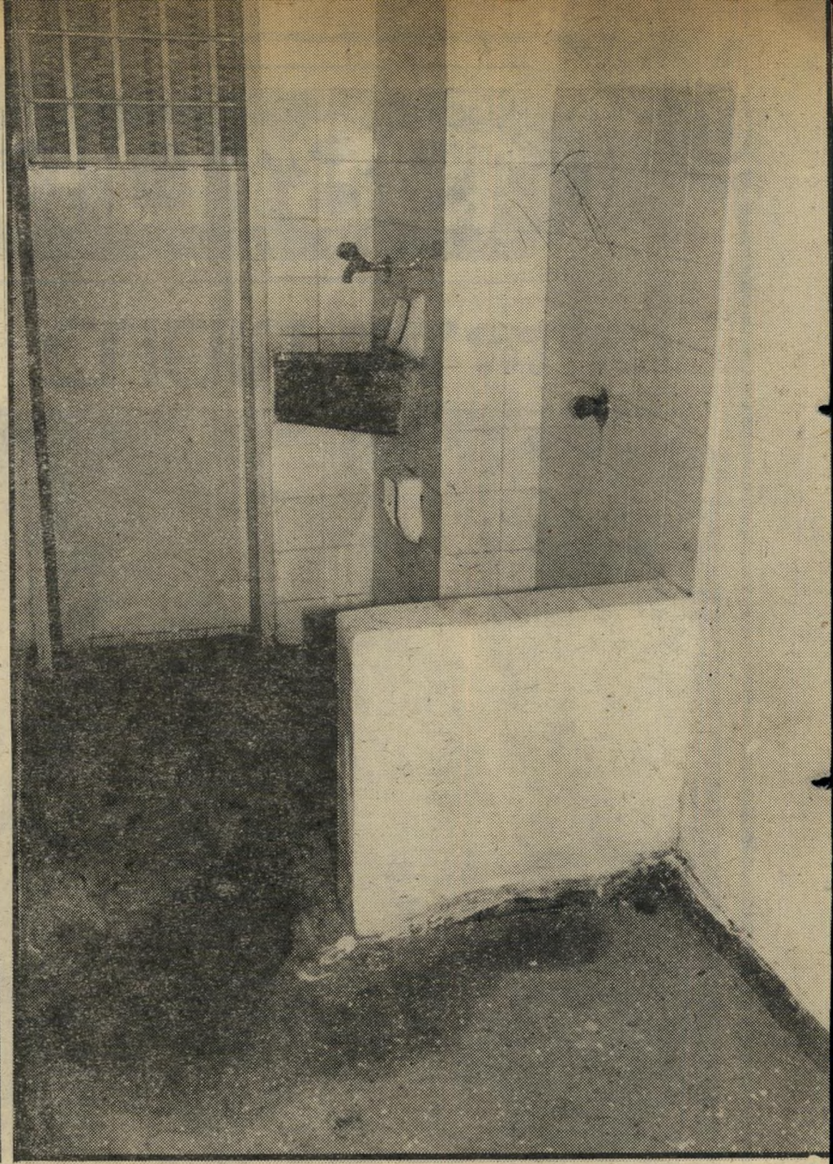

צינוק ללא שימוש

בשיטת הענישה הזאת. אני הולך על הבסיס שכל אדם שואף לשפר את תנאי חייו."

„מזה חצי שנה שלא ישב אצלי אסיר בצינוק," מספר מפקד הכלא. „אני לא מאמין

תא בידוד

באגף ההפרדה בבית־המעצר רמלה. „בתנאים אלה אני מבודד את האסירים האלימים ביותר, המפריעים לאסירים האחרים, וכן את האסירים השמורים ביותר במדינה. המיתקן ביטחוני ביותר."

אותי בתארי־כבוד. האסירים יודעים היטב מי המנהל ומי המחליט, והכבוד הוא בדרך כלל הדדי. אני מכבד אותם, והם מכבדים אותי.

● על שיקום אסירים

עיקר הבעיה בשיקום האסיר היא, שאין מי שישקם אותו כאשר הוא משתחרר. אני יכול להשקיע הרבה בתוך בית־הסוהר, אולם היכן המעקב בחוץ? אין פלא שאסירים שמשתחררים חוזרים אל הכלא. אין להם כלים מתאימים להתמודד עם החופש בחוץ. נכון שיש אגודות לשיקום־האסיר־והעבריין, אולם אני חושב שאלה חייבים לשהות עם האסיר לפחות חודשיים־שלושה בתוך הכלא, לפני השיחרור. האגודה חייבת להכיר אותו מקרוב ולעבוד בתיאום עם האדם שהתחיל את העבודה בתוך הכלא. טוב יהיה אם מישרד ממשלתי יקח על עצמו את נושא העבודה וההכשרה המקצועית, ויתן לנו את המשאבים לפיתוח מיפעלים יצרניים ומוסדות להכשרה מיקצועית.

● על התקציבים

אני מתרעם על כך שמבחינה תקציבית הנושא נמצא בתחתית סולם העדיפויות. הקובעים את התקציבים טועים טעות מצערת. האנשים הנמצאים אצלי הם למעשה הגיבנת של החברה, ואם לא נשקיע בהם מהר, הם יהזרו לכלא מלאי זעם ומרירות.

למה יש רק מיתקן אחד כמו בית־המעצר רמלה? אנחנו מתמודדים עם אוכלוסיה של 3,000 אסירים ביטחוניים. אצלי יש 80 כאלה, ומוקצב להם רק סוהר אחד. אני זקוק בדחיפות לעוד עובדים סוציאליים, כדי להתקרב לגורמה הנהוגה באירופה. 80 עובדים סוציאליים על 550 אסירים זה לא מספיק.

● על בעיית הקונסינל בכלא

לא מזמן נתקלתי בבעיה שלא היה לה תקדים בשירות בתי־הסוהר. לבית־המעצר הגיע קוקסינל, שנראה אשה לכל דבר, אלא שבתעודת־הזיהוי שלו נרשם מינו כגבר. אני מודה שנתקלתי כאן בבעיה חמורה — היכן לשכן את אותו אסיר משונה, מבלי להפקיר אותו לתשוקותיהם של אסירים אחרים. נאלצתי לשכן את אותו קוקסינל באגף ההפרדה המצוי בבית־המעצר, ואשר בו שוכנים כבוד האסירים השמורים ביותר במדינה. כמו טוביה אושרי, יצחק קיש, גבריאל בוזגלו ואחרים. הרי אין בארץ בתי־כלא מיוחדים לאנשים מסוג זה.

הזמנתי את הקוקסינל לחדרי לשיחה, והתברר לי שהיא נמצאת בדיכאון נפשי חמור, שגבל ברצון להתאבד. חשתי שאני חייב למצוא פיתרון לבעיה, והחלטתי לעזור לה/לו. הרשיתי לה ללבוש את הבגדים הנשיים, היתרתי לה להכניס לתוך תאה את שני כלביה הקטנים, כדי שתוכל להמשיך לטפל בהם וכדי שהאאריות לגורלם תמנע ממנה נסיון להתאבד. הבאתי לה רופאים שיבדקו אותה, והצמדתי אליה עוזרת סוציאלית.

● על סמי אלקיים

האסיר סמי אלקיים נאשם על תיכנון רצח יפת נגר בכלא־שאטה ונידון למאסר עולם. אלקיים הוא מיקרה שבכל בתי־הסוהר התייחסו אליו כאובייקט שלי, על פי מעשיו. סמי הגיע אלי לבית־המעצר רמלה לפני חמש שנים, אחרי שיחד עם חבריו ביצע בריחה מכלא־רמלה. הוא הובא למיתקן המיוחד הזה כדי לשמור עליו באגף מיוחד שקלט בורחים מהכלא. אחרי שישב כשנה בבידוד הרגשתי בחוש האישי שלי שחל בו שינוי. לקחתי אותו אלי לשיחות ארוכות, וגיליתי אצלו קווי־מחשבה חדשים, לכיוון החיובי. ברגע שאני חש בשינוי אצל אסיר אני כותב מיכתב לנציבות שירות בתי־הסוהר ומבקש מהם להוציא אותו מבידוד ולהחזירו למקום שממנו בא. במיקרה של סמי היתה לי אפשרות להשאיר אותו באגף אסירי־עבודה, מתוך רצון לעזור לו לפתח את השינוי שחל בו.

בתפקיד שלנו חייבים לקחת סיכונים ולקבל החלטות באומץ־לב. זה היעוד שלנו וזהו תפקידנו. במיקרה של סמי, אחרי שנה, ועם יד על הלב, אני חושב שאני על הקו הנכון. זוהי תחושתי, ותקוותי שאיני טועה. **נירה גל**

שיגעון הנקיון

אסיר עבודה במיסדרון אחד האגפים בבית־המעצר רמלה, עוסק בעבודות־נקיון. „אני משוגע לסדר ונקיון, גם בביתי וגם בבית־המעצר," אומר ניצו. „האסירים מכירים את השיגעון שלי."

מלכת המים 1981

מטעם העולם הזה

בחסות עץ הזית

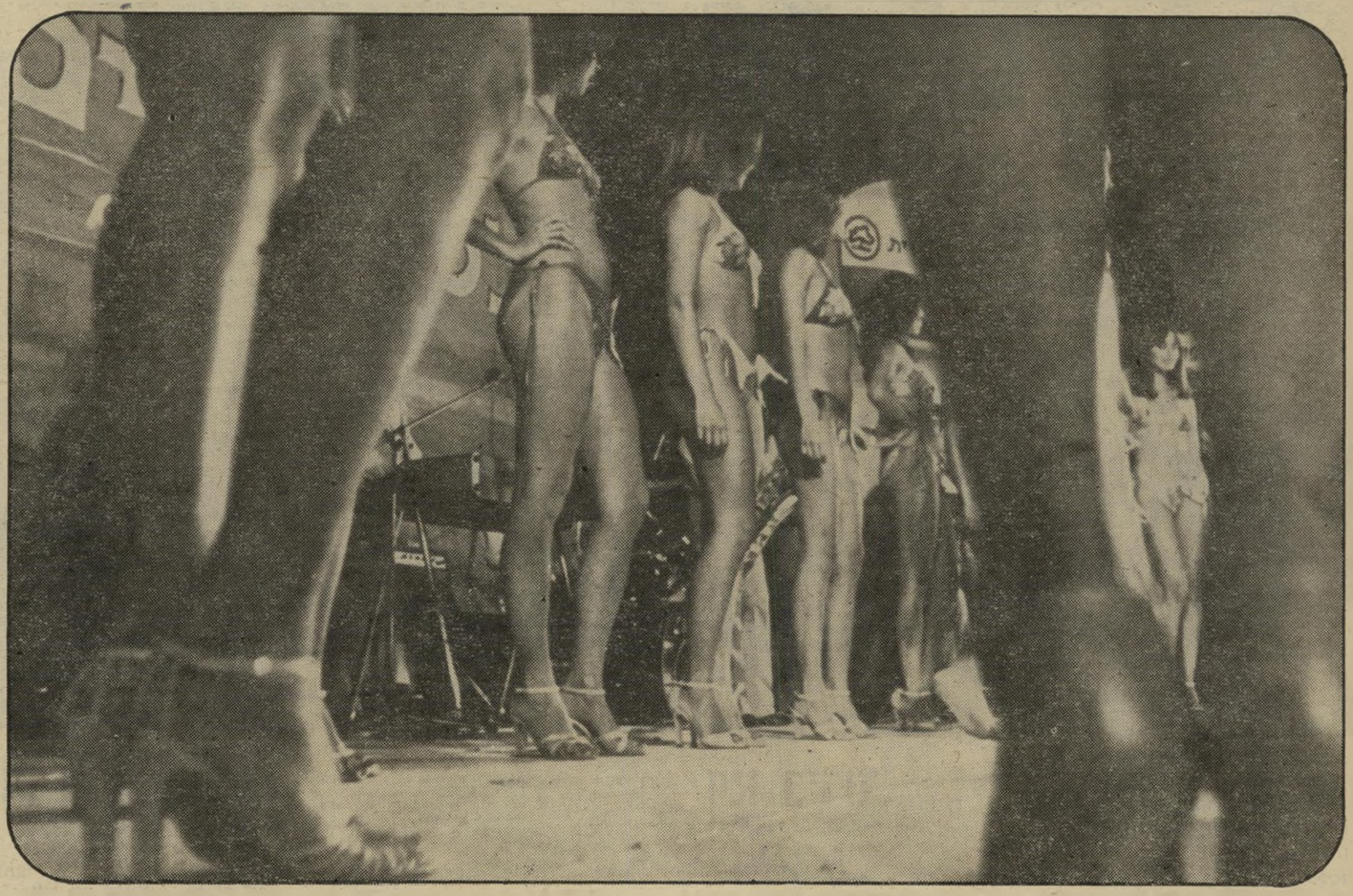

בחסות: חברת הנסיעות „דיזנהויז" * חברת הבנייה הבונה בראשון־לציון, פתח־תקווה, רחובות ותל־אביב „אברהם גינדי" * בית האופנה „ניבה" * בגדי־ים וחוף „גוטקס" * המשקה שכבש את העולם „פינה קולדה" * תכשיטי „אנדין" * חברת התחבורה „יונייטד טורס" * חברת הקוסמטיקה „נייטשר ביוטי" * תכשירי השיער „לוריאל" * חולצות גברם „הווי 2000" * נעלי „מרנו" * סלון לכלות „אמבר"

תחרויות אזוריות:

טבריה — ב„חמי טבריה הצעירה", ביום רביעי 12.8.81, בשעה 9.00 בערב.
מכירת כרטיסים מוקדמת: ב„בידור הצפון" טבריה (לשעבר אלחדיף), טל. 067־22597. בבית־שאן במרכז הקהילתי במחלקת התרבות, טל. 065־98220. בצפת חנות גרינבוים, טל. 067־30249.

אשקלון — במלון היוקרה „המלך שאול" (מסביב לבריכה המפוארת), במוצאי שבת 15.8.81, בשעה 9.30 בערב.
מכירת כרטיסים מוקדמת: באשקלון בקבלה של מלון „המלך שאול", טל. 051־34129; באשדוד במשרד הכרטיסים „יונה", טל. 055־22796. הנחות למיפעלים וחיילים. **בערב** הנשף בקופת מלון „המלך שאול".

א י ל ת — במלון היוקרה „קיסר" (מסביב לבריכה המפוארת), ביום שישי 21.8.81, בשעה 9.30 בערב.
מכירת כרטיסים מוקדמת: אצל **זנתי ליד** הקולנוע, אצל בית הלחמי, בקיוסק איזידור, אצל „מקור הספר" — במרכז סולל בונה ובקבלה של כל בתי המלון באילת. בערב הנשף בקופת מלון „קיסר", טל. 059־76160. הנחות לוועדי עובדים. לחיילים בקציו העיר אילת.

בנשפים המלכותיים:

● מיצעד מועמדות ● ראיונות אישיים ● תצוגות אופנה מפוארות — קייץ 81' של: „ניבה", „גוטקס", „הווי 2000", „אנדין", „מרנו", „אמבר" ● עיצוב תסרוקות: סלון ג'ימי ומרסל חיפה. **הדרכת המועמדות:** אולפן לאה פלטשר. איפור: „נייטשר ביוטי". עיצוב הכתרים: „אנדין". אירגון: מירי זכרוני ורפי זכרוני.

אמנים אורחים:

צביקה פיק - זמר ומולחין השנה * **חלב ודבש** - זוכי הארוויזיון * **כוטי גלעדי** - הבדרן־חקיין מס' 1 * **מוני פאר** - „שעה טובה" * **ריקי מנור** * **ג'וקי ארקין** ולהקת בנות הג'אז * **נושה נוי** ולהקת הדולפינים.

הנשף המלכותי לבחירת מלכת המים 1981

היכל התרבות תל־אביב — יום שלישי 1.9.81 ב־8.00 בערב

פלאסו שרון אינו חולם דווקא שישראל נחבשה להסגירו - אך בניגוד

לפלאסו, שנזהר מאוד ביציאתו מהארץ, נתפס פיליפ דה־קלארק כשנסע לאירופה

מועמד־להסגרה דה־קלארק
צרות בתחנת־המישטרה

ר מעטים יודעים כי שמואל פלאטו־שרון אינו המיליונר היחידי שהסגרתו התבקשה ממדינת־ישראל. בעוד שפלאטו נאבק בכל הדרכים המישפטיות והפוליטיות נגד הסגרתו, ואף נזהר מאוד שלא יוסגר גם בעת יציאותיו הקצרות מישראל, הרי המיליונר השני, פיליפ דה־קלארק, אזרח ישראלי יליד־בלגיה, לקח צ'אנס ועזב את ישראל בטיסה רגילה לאירופה. מיד עם רידתו מהמטוס ב־גרמניה הוסגר לשילטונות בלגיה.

השבוע נסגר המעגל. צחוק הגורל הוא, שכחודש ימים אחרי שדה־קלארק הוסגר לבלגיה הוחזר לישראל יוסף („טכסון") חייט, הנאשם בחטיפתו של דה־קלארק, שהוסגר מהולנד.

מיליונר תכול־עיניים

ב ממשך הזמן הקצר שבו שהה דה־קלארק בישראל, הספיק לעמוד ב־מרכזן של כמה התרחשויות מוזרות, ו־היה לאחת הדמויות המסקרנות ביותר בעולם־הפשע בישראל.

תחילתו של דבר בפברואר 1979, כאשר המיליונר תכול־העין, בהיר השיער והעור, שנולד כנוצרי כשר בבלגיה, הגיע לישראל ותבע את זכותו לאזרחות. הוא היה זכאי לקבל אזרחות ישראלית, תוך ניצול הסעיף בחוק־השבות המעניק אזרחות ישראלית לבן־זוגו של יהודי.

בבלגיה נשא לו דה־קלארק אשה יהודיה, שילדה לו שני ילדים. כאשר היחסים ביניהם הורעו, עזבה האשה את בלגיה ועלתה לישראל עם ילדיה. פיליפ בא בעיקבותיה והשתקע באשדוד. הוא שכר לעצמו דירת־פאר בבניין חדש רב־קומות, שהיתה שייכת לאחד מהאחים זמור, ששמם נקשר בזמנו עם המאפיה הצרפתית. הוא הפך לאזרח ישראלי.

כאשר גילה כי אשתו אינה מתכוונת לחזור אליו, החל דה־קלארק משוטט ב־מועדוני־הלילה של תל־אביב. שם־ מצא לעצמו חברה חדשה לחיים, ספרית בת 20 מאשדוד, ליזה שיטרית. הם היו יוצאים מדי ערב למקום־בילוי מפואר אחר, ופיליפ קנה לה תליון־יהלומים ותכשיטים נוספים. היא עברה לגור בדירתו.

כבר במאי 1979 החליט דה־קלארק להיכנס, כשותף, למועדון־הלילה האופנתי פיקוקס, בכיכר אתרים. הוא קנה 20% ממניות המועדון, תמורת 50 אלף דולר.

הגבר האלגנטי, שהיה תמיד לבוש בחליפות יקרות, וששערו עשוי בקפידה, נראה לכאורה כתייר תמים, שלא הכיר את המציאות הישראלית ולא ידע על הפעילות הפלילית שמסביב למועדון. נראה היה כאילו נקלע למועדון־הלילה בתום־לב, כדי לעשות עסקים כשרים. כאשר גילה, לתדהמתו, חודש אחרי שנכנס לעסק, כי שניים מבעלי פיקוקס, פינחס גולדשטיין ודויד אפללו, גידונו למאסר על חלקם בעיסקת־סמים, החליט מיד להיפטר מחלקו במועדון.

הוא הודיע כי הוא מוכן להפסיד 15 אלף דולר כדי להיפטר ממניותיו, ולצאת מכל העניין. המניות, שהוצעו בשוק־הפסד, משכו קונים רבים, כמה אנשים נאבקו כדי לקנות את חלקו של דה־קלארק במועדון. הוא כמעט מכר אותן ליוסף („טכסון") חייט, אך השותפים ה־אחרים במועדון התנגדו. לכן נמכרו ה־מניות לבסוף לעורך־הדין חותם ציפיון, שהיה כבר בעל חלק במועדון.

„טכסון" כעס על מכירת המניות וחשב שסידרו אותו. לכן, בחצות לילה בחודש יולי, הופיע עם שלושה אנשים נוספים בדירתו של דה־קלארק. טכסון ושני ה־אחים, אשר ואבי דורון, נופפו לפני כתב־האישום בסכינים, כדי להפחידו.

טכסון הסביר לדה־קלארק כי כפיצוי על שמכר את מניותיו לאחרים, הוא חייב לו 200 אלף דולר. וכדי להמחיש את האיום נטל את תליון־היהלומים של ליזה, את צמידיה ועגיליה, ושעון־הזהב של דה־קלארק.

אחרי שקיבלו את הכסף נפרדו החוטפים מליזה ודה־קלארק בנשיקות ולחיצות־ידיים, ושיחררו אותם. טכסון פנה לבנק דיסקונט ביפו, פתח שם חשבון על שמו והפקיד את הכסף. יומיים אחר־כך משך טכסון מיליון ו־115 אלף לירות מתוך החשבון ונעלם. רק אחרי זמן רב התגלו עיקבותיו בצרפת.

תלאותיו של דה־קלארק לא הסתיימו בחטיפה. כאשר ניסה להתלונן במישטרה על קורות הלילה, לא הבין אותו השוטר בתחנה, ואמר לו: „אם אתה לא רוצה צרות, אל תסתובב בתחנות־מישטרה." התייר המבועת לקח את ליזה וברח איתה למלון בהרצליה, כדי שעיקבותיו לא ייוודעו לרודפיו. הוא היה בטוח כי נפל בידי המאפיה הישראלית, וכי המישטרה משתפת איתם פעולה.

עורך־הדין חותם, ששמע מפיו על המיקרה, הזעיק לבסוף את המישטרה, ובעיקבות החקירה הוגש כתב־אישום נגד החוטפים. מכיוון שטכסון לא היה בארץ, הוקפא המישפט נגדו, ונערך רק נגד שני האחים דורון והקטין. הם נמצאו אשמים וגידונו למאסר. אשר דורון ניהל לששׁ שנים, והוא עדיין יושב בכלא.

תוך כדי המישפט החלו עולות שמועות מוזרות על עברו ואישיותו של ה־מתלונן. השמועות העקשניות קשרו את שמו של דה־קלארק למאפיה הצרפתית, והעובדה כי התגורר בדירתו של זמור פט, עד שהצליח לשחרר את הערובה שהפקיד דה־קלארק, והחזיר לו את דרכונו. אך בינתיים פקעה סבלנותו של התייר. הוא התגעגע לאמו המתגוררת בבלגיה, כספו פחת והלך, והוא לא השיג עבודה בישראל. הוא המשיך לחיות עם ליזה, ואף פתח עבורה מיספרה באשדוד. אך המיספרה הפסידה כסף ונסגרה.

לבסוף החליט דה־קלארק להוציא ל־עצמו דרכון ישראלי, ולשנות את שמו לשם עברי טהור. הוא קרא לעצמו יובל אורן. לתומו חשב כי כאשר יקבל את הדרכון הישראלי ייכתב בו רק שמו ה־חדש. כך יוכל לתור את העולם בביטחון, כיובל אורן, שהרי המישטרות מבקשות אותו על שמו הקודם בילבד.

אולם התברר לו כי בכל דרכון נכתב השם החדש, ומתחתיו, בסוגריים, נזכר גם השם הישן, כך שתעלול זה אינו פותר את בעיותיו.

אחרי שיחות־טלפון ארוכות עם אימו בבלגיה, והתייעצויות רבות, החליט להסתכן ולנסוע לגרמניה, בתיקווה ששם לא תחכה לו בקשת־הסגרה.

לדה־קלארק לא היתה התושיה לנסוע לחו"ל במטוס פרטי, כמו שעשה פלאטו־שרון, וכך לטשטש את עיקבותיו. הוא טס לגרמניה בטיסה מיסחרית רגילה, ו־נעצר מייד עם רדתו מהמטוס. התברר שוב לא נראתה מיקרה תמים בילבד. הסניגוריה של האחים דורון, גיהה לידסקי, סיפרה כי התייר התפאר בקשריו עם פושעים בבלגיה, הציע לייבא לארץ הרואין בפחיות־בירה בלגית ולפתוח מועדון־הימורים על אוניה, מחוץ למים הטריטוריאליים (העולם הזה 2202).

בספר על עולם הפשע הישראלי שיצא בשנה שעבר בצרפת, הקדיש הסופר ז'אק דה־רוזי (שהתפרסם אחר־כך בישראל, כאשר העלה את הגירסה שבצלאל מיזרחי שילם את הקנס עבור הגברת לאה רבין) פרק שלם למעלליו של פיליפ דה־קלארק. ואמנם, עוד בטרם ניתן גזר־הדין במישפט, הגיע לישראל מיברק מהאינטרפול, שביקש לברר פרטים על התייר הבלגי. לדיברי המיברק, הוא היה מבוקש בבלגיה על מירמות בסכומים של רבבות פרנקים.

מועמד־להסגרה טכסון
איום בסכין וארנחת־בוקר

ניפנוף הסכינים הפחיד כהוגן את התייר וחברתו והם היו מוכנים לעשות הכל כדי להיפטר מהשוודים. אך דה־קלארק הבהיר להם כי אין באפשרותו לגייס סכום כה גדול, אבל כאשר ייפתחו הבנקים, למחרת בבוקר, יוכל לתת להם סכום של 55 אלף דולר.

מאותו הרגע הפכו החוטפים ידידותיים יותר ויותר. הם נסעו יחד עם החוטפים לדירתו של טכסון ביפו, ושם התירו לחטופים לישון עד הבוקר. אז הביאו לחמניות ושוקו, והציעו ארוחת־בוקר לאורחיהם. כאשר הגיעה שעת פתיחת הבנקים, נסע דה־קלארק עם טכסון לבנק, הוציא מחשבונו סכום של 55 אלף דולר והמיר אותם למיליון ו־300 אלף לירות, את הכסף מסר לטכסון.

דרכון ושם עיברי

כ אשר החטיים מישפט־החטיפה, הוגשו שתי בקשות־הסגרה נפרדות: האחת על־ידי מדינת־ישראל לצרפת, ו־בה התבקשה הסגרתו של טכסון, על חלקו בחטיפת המיליונר; והשניה על־ידי ממשלת־בלגיה, ובה התבקשה ישראל להסגיר את דה־קלארק, כדי שיעמוד לדין בבלגיה על חלקו במעשי־המירמה.

שני המבוקשים התנגדו להסגרתם. טכטון עשה בצרפת הכל כדי להתחמק מהסגרה, והסתמך על אזרחותו הצרפתית. דה־קלארק פנה לעורך־הדין יצחק לאלו, שטיפל גם בבקשת־ההסגרה נגד פלאטו־שרון, וביקש ממנו שימצע את הסגרתו לבלגיה, בהסתמך על אזרחותו הישראלית. זמן רב נלחם עורך־הדין בבתי־המישפט, עד שהצליח לשחרר את הערובה שהפקיד דה־קלארק, והחזיר לו את דרכונו. אך בינתיים פקעה סבלנותו של התייר. הוא התגעגע לאמו המתגוררת בבלגיה, כספו פחת והלך, והוא לא השיג עבודה בישראל. הוא המשיך לחיות עם ליזה, ואף פתח עבורה מיספרה באשדוד. אך המיספרה הפסידה כסף ונסגרה.

לבסוף החליט דה־קלארק להוציא ל־עצמו דרכון ישראלי, ולשנות את שמו לשם עברי טהור. הוא קרא לעצמו יובל אורן. לתומו חשב כי כאשר יקבל את הדרכון הישראלי ייכתב בו רק שמו ה־חדש. כך יוכל לתור את העולם בביטחון, כיובל אורן, שהרי המישטרות מבקשות אותו על שמו הקודם בילבד.

אולם התברר לו כי בכל דרכון נכתב השם החדש, ומתחתיו, בסוגריים, נזכר גם השם הישן, כך שתעלול זה אינו פותר את בעיותיו.

אחרי שיחות־טלפון ארוכות עם אימו בבלגיה, והתייעצויות רבות, החליט להסתכן ולנסוע לגרמניה, בתיקווה ששם לא תחכה לו בקשת־הסגרה.

לדה־קלארק לא היתה התושיה לנסוע לחו"ל במטוס פרטי, כמו שעשה פלאטו־שרון, וכך לטשטש את עיקבותיו. הוא טס לגרמניה בטיסה מיסחרית רגילה, ו־נעצר מייד עם רדתו מהמטוס. התברר

הסגרת המיליונר

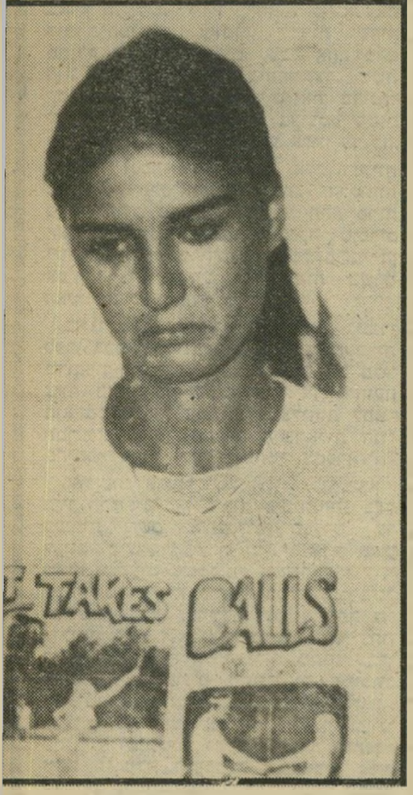

ידידה ליזה שיטרית
בלי מטוס פרטי

לו כי בלגיה לא שכחה למסור את שמו גם לשלטונות גרמניה.

כך נותרו בידי דה־קלארק שתי אפשרויות: לשבת במעצר בגרמניה ולהיאבק בצו־ההסגרה, או להיכנע וללכת לכלא בלגי, עד לבירור מישפטו. הוא היה כבר עייף ממילחמות מישפטיות, ו־העדיף לחזור הביתה, לבלגיה, ולהיאבק שם בעזרת אימו על זכויותיו במישפט.

שבועות אחדים בילבד לפני שהוסגר דה־קלארק לבלגיה, הסתבר לממשלת־ישראל כי טכסון יצא מגבולות צרפת, עבר להולנד ונעצר שם. בקשת־ההסגרה של מדינת־ישראל הגיעה להולנד, והשבוע הובא טכסון, כבול באזיקים, על־ידי קצין־המישטרה עודד אילן, לישראל.

בבית־המישפט המחוזי הוגש נגדו כתב־האישום על חטיפת המיליונר, ובית־המישפט התבקש לעצרו עד תום ההליכים, כדי שלא יתחשק לו לברוח שוב לצרפת או להולנד. אילנה אקון ■

יסורי ארץ־הקודש נוסח בן־נר ✶ „דשים בטלפיהם את שדה העברית ומזבלים אותה בגלליהם..." ✶ „אותה פקיקה אקראית של ריגוש..." ✶ המשורר זלמן שניאור על אברהם שלונסקי

מקור

חתיכת חיים

בחמש שנים האחרונות הפך הסופר **יצחק בן־נר** לסופר־המייצג־ביותר של דור הסופרים בני 40 עד 50, תוך שהוא מקדים בחשיבות יצירותיו את הסופרים **עמוס עוז, אברהם ב. יהושוע** ו־אחרים.

בחודש שעבר ראה אור ספרו ארץ רחוקה*. הספר החדש של בן־נר מצטרף לספריו הקודמים האיש ממש, שקיעה כפרית ואחרי הגשם, כמתארים ספרותיים של אותה חתיכת חיים־מיוסרים שלנו בארץ הקודש. ארץ רחוקה נושא את כותרת־המישנה „רומן", למרות שהוא מחולק לששה סיפורים, שכל אחד מהם הוא בעל עוצמה של סיפור־קצר. ששת קטעי ארץ רחוקה מתארים את מדינת־ישראל בשנים 1977—1980, בעוצמה ששום סופר ישראלי אחר לא הגיע אליה עד כה.

גיבורי ספרו של בן־נר, אלה דמויות בעלות מיפלס־אמינות גבוה, הלקוחות מתוך החיים ממש ולא מגבהי ההתייסרות האינטלקטואלית, שכה מעסיקה סופרים ישראליים אחרים. דמויותיו של בן־נר הן אפורות ורב־מימדיות. הן חיות בשולי האירועים ההיסטוריים.

בן־נר מעביר לקורא את גלריית גיבורי ספרו בכמה רמות של לשון, החל מעברית מדוברת ועיתונאית ועד לגבהים של מליציות. האיזון בין הרמות שלם. ארץ רחוקה הוא פסיפס של דמויות, המצליחות לתאר תמונת־מצב של החברה הישראלית הנוכחית, למרות קירבת הזמן הספרותי.

בן־נר מעביר לקורא את גלריית גיבורי ספרו בכמה רמות של לשון, החל מעברית מדוברת ועיתונאית ועד לגבהים של מליציות. האיזון בין הרמות שלם. ארץ רחוקה הוא פסיפס של דמויות, המצליחות לתאר תמונת־מצב של החברה הישראלית הנוכחית, למרות קירבת הזמן הספרותי.

„אליעזר שושני ו/או אליקי בן־ששון". חייו הרגילים של גיבור סיפור זה, בעל כפילות השם, מתנהלים כסדרם, עד ל„יום שישי, העשרה ביוני, אלף תשע מאות שבעים ושבע..." כאשר אישיות־בכירה מציעה לו מישרה־בכירה במימשל החדש שהגיע לשילטון עם המהפך ה־פוליטי. אלא שאליעזר שושני ו/או נתון ללחץ של הטרדות, העולות מתוך עברו באמצעות טלפונים אנונימיים ומיכתב אנונימי. במיכתב כתוב, בעברית עילגת: „האדון בן־ששון אליעזר הנכבד בעיני עיוורים ומיפשים בעיני עצמו. מתנכר אתה לזרעכה ולעברכה. מצטבע אתה בצבעים נכריים כמו להד"ש. ועתה מבקש אתה לעצמכה גאליים גדולות מכפי מידתכה ומידותיכה..." שושני „ניכנס לעצבים", דומה כמו כל עברו מתחיל להסתחרר ולצוץ נגד עיניו.

במהלך המסע אל עברו מגיע בן־ששון בזיכרונו אל הנקודות והצמתים של חייו: „משפונת הולדתו: חיפה. קיבוץ שריד. שילי המילחמה. קורס המפ־כפים. קורס הקציינים, גבעתי. בחינות הבגרות. האי־נכרסיטה. ועד הסמודנטים. העמדה עם ש. במושרד־החוץ. הדירה בבית־הכרם, אצל גברת בן־זקן..." גברת זו ניסתה להבין, מדוע מחק חלק מעברו: „הייתי בטוחה — שתגיד, זה רזונמשהו. פולני, צחקה אליו. ילמה לא נשארת בן־ששון? מה אתה? כשם של אבא שלך, עליו השלום, אתה מתביים?!..."

שושני חי חיי גיכינום בביתו, או, כפי שהוא מנסח זאת בהירהוריו: „אשה זרה לי עמי בכיתי, כבר שבע־עשרה שנים... אני שונא אותה. אני אפילו מחבב אותה, למרתי לחבב אותה, במיקרים מסויימים. אבל זרה, אחרת. אשתי הזרה..."

הגיהינום בביתו, המיכתב האנונימי, והמתח המצטבר בו בגלל ההצעה המפתה שקיבל, מוליכים את שושני אל שכונת ילדותו: „העבר הוא סימה, ועמס ועזרא דנה. וגברי ומני ישלום שרעבי וצרפתי. העבר הוא חיפה והדודה שרשה... העבר הוא גם המטע שעשו או, כמשאית, מתל־ליטוינסקי לקריה — יפתאב, לאר היום, דרך השכונה שלו, עם כל הריחות והקילות והצבעים הישנים..."

טרדות הנפש של שושני אינן חדלות. הוא קורא את העיתונים, וחושף את מצוקות המדינה: „...זכזולון המר, פלמ"ח בכיפות סרוגות. גאולה כהן על התרבות המכוזבת. כפית רעל אחת מקלקלת את המרק כולו... תהליך הכביניוציה של הרב שינדלר. דיון על ההתיישבות בשטחים..." ועוד ועוד. עד מהרה הוא נתקל בתופעות

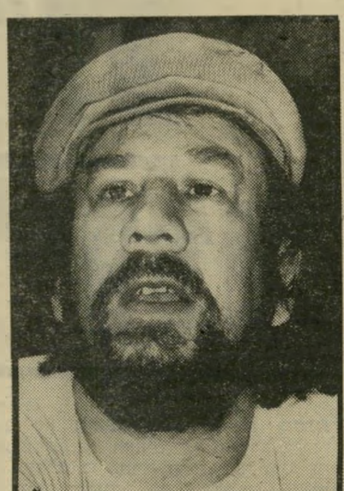

סופר בן־נר
אודיסיאה ישראלית

של המישטר החדש: „אם אתה, כפתר לבך, מפא"ניק מזויין, זאת הבעיה שלך, כל עיד אתה ממלא בנאמנות יבמסירות את תפקידך..."

והטלפונים ממשיכים להטריד את שושני: „שיב שנה לי נחרת צחוק, יפחת שיעול, שברי נשימה. למה שלא תיתן גם לי, יא־נפלום? אתה תראה איך אני יעשה לך טוב? — והאיש מדבר ומפרט מה יעשה ואיך יעשה וכמה יעשה, וקולו חורק וקרע בו קרעים... מן האפרכסת עולה שריקתי של הקול ההוא, מקפיא חרס. הצחוק המתרחר ההוא, מצמצי־שפתיים גסות לנשיקה; לחישה עזה, שזר־קנית, מחליאה: „אני רוצה את התחת שלך." הוא אוחז ככבל הטלפון וקורע אותו באחת מתיכת חיבורו אל הקיר..."

השלב הבא בייסורי־נדודיו של שושני הוא פרק הבלשות. הוא מנסה לאתר בית־הדואר ממנו נשלח המיכתב — ונכשל. שושני ממשיך באודיסיאה הישראלית שלו, ומגיע לשכונת ילדותו: „בואנוס דיאס קרידו מזשזן, הוא אומר לאיש הזקן באהבה יבגעגועים אין קץ, אליקי, אליקי, אימר משה..." ותמונות הילדות משתלטות עליו, ואז, בהירהוריו, הוא מגיע דרך אגב למפתח־התעלומה: „הכל גלוי וידוע והכל קטן כל־כך. וחכל צעוב כל־כך. סימה הקטנה, הנעובת, המזקינה לבדה, עם סודותיה בין קירות נופלים, לצידו של מת שהוא חי..." הוא מגלה את עברו, את אותה פרשיית־אהבים שבה נהג כנבל. פרשיה שהותירה אותותיה בסימה, אותה הוא רואה מבעד לריבוע האור של חלונה: „רשערה שהכסיף הרבה בשרם זמן, הוא רואה, כמו יבש עם השנים..."

אליעזר שושני ו/או אליקי בן־ששון הוא סיפור־מפתח לדור העסקנים בני עדות־המיזרח, בשנות ה־60 וה־70, אשר נתקו מגע עם עברם, התאשכנזו והפכו לנטל על אלה שאותם היה עליהם לייצג.

„שיר אחר". הסיפור השני, שיר אחר, הוא סיפור הניוון של החברה הישראלית העכשווית. גיבוריו — זמר פופולארי, בנו של עסקן ציבור שמעל ונכלא (דמותו שבה וחוזרת בכל סיפורי ארץ רחוקה) ואשתו הצעירה. זה סיפור של עולם שכנונות־היוקרה המקיף את תל־אביב, מהול ב־עולמה של אשה צעירה, שגופה מורעב וסולד מבעלה הזמר: „...נאבקת, בוכה בזעם ובתיעוב, היא מותרת יותר ויותר. ואז, כשהיא ככמרי מר, ללא ניע, עיריסה לבורגלותיו, אדישה, מיוגעת, חמה, מתעבת את עצמה ואותו, מרחמת אותו ואת עצמה, היא משתטה, כבד ומסורבל, בכנדיו על גופה המת־כמו ויעוד רטט זעום ישמין אנקה וכבר תם העניין ונשלם ואבריו צונחים, כבדים, רפויים, ועיניו נעצמות. ,כוס אמך! מאניק אחד,' היא רוחשת לו, כעלבונה, ולא אוכפת לה כי כאחת מנערות השוקים היא נשמעת באוזני עצמה..."

מעלבונות ליל הערגה של אשה נעזבת ומנוצלת, היא מתעוררת לבקרים העכורים שלה. בן־נר מגלה רגישות מדהימה לגבי מכאובה וייסוריה של האשה. אשת הזמר משתוקקת לילדים, תוך שהיא מבהירה לעצמה את המצב: „יש כאן איזושהי עקרות יסודית, היא אומרת לעצמה. מישהו הכם כבר היה מחפש את הקשר בין תחרשותיה יבין מה שקורה ביניה לבין בעלה, לבין מה שקורה בחצר ביתה החדש, המאמין שסמלים משקפים איזשהו פירוש למציאות היוצרת אתם..." ואותו סמל שבחצר ביתה הוא: „פיעל ערבי, הניצב על הפתום ומטיח את הכיתל..." עד שהפירוש למציאות היוצרת מתפתח, נשמע מאותו פיגום הפועל, כשהוא פונה אליה: „,שמעת מה אמרו מהרדיו?' מה זה מפלכל לי את המח, היא אומרת לעצמה. ‚מה אתה אומר?' היא קוראת אליו בחזרה. ‚אמרו שאדאת הוא יבוא בירושלים...'" והיא ממוססת את תחושו־תיה הגופניות כלפי אותו פועל ערבי.

המומנטום הוא המומנט של הסיפור. הזמר עובד בהילוך מהיר על חיבור של שיר, המבשר את בואו של נשיא מצריים. הוא נמצא עם חבריו בדירתם. מעשנים שם חשיש, ולוגמים משקאות אלכוהוליים. היא בותנת את עברם. את אביו הכלוא. את המילחמה והשלום. את נשיותה ואת כלאה. והסיפור מוליך לעבר ההשלמה שלה עם עולמה, עם בעלה הזמר, עם עולמו. והזמר מפתיע אותה בחיבור של שיר למענה: „הוא שר לה, כליליה, על משכבכם, שיר לאהבתו אליה והיא מק־שיבה..." היא זו המשלמת את מחיר שיריו של הזמר, וכואבת את כאב שניהם. סוף הסיפור: שיר נולד, וילד עומד להיוולד.

„דויד אוגוסט, קאהיר, כבריאר". סיפור זה מעמת שני עיתונאים שקיימו — מבלי לדעת זה על זה — יחסים מיניים עם אותה אשה, אשתו של העיתונאי אוגוסט. שניהם בקאהיר, בין ראשוני העיתונאים הישראלים שם. מראות קאהיר מהווים תפאורה מרתקת למקצועם ולעימות ה־כמעט־אבסורדי שביניהם. אוגוסט הוזה ומהרהר: „פתיות מתפתות וצפרירה לא היתה מעולם פתיה ומעולם לא היתה ניתנת להתפתות. אשתי זנתה איתי, אם כך, מרציגה המולא. כחשבון קר, אי במלוא התשוקה..." אלא שהאשה שבגדה מתה, ועלבון הבגידה טרם פג.

אוגוסט והרדוף עורכים אודיסיאה פו־ליטית ואישית ברחבות קאהיר, בחום המצרי הכבד. הרדוף אינו מסתיר את טבעו, ואומר: „אני יודע מה אומרים עלי בלישכה או בבית־סוכולוב, שאני יכול למכור את האמא שלי בשביל סיפור חזק, ושאני מוכן שהכל יהרס וכל זה, ושהאי־פורטוניזם שלי חריט על דגלי..." זהו סיפור על עימות בין שני גברים, בנוף בלתי מקובל, על רקע השיחות בין ישראל ומצריים. אוגוסט, יליד גרמניה, סולד מהצבריות הגסה של הרדוף: „הוא, שמעון ידי כמי נכר מות בגופה של אשתי; היא, שבגמיותו הלא־מתחשבת, הצברית, היהירה, הרס את מעט האושר שידעתי..."

הרדוף משתכר עד לאובדן חושים, ו־תלותו באוגוסט הולכת וגוברת. אחר כך הוא חולה ומאושפז, ואוגוסט קורא את צוואתו. זה סיפור של חטא, אשם ועונש, סיפור שהמצב האנושי מתקזז בין מש־תתפיו עד תום. סיפור מרגש, אב־טיפוס מדהים לסיגנונו ולייחודו של בן־נר.

„ארץ רחוקה". סיפורו של נהג מונית קשוח בגיל העמידה, שהחליט לרדת לניר־זילנד, וחולם בינתיים על ארץ־חלומותיו. הוא שונא את הארץ: „קום־אמק הארץ הזאת שלכם, הוא מלכה שכב איש בתוכו... איך יכיל הבן־אדם לדאוג למישפחתו..." זה סיפור של חנק. חנק ארץ על יושביה.

יום אחד הוא נשלח, באמצעות מכשיר האלחוט שבמוניתו, להסיע גברת מסויימת. הוא מוביל אותה לבית־הכלא ברמלה, ומנסה לדובב אותה — לשווא. הוא שב לביתו, לעולם של מהומה, המשלחת אותו שוב החוצה, אל הרחוב. הוא מתנדנד בין זיכרונותיו ועתידו: „יום אחד יבוא פטר־מין, מחוות הכבשים של ציילם שבמורד הרי הראוקימרה..." העבר מתרחק: „הוא זיכר, באפלולית קילניץ, מוגרבי, במצאי־שבת, בהצגה הראשונה, בסרט, שנות חיינו היפות ביותר, כשלחצה ירכה לירכו... שלח את ידו אל גופה וחש את לבה..." ושוב הוא חוזר אל המציאות, אל אותה אשה, והוא לוקח אותה שוב לבית־הכלא ברמלה, לבקר את בעלה לשעבר ח', המופיע לאורך כל סיפורי ארץ רחוקה. אשה זו, דינה, היתה בניו־זילנד, והיא מספרת לו עליה.

אחרי שהוא נפרד מהנוסעת, היא מט־רידה את נשמתו. יציבות חייו, עם העבר והמהומה הארציישראליים ועם העתיד הניו־זילנדי, כמו התפוקקה. הכל מסביבו מת־פורר במהירות. בנו בורח. האשה דוחה אותו. ודינה מטרידה את מנוחתו, עד שהוא מאתר את כתובתה. הוא מגיע אליה בלילה, פותח את הדלת, ומגלה אותה עם גבר: „פיה פתח, שערה היפה נכרך סביב צווארה, לשונה כנחנקת, שלוחה החוצה, וראשה מיטלטל. עירימה, מיוזעת, רעבה, על ארבעותיה. גופה הדק מבהיק ונע, פרא, כמו ניתנו לו חיים משלו, ונבר עירום הוא ריאה, כשלבי מחשב לפרק את חזהו, גבר עירום אחזו בגופה מגבה ונצמד אליה, ושב ונצמד ושב ונצמד. ידיו אוחזות במותניה..." והוא נמלט משם כל עוד נפשו בו, אל חלומותיו ואל הזיותיו המתפוררים.

„חזרה אחרונה". סיפור הצד הרביעי במרובע. ח', היושב בכלא רמלה, מתאר את העולם האפל והמדכא שבו הוא שרוי בראייה ריאליסטית, מדהימה ומקפיאה. ח' מסתבך בהלשנה, ונמצא על סף הוצאה־להורג, הומו־סכסואליות ושאר אלימויות.

---

* יצחק בן־נר — ארץ רחוקה; הוצאת כתר; 287 עמודים (כריכה רכה).

אך הוא ניצל כמעט ברגע האחרון, הוא רגע המומנטום של נחיתת אל־סאדאת בישראל. במהלך אודיסיאת הכלא שלו, משחזר ח' את יחסיו עם דינה גרושתו (העושה מה שעושה, כמו בסיפור הקודם), נזכר במעילה שמעל ובחברה שבחוץ, שבודה אותו.

ארץ רחוקה הוא תמצית החוויה הישראלית, ועיקר גיבושה בכתב. זה ספר אותנטי, שהאותנטיות שבו ומעלותיו הספרותיות לא זכו לשבחי הביקורת.

יומנים

לשונסקי

כאשר נשאל פעם הסופר והמשורר זלמן („פנדרלי הגיבור") **שניאור** לדעתו על המשורר **אברהם שלונסקי**, אמר: „אל תקרי שלונסקי אלא לשונסקי." אימרה זו של שניאור, דומה שהיא שבה וחוזרת למקרא ספר יומניו המלוקטים של שלונסקי, שראה אור בימים אלה בשם פרקי יומן", בעריכת **אריה אהרוני**.

חמישה פרקים בספר זה, והראשון שבהם יומן בחרות — 1919—1920, מתוכו ניתן ללמוד רבות על שלונסקי הצעיר. באחד מהקטעים הראשונים הוא כותב: „התרבות — כסיות של משי הנועלות את הכף הצפרנית של האדם החיה. כשאני לעצמי הריני אוהב הוקא את הצפרנים. בעיקרו של דבר אני רואה בזה טוּל של הטבע גרידא. סוף סוף לחיות, לעבוד, אי אפשר בכסיות — צריך לחולצן ולשמש בידיים ממש. הצפרנים מביאות לפעמים תועלת מרובה..." שלונסקי אינו חוסך ביומן זה דברים, ומספר על מורו במלאכת ההשמצה: „מעלה מוכה ניתנה לו ל(גרשון) שופמן זה — שהוא מגיד את גנותו של אדם בפניו ובעין טובה כזו שרק אנשי אמת יחידים זוכים בה..." ומיד ממחיש זאת בהשמצה על יהושע השל יבין (שותפו־לרעיון של **אב"א אחימאיר**): „הרעיון שהוא מתלבש במילים, אינו יוצא בכגדים שאולים כי יש לו משלו בגדי־חול ובגדי־יום־טוב לרוב..."

שלונסקי אינו חוסך עטו מהפרופסור **יוסף קלויזנר**: „הוי, קלויזנרים, קלויזנרים! עד מתי אתם עושים את האמנות פלסתר?!" גם סופרי־אדיש מסויימים זוכים לקיתון של חרפות מעטו: „ואנוכי אין אני מוצר על שהפוסים הללו אינם דשים בשלקיהם את שדה העברית ומובלים אותה בגלוליהם ולא לאחיות הקבצן כי יעשיר אקוא: בשעת חירום זו רגילים אני ככמו אלה. צר לי על הפוסים עצמם, יותר נכון על הממפוסים; יש מהם אי אלה שעל כי טבעם הרי הם ככשים תמים, ואילו לא העמו על עצמם עד נכר ודאי שהיתה נעייתן הצנועה מביאה ברכה להם ולאחרים..."

בפרק השני 1943—1950 עוסק שלונסקי יותר בבעיות שונות של עולמו הספרותי, כמו תירגום ספרו של **פרישווין**, ז'ן שן. מצויה ביומן הערה שלו על הדיוק של עולי גרמניה: „— אך הם הכניסו לחייהו דבר חשוב מאוד: את הדיוק!..." גם חברו למאבקים ספרותיים, **רפאל אליעז**, זוכה להערה ביומן: „מה לעשות לאליעז? הוא עצוב ו...פרא־אדם. הרי אין לאדם זה כל כישרון לשאת עצבות! הוא לא נוצר לכך. היא נושא עצבות כתאוה, כמקרה־בישׂ, כמשהו מיותר לגמרי..." בפחות חמלה מטפל שלונסקי במשורר **יהודה קרני**: „...ועל שתיקתו הצטערתי. כי היא העידה על איזה רגש־נחיתות קטלני וממאיר. צרות־עין? מרירות? קנאה? כן, אולי כל אלה... אך בצירוף עוד משהו. שהרי יש כאדם זה עוד משהו, זה,עוד" הזה הוא יקר, טהור, אנושי. אך נדמה לי כי לפנים היה „משהו" זה בעל תוקף יותר, השפיע עליו יותר..."

באחד מפרקי היומן מביא שלונסקי נוסח משלו, בעל אופי של „טזאורוס" (ניבון ל„שגול": „**שגול / אשגול הכופר / אשגול עקבים / אדש־האשגולות / (שקל) שגד (שגל אלפים) / ושגלו עלי אחכה / שגול מרכבה / משגולת / שיגלא / (שריפה) שגילה (חנק וכו') / אימה כנישגלות / פתשגל / שתגלן / שתגלנות / משדל ושטגל / השתגל, השתגלות, משגול / שגלגל / שיגליה / שגול וכישלון / שגלגל, שגלגלות / שיגלון / אני תישגלתי ל / שיגליל(ים) / שגליל / עם־שגולה (פני־לה) / טבין ושגילין / אבני־מישגל / שיגול־דעת / שגול (שקול) ומדוד / תישגולת // עגב ארחא, דרך עגב // זגוגית (פנונית)...")

פרק נוסף הוא טרפים (פינקס משנת 1960), בו ממטיר שלונסקי אש וחרפות על מוסדות תרבות, מתחזים לאנשי־תרבות ועוד רבים. תחת הכותרת „עיר־המיקלט הספרותית" הוא כותב: „אגודת־הסופרים כפי שהיא עכשיו, באקלימה ובמיכרתה, רמת גבאיתה והשוק השחור הבלתי רחוצי שבה, היא כמין עיר־המקלט, שאליה יכולים לברוח בבטחה כל אלה שרצחו שיר או סיפור וכדומה, וכמובן בשוגג. שהרי אין איש רוצח שירים במזיד, — כלומר: מתוך כוונה לרצוח..." מעניין איזו כותרת היה מעניק שלונסקי לאגודת הסופרים של קיץ 1981, המבצעת ג'נוסיד בשירה ובספרות של ישראל.

רגשות

הבפנוכו*

ספר מרתק שראה אור באחרונה הוא רגשות מאת **ויליארד גיילין***, שכותרת־המישנה שלו היא האותות החזוניים לנו. ספר זה מהווה מיפוי ענייני ומדוייק של רגשות האדם, בעזרת אמצעים פסיכולוגיים והוכחות ספרותיות. הספר מטיף לשיחרור ולהבנת מערכת הריגושים, בניגוד לתהליך של „פקיקה אקראית של הריגוש," כפי שמנסח זאת גיילין.

משורר שלונסקי
פתשגל

המחבר שואל „מדוע יש לבני־אדם רגשות וריגושים? מה תועלתם?..." ומנסה לפענח את סוד אותם הריגושים. הוא גם קובע כי „הרגשות הם כלי־השרת של השכליות, ולא, כפי שסבורים אחדים, חלופיותיה." המחבר מחלק את הרגשות לשלוש קבוצות. הראשונה מייצגת את טווח הרגשות; השניה מייצגת אותו סוג של רגשות, המזהירים אותנו מפני תיפקוד כושל; והשלישית כוללת את המכירים בכך, ששרידת היחיד והקבוצה היא בעלת משמעות שמעבר לעצם עובדת השרידה, ושהחיים הם דבר שיש לחנות ממנו, ולא רק לשאתו.

בחלק הראשון שבספר, „איתותים ל־שם שרידה — בשירות הפרט והקבוצה", מבדיל המחבר בין המילים האחיות של מושג החרדה: „העושר הלשוני של השפה מאפשר לנו לעבור מבהלה לאימה, מרפיון־ידיים למורא, ממביכה לתבהלה (פניקה) ומחרדה לחלחלה. אולם הריגוש שביסוד כל המילים האלו הוא הפחד..." דוגמה למונח „חרדה" מביא המחבר מתוך ג'יין אייר של **שרלוט ברונטה**: „ליבי הלם בחוזקה, ראשי להט; איני

אוסטין
מושפלת

צ'כוב
שפל־רוח

ברונטה
נשנקת

צללו כהמולת כנפים; דימיתי שמשהו קרב אלי; הייתי מדוכאה, נשנקת; כוח הסכל כשל; פרצתי אל הדלת וטילטלתי את המנעול במאמץ נואש..."

בפרק השני, „להרגיש אשמה", מוגדר המושג שבכותרת: „האשם כאן הוא רק המגדיר, הסומך והמתאר את סוג הפחד שחשים..." בהגדרת תחושה זו הוא מתבסס על ניסוחה הספרותי של **ג'יין אוסטין** בסיפרה אמה: „מעולם לא הית־תה כה נסערת, מושפלת וכואבת בשום נסיבה מנסיבות חייה... את האמת שבדבריו לא היה אפשר להכחיש. היא רק הרגישה זאת כליבה. איך יכלה להיות כה גסה, כה אכזרית כלפי העלמה ביימס..." תחושה זו מתוקת בציטוט מ־**אנטון צ'כוב**, בסיפור קלת רגל: „אולגה איבאנובנה ישבה בחדר־השינה שלה והירהרה בינה לבינה, שאלוהים הוא העניש אותה כך על בגידתה בבעלה. אותי יצור שתקן, שפל־רוח, בלתי־מובן, שדמותו ניטשטשה מחמת ענוות, נמול־אופי, חלוש מרוב טוב־לב..."

נושא זה, הגובל ב„מצפון", מביא את גיילין להתבסס על **זיגמונד פרויד**: „ניסיונו השלם הראשון לעסוק במצפון לא נעשה עד שנת 1913, כשכתב את טוטם וטאבו. בהתבססו על הפרתו, ש־חיים בחברה הם אמצעי־שרידה לפרט, פה פרויד שמנגנוני מצפון מסויימים אינם יכולים להירכש בפשטות מדי דור, אלא הם בעיקרם חלק מטבעם הגנטי של יצורי אנוש..." לצורך המחשה ספרותית של בעלי־מוסר, מצטט המחבר את **פורטנוי** הצעיר בספרו של **פיליפ רות** מוועקתו של פורטנוי.

הפרק השלישי, „להרגיש בושה", נפתח ב„הבושה היא אחיתו של האשם, ולעיתים קרובות משתמשים בשני המיניחים כלא הבחנה ביניהם. הם משמשים לאותה מטרה: שניהם מסייעים לחתנהגות החברתית המקובלת, הנדרשת לחיים בחברה..." ולצורך ההמחשה נעזר המחבר בסיפור על אחת מידידותיו בניו־יורק, יהודיה שנתקפה בבהלה אחרי ש־התברר כי הרוצח בעל הקליבר 44, שנודע מאוחר יותר כ„בנו של סם", הוא יהודי. הוא מבאר את כלימתה ובושתה: „תחושת הזהות בקהילה היהודית היא כה חזקה, כה חיונית וכה כריכה בשרי־דתה של הקבוצה — עד כדי הרחבת הערכות ההדדית למימדים מוגזמים כאלה. הזהות בתור פרט יהודי שלובה ללא־התר בזהות הקבוצה — גם כשל כוחות האנטי־שמיות, הרואה תמיד ביהודי קו־דם כל יהודי, ורק אחר כך — אדם, וכשל עצם המסורת המוסרית של היהדות, העושה את טובת הכלל עיקר..."

„הבושה אכן בת לוויה היא למוסר. אל תבושו להתריס בושה ואל תבוזו לתכליתה..."

בפרק „להרגיש גאווה", שהוא הראשון בשבעת אבות החטא הקדמוניים, כותב המחבר: „הגאווה היא הענג שמקורו בהחשבה עצמית ומוגזמת של אדם" (**שפינוזה**), ו„הגאווה היא אמונתי הכוססת של אדם בעלילונות ערכו שלו מכחינה מסויימת" (**שופנהאור**). דוגמה יותר ספרותית מוצא גיילין בסיפורן של שתי ערים **לצ'רלס דיקנס**, שם עומד **סידני קרטון** לעלות על הגרדום, כמתנדב, תחת בעלה של האשה שאהב: „הדבר שאני עושה נעלה בהרבה על כל מה שעשיתי מעודי; המנוחה שאני הולך אליה נעלה בהרבה מכל מה שידעתי מעודי..."

החלק השני של הספר, „אותות אזהרה — המרכז אינו מחזיק מעמד", נפתח בפרק „להרגיש מצוברח": „אחד מאותות האזהרה השכיחים ביותר הוא אותה תחושה מוזרה של להיות מצוברח. פרודאי הרגיש כל אחד מאיתנו בזמן מן הזמנים שהוא „מצוברח"... הדימוי העיקרי בהרגשת ה„צוברות" הוא של עירבוביה ומבוכה..." המחשה לתחושה מוצא גיילין באהבה ומישפט־קדום של **ג'יין אוסטין**: „האם ראית פעם את אמך כה מבולבלת? כה אבודה? השם ירחם, ביתי מסתתרת! אח! אני באה הנה, ואני שם! אני הולכת לשם, ואני כאן! ופתאום אני בשום מקום..."

יצר שזכה לתיאורים ספרותיים רבים הוא הקינאה: „אולי הריגוש הנפתל ו־המייסר מכולם... מוזגה משונה של תשוקה ועוינות גם יחד, המעורבות ב־מרירות..." „יכולה הקינאה להתעורר מכוחם של הקנינים הפחותים, השלוכים וקלי־הערך ביותר..." תחושה נוספת המוצגת בספר היא „להרגיש שאתה מנוצל". כדברי המחבר: „אחד הריגושים הקטנים היותר מכאיבים הוא ההרגשה של היות מנוצל..." והוא מעיר: „אין זה הדבר הנורא ביותר להיות מנוצל מפעם לפעם אפילו במוזן הגרוע של המילה; הרבה יותר רע הוא לראות ניצול בכל בקשת טובה; לראות בכל פניה כזאת ניצול־בכוח; למדוד בקטנוניות את רוחן לתרפיה ולהבנה עצמית של התהלוכים הרגשיים. ספר החודר לנבכים, ומצליח להגיע אליהם.

---

* אברהם שלונסקי — פרקי יומן; ערך והביא לבית־הדפוס אריה אהרוני; הוצאת ספריית פועלים; 119 עמודים (כריכה רכה + תצלומים של המשורר).

* ויליארד גיילין — רגשות; עברית: איה ענבר; הוצאת אופקים — עם עובד; 211 עמודים (כריכה רכה).

מאת דן עומר

„העולם הזה" 982
תאריך 8.8.1956

לפני 25 שנה

גיליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, הקדיש את כתבת־השער להברי־הכנסת יצחק רפאל, תחת הכותרת „יצחק רפאל — שחיתות במערומיה". כותרות הכתבה היו: כיפה שחורה בקברט, סקוטלנד־יארד התערב, זיוף הבחירות בירושלים, היפרש בנמל חיפה, מעילות בטהרן, יין, נשים ודיוויזים, ותעלומת דרכוני־השרות. השלישית בסידרת הכתבות על מיפעל האשלג בפדום נשאה את הכותרת „כמה צדיקים בפדום?" ודיווחה על פועלי המיפעל העובדים במקום בתנאים חלוציים, שכבר אינם מקובלים בישראל 1956.

תחת הכותרת „הכריחו אותי להיות פרוצה!" פירסם השבועון וידוי של נערה תל־אביבית, שנפלה לידי העולם התחתון. כתב־הספורט של השבועון, יהושע („שייע") גלזר, טיפר „כיצד פיספסתי את ההזדמנות ההיסטורית" — טיפור ההחמצה שלו, מול השער של נבחרת הכדורגל הרוסית, במישחק הגומלין ברמת־גן. בשער האחורי של הגליון: „שיגעון באיצטדיון", תמונות נוספות מאותו פישחק כדורגל היסטורי.

תוכנית למילחמת־מנע כפוייה ✱ שימעון פרס על זיוה שפיר ✱ אהוד אבריאל כראש ממשלת צרפת

בלי יבר.

יתכן שכמה אנשים שיצאו ביום השלישי שעבר מבתי־הקולנוע, שעתיים אחרי גמר המישחק באיצטדיון, לא האמינו למראה עיניהם. מוכרי עיתונים נלהבים הציעו להם את העולם הזה, שכבר כלל רפורטג'ה מצולמת שלמה על המישחק שנגמר זה עתה.

מיבצע זה לא היה בגדר פלא. כמו מישחק הנבחרת עצמה, הצריך רק הכנה טובה מראש ותיכנון מדויק.

מיד כשנודע תאריך מישחק־הגומלין ב־רמת־גן, עלתה במערכת הבעיה — מתי להופיע? האם לפני ההתחרות, כדי לספק לרבבות יושבי האצטדיון את האינפורמציה האחרונה לקראת המישחק, או אחרי ה־תחרות, כדי להראות לרבבות האחרים מה היה שם?

לפתע צץ פתרון מפתיע: למה לא גם זה וגם זה?

המהדורה הראשונה של הגליון הופיעה ברחובות תל־אביב ובפתח האיצטדיון ב־שעה 2 אחרי־הצהריים. היא הכילה פרטים ותצלומים מאימוני הנבחרת הסובייטית בכפר־סבא, בלוי השחקנים ודו"ח ממצה על ספסרות אירגוני־הספורט בכרטיסי־הכניסה. אלפי גליונות נרכשו על־ידי העומדים בתורי האוטובוס לרמת־גן, על־ידי היושבים באיצטדיון עצמו ועל־ידי הקהל העצום שנשאר עומד בחוץ, כשהוא מחזיק בכרטיסים. אלה האחרונים ידעו להעריך את אמיתות גיליוי העולם הזה ביחס להתנהגותם המחפירה של עסקני־הספורט, שהפכו את יום החג הספורטיבי לשעוריית ספסרות חסרת־תקדים.

כשעלתה הנבחרת על המיגרש, היו כל המשתתפים במבצע המערכתי על מקומו־תיהם. הצלם צלם על המיגרש. כל סרט שנגמר על־ידו נזרק מיד אל מעבר ל־תעלת־המים, לידי עורך מדור־הספורט שישב בין הקהל. הלה מסר את הסרט לחבר שני, שאץ אל שער האיצטדיון. שם עמד שליח המערכת, מצויד בכלי־רכב היחיד שיכול היה לנוע באופן חופשי בכבישים: אופניים.

במעבדה שררו תנאי חירום. כל סרט פותח בחיפזון, התמונות נבחרו בו־במקום על־ידי עורך־התבנית (שעקב אחר מהלך המישחק ברדיו). עימוד העמודים תוכנן במעבדה. העבר בדהירה למגלפה. הקהל עוד הריע באיצטדיון כאשר כבר הגיעו הגלופות הראשונות לדפוס. כעבור שעה וחצי היו ברחובות אלפי גליונות שנשאו על שערם את הכתובת הבולטת, בצבע אדום: „מהדורה שניה — תמונות ה־מישחק". גם שערים אלה הודפסו, כמובן, מראש.

דומני שאין תקדים לכך ששבועון מקדים הן את עיתוני־הבוקר והן את עיתוני־הערב בתיאור מאורע לאומי חשוב, כפי שקרה השבוע בישראל.

שמי שפיר

מדיניות

הי דרומה?

כמו גרגירי־החול בשעון־החול העתיק, נשפכו הדקות היקרות של שעת הכושר ההיסטורית. המהפכה הגדולה ביותר ש־עברה על המרחב מאז סילוק המלך פארוק שכוכה בהדרגה, מבלי שישראל תנטוש את ספסל הצופים ותקפוץ לתוך הזירה.

בימים הראשונים, כאשר הודיעו מעצמות המערב על כוונתן לכנס ועידה בינלאומית כדי להטיל על עבד אל־נאצר בכוח את רעיון הפיקוח הבינלאומי על תעלת סואץ, התכוננה גולדה מאיר(סון) לנסיעה. היה ברור לה ולבן־גוריון כי ישראל, שלא הוזמנה, חייבת להופיע לפחות במיסדרונות הוועידה, לדפוק על הדלתות ולהשמיע את דברה באוזני הצירים. כך עשתה הנהלת הסוכנות היהודית בעשרות ועידות קוד־מות. כך עשה משה שרת בוועידת ארבעת הגדולים בג'נבה.

אולם דמות הוועידה התבהרה יותר ו־יותר, ותוכניות הנסיעות של גולדה מאיר נמוגו. נסתבר שהפעם לא יהיה זה כנס פרטי וצנוע של ארבעה אלא עצרת־עם של עשרות צירים, ביניהם נציגיהן של מדינות קטנות, חסרות חשיבות. אפילו מעריציה הגדולים ביותר של שרת־החוץ, שוב לא יכלו לקוות שקסמיה הנשיים ישבו גברים כה רבים.

תפקיד השיכנוע הוטל על אליהו אילת, אחד העסקנים הראשונים של הישוב ש־הגיעו לכדי הכרה בעולם.

חופים רחוקים. אחרי שהוחמצה שעת הכושר הגדולה להשגת שלום, או לפתיחת המילחמה לאלתר, הוזקרה ה־שאלה הגדולה: מה יהיה אם מעצמות העולם יחליטו בעוד כמה שבועות, להשלים עם הסגן־אלוף המצרי ולהפקיר את חופש־השייט של ישראל לצמיתות?

בימים האחרונים התגברה בכמה חוגים הערכה חדשה לגמרי של יחסי הכוחות הצבאיים בין ישראל ומצריים. יחד עמה גברה ההכרה כי הכרעה צבאית על גדות הסואץ אינה רק רצויה אלא גם אפשרית.

הפעם לא דובר על מילחמת־מנע כפויה על־ידי פחד מפני הבאות, אלא על מסע צבאי מהיר ומכריע שיפתח לישראל אחת ולתמיד את נתיבי המים מחיפה ומאילת לאוקיינוס ההודי ולחופי אסיה הרומזים מרחוק. עוד יעברו מים רבים בתעלת סואץ עד שתתקבל החלטה סופית — אם בכלל ישנה בישראל הנהגה המסוגלת להחליט החלטה מכרעת כלשהי. אולם דבר אחד ברור לחלוטין: עם כל יום העובר בחוסר יוזמה וברפיון מדיני, יקטנו הסי־כויים להשיג שלום ופתרון של ממש, תוך ניצול המצוקה הזמנית של השליט המצרי.

ובמקום שם קטנים הסיכויים לשלום גדל צל המילחמה.

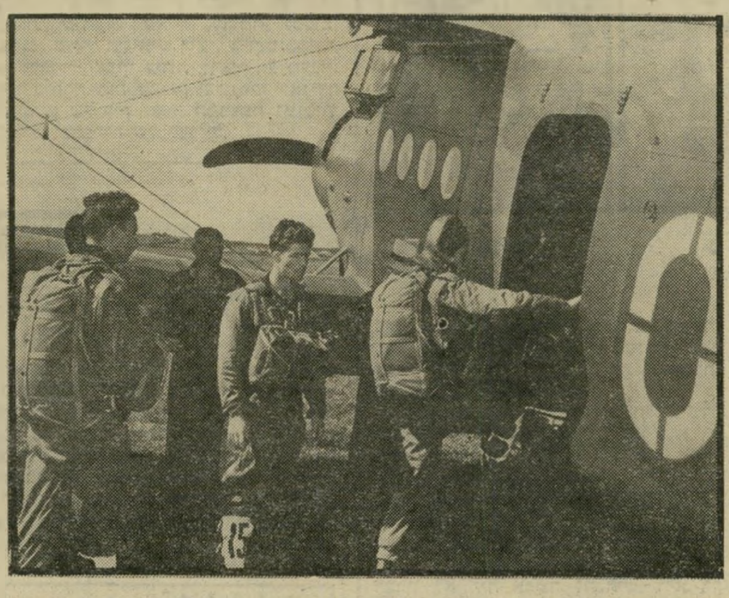

צנחנים מעל מוסקבה

נבחרת הצניחה החופשית של יש־ראל, השתתפה ביחד עם נבחרות רבות אחרות, באליפות העולמית לצניחה חופשית שנערכה במוסקבה. בתצלום נראים חברי נבחרת הצניחה הישראלית עולים בכבש המטוס הסובייטי, ממנו יצנחו למטה.

מנגנון

על במותיך חלל

המיסמך שהיה מונח השבוע במגירה של אחד ממישרדי הממשלה בירושלים היה בלתי־רגיל.

רשם אחד מפקידי המישרד: „הנני להודיעכם שביום ד' נפצעתי באצבע על־ידי סכין גילוח בשעת חידוד העיפרון."

כדי שלא יהיה שום מקום לספק, אישר מנהל המחלקה על אותו גיליון: „אני מאשר בזה שהנ"ל נכון."

דרכי אדם

הזמר והפסנתרנית

הינו פרוינד ליווה את אליזה בורג אל ביתה. השעה היתה מאוחרת, השניים היו עייפים ועצובים. לפני שעה קלה סיימו את עבודתם — הוא כזמר, היא כפסנת־רנית — בבית־קפה תל־אביבי קטן, ריק למחצה, ומצב רוחם לא היה מרומם ביותר. הם נכנסו ללגום כוסית בבאר.

אותו לילה המתינו אשתו של פרוינד ובעלה של אליזה לשווא. למחרת הופיע הזמר ומלוותו בתחנת־המישטרה, סיפרו כי שני אלמונים מזויינים תקפו אותם בלילה, שדדו את כספם, כלאו אותם במרתף לח.

יתכן כי תעלומת השודדים והמרתף הלה לא היתה נפתרת לעולם, אלמלא סמל חרוץ יתר־על־המידה, שהחליט לבדוק את רשימת כל אזרחי בתי־המלון של העיר באותו לילה. שם, באותיות ברורות, הופיעו השמות הינו ואליזה פרוינד, שבילו לילה טוב יחדיו.

מכתבים

רצח די־האן

איני יודע אם די־האן היה אי פעם חבר המזרחי, כפי שטוען הקורא חיימזון (העולם הזה 980). אולם הוא בא ארצה בקשר עם הכוזל ההולנדי וכתבו הרשמי של עיתון ברית אנטי־שמי ואנטי־ציוני. אחרי מותו נמצאה בכיסו כתבה לעיתון הזה.

בהעמידו פני לוחם גלהב של אגודת ישראל, רכש את אמונם של הרב דיסקין והרב זוננפלד. כי באותם הימים של 1923, קיבלה אגודת ישראל בברכה כל מתנגד של המזרחי. אחרי שהשמצותיו המפור־סמות הפכו לבלתי נסבלות, ואחרי שאני פירסמתי את תירגום שיריו שחיללו את השם, הופיע בכתב־העת התור מיכתב גלוי של הרב מיימון אל הכוזל ההולנדי ב־אמסטרדם, בו כתב הרב כי „הגטו של אמסטרדם הקיא מפלצת זו", ושנסתיים במלים „שחררו אותנו מאדם מופקר זה".

יש לציין כי אגודת ישראל התנהגה בעניין זה ביתר הגינות מאשר מפא"י, בעליל־תדם המתוכננת של „פרשת אר־לוזורוב".

מיכיאל גרינוולד, ירושלים

אנשים

● המנהל הכללי של מישרד־הביטחון, **שימעון פרס**, שחזר השבוע מסיור קצר בחוצלארץ, קידם את פני העיתונאים בנמל־התעופה לוד בהצהרה זו: „כל מה שאני יכול לומר לכם הוא, ש**זיוה שפיר** היא אר־קיי."

● **דובר מישרד־החוץ הבריטי**, בתשובה לשאלת עיתונאי, כיצד נוסעות כיום הספינות בתעלת־סואץ: „אני סבור כי הן נוסעות כשחרטומן מופנה קדימה."

● ראש־הממשלה **דויד בן־גוריון**, בכנס פנימי של מפא"י לבירור בעיות פוליטיות: „שום אדם אינו קומוניסט מלידה. אני לא מכיר שום אדם שנולד קומוניסט, חוץ מד"ר **משה סנה**."

● אמביציות מרחיקות־לכת גילה ח"כ מפא"י **אהוד אבריאל** שסייר השבוע באירופה. בהגיעו לביקור בבית מועצת־הנבחרים הצרפתית בפאריס, בחר אבריאל לשבת דווקא על ספסל הממשלה, במקום השמור לראש־הממשלה הצרפתי.

● ראש־עיריית רמת־גן, **אברהם קריניצי**, התפאר השבוע: „ברמת־גן יש הכל. אפילו הר־געש!" כשהתפלאו על־כך המאזינים, מיהר קריניצי להסביר: „לכן לביתו של המשורר **אורי צבי גרינברג** ותראו!"

תמיד חשבתי שיש רק סיגריה אחת-

עד שגיליתי את BROADWAY 80.

מוקד

חדש

תערובת אמריקאית

80 מ"מ

המחיר 5 ש'

מתאים לי...

השאלה הזה

שלמה אבנרי: השערורייה

מדוע העלימה המישטרה כי

דנור תפס את אבנו

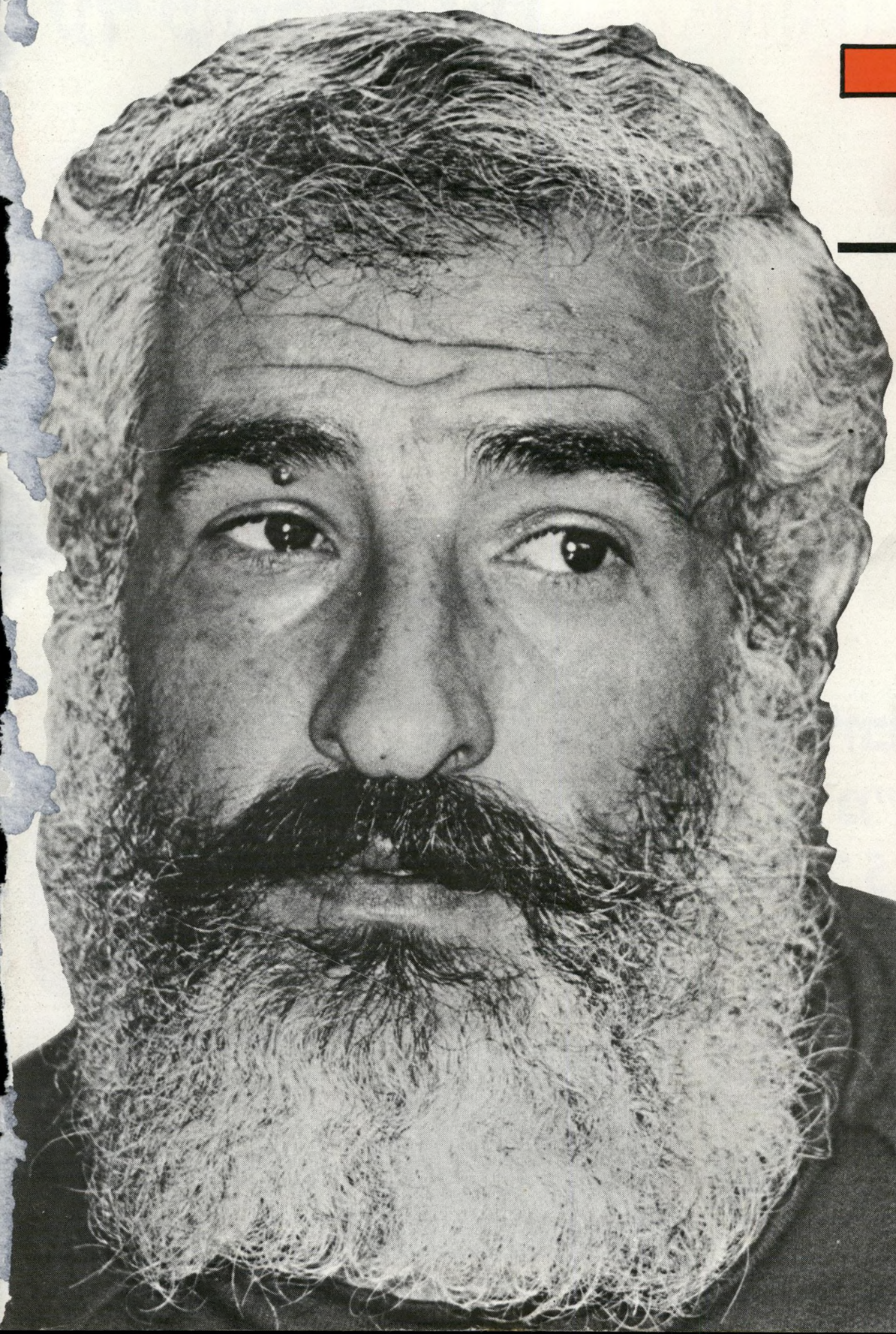

ישראל
דנור